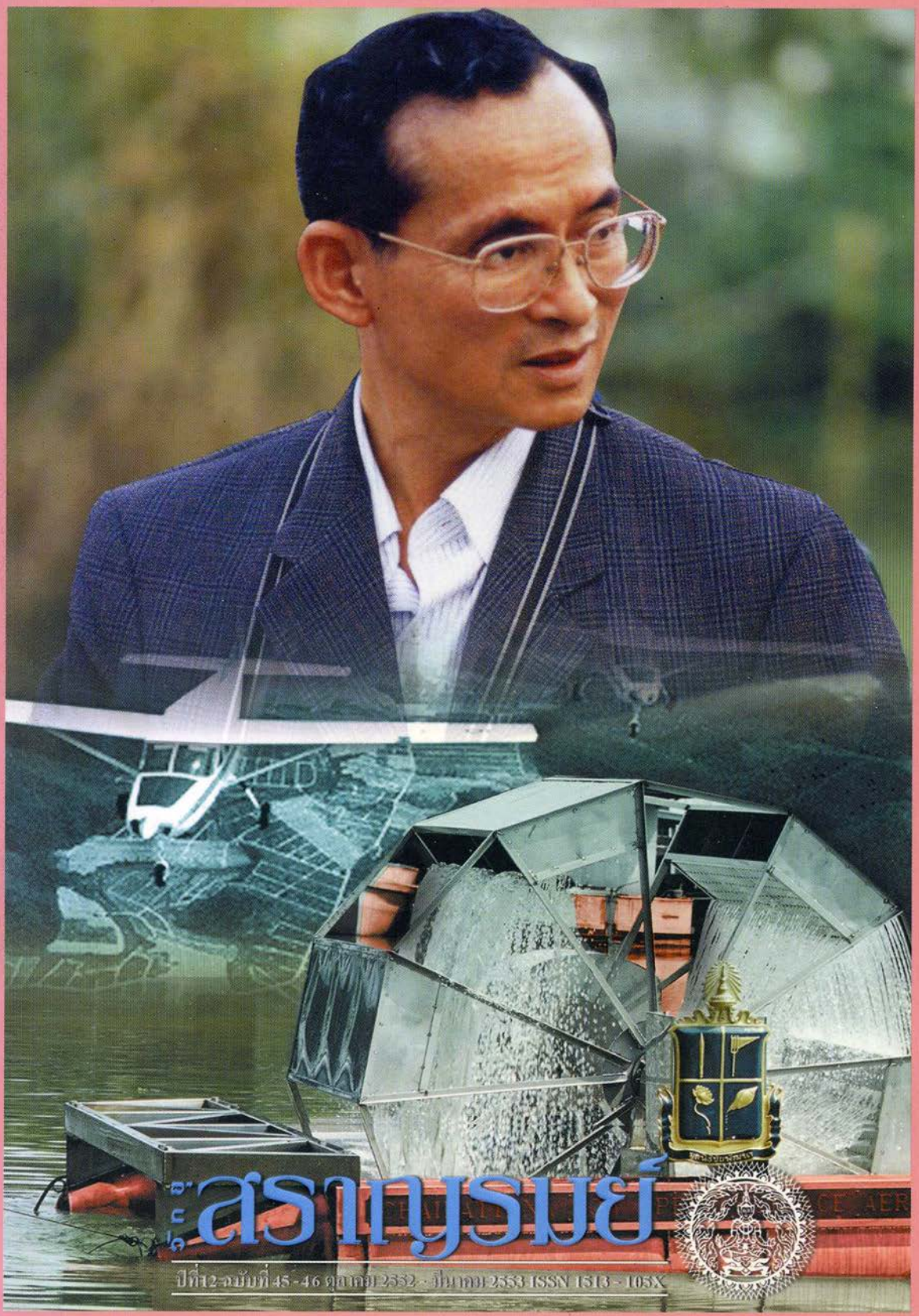

สราญรมย์

ปีที่12 ฉบับที่ 45 - 46 ตุลาคม 2552 - มีนาคม 2553 ISSN 1513 - 105X

สถานีวิทยุสราญรมย์ AM 1575 kHz

กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท กทม. 10400

โทรศัพท์ 0-2643-5000 โทรสาร 0-2643-5094

E-mail : radio_saranrom@mfa.go.th

ฟังวิทยุออนไลน์และอ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ออนไลน์ได้ที่

http://www.mfa.go.th/multimedia

หนังสือ "วิทยุสราญรมย์" ISSN 1513-105X รายหกเดือน

ปีที่ 12 ฉบับที่ 45-46 : ประจำเดือนตุลาคม 2552 - มีนาคม 2553

<u>ที่ปรึกษา</u> :

วิมล คิดชอบ / ธานี ทองภักดี / พีรวิช สุวรรณประเทศ

<u>นายสถานีวิทยุสราญรมย์</u> : ชัยณรงค์ กีรติยุตวงศ์

<u>บรรณาธิการ</u> : อุไรวรรณ ดูหะเปรมะ

<u>กองบรรณาธิการ</u> : หทัยกานต์ ฤกษ์จำนง / นิตยา พักดี /

ปาริฉัตร พันธ์รักษ์เดชา / ศุภสิริ ธนะภูมิ

<u>เจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง</u> : บัญชา ธิโกศรี / อินทัช ฤดีสิริโชติ

<u>เจ้าหน้าที่ดูแลเว็บไซต์</u> : หิรัญ สุวรรณเทศ / ฐิติรัตน์ ธรรมสิทธิ์ชัย /

นิตยา พักดี / ศุภสิริ ธนะภูมิ / ปาริฉัตร พันธ์รักษ์เดชา

<u>ฝ่ายการเงินและสมาชิกสัมพันธ์</u> : เสริมศรี นาคะวิโรจน์ / ธิดารัตน์ พงศ์ไชยยง

<u>ปก</u> : หิรัญ สุวรรณเทศ

<u>คอมพิวเตอร์</u> : วัลทนี พานิชกุล

<u>รูปเล่ม</u> : ปราณ

<u>พิมพ์ที่</u> : ภาพพิมพ์ โทร. 0-2433-8586

.indd 1 12/16/10 3:16 PM

● สารบัญ

ถ้อยแถลง / *ชัยณรงค์ กีรติยุตวงศ์* 4

สารจากบรรณาธิการ / *คุณอุไรวรรณ คูหะเปรมะ* 7

พระมหากษัตริย์นักประดิษฐ์ / *สุดารัตน์ กันทาใจ* 10

การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ครบรอบ 50 ปี
ระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล
/ *พิชญดา ภูมิเหล่าแจ้ง* 19

ฟื้นความหลัง : บทบาทของไทยหลังพายุไซโคลนนาร์กิสในพม่า
/ *สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง* 31

สมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ :
แค่สร้างภาพลักษณ์หรือมีความหมายมากกว่านั้น / *ศิริลักษณ์ นิยม* 45

รำลึกอาเซียนซัมมิท 2552 / *สุนทร ชัยยินดีภูมิ* 51

ฟิลิปปินส์: ใกล้ตัว...แต่ (ไม่) ไกลใจ / *อัญญารัตน์ ฉัตรธารากุล* 64

"รวมใจสร้างเยาวชนไทยให้นำประเทศสู่การกินดีอยู่ดี อยู่เย็นเป็นสุข"
/ *เรียบเรียงโดย หทัยกานต์ ฤกษ์จำนง* 75

ประเทศไทยกับบทบาทการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
(Medical Hub) / *(เรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษของ รศ. นพ. นิพิฐ พิรเวช)* 82

ยุทธศาสตร์ใหม่ของการเจริญเติบโต : คำถามเก่าในความสนใจใหม่
/ *จุฬามณี ชาติสุวรรณ* 90

ลำดับเหตุการณ์ในรอบ 6 เดือน ตุลาคม 2552 - มีนาคม 2553
/ *นิตยา พักดี และหิรัญ สุวรรณเทศ* 100

โปแลนด์ และการฉลองครบรอบ 200 ปีเกิดของโชแปง / *สุภาศิริ อมาตยกุล* 119

อินเดียที่คิดถึง : ประสบการณ์การเข้าร่วมอบรมหลักสูตรพิเศษ
สำหรับนักการทูตจากประเทศสมาชิกสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาค
มหาสมุทรอินเดีย / *ลดา ภู่มาศ* 147

ครบรอบ 60 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย – อินโดนีเซีย: ถนนแห่งมิตรภาพ
/ *ศิรินธรา อัตถากร* 161

โอดอสเนเธอร์แลนด์...ในดินแดนที่ไม่ได้มีแต่กังหันลมและดอกทิวลิป
/ *กังหันสีส้ม* 169

.indd 2 12/20/10 10:58 AM

ชิลี ที่ได้สัมผัส ตอน 1 / *เกษมสันต์ ทองศิริ* 178
ท่องเที่ยวไปในสิงคโปร์กับภาพลักษณ์ที่สร้างได้ / *ปรารถนา อุดมมงคลกูล* 187
"เมืองไทย" ในแดนบราซิล / *ไท ดูโต* 199
ภารกิจตามล่าหาแหวนทองคำในรัสเซีย / *หทัยชนก ฤทธาคนี ฟรูโม* 203
ถอดรหัสนวัตกรรม (Innovation's Genome) / *จักรกฤติ กระจายวงศ์* 221
กระทรวงการต่างประเทศกับรางวัลการบริหารทรัพยากรบุคคล
ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต / *มรกต เจนมธุกร* 231
รู้จักนักการทูตลูกชาวบ้าน / *นิตยา พักดี* 243
การสัมมนาสัญจรเชิงวิชาการ : สุโขทัยอารยธรรมลุ่มน้ำปิง-ยม
/ *อุไรวรรณ คูหะเปรมะ* 263
สานความสัมพันธ์สองประเทศบ้านพี่เมืองน้อง / *ศุภสิริ ธนะภูมิ* 293
บทบาทคู่สมรสกับงานปิดทองหลังพระ / *ปาริฉัตร พันธ์รักษ์เดชา* 301
กระทรวงการต่างประเทศ กับ ความในใจของผม / *ปิยพจน์ ฤดีวิภาดา* 315
การใช้ชีวิตในต่างแดน : ตอน ประเทศเยอรมนี (ตอนที่ 2)
/ *สถานเอกอัครราชทูต กรุงเบอร์ลิน* 321
การพัฒนาความเชื่อมโยงในภูมิภาค (Connectivity) กับผลประโยชน์ของไทย
/ *กองส่งเสริมเศรษฐสัมพันธ์และความร่วมมือ* 341
รู้จัก "กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ" / *กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ* 346
รู้ทันโรคมะเร็งเต้านม / *(สรรพสารวงการแพทย์ฉบับพิเศษ 2010 ฉบับที่ 2*
และคู่มือการสอนตรวจเต้านมด้วยตนเอง โดย สถาบันมะเร็งแห่งชาติ) 358
มนต์เสน่ห์ เชียงคาน เมืองริมน้ำโขง *(http://travel.kapook.com/view15031.html)* . . 366
ข้าวซอยไก่ *(http://library.cmu.ac.th/ntic/lannafood/index.php)* 375
หลากหลายคือหนึ่งเดียว (ตอน 2)
/ *กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ* 377
ยังคิดถึงกันบ้าง : ตอบจดหมายผู้ฟัง 385
คติธรรม คติใจ : คอร์สลดน้ำหนักใจ / *วีณา โดมพนานดร* 389

.indd 3 12/13/10 11:48 AM

ถ้อยแถลง

*สวัสดี*ท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ทุกท่าน เป็นครั้งแรกที่ผมได้มีโอกาสทักทายทุกท่านเป็นทางการผ่านหนังสือฉบับนี้นับแต่มารับหน้าที่นายสถานีวิทยุสราญรมย์ แต่สำหรับท่านที่ติดตามฟังรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์ คงจะเริ่มคุ้นเคยกับเสียงของผมในรายการกงสุลสัมพันธ์กันมาบ้างแล้ว อันที่จริงทั้งสถานีวิทยุสราญรมย์และกองวิทยุกระจายเสียง ไม่ได้เป็นที่ใหม่สำหรับผม เพราะช่วงที่ผมเป็นผู้อำนวยการกองสื่อมวลชนก่อนหน้านี้ ก็ต้องเดินเข้าออกสถานีเพื่อนำผู้สื่อข่าวไปทำข่าวสัมภาษณ์สดผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศผ่านโทรศัพท์เข้าสถานี (phone in) บ้าง ประสานงานเพื่อนำข่าวสารนิเทศเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์บ้าง ทำให้คุ้นเคยกับสถานีเป็นอย่างดี

เมื่อได้รับมอบหมายให้มารับหน้าที่นายสถานีคนใหม่แทนท่านผู้อำนวยการเจษฎา กตเวทิน ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสถาบันเทวะวงศ์วโรปการ ผมจึงรู้สึกยินดีและมีความตั้งใจที่จะสานต่องานของสถานีและงานกองวิทยุให้ดียิ่งขึ้น เป็นที่น่ายินดีที่ได้ทราบจากคุณอุไรวรรณ คูหะเปรมะ บรรณาธิการหนังสือ

.indd 4 12/20/10 3:14 PM

วิทยุสราญรมย์ว่า จากผลสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์เมื่อเร็วๆ นี้พบว่า หนังสือวิทยุสราญรมย์ยังคงได้รับความนิยมจากผู้อ่าน ซึ่งคุณอุไรวรรณ จะได้เล่ารายละเอียดผลการสำรวจความคิดเห็นให้ฟังต่อไป ขณะที่งานของกองวิทยุกระจายเสียงก็ได้รับความสนใจจากสาธารณชนมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ HYPERLINK "http://www.mfa.go.th" www.mfa.go.th และสมาชิกเครือข่ายที่รับข่าวสารผ่านระบบอีเมล์ได้เพิ่มมากขึ้น สำหรับผู้ที่เขียนจดหมายและไปรษณียบัตรแสดงความคิดเห็นเข้ามา หลายท่านยังคงจดจำสปอตภาพและเสียงการประชาสัมพันธ์การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 และเพลงประจำของอาเซียนเมื่อช่วงเดือนธันวาคมที่ผ่านมา บางท่านยังคงพูดถึงละครเรื่อง “ฉันนี่แหละ–บุญถึง“ ซึ่งเผยแพร่ผ่านเคเบิลทีวีและเว็บไซต์ของกระทรวงฯ ผมและทีมงานต้องขอขอบคุณจดหมายและความคิดเห็นต่างๆ ที่ท่านได้ช่วยกันส่งเข้ามา ซึ่งเราจะได้นำไปพิจารณาประกอบการปรับปรุงการทำงานของกองวิทยุกระจายเสียงต่อไป เพื่อให้สามารถนำเสนอรายการและหนังสือวิทยุสราญรมย์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่ติดตามรายการและอ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ได้ดียิ่งขึ้น

ท่านผู้อ่านที่รัก หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ ทิ้งช่วงจากฉบับที่แล้วไปบ้างเนื่องจากเป็นฉบับควบ แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ หลากหลาย และสัมผัสได้ภายใต้ทีมงานเดิม ผมหวัง

.indd 5 12/20/10 3:14 PM

ว่าท่านผู้ฟังและท่านผู้อ่านจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน ดังเช่นที่ผ่านมา

ด้วยความปรารถนาดี

(นายชัยณรงค์ กีรติยุตวงศ์)
นายสถานีวิทยุสราญรมย์

.indd 6 12/20/10 3:14 PM

เรียน ท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์

ก่อนอื่น ดิฉันต้องขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาเขียนจดหมายและกรอกแบบสอบถามความคิดเห็นต่อหนังสือวิทยุสราญรมย์ที่ได้แนบมากับหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ 44 ทุกข้อความ ทุกความเห็นของท่านที่ปรากฏในแบบสอบถามเกือบ 500 ฉบับกับจดหมายอีกจำนวนหนึ่งทำให้ดิฉันและกองบรรณาธิการรู้สึกดีใจและปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะนั่นหมายถึงความสนใจและความสุขที่ท่านได้รับจากหนังสือของเรา

แม้จะมีความเห็นและข้อเสนอแนะที่หลากหลายจากท่านผู้อ่าน แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นตรงกันเกี่ยวกับหนังสือโดยรวมคือประโยชน์ที่ได้จากเนื้อหาของหนังสือซึ่งอยู่ในระดับมากและมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 93 ของผู้ตอบคำถามข้อนี้) โดยหลายท่านเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการดำรงชีวิต ได้รับความรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจโดยเฉพาะงานการต่างประเทศ มีข้อมูลที่หาอ่านได้ยากจากแหล่งอื่น เป็นต้น ในส่วนของข้อเสนอแนะ นอกจากความเห็นเรื่องขอให้เพิ่มคอลัมน์ใหม่ๆ ทั้งในส่วนเนื้อหาสาระและบันเทิงแล้ว หลายท่านอยากให้ออกหนังสือรายเดือน ให้มีรูปภาพมากๆ ให้มีหนังสือแจกเพียงพอกับความต้องการและอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งเราจะพยายามอย่างดีที่สุดเพื่อเติมเต็มความสุขให้กับท่านผู้อ่านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายใต้ข้อ จำกัดต่างๆ

สำหรับหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับควบเล่มที่ 45-46 นี้ หน้าปกและเนื้อหาภายในเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับรางวัลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงรับการทูลเกล้าในฐานะเป็นพระมหากษัตริย์นักประดิษฐ์ เนื่องจาก

.indd 7 12/13/10 11:48 AM

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ของทุกปีตรงกับวันนักประดิษฐ์แห่งชาติและวันนักประดิษฐ์โลก บทความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ เช่น เนปาล บทบาทของไทยหลังพายุไซโคลนนาร์กิสในพม่า การเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติของไทย ด้านเศรษฐกิจ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ใหม่ของการเจริญเติบโตซึ่งเป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจในประชาคมระหว่างประเทศ รำลึกถึงอาเซียนซัมมิทในมุมมองของการใช้ทรัพยากรของไทยในฐานะเจ้าภาพ ผลประโยชน์ของไทยในการพัฒนาการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพ การเชื่อมโยงในภูมิภาค เรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้และมุมมองโดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมของต่างประเทศจากผู้เขียนหลากวัย ที่น่าสนใจ เช่น อินเดีย ชิลี ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เรื่องราวเกี่ยวกับนักเรียนทุน “หนึ่งตำบลหนึ่งทุน” ในคอลัมน์ โอดอสเนเธอร์แลนด์ ...ของคุณกังหันสีส้ม อดีตสมาชิกในกอง บก. ผู้แข็งขัน เรื่องราวจากนักเขียนประจำเช่น คุณสุภาศิริ อมาตยกุลที่จะทำให้ได้รู้จักโปแลนด์และโชแปงมากขึ้น คุณหทัยชนก ฤทธาคนี ฟรูโมที่จะพาคุณไปตามล่าหาแหวนทองคำในรัสเซียและมิตรภาพที่น่าจดจำ ส่วนเรื่องราวในประเทศ ดิฉันจะพาคุณร่วมเดินทางไปเยือนดินแดนมรดกโลกในคอลัมน์สัมมนาสัญจรฯ สุโขทัยอารยธรรมลุ่มน้ำปิง-ยม พบกับมุมมองของคนรุ่นใหม่ใน “ความในใจของนักศึกษาฝึกงาน” และอื่นๆ อีกมากมาย สำหรับคอลัมน์รู้จักนักการทูตฉบับนี้ จะพาคุณไปรู้จักกับ ผอ.สุนทร ชัยยินดีภูมิ และมุมมองเกี่ยวกับความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนของสังคมไทยจะต้องปรับตัวเพื่อความก้าวหน้าของประเทศไทย คำสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทคู่สมรสของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้งคอลัมน์ประจำอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งหวังว่าท่านจะได้รับความสุขและประโยชน์จากข้อเขียนต่างๆ

.indd 8 12/13/10 11:48 AM

นอกจากนี้ กองบรรณาธิการเชื่อว่ามีท่านผู้อ่านหลายท่านที่มีความรอบรู้ มีเรื่องราวและประสบการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ที่อยากจะแบ่งปันให้ผู้อ่านท่านอื่นๆ เราจึงยินดีที่จะรับข้อเขียนของท่านไว้พิจารณาเพื่อนำไปเผยแพร่ในหนังสือฉบับต่อๆ ไปตามความเหมาะสม พร้อมหนังสือฉบับนี้ กองบรรณาธิการขอมอบโปสการ์ดภาพถ่ายสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศเพื่อเป็นที่ระลึกและร่วมภาคภูมิใจในสมบัติของชาติ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะได้รับสาระที่เป็นประโยชน์และความเพลิดเพลินจากหนังสือฉบับนี้และพบกับเราได้ใหม่ในเร็วๆ นี้ค่ะ

ขอแสดงความนับถือ

(อุไรวรรณ คูหะเปรมะ)
บรรณาธิการ

.indd 9 12/13/10 11:48 AM

พระมหากษัตริย์นักประดิษฐ์

● โดย สุดารัตน์ กันทาใจ

เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลกว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดๆ ในโลก อีกทั้งยังทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อบำบัดทุกข์และบำรุงสุขแก่พสกนิกร ตลอดเวลาแห่งการครองแผ่นดินโดยธรรมกว่า 60 ปี

นอกจากพระปรีชาสามารถในด้านการกีฬา ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม และศิลปะแขนงต่างๆ แล้ว พระปรีชาญาณในการพัฒนาประเทศอันเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกือบ 4,000 โครงการในปัจจุบัน ประกอบกับสายพระเนตรอันยาวไกลในการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์และทรงคิดค้นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการ

พัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร ก็ทำให้นานาประเทศต่างยกย่องพระองค์ในฐานะพระมหากษัตริย์นักพัฒนาและนักประดิษฐ์ผู้ยิ่งใหญ่ของโลกด้วย

หลายโอกาสที่องค์กรระหว่างประเทศ และสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศ ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลเชิดชูพระเกียรติยศ ประกาศนียบัตร และปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ในสาขาต่างๆ ด้วยตระหนักถึงพระราชกรณียกิจและคุณูปการอันใหญ่หลวงที่พระราชทานแก่ประชาชนของพระองค์รวมถึงประชากรทั่วโลก

เมื่อต้นปี 2552 ที่ผ่านมา นับเป็นวาระสำคัญ ที่องค์กรระหว่างประเทศได้เชิดชูพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะ "พระมหากษัตริย์นักประดิษฐ์" ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สากลอีกครั้งหนึ่ง โดยเมื่อวันพุธที่ 14 มกราคม 2552 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จออก ณ พระตำหนัก เปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายกษิต ภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นำ นายฟรานซิส เกอร์รี (Dr. Francis Gurry) ***ผู้อำนวยการใหญ่ องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก***

(World Intellectual Property Organization-WIPO) และคณะ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลผู้นำโลกด้านทรัพย์สินทางปัญญา (WIPO Global Leader Award) เนื่องในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในฐานะที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเป็นที่ประจักษ์ในการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อการพัฒนาประเทศไทย

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) นี้ เป็นทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ มีภารกิจในการส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยอาศัยความร่วมมือจากประเทศสมาชิกและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 184 ประเทศ รางวัลผู้นำโลกด้านทรัพย์สินทางปัญญานี้ เป็นความริเริ่มใหม่ขององค์การฯ จัดทำขึ้นเพื่อมอบให้ผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา ให้การอุปถัมภ์นวัตกรรมและความสร้างสรรค์ในระดับชาติ ดำเนินกิจกรรมที่สร้างสรรค์และใช้ทรัพย์สินทางปัญญาคุ้มครองผลงานของตน โดยรางวัลดังกล่าว

ยังไม่เคยมอบให้ผู้ใดมาก่อน การทูลเกล้า ทูลกระหม่อมถวายรางวัลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในครั้งนี้ ***จึงถือเป็นครั้งแรกของรางวัลดังกล่าว เนื่องมาจากองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกได้ประจักษ์ถึงพระราชกรณียกิจที่ทรงให้ความสำคัญกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการประดิษฐ์คิดค้นเพื่อการพัฒนาชุมชนในชนบทให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น*** เช่น กังหันน้ำชัยพัฒนา และเทคโนโลยีการทำฝนเทียม อีกทั้งมีการจดทะเบียนสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ไว้มากกว่า 20 รายการ และเครื่องหมายการค้าอีก 19 รายการ นอกจากนี้ ยังทรงเป็นศิลปินที่มีผลงานมากกว่า 1,000 รายการ อาทิ เพลงพระราชนิพนธ์ ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ และจิตรกรรมฝีพระหัตถ์ เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อปี 2544 องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกก็ได้เคยทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายรางวัลนักประดิษฐ์ยอดเยี่ยมแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับ***สิ่งประดิษฐ์กังหันน้ำชัยพัฒนา*** มาวาระหนึ่งแล้ว

ย้อนหลังไปอีก 2 ปี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2550 รัฐบาลสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ร่วมกับองค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (WMO) นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลสดุดีพระเกียรติคุณด้านการศึกษาวิจัยการทำฝนเทียมและพัฒนาดัดแปรสภาพอากาศ (UAE Prize for Weather Modification) หรือที่เรารู้จักกันดีในชื่อ “ฝนหลวง” ซึ่งองค์การอุตุนิยมวิทยาโลกนี้ ก็เคยทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายโล่สัญลักษณ์องค์การอุตุนิยมวิทยาโลกแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเฉลิมพระเกียรติสดุดีพระปรีชาสามารถด้านอุตุนิยมวิทยามาแล้ววาระหนึ่ง เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2540 ด้วย

นอกจากองค์กรข้างต้นแล้ว องค์กรบรัสเซลส์ ยูเรกา (Brussels Eureka) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่เป็นผู้นำด้านการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีของโลก ก็ได้ตระหนักถึงพระปรีชาสามารถ

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์เช่นกัน โดยเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 นายจีราร์ด วานฮูซ อุปทูตรักษาราชการสถานเอกอัครราชทูตเบลเยียมประจำประเทศไทย และคณะ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลด้านการประดิษฐ์แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวม 5 รางวัล ซึ่งเป็นรางวัลที่ได้รับในโอกาสที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาตินำเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย (กังหันน้ำชัยพัฒนา) ไปจัดแสดงนิทรรศการในงาน "บรัสเซลส์ยูเรกา 2000 : นิทรรศการสิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และเทคโนโลยีใหม่ของโลก ครั้งที่ 49" (Brussels Eureka, Brussels Eureka 2000 : 49th World Exhibition of Innovation, Research and New Technology) ระหว่างวันที่ 14-20 พฤศจิกายน 2543 ณ กรุงบรัสเซลส์ราชอาณาจักรเบลเยียม

ทั้งนี้ คณะกรรมการนานาชาติกว่า 30 ประเทศ ใช้หลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณารางวัล คือต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ ต้องเป็นสิ่งใหม่ ต้องมีความแปลกใหม่ และต้องมีประโยชน์ ซึ่งผลงานประดิษฐ์คิดค้นเรื่องเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย (กังหันน้ำชัยพัฒนา) ได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานที่ทรงคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบำบัดน้ำเสีย คณะกรรมการจัดงานจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แก่

1. รางวัลสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นระดับโลก (Prix OMPI)

2. รางวัลสดุดีพระเกียรติคุณในฐานะที่ทรงใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Gold Medal with Mention)

3. รางวัลผลงานสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นสูงสุด (Grand Prix International Cup)

4. รางวัลผลงานสิ่งประดิษฐ์ดีเด่น (Minister J. Chabert Cup)

5. รางวัลสดุดีพระเกียรติคุณด้านการประดิษฐ์ (Yukoslavia Cup)

ในปีถัดมา องค์กรบรัสเซลส์ยูเรกายังได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลสิ่งประดิษฐ์ดีเด่น ประจำปี 2544 อีกวาระหนึ่ง โดยเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2545 คณะผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูตราชอาณาจักรเบลเยียมประจำประเทศไทย ได้เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลซึ่งได้รับในโอกาสที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาตินำผลงานประดิษฐ์คิดค้นเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้น้ำมันปาล์มและวิธีปฏิบัติการฝนหลวง ไปจัดแสดงในงาน "บรัสเซลส์ยูเรกา 2001 : นิทรรศการสิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และเทคโนโลยีใหม่ของโลก ครั้งที่ 50" (Brussels Eureka, Brussels Eureka 2001 : 50th World Exhibition of Innovation, Research and New Technology) ระหว่างวันที่ 13-18 พฤศจิกายน 2544 ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม ซึ่งเป็นผลงานที่ได้รับการยกย่องว่าทรงคุณค่า มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในครั้งนั้นคณะกรรมการจัดงานได้มีมติให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลสิ่งประดิษฐ์คิดค้นดีเด่น รวม 5 รางวัล คือ

1. รางวัลผู้ให้แนวคิดใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศไทย (D'un concept nouveau de développement de la Thaïland) ประกอบด้วยถ้วยรางวัลทำด้วยเงิน และประกาศนียบัตร โดยคณะกรรมการตัดสินรางวัลได้ลงมติเห็นชอบให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเป็นรางวัลเฉลิมพระเกียรติ สำหรับผลงานที่ทรงประดิษฐ์คิดค้นเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ น้ำมันปาล์ม และฝนหลวง

2. รางวัลสดุดีพระเกียรติคุณด้านการประดิษฐ์คิดค้นทฤษฎีใหม่ น้ำมันปาล์ม และฝนหลวง (Special Prix Cup) ประกอบด้วยถ้วยรางวัล พร้อม

ประกาศนียบัตร และประกาศนียบัตร BACCI ซึ่งได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย สำหรับผลงานที่ทรงประดิษฐ์คิดค้นเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ น้ำมันปาล์ม และฝนหลวง

3. รางวัลสดุดีพระเกียรติคุณด้านการประดิษฐ์คิดค้นโครงการน้ำมันไบโอดีเซล สูตรสกัดจากน้ำมันปาล์ม (Gold medal with mention) เป็นรางวัลเหรียญทองเกียรติยศ พร้อมประกาศนียบัตรเกียรติคุณเฉลิมพระเกียรติ สำหรับผลงานที่ทรงประดิษฐ์คิดค้นโครงการน้ำมันไบโอดีเซล สูตรสกัดจากน้ำมันปาล์ม

4. รางวัลสดุดีพระเกียรติคุณด้านการประดิษฐ์คิดค้นโครงการทฤษฎีใหม่ (Gold medal with mention) เป็นรางวัลเหรียญทองเกียรติยศ พร้อมประกาศนียบัตรประกาศเกียรติคุณเฉลิมพระเกียรติสำหรับผลงานที่ทรงประดิษฐ์คิดค้นโครงการทฤษฎีใหม่

5. รางวัลสดุดีพระเกียรติคุณด้านการประดิษฐ์คิดค้น (Gold medal with mention) เป็นรางวัลเหรียญทองเกียรติยศ พร้อมประกาศนียบัตรประกาศเกียรติคุณเฉลิมพระเกียรติสำหรับผลงานที่ทรงประดิษฐ์คิดค้นโครงการฝนหลวง

เหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรางวัลเชิดชูพระเกียรติคุณที่นานาชาติต่างพร้อมใจกันทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นผลงานที่สร้างคุณูปการอันใหญ่หลวงแก่ประชาชนชาวไทยเท่านั้น ชาวต่างประเทศที่น้อมนำแนวคิดจากสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ที่ทรงออกแบบคิดค้นไปปรับใช้ ต่างก็ได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสิ้น

ภาคผนวก

รายการสิทธิบัตรในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

1. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ "เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย" (กังหันน้ำชัย พัฒนา) : Low Speed Surface Aerator (Chsipattana Aerator)

2. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ "เครื่องกลเติมอากาศแบบอัดอากาศและดูดน้ำ" : Water-Air Pump Type Aerator

3. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ "การใช้น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซล" : Use of Pure Palm Oil as Bio-diesel Fuel

4. อนุสิทธิบัตร "การใช้น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็นน้ำมันหล่อลื่นสำหรับเครื่องยนต์ 2 จังหวะ" : Use of Pure Palm Oil as Lubricant for Two-Stroke Engines

5. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ "การดัดแปรสภาพอากาศเพื่อให้เกิดฝน" : Weather Modification by Royal Rainmaking Technology

6. สิทธิบัตรการประดิษฐ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ "ภาชนะรองรับของเสียที่ขับออกจากร่างกาย" : Free Receptacle

7. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ "อุปกรณ์ควบคุมการผลักดันของเหลว" Liquid Pressure Controller

ที่มา:

"ประมวลคำประกาศสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ของสถาบันและองค์กรต่างประเทศ", คณะองคมนตรี, 2550.
เว็บไซต์สำนักราชเลขาธิการ : http://www.ohmpps.go.th

การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ครบรอบ 50 ปี ระหว่างราชอาณาจักรไทย และสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล

● โดย พิชญดา ภูมิเหล่าแจ้ง

เนปาลเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดูและเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยเสน่ห์ดึงดูด แฝงความลี้ลับชวนให้ค้นหา ทำให้ผู้คนจากมุมโลกต่างๆ หลงใหลไปกับมนตร์เสน่ห์อันไม่รู้จบของดินแดนหิมาลัยแห่งนี้ คนไทยส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเนปาลเป็นเวลานานมาแล้ว เพื่อชื่นชมเทือกเขาหิมาลัยและแสวงบุญในดินแดนกำเนิดพระพุทธศาสนา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเนปาลเป็นที่รู้จักของคนไทยโดยทั่วไป และแสดงถึงความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชนระหว่างสองประเทศผ่านทางวัฒนธรรมและศาสนา ส่วน**ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและเนปาลนั้นเริ่มสถาปนาขึ้นในระดับอัครราชทูต เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2502** โดยศาสตราจารย์ สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี สาธารณรัฐอินเดีย ได้ยื่นพระราชสาส์นจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช แห่งราชวงศ์จักรี ต่อสมเด็จพระราชาธิบดีมเหนทรา พีร พิกรม ศาหเทวะ แห่งราชวงศ์ชาห์

(Mahendra Bir Bikram Shah) เพื่อเจริญสัมพันธไมตรี และต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศก็ได้ถูกยกระดับขึ้นเป็นระดับเอกอัครราชทูต และเอกอัครราชทูต ณ กรุงกาฐมาณฑุ คนปัจจุบัน คือ นายมาริษ เสงี่ยมพงษ์ และเอกอัครราชทูตเนปาลประจำประเทศไทย คือ นาย Naveen Prakash Jung Shah

ไทยและเนปาลดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตผ่านกลไกความร่วมมือที่สำคัญ คือ การประชุมคณะกรรมาธิการร่วมไทย-เนปาล (JC) ในระดับปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งมีการประชุมมาแล้ว 4 ครั้ง โดยครั้งล่าสุด จัดขึ้นระหว่างวันที่ 26-27 มกราคม 2547 ที่กรุงกาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล ซึ่งมีนายเตช บุนนาค ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (ขณะนั้น) เป็นหัวหน้าคณะฝ่ายไทย และมีผู้แทนจากหน่วยงานไทยที่สำคัญ อาทิ กระทรวงสาธารณสุข การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย มหาชน (จำกัด) และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการประชุม JC ไทย-เนปาลมาโดยตลอด แต่ปัญหาความไม่มั่นคงปลอดภัยและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองของเนปาลนับตั้งแต่ปี 2548 สืบเนื่องจากปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ทำให้เกิดขบวนการที่จะล้มล้างระบอบกษัตริย์ และการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของขบวนการนิยมลัทธิเหมา (Maoist) ทำให้เนปาลอยู่ในสถานะวิกฤติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทำให้การหารือภายใต้กรอบ JC หยุดชะงักลง ในปี 2552 เมื่อการเมืองภายในเนปาลเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น กระทรวงการต่างประเทศไทยได้เสนอให้มีการประชุม JC ครั้งที่ 5 เพื่อให้การประชุมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและเนปาลที่ยาวนานมาถึง 50 ปี ซึ่งขณะนี้ กระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยกำลังจัดเตรียมการประชุมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นมิติความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุดระหว่างไทยและเนปาล โดย**เนปาลมีสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น เมืองลุมพินีหรือเมืองจานักปูร์** (เมืองมิถิลาในพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก) นอกจากนี้ ไทยและเนปาลยังมีความเชื่อมโยงกันในด้านวรรณกรรม คือ เรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งมีฉากบางส่วนในเนปาล สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกาฐมาณฑุ จึงได้พยายามผลักดันนโยบาย "Look West Policy" ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญ ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยต่อประเทศในแถบเอเชียใต้ นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ของไทยต่อเนปาลก็ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี โดยเฉพาะกรอบ BIMSTEC[1] ซึ่งเนปาลได้เข้าเป็นสมาชิก เมื่อเดือนธันวาคม 2546 โดยเป็นประเทศผู้รับผิดชอบหลักในสาขาการแก้ไขปัญหาความยากจน (Poverty Alleviation))

ไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ อาทิ เกษตรกรรม สาธารณสุข การศึกษา การบริหารจัดการด้านการพัฒนาและสังคม การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และสาขาการท่องเที่ยวมาโดยตลอด นอกจากนี้ เมื่อเดือน พ.ค. 2550 รัฐบาลไทยได้ส่งทหารจำนวน 7 นายเพื่อเข้าร่วมในกองกำลังของ United Nations Mission in Nepal-UNMIN เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและเนปาลและหน่วยงาน สหประชาชาติในการช่วยเหลือเนปาลเพื่อพัฒนาการทางการเมืองตามกระบวนการประชาธิปไตยและยืนยันความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือด้านเทคนิคและวิชาการในสาขาที่เนปาลต้องการและไทย

---

[1] BIMSTEC ย่อมาจาก Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation หรือความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ

มีความเชี่ยวชาญต่อไปในช่วงที่เนปาลกำลังเปลี่ยนผ่านและฟื้นฟูประเทศ ดังนั้น การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อฉลองความสัมพันธ์ไทย-เนปาล ครบรอบ 50 ปี จึงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินนโยบายส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล และประชาชนต่อประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนทั้งสองประเทศมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น รู้จักและเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างกัน

กิจกรรมที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกาฐมาณฑุ ดำเนินการในปี 2552 ได้แก่

(1) การจัดการประกวดภาพเขียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-เนปาล ในหัวข้อ “Thailand – Nepal: The Colors of Friendship” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้เยาวชนเนปาลและประชาชนทั่วไปมีความสนใจและได้รับทราบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและเนปาล ในโอกาสครบรอบ 50 ปี ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 มีผู้สนใจส่งผลงานเข้าร่วมประกวดกว่า 150 ภาพ โดยผู้ชนะการประกวดจำนวน 12

คน (แบ่งเป็น 3 รุ่น คือ 12-15 ปี 16-18 ปี และประชาชนทั่วไป รุ่นละ 4 รางวัล) ได้เข้ารับรางวัลพร้อมประกาศนียบัตรในงานเลี้ยงรับรองฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เนปาล เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2552 ที่โรงแรม Yak & Yeti (กรุงกาฏมาณฑุ) โดยมี Honourable Sujata Koirala รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเนปาลเป็นประธาน

(2) การจัดแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยคณะนาฏศิลปวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ซึ่งได้ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างกันให้ใกล้ชิดกันและเป็นมิตรต่อกันมากขึ้น รวมทั้งทำให้ผู้รับชมทั้งชาวเนปาล คณะทูตานุทูตในเนปาล และชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเนปาลได้รู้จักนาฏศิลป์และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งมีความสนใจที่จะไปเยี่ยมชมเมืองไทยมากยิ่งขึ้น

(3) การจัดงานเลี้ยงรับรองในโอกาสดังกล่าวสำหรับคณะทูตานุทูต หัวหน้าสำนักงาน หน่วยงาน สหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศ

อื่นๆ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเนปาล ชุมชนไทย สื่อมวลชน และแขกสำคัญที่มีบทบาทในวงการต่างๆ โดยมี Honourable Sujata Koirala รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเนปาล เป็นแขกเกียรติยศร่วมกล่าวสุนทรพจน์แสดงความยินดีในโอกาสฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและเนปาล ครบรอบ 50 ปี ด้วย

อาจกล่าวได้ว่า การจัดงานฉลองความสัมพันธ์ทางการทูต ครบรอบ 50 ปีระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาลในปี 2552 นี้ เป็นการเชื่อมสัมพันธไมตรีครั้งประวัติศาสตร์อีกครั้งหนึ่งของไทย เพราะเราได้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-เนปาล เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยและมุ่งส่งเสริมความเข้าใจในระดับประชาชนสองฝ่ายซึ่งมีวัฒนธรรมร่วม/คล้ายคลึงกัน รวมทั้งนับเป็นวาระพิเศษอย่างยิ่งที่เราได้เห็นการทำงานด้านวัฒนธรรมในต่างแดนร่วมกันอย่างแข็งขันของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกาฐมาณฑุ และรัฐบาลเนปาล

เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2552 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระผ้ากฐินพระราชทานให้แก่วัดมุนีวิหาร เมืองภักตปูร์ ซึ่งเป็นวัดพุทธในเนปาลที่อยู่ในพระสังฆราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก โดยมีนายสาโรจน์ ชวนะวิรัช อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะของกระทรวงการต่างประเทศอัญเชิญมาทอดถวาย ซึ่งชาวเนปาลรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสรับผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การอัญเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานโดยคณะจากกระทรวงการต่างประเทศเพื่อมาทอดถวายที่วัดพุทธในเนปาลในครั้งนี้ได้รับความสนใจและความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและประชาชนชาวเนปาลที่ให้การต้อนรับคณะผู้แทนไทยอย่างอบอุ่น และเข้าร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกระชับและเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยและชาวเนปาลให้มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมพุทธศาสนาและวัดพุทธในเนปาลด้วย ทั้งนี้ แม้ว่าชาวเนปาลส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาฮินดู

แต่ก็ได้แสดงความชื่นชมและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงทำนุบำรุงพุทธศาสนาในเนปาลซึ่งเป็นแดนประสูติของพระพุทธเจ้า และที่สำคัญ คือ กระทรวงการต่างประเทศเนปาลให้ความสำคัญกับงานกฐินพระราชทานของคณะกระทรวงการต่างประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยได้ให้ความร่วมมือในการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาความปลอดภัย จัดยานพาหนะนำขบวนและอำนวยความสะดวกให้คณะฯ อย่างเต็มที่ตลอดระยะเวลาที่คณะฯ พำนักอยู่ในเนปาล

ในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา เนปาลได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ขณะนี้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของเนปาลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกาฐมาณฑุ จึงผลักดันสานต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศครอบคลุมในทุกมิติและดำเนินไปตามนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทย

ภาคผนวก

- Nepal Fact Sheet[2]

คุณพิชญดา ภูมิเหล่าแจ้ง
ปัจจุบันเป็นเลขานุการโท
ประจำการที่สถานเอกอัครราชทูต
ณ กรุงกาฐมาณฑุ

[2] ข้อมูลจากกรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ (สถานะ มิ.ย. 2552)

ภาคผนวก

สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยแห่งเนปาล
(The Federal Democratic Republic of Nepal)

- เป็นประเทศ landlocked สภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว และเป็นสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า (ลุมพินี)
- เมื่อวันที่ 24 เมย 2548 สมเด็จพระราชาธิบดีกิเนนดราฯ คืนอำนาจให้แก่ประชาชนตามการเรียกร้องของพรรคการเมือง ประชาชน และกลุ่ม Maoist ต่อมาพรรคร่วมรัฐบาลและกลุ่ม Maoist ลงนาม คตล สันติภาพครั้งประวัติศาสตร์ เมื่อ พย 2549 ซึ่งถือเป็นการยุติการสู้รบสองฝ่ายที่มีมาร่วมทศวรรษ
- มีการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 10 เมย 2551 โดยพรรค UCPN-Maoist ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด จึงจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยมีพรรคคองเกรสเป็นพรรคฝ่ายค้าน
- สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติให้เนปาลยกเลิกสถาบันกษัตริย์ และเปลี่ยนชื่อประเทศเป็นสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล (Federal Democratic Republic of Nepal)
- Dr. Ram Baran Yadav จากพรรค Nepali Congress ได้รับการเลือกตั้งจากสภาร่างรัฐธรรมนูญให้ดำรงตำแหน่ง ปธน คนแรก และ นรม คนแรก คือ

นาย Prachandra หัวหน้าพรรค UCPN- Maoist แต่ต่อมาได้ลาออกเมื่อวันที่ 4 เมย 2552 เนื่องจากขัดแย้งกับกองทัพเนปาล จึงมีการแต่งตั้ง นรม คนใหม่จากพรรค CPN-UML

- UN ได้ส่งกองกำลังไปปฏิบัติการในเนปาลเพื่อดูแลการปลดอาวุธของกองกำลังรัฐบาลและกลุ่ม Maoist และ ช่วยเหลือการจัดการเลือกตั้ง จะสิ้นสุดภารกิจเดือน กค 2552 ซึ่งไทยส่งทหาร ไปร่วม 7 นาย

ข้อมูลทั่วไป

พื้นที่	147,181 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 28 % ของไทย)
เมืองหลวง	กรุงกาฐมาณฑุ
ประชากร	28.9 ล้านคน (2551)
ภาษาราชการ	เนปาลี
ศาสนา	ฮินดู (86.2 %) พุทธ (7.8 %)

ข้อมูลเศรษฐกิจ 2551

GDP	13 พันล้าน USD (ไทย: 270 พันล้าน USD)
สกุลเงิน	รูปี (1 บาทประมาณ 2.3 รูปี)
GDP per Capita	457 USD (ไทย: 4,073 USD)
เงินทุนสำรอง	3.3 พันล้าน USD (ไทย: 112.3 พันล้าน USD)
Real GDP Growth	ร้อยละ 4.7 (ไทย: ร้อยละ 2.6)
อัตราเงินเฟ้อ	ร้อยละ 8.0 (ไทย: ร้อยละ 5.5)
ทรัพยากรสำคัญ	ป่าไม้ สถานที่ท่องเที่ยว พลังงานน้ำ
อุตสาหกรรมหลัก	การท่องเที่ยว สิ่งทอ พรม หัตถกรรม
สินค้าส่งออกที่สำคัญ	พรม เครื่องหนัง เสื้อผ้าสำเร็จรูป ไม้แกะสลัก ผ้าพาสมีนา
ตลาดส่งออกที่สำคัญ	อินเดีย สหรัฐฯ เยอรมนี
สินค้านำเข้าที่สำคัญ	น้ำมันเชื้อเพลิง ทอง เครื่องจักร
ตลาดนำเข้าที่สำคัญ	อินเดีย จีน สิงคโปร์

สถิติที่สำคัญไทย-เนปาล 2551

มูลค่าการค้าไทย- เนปาล 53.0 ล้าน USD (ไทยส่งออก 52.6 ล้าน USD นำเข้า 0.4 ล้าน USD)

สินค้าส่งออกของไทย	เส้นใยประดิษฐ์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ และส่วนประกอบ
สินค้านำเข้าจากเนปาล	หนังดิบและหนังฟอก ธัญพืชและธัญพืชสำเร็จรูป
การลงทุน	ยังไม่มีการลงทุนระหว่างกันมากนัก
การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวเนปาลมาไทย 20,538 คน และนักท่องเที่ยวไทยไปเนปาล 4,889 คน (2550)
คนไทยในเนปาล	จำนวน 90 คน ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงกาฐมาณฑุและเมืองลุมพินี เป็นนักเรียน 18 คน (ทั้งหมดศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา) แรงงาน (พ่อครัว/แม่ครัว 5 คน) นอกนั้นเป็น ครอบครัวข้าราชการสถานเอกอัครราชทูต และพนักงานการบินไทย ทหาร และพระสงฆ์
สำนักงานของไทยในเนปาล	กาฐมาณฑุ (สถานเอกอัครราชทูต) / (สำนักงานการบินไทย)
สำนักงานของเนปาลในไทย	กรุงเทพฯ (สถานเอกอัครราชทูต)

ฟื้นความหลัง :
บทบาทของไทยหลังพายุไซโคลนนาร์กิสในพม่า

● โดย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง

เมื่อบ่ายวันที่ 2 พฤษภาคม 2551 พายุไซโคลนนาร์กิสซึ่งมีความเร็วราว 200 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ผนวกกับลมและฝนอย่างหนัก ได้พัดเข้าไปยังภาคอิรวะดีทางตะวันตกของพม่าและเคลื่อนตัวไปยังหลายพื้นที่ในภาคย่างกุ้ง ภาคพะโค รัฐมอญ และรัฐคะยิ่น[1] จนสงบลงในช่วงบ่ายของวันที่ 3 พฤษภาคม 2551 พายุไซโคลนนาร์กิสมีความรุนแรงเป็นประวัติการณ์ของพม่าและก่อความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินบ้านเรือนเป็นจำนวนมาก กรุงย่างกุ้งที่เคยเขียวชะอุ่มไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่น้อยมากมาย กลายสภาพเป็นเหมือนฉากภาพยนตร์สงครามที่มีต้นไม้ล้มระเนระนาด ป้ายโฆษณา เสาไฟฟ้า กระเบื้องหลังคาหรือแม้แต่ฝาบ้านที่ต้านทานแรงลมไม่ไหว ก็ปลิวล้มเกลื่อนกลาดระเกะระกะ กีดขวางถนนหนทาง แม้ในเมืองใหญ่ที่อาคารบ้านเรือนค่อนข้างแข็งแรงยังเสียหายไม่น้อย จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าในพื้นที่ปากแม่น้ำอิระวดีที่โดนพายุเป็นแห่งแรกๆ และผู้คนจำนวนมากอาศัยอยู่ในกระท่อมเล็กๆ จะต้องเผชิญกับความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินมากเพียงใด ตัวเลขของทางการพม่าระบุว่ามีผู้เสียชีวิตกว่า 84,000 คน บาดเจ็บกว่า 33,000 คน และสูญหายกว่า 53,000 คน

สำหรับในกรุงย่างกุ้ง ความเสียหายที่เกิดขึ้นหลังพายุมิใช่เพียงแค่ความลำบากในการสัญจรเพราะมีสิ่งกีดขวางถนน แต่รวมถึงการใช้ชีวิตประจำวันทั้งหมด ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์ก็ได้รับผลกระทบไปด้วย อาหารการกินหายากขึ้นและราคาแพงขึ้นในช่วงข้ามคืน ร้านค้าและซุปเปอร์มาร์เก็ตบางแห่งต้องปิดทำการ หรือหากเปิดก็เพียงวันละไม่กี่ชั่วโมงเนื่องจากไม่มีไฟฟ้าและพนักงานไม่สามารถไปทำงานได้ ตลาดสด

---

[1] ภาค (Division) เป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีเชื้อสายพม่าแท้ๆ ในขณะที่รัฐ (State) เป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ใช่คนเชื้อสายพม่าแท้ๆ แต่เป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ ในประเทศพม่ามี 7 ภาคและ 7 รัฐ

ส่วนใหญ่ในกรุงย่างกุ้งแทบไม่มีผักหรือผลไม้ขายเนื่องจากไม่สามารถขนส่งของเข้าไปในย่างกุ้งได้

ท่ามกลางความยากลำบากต่างๆ ที่ชาวพม่า โดยเฉพาะในพื้นที่ปากแม่น้ำภาคอิระวดีต้องเผชิญ ไทยเป็นประเทศแรกที่ให้ความช่วยเหลือแก่พม่า หลังจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ได้รายงานมายังกระทรวงการต่างประเทศ และประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกองทัพไทยเพื่อเสนอให้พิจารณาส่งความช่วยเหลือไปให้พม่า และเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม เพียงไม่กี่วันหลังพายุ เครื่องบิน C-130 ของกองทัพอากาศไทยก็เป็นเครื่องบินต่างชาติลำแรกที่ลำเลียงสิ่งของบรรเทาทุกข์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำดื่ม อาหารเพื่อยังชีพและเวชภัณฑ์ไปให้พม่า ทางฝ่ายพม่าเองก็รอรับสิ่งของเหล่านี้อยู่ด้วยความยินดีและได้จัดเฮลิคอปเตอร์เตรียมพร้อมไว้ เพื่อลำเลียงสิ่งของบรรเทาทุกข์จากไทยไปแจกจ่ายในพื้นที่ประสบภัยทันที จากนั้นเป็นต้นมาความช่วยเหลือจากไทยก็หลั่งไหลไปสู่พม่าไม่ขาดสาย ในบางช่วง พวกเรา

ที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ต้องจัดเวรไปรอรับเครื่องบิน C-130 ทุกวัน วันละหลายลำ สิ่งของบริจาคทั้งที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ และที่ได้รับจากสภากาชาดไทย หน่วยราชการ ภาคเอกชนและประชาชนชาวไทยที่พร้อมใจกันส่งไปถึงผู้ประสบภัยชาวพม่า ไม่ว่าจะเป็นข้าวสาร อาหารแห้ง น้ำดื่ม ยารักษาโรค เสื้อผ้า และของใช้จำเป็นต่างๆ ทำให้ชาวพม่าปลาบปลื้มและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณและน้ำใจของคนไทยยิ่งนัก **เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของพม่าหลายคนกล่าวว่าไทยเป็นมิตรแท้ในยามยาก แม้แต่ชาวพม่าทั่วๆ ไปที่พวกเราได้พบปะก็แสดงความขอบคุณต่อน้ำใจของคนไทย** เห็นได้ชัดว่าความรวดเร็วของไทยในการส่งความช่วยเหลือไปให้พม่า ทำให้ชาวพม่ามีกำลังใจและสิ่งของเหล่านี้ได้ช่วยบรรเทาความยากลำบากไปได้มาก หลังจากนั้น ประเทศอื่นๆ ก็ได้เริ่มส่งสิ่งของบรรเทาทุกข์ไปให้พม่าอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2551 สนามบินกรุงย่างกุ้งมีเครื่องบินลำเลียงขึ้นลงอยู่แทบจะตลอดเวลา สิ่งของจากบางประเทศก็ฝากมากับเครื่องบิน C-130 ของไทยด้วย ประเทศไทยนอกจากจะเป็นผู้บริจาครายสำคัญแล้ว ยังได้เปิดให้สนามบินดอนเมืองเป็นศูนย์กลางในการขนส่งและลำเลียงสิ่งของบรรเทาทุกข์ที่ประเทศอื่นๆ ส่งไปให้พม่าอีกด้วย

นอกจากไทยจะเป็นประเทศแรกที่ส่งสิ่งของบรรเทาทุกข์ไปมอบให้พม่าแล้ว ยังเป็นประเทศแรกที่ส่งคณะแพทย์ไปให้ความช่วยเหลือแก่พม่าและเป็นประเทศเดียวที่ส่งคณะแพทย์เข้าไปช่วยเหลือพม่าถึง 2 ชุด โดยเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม คณะแพทย์พระราชทานจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารชุดที่ 1 ได้เดินทางไปถึงพม่าเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยจากพายุไซโคลนนาร์กิส ต่อมาในวันที่ 29 พฤษภาคม คณะแพทย์พระราชทานฯ ชุดที่ 2 ก็ได้ไปปฏิบัติหน้าที่แทน

คณะแพทย์แต่ละชุดประกอบด้วยแพทย์และพยาบาลรวม 30 คน ทั้งสองคณะไปปฏิบัติหน้าที่ในภาคอิระวดี ไม่ไกลจากบริเวณปากแม่น้ำที่ถูกพายุถล่ม โดยปฏิบัติงานชุดละประมาณ 2 สัปดาห์ คณะแพทย์ของไทยเดินทางไปพม่าด้วยความตั้งใจและปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท ท่ามกลางสภาพที่ต้องอดทนเป็นอย่างยิ่ง เอกอัครราชทูตบรรสาน บุนนาค และภริยา ตลอดจนข้าราชการสถานเอกอัครราชทูตฯ ได้เดินทางไปเยี่ยมคณะแพทย์ไทยที่จุดปฏิบัติงาน พร้อมกับนำเสบียงอาหารและยาไปสมทบให้คณะแพทย์ด้วย เฉพาะเวลาที่ใช้ในการเดินทางบนถนนที่ถูกพายุถล่มจนสภาพย่ำแย่ก็เกือบจะทั้งวัน หลายประเทศในอาเซียน รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านของพม่า เช่น จีนและอินเดีย ก็ได้ส่งคณะแพทย์ไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเช่นเดียวกับไทย

นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี(ในขณะนั้น) เป็นผู้นำต่างชาติคนแรกที่ไปเยือนพม่าภายหลังเหตุการณ์พายุไซโคลนนาร์กิส เมื่อวันที่

14 พฤษภาคม 2551 และได้เข้าพบกับพลเอก เต็ง เส่ง นายกรัฐมนตรีพม่า ในโอกาสดังกล่าว รัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือแก่พม่าเพิ่มเติมด้วยการมอบเงิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ โทรศัพท์เคลื่อนที่ผ่านดาวเทียมจำนวน 50 เครื่องพร้อมบัตรค่าใช้โทรศัพท์มูลค่า 2 ล้านบาท ซึ่งได้ช่วยบรรเทาปัญหาการสื่อสารที่ประสบอยู่ระหว่างพื้นที่ประสบภัยได้เป็นอย่างมาก

แม้เหตุการณ์หลังพายุไซโคลนจะเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายและฉุกละหุกอยู่หลายเรื่อง แต่ภัยธรรมชาติที่ก่อความเสียหายจำนวนมากแก่พม่าเช่นนี้ ก็ทำให้นานาชาติร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือแก่พม่าได้อย่างรวดเร็ว ในหมู่อาเซียนก็ได้มีการจัดประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอาเซียนวาระพิเศษที่สิงคโปร์เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2551 โดยที่ประชุมเห็นชอบให้มีการจัดตั้งกลไกที่อาเซียนมีบทบาทนำ (ASEAN-led mechanism) ได้แก่ ASEAN Humanitarian Task Force

for the Victims of Cyclone Nargis (AHTF) ซึ่งมี ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียน เป็นประธาน และสมาชิกประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศอาเซียนทุกประเทศๆ ละ 2 คน AHTF เป็นเวทีระดับนโยบายที่จะกำหนดแนวทางในการดำเนินการด้านการบรรเทาทุกข์และฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย AHTF ได้เปิดสำนักงานขึ้นในกรุงย่างกุ้ง โดยการสนับสนุนจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง ทั้งด้านการจัดหาสถานที่ อุปกรณ์สำนักงานและการเงิน ต่อมา พม่าเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASEAN-UN Pledging Conference ในกรุงย่างกุ้งเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2551 โดยมีเลขาธิการสหประชาชาติ เลขาธิการอาเซียน และผู้แทนระดับรัฐมนตรีของหลายๆ ประเทศ รวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย (นายนพดล ปัทมะ) ไปเข้าร่วม หลังการประชุมดังกล่าว AHTF ได้เห็นชอบให้จัดตั้ง Tripartite Core Group (TCG) เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2551 TCG ประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 ฝ่ายคือ พม่า อาเซียน และสหประชาชาติ โดยมีนาย จ่อ ตู (U Kyaw Thu) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ตำแหน่งขณะนั้น) เป็นประธาน[2] มีผู้แทนจากกระทรวงเกษตรและชลประทานพม่า กับกระทรวงสวัสดิการสังคมและการโยกย้ายถิ่นฐานพม่า ฝ่ายสหประชาชาติประกอบด้วยหัวหน้าสำนักงานสหประชาชาติในกรุงย่างกุ้งและผู้แทนจากสำนักงานสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง ส่วนฝ่ายอาเซียนประกอบด้วยเอกอัครราชทูตของประเทศที่เป็นประธานอาเซียน หัวหน้าสำนักงาน AHTF ในกรุงย่างกุ้ง และผู้เชี่ยวชาญของอาเซียน TCG เป็นกลุ่มที่ปฏิบัติงานในกรุงย่างกุ้งเพื่อ

[2] ต่อมาเมื่อเดือนมีนาคม 2552 นายจ่อ ตู ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือกและฝึกอบรมข้าราชการ (Chairman of Civil Service Selection and Training Board : CSSTB) ซึ่งเป็นตำแหน่งระดับรัฐมนตรี และยังคงดำรงตำแหน่งประธาน TCG

ส่งเสริมภารกิจบรรเทาทุกข์และฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งได้รับมอบอำนาจในการตรวจลงตราเข้าประเทศพม่าให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

เมื่อไทยเข้ารับตำแหน่งประธานอาเซียนในช่วงกลางปี 2551 ก็ได้เข้าเป็นสมาชิกของ TCG พร้อมกันด้วย เอกอัครราชทูตบรรสานเป็นผู้แทนของไทยใน TCG ในฐานะสมาชิกอาวุโสของฝ่ายอาเซียน ทั้งเอกอัครราชทูตและข้าราชการของสถานเอกอัครราชทูตฯ เข้าร่วมการประชุมและร่วมปฏิบัติภารกิจของ TCG ทั้งในและนอกสถานที่ รวมถึงการเดินทางไปตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบภัยจากไซโคลนนาร์กิสอย่างแข็งขันและต่อเนื่อง

ภารกิจของ TCG หลากหลายและครอบคลุมหลายแง่มุม นอกจากจะเป็นกลไกหลักในการส่งเสริมงานบรรเทาทุกข์ในช่วงหลังจากพายุแล้ว TCG ยังเป็นแกนหลักในการจัดทำ Post Nargis Joint Assessment (PONJA) ซึ่งรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดจากพายุไซโคลน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ

อย่างกว้างขวาง ต่อมา TCG ได้จัดทำ Post Nargis Recovery and Preparedness Plan (PONREPP) ซึ่งเป็นแผนฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยที่ยกร่างขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของรัฐบาลพม่า ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว TCG ได้จัดทำรายงานด้านต่างๆ อีกหลายฉบับ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานในภาพรวมและเป็นการเตรียมข้อมูลสำหรับการดำเนินการตามแผนฟื้นฟู PONREPP โดยรวมแล้ว TCG ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ไทยในฐานะประธานอาเซียนได้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกลุ่ม โดยอาเซียนเองก็เสมือนเป็นสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างพม่ากับประชาคมโลก ผ่านทางสหประชาชาติที่มีผู้แทนอยู่ใน TCG ด้วย กลุ่มไตรภาคีอย่าง TCG ได้รับคำชื่นชมจากนานาชาติอย่างต่อเนื่องว่าเป็นรูปแบบการรับมือกับภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ และอาจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ภัยพิบัติในประเทศอื่นได้ด้วย

โดยที่**ไทยกับพม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดและมีพรมแดนติดกันกว่า 2,400 กิโลเมตร จึงมีความผูกพันกันและได้ประโยชน์จากการร่วมมือกันมาก** ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนอยู่ในบทบาทของไทยในการให้ความช่วยเหลือพม่าหลังพายุไซโคลนนาร์กิสไม่น้อย **นอกจากไทยจะเป็นประเทศแรกที่ให้ความช่วยเหลือพม่าและเป็นประเทศแรกที่ส่งคณะแพทย์ไปช่วยเหลือพม่าแล้ว ไทยยังเป็นประเทศอาเซียนที่ให้ความช่วยเหลือแก่พม่ามากที่สุด** นอกจากนี้ เมื่อ TCG ดำเนินโครงการฟื้นฟูชุมชนโครงการแรกที่เรียกว่า Community-based early recovery project ที่หมู่บ้าน Seik Gyi ซึ่งถูกพายุถล่มเช่นกัน อาสาสมัครอาเซียนที่เป็นผู้ขับเคลื่อนโครงการนี้ส่วนใหญ่ก็เป็นอาสาสมัครชาวไทย ก่อนที่โครงการลักษณะนี้จะขยายตัวขึ้นและรวมเอาอาสาสมัครจากประเทศอาเซียนอื่นๆ ด้วย โครงการฟื้นฟูชุมชนเป็นอีกภารกิจหนึ่งของ TCG ที่สอดคล้องกับแนวทางของอาเซียนที่ส่งเสริมการเข้าถึงชุมชนและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระดับ

ประชาชนต่อประชาชน ข้าราชการของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง ปฏิบัติภารกิจของ TCG และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ในด้านวิชาการ นอกจากจะเข้าร่วมในการวางแผนและหารือแนวทางต่างๆ ของ TCG แล้ว สถานเอกอัครราชทูตฯ ยังสนับสนุนและเป็นผู้ประสานงานหลักในการนำคณะ TCG ไปศึกษาดูงานด้านการป้องกันภัยพิบัติที่ประเทศไทยเมื่อต้นเดือนมกราคม 2552 โดยมุ่งศึกษาการดำเนินการของไทยหลังเกิดเหตุการณ์สึนามิเมื่อปี 2547 เพื่อส่งเสริมการนำข้อมูลและประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในกรณีของพม่า การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานดังกล่าวได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ตลอดจนหน่วยงานด้านการเตือนภัยทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ ทำให้การศึกษาดูงานดังกล่าว ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ในหลายโอกาส สถานเอกอัครราชทูตฯ เป็นตัวกลางในการหาทุนบูรณะศาสนสถานและสิ่งก่อสร้างสำหรับชุมชนในพื้นที่ประสบ

ภัย โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากชุมชนไทยทั้งในและนอกพม่า โดยรวมแล้ว มูลค่าความช่วยเหลือจากไทยคิดเป็นอย่างน้อย 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ น้ำใจของคนไทยเป็นที่ประจักษ์ต่อชาวพม่าจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เดือดร้อนในพื้นที่ประสบภัยที่ต้องการความช่วยเหลือในยามที่ยังไม่อาจพึ่งตัวเองได้ จนเมื่อพม่าได้ผ่านพ้นช่วงเวลาฉุกเฉินและเข้าสู่ช่วงแห่งการเริ่มฟื้นฟูบูรณะ ไทยก็ได้ให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่พม่าขาดแคลน โดยสภากาชาดไทยได้บริจาคเงินประมาณ 720,000 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อบูรณะศูนย์โลหิตแห่งชาติในกรุงย่างกุ้งพร้อมอุปกรณ์การแพทย์ และได้จัดสรรงบประมาณกว่า 360,000 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับก่อสร้างศูนย์อนามัยที่หมู่บ้านตามาน และโรงพยาบาล 16 เตียงที่หมู่บ้านดอเยง ในเมืองเพียโพนด้วย[3] โครงการเหล่านี้เป็นโครงการของสภากาชาดไทยในพระนามสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นอกจากนี้

[3] เมืองโบกาเล และเมืองเพียโพน อยู่ไม่ไกลจากปากแม่น้ำอิระวดี และอยู่ในภาคอิระวดี

ไทยกำลังก่อสร้างโรงเรียนซึ่งสามารถใช้เป็นที่หลบภัยจากพายุได้ ที่หมู่บ้านกะดงกะนี่ในเมืองโบกาเล พร้อมจัดฝึกอบรมการประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตัวเองและมีอาชีพทำอย่างต่อเนื่อง

แม้พวกเราที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จะต้องรับบทหนักในการปฏิบัติหน้าที่หลายประการหลังจากเหตุการณ์ภัยธรรมชาติครั้งนี้ ทั้งที่พวกเราก็เป็นผู้ประสบภัยเช่นเดียวกัน เพราะได้รับผลกระทบกันโดยถ้วนหน้าทั้งในด้านที่พักอาศัยที่ถูกตัดสาธารณูปโภคหลายครั้งตลอดจนความเสียหายและความขัดข้องอื่นๆ ที่เป็นผลพวงจากพายุไซโคลน แต่พวกเราก็มีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เดือดร้อนมากกว่าเราหลายเท่า โดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกล เมื่อพวกเราได้ไปพบและสัมผัสกับชาวบ้านในพื้นที่เหล่านั้นและได้รับรู้ความซาบซึ้งตลอดจนประโยชน์ของสิ่งของและความช่วยเหลือที่ส่งไปให้ ก็ทำให้หายเหนื่อยไปได้มาก ที่สำคัญที่สุด พวกเราที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้ประจักษ์แก่

ตนเองทุกครั้งที่ได้มีโอกาสพบปะกับผู้นำ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ รวมทั้งนักธุรกิจในวงการต่างๆ ของพม่า ทุกคนจะกล่าวแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ที่ทรงห่วงใยผู้ประสบภัย พระราชทานสิ่งของบรรเทาทุกข์ไปให้ ซึ่งไม่เพียงแต่ปวงชนชาวไทยที่ได้รับพระราชทานพระเมตตาคุณ แต่พระบารมีได้แผ่ไพศาลไปถึงชาวพม่าที่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้านของไทยด้วย

ท้ายที่สุดแล้ว แม้พายุไซโคลนนาร์กิสจะเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรงและก่อความเสียหายแก่พม่าอย่างไม่เคยเกิดมาก่อน แต่ความพยายามของทางการพม่าเอง ผนวกกับความช่วยเหลือที่ทันท่วงทีจากนานาชาติ ก็ทำให้สามารถบรรเทาภัยพิบัตินี้ได้ไม่น้อย **ทั้งยังแสดงให้เห็นว่ามิตรไมตรีและความห่วงใยไม่มีพรมแดน บทบาทของไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านของพม่าก็มีความโดดเด่นมาก และย้ำให้เห็นว่าสายใยด้านมนุษยธรรมที่มีระหว่างกันยังคงเหนียวแน่นอยู่เสมอ**

สมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ :

แค่สร้างภาพลักษณ์ หรือมีความหมายมากกว่านั้น

● โดย ศิริลักษณ์ นิยม

เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2553 ณ นครนิวยอร์ก **ประเทศไทยได้รับเลือกตั้งเข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ หรือ Human Rights Council (HRC) วาระปี พ.ศ. 2553-2556** ด้วยคะแนนเสียงสูงสุดเป็นอันดับ 2 จาก 14 ประเทศ คือ 182 เสียง รองจากมัลดีฟส์ ที่ได้ 185 เสียง นับเป็นข่าวดีที่ทุกคนรอคอย ถึงแม้จะผิดหวังเล็กน้อยเพราะหวังอยู่ลึกๆ ว่าเราจะได้คะแนนเสียงมาเป็นอันดับหนึ่งจากการที่ได้โหมทำการรณรงค์หาเสียงให้กับประเทศไทยเป็นเวลาปีกว่าๆ อย่างไรก็ดี การได้คะแนนมากถึง 182 เสียงสูงเป็นอันดับสองก็ถือว่าคุ้มค่ากับที่ลงแรงไป ทั้งๆ ที่ช่วงนั้นไทยกำลังประสบกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างหนักแต่ก็ยังได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกสหประชาชาติอย่างท่วมท้น จากนั้นอีกประมาณหนึ่งเดือนต่อมา ประเทศไทยก็ได้ข่าวดีเป็น

.indd 45 12/13/10 12:05 PM

คำรบสอง เมื่อ**ที่ประชุม HRC ได้รับรองให้ท่านทูตสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ดำรงตำแหน่งประธาน HRC** มีวาระหนึ่งปี คือตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2553 - มิถุนายน 2554 ถือเป็นความเชิดหน้าชูตาของประเทศไทยที่ได้ดำรงตำแหน่งอันทรงเกียรตินี้ และเป็นเครื่องยืนยันเป็นอย่างดีของความน่าเชื่อถือของไทยในเวทีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ หลายคนคงอยากรู้ว่าความสำเร็จที่ไทยได้มาสองชั้นนี้ มีที่มาที่ไปอย่างไร

ก่อนอื่นขอปูพื้นย่อๆ ก่อนว่า HRC คืออะไร คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติหรือ HRC นั้น เมื่อก่อนมีสถานะเป็นเพียงคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ต่อมาถูกยกระดับให้เป็นคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน เทียบเท่ากับคณะมนตรีความมั่นคงและคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมของสหประชาชาติ **สิทธิมนุษยชนจึงเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของสหประชาชาติร่วมกับความมั่นคง และการพัฒนา** ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญเช่นไรในเวทีระหว่างประเทศ HRC มีสมาชิก 47 ประเทศ กระจายตำแหน่งตามสัดส่วนทางภูมิศาสตร์อย่างเท่าเทียมกัน สมาชิกจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี มีหน้าที่สำคัญคือการดูแลสอดส่องพื้นทุกมุมโลกที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเข้าไปยับยั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นให้ได้ทันท่วงที

การสมัครเป็นสมาชิก HRC ของไทย มีจุดเริ่มต้นมาจากนโยบายของของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ได้ให้ความสำคัญต่อนโยบายสิทธิมนุษยชน จากนั้นได้หยิบมาสานต่อในนโยบายต่างประเทศ ด้วยความเชื่อที่ว่าหากไทยมีความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชน ไทยก็ควรต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศอย่างเต็มที่ด้วย ขณะนั้นก็มีคำถามเกิดขึ้นตามมาว่าไทยพร้อมแน่แล้วหรือที่จะกระโดดเข้าไปเป็นผู้เล่นใน HRC ไทยควรจะแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ

.indd 46 12/13/10 12:05 PM

ให้ได้ก่อนแล้วค่อยไปมีบทบาทเรื่องนี้ในเวทีระหว่างประเทศจะดีกว่าหรือไม่ และเมื่อเข้าไปแล้วไทยจะถูกกดดันจากกลุ่มประเทศต่างๆ จะได้ไม่คุ้มเสียหรือเปล่า จริงๆ แล้ว **ทุกประเทศล้วนมีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนทั้งนั้น ไม่มีประเทศใดที่มีความสมบูรณ์แบบด้านสิทธิมนุษยชน** หากคอยเช่นนั้น ไทยจะไม่มีโอกาสได้เป็นสมาชิก HRC เลย ในขณะที่หลายประเทศที่ไม่ได้มีสถานการณ์สิทธิมนุษยชนดีไปกว่าไทย ได้เข้าเป็นสมาชิก HRC สมัยที่สองกันแล้ว ด้วยศักยภาพและสถานะของไทยจึงไม่ควรรีรอให้เสียโอกาส ดังนั้น เมื่อนโยบายของรัฐบาลพร้อม รัฐมนตรีเห็นชอบไทยก็ประกาศการสมัครทันที

เส้นทางของการเข้าเป็นสมาชิกไปถึงตำแหน่งประธาน ไม่ใช่ความสำเร็จที่จะได้กันง่ายๆ ทุกอย่างเริ่มมาตั้งแต่การเข้าไปมีส่วนร่วมที่แข็งขันของไทยใน HRC มาตลอด 4 ปี ในช่วงที่ไทยยังมีฐานะเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ เมื่อไทยตัดสินใจสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ทุ่มเทหาเสียงกันเต็มที่ มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียง/แลกเสียง การจัดทำเอกสารคำมั่น การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้ไทยได้เสียงมา ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก การลงทุนเชิญผู้เสนอรายงานพิเศษด้านสิทธิมนุษยชนให้มาเยือนไทย การจัดงานเลี้ยงรับรองที่กรุงเทพฯ นครเจนีวา และนิวยอร์ก ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (กษิต ภิรมย์) ก็ลงมาทำเคมเปญรณรงค์ด้วยตัวเองอย่างเต็มที่ ในขณะที่กรมภูมิภาคทุกกรม รวมทั้งสถานทูตต่างๆ ของไทยทั่วโลกก็ช่วยกันหาเสียงอย่างแข็งขัน การที่ไทยได้คะแนนเสียงสูงมาเป็นอันดับสอง ก็เป็นผลจากการทำงานอย่างเป็นทีมและมีการวางแผนที่ดีนั่นเอง

ในส่วนของตำแหน่งประธาน HRC ที่ไทยได้มานั้น ตามปรกติตำแหน่งประธานจะมีวาระหนึ่งปี หมุนเวียนสลับเปลี่ยนไปตามภูมิภาค

.indd 47 12/13/10 12:05 PM

และตำแหน่งประธานในปีนี้เป็นโควต้าของกลุ่มประเทศเอเชีย **หลายประเทศจึงเชื่อมั่นว่าไทยจะทำหน้าที่ตรงนี้ได้ดีอันเนื่องมาจากนโยบายของไทยที่เดินสายกลาง เน้นความร่วมมือและการหารืออย่างสร้างสรรค์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเชื่อมั่นในคุณสมบัติและความสามารถของทูตไทย**ด้วย ทำให้ที่ประชุม HRC รับรองให้ท่านทูตสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว เป็นประธานคนที่ 5 ของ HRC

ที่นี้ก็มาถึงคำถามสำคัญคือไทยจะได้อะไรจากการเข้าเป็นสมาชิก HRC อย่างแรกที่นึกออกก็คงจะบอกว่าเพื่อสร้างภาพลักษณ์และบทบาทที่โดดเด่นของไทยในประชาคมโลกไว้ก่อน ซึ่งเป็นสูตรสำเร็จของการเขียนเป้าหมายด้านการต่างประเทศที่ออกจะเลื่อนลอย แต่เรื่องสิทธิมนุษยชนนี้มีความต่างออกไป เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตคน ภาพลักษณ์จึงไม่ใช่เป้าหมาย แต่เป็นชีวิตที่มั่นคงของคนที่จะไม่ถูกละเมิดสิทธิ การที่ไทยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก HRC ไทยไม่ได้หวังสักแต่ว่าจะเข้าไปนั่งเป็นสมาชิกใน HRC เฉยๆ หรือเพื่อมีภาพลักษณ์ที่ดูดี แต่ไทยมีเป้าหมายและความหวังว่า **การเข้าเป็นสมาชิก HRC จะก่อให้เกิดความตื่นตัวและความตระหนักรู้ในด้านสิทธิมนุษยชนของสังคมไทย และส่งผลถึงการพัฒนาสิทธิมนุษยชนภายในประเทศได้ไม่มากก็น้อย** รวมทั้งหวังที่จะให้ไทยเข้าไปมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนากลไกสิทธิมนุษยชนภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลกได้อย่างแท้จริง การเดินหน้ารณรงค์หาเสียงให้กับประเทศ ก็ทำบนพื้นฐานของความเชื่อและเป้าหมายอันนี้

ถามต่ออีกว่าการเข้าเป็นสมาชิกจะทำให้ไทยบรรลุเป้าหมายที่ว่าได้อย่างไร สหประชาชาติกำหนดไว้ว่าทุกประเทศที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนจะต้องจัดทำคำมั่นโดยสมัครใจ เพื่อให้ทุกประเทศทราบว่าเมื่อไทยได้รับเลือกเข้าไปเป็นสมาชิกแล้ว ไทยจะดำเนินการอะไร

.indd 48 12/13/10 12:05 PM

เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศ ซึ่งคำมั่นดังกล่าวถือเป็นสัญญาประชาคมหรือข้อผูกพันที่ไทยจะต้องทำให้บังเกิดผล จึงถือเป็นเอกสารด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญฉบับหนึ่งของประเทศก็ว่าได้ เอกสารคำมั่นฉบับนี้ทำกันอยู่เกือบ 6 เดือน คัดเลือกประเด็นที่คิดว่าเป็นปัญหาท้าทายของประเทศที่เราอยากเห็นความก้าวหน้า ปรับแก้ไขกันหลายรอบจนมาเป็น**เอกสารคำมั่นที่ใช้เผยแพร่ในระหว่างการหาเสียง ซึ่งก็ได้รับคำชื่นชมจากหลายประเทศว่ามีเนื้อหาสาระที่ดี** คำมั่นอันนี้นี่แหละที่จะพาไทยไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน

คำถามถัดมาคือ มั่นใจอย่างไรว่าคำมั่นนี้จะสามารถแปลงไปสู่การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนได้จริง ไทยมีไฟล์ทบังคับที่ต้องทำเพราะประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องรายงานความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นตามคำมั่นนี้ต่อที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ผ่านการเสนอรายงานการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของไทย ซึ่งมีกำหนดนำเสนอต่อ HRC ในเดือนตุลาคม 2554 จะอย่างไรไทยก็ต้องทำความก้าวหน้าให้เกิดขึ้นให้ได้ไม่มากก็น้อย เรื่องนี้นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญมาก และได้มีบัญชาให้กระทรวงการต่างประเทศจัดตั้งคณะทำงานประกอบด้วยทุกภาคส่วนเพื่ออนุวัติคำมั่นให้เกิดผล ซึ่งได้เริ่มดำเนินการแล้ว ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงต้องเข้ามาร่วมมือกัน **เป็นเพราะไทยมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสิทธิมนุษยชน ไทยจึงกล้าที่จะกระโดดเข้าไปผูกมัดตัวเอง** หากไทยยังนั่งเฉยอยู่ ความก้าวหน้าก็จะไม่เกิด นี่คือบทบาทของนโยบายการต่างประเทศในการผลักดันเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศ

มาถึงคำถามสุดท้าย ไทยจะเข้าไปทำอะไรใน HRC อันนี้เป็นเป้าหมายที่สองตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ไทยจะไปช่วยพัฒนางานของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนได้อย่างไรนั้น ต้องไปดูที่กลไกการคุ้มครองสิทธิ

.indd 49 12/13/10 12:05 PM

มนุษยชนของคณะมนตรีซึ่งมีหลายด้าน ซึ่งไทยก็หวังจะเข้าไปร่วมมือและส่งเสริมให้กลไกเหล่านี้สามารถทำหน้าที่ของมันได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในพื้นที่ต่างๆ หนึ่งเสียงโหวตของไทยจะมีความหมายต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ต่างๆ ได้ นอกจากนี้ ในระหว่างการรณรงค์หาเสียง ไทยได้ประกาศตัวเป็นประเทศสายกลางที่พูดคุยได้กับทุกฝ่าย **ไทยจึงเป็นประเทศที่สามารถแสวงหาจุดร่วมและหาทางออกให้กับจุดต่างเพื่อช่วยสร้างฉันทามติของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้ รวมทั้งการดึงประเทศที่อยู่ในความห่วงกังวลเข้ามาร่วมกระบวนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างสร้างสรรค์** ซึ่งบทบาทของไทยอันนี้ได้รับการขานรับจากประเทศต่างๆ เป็นอย่างดี เห็นได้จากทันทีที่ไทยได้เข้าไปเป็นสมาชิกสมัยแรก ไทยก็ได้รับเลือกให้เป็นประธานของ HRC ที่สำคัญขณะนี้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนกำลังเข้าสู่การทบทวนการดำเนินงานและสถานะของตนหลังจากที่ได้ดำเนินงานมาครบ 5 ปี ไทยในฐานะประธานจะมีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของ HRC ในอนาคตว่าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างไรด้วย

มาถึงตรงนี้ คงพอจะเห็นได้แล้วว่าสมาชิก HRC ของไทยเป็นเพียงสร้างภาพลักษณ์หรือมีความหมายมากกว่านั้น

คุณศิริลักษณ์ นิยม
ปัจจุบันเป็นนักการทูตชำนาญการ
สังกัดฝ่ายสิทธิมนุษยชน
กรมองค์การระหว่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

.indd 50 12/13/10 12:05 PM

รำลึก*อาเซียนซัมมิท 2552*

● โดย สุนทร ชัยยินดีภูมิ[1]

ผมเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่า เหตุการณ์ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน หรือที่เรียกว่า อาเซียนซัมมิท (ASEAN Summit) เมื่อปี พ.ศ. 2552 จะยังคงตราตรึงในความทรงจำของคนไทยทุกคน และบันทึกไว้เป็นอีกหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทยเลยทีเดียว หลายคนอาจจะจำได้เพียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงการจัดประชุมสุดยอดอาเซียนที่เมืองพัทยา เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 และนำมาซึ่งเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองในเวลาต่อมา แต่อันที่จริงแล้วมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจเกิดขึ้นในช่วง 18 เดือน (ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2551 จนถึงเดือนธันวาคม 2552) ที่ประเทศไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน นับ

[1] บทความนี้เป็นเพียงความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสะท้อนท่าทีของกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ หรือหน่วยงานอื่นใด หากมีข้อความหรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ผู้เขียนพร้อมน้อมรับในความผิดพลาดนั้น

ตั้งแต่การเตรียมการของไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศในการรับมอบตำแหน่งประธานอาเซียนมื่อเดือนธันวาคม 2551 ไปจนถึงการจัดประชุมที่เมืองพัทยา และความพยายามจัดประชุมให้สำเร็จอีกครั้งที่หัวหิน-ชะอำ เมื่อวันที่ 23-25 ตุลาคม 2552 ซึ่งน่าจะมีผู้อื่นเขียนหรือรวบรวมขึ้นบ้างแล้ว หรือกำลังรวบรวมขึ้นมา ดังนั้นด้วยข้อจำกัดของเวลาและเนื้อที่ในการลงพิมพ์บทความนี้ ผมจึงจะขอนำเสนอเพียง 3 ประเด็นหลัก คือ แง่มุมความสำเร็จของการจัดประชุมในรูปของจำนวนเอกสารที่บรรดาผู้นำหรือรัฐมนตรีได้ลงนามหรือรับรองและรับทราบ อันเป็นผลมาจากการเตรียมการในระดับเจ้าหน้าที่ขึ้นมา และเนื้อหาสาระของการประชุมหรือผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์ต่อคนไทยและอาเซียนทั้งมวล นอกจากนี้ เราจะมาดูถึงเรื่องงบประมาณหรือความคุ้มค่าของการจัดประชุมอาเซียนซัมมิทครั้งนี้ เท่าที่ผมพอจะสามารถรวบรวมตัวเลขมาประกอบได้ ซึ่งท่านอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับผม เพื่อร่วมกันรำลึกอาเซียนซัมมิท 2552 ด้วยกันอีกครั้ง

ความสำเร็จของการจัดประชุมอาเซียนซัมมิท 2552

มีหลายท่านตั้งคำถามว่า หากจะวัดความสำเร็จของการเป็นประธานอาเซียนของไทยควรดูได้จากปัจจัยอะไรบ้าง ส่วนหนึ่งที่เป็นรูปธรรมก็คือจำนวนเอกสารทางการเมืองอันเป็นการแสดงถึงพันธกรณีที่ผู้นำหรือรัฐมนตรีอาเซียนได้ให้การยอมรับเพื่อปฏิบัติตามและจะส่งผลดีต่อประชาชนอาเซียนรวมทั้งไทยด้วย ผมได้ลองรวบรวม**ตัวเลขจำนวนเอกสารทางการเมืองทั้งหมดที่มีการนำเสนอในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 และ 15 และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ 42 พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 96 ฉบับ ในจำนวนนี้มีเอกสารสำคัญ**

ที่มีการลงนามโดยผู้นำจำนวน 1 ฉบับ คือ ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2552-2558 (Declaration on the Roadmap for ASEAN Community : 2009-2015) นอกจากนั้นเป็นเอกสารที่ออกหรือรับรอง/รับทราบโดยผู้นำจำนวน 44 ฉบับ เอกสารที่ลงนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศและรัฐมนตรีเศรษฐกิจจำนวน 23 ฉบับ และมีเอกสารที่รับรอง/รับทราบโดยรัฐมนตรีจำนวน 15 ฉบับ และที่สำคัญที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศเองที่จะต้องยกร่างและมีการเจรจากับประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจาก็คือ **แถลงการณ์ของประธานการประชุมซึ่งมีทั้งหมด 13 ฉบับ** แถลงการณ์ของประธานในเวทีการประชุมต่างๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างมาก และต้องใช้เวลาในการพิจารณาทั้งประเด็นและถ้อยคำที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับได้ของทุกฝ่าย และสะท้อนท่าทีร่วมกันของประเทศสมาชิกอย่างเป็นกลาง ดังนั้นภารกิจในการจัดเตรียมแถลงการณ์ของประธานจึงถือได้ว่ามีความสำคัญไม่แพ้การเตรียมการจัดทำเอกสารอื่นๆ ซึ่งอาจมีการยกร่างหรือเสนอร่างโดยประเทศสมาชิกอื่นๆ มาแล้ว รายละเอียดจำนวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุมอาเซียนในช่วงที่ไทยเป็นประธานปรากฏในตารางที่ 1 ส่วนรายละเอียดเนื้อหาสาระของเอกสารต่างๆ สามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์ของกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ (www.mfa.go.th) ที่กำลังปรับปรุงขึ้นใหม่

อันที่จริงผมต้องการที่จะเปรียบเทียบกับจำนวนเอกสารที่มีการลงนามหรือรับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียนเมื่อปี พ.ศ. 2549 ที่ฟิลิปปินส์ หรือปี พ.ศ. 2550 ที่สิงคโปร์เป็นเจ้าภาพ แต่โดยที่เหตุการณ์นั้นได้ผ่านมานาน พยายามค้นหาในเว็บไซต์ของกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศก็ไม่พบ ข้อมูลที่เคยมีอยู่ในกรมอาเซียนของไทยก็ไม่มั่นใจว่าจะ

ครอบคลุมถูกต้องหรือไม่ ก็เลยล้มเลิกความตั้งใจ อย่างไรก็ตาม ผมเชื่อมั่นว่าการเป็นประธานอาเซียนของไทยที่นานถึง 18 เดือนในครั้งนี้จะมีจำนวนเอกสารที่มีการลงนามหรือรับรองมากกว่าในช่วงเวลาใดๆ ที่ผ่านมาโดยประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นแน่นอน

หลายคนอาจตั้งคำถามว่า จำนวนเอกสารที่มีการลงนามหรือรับรองมากมายนั้นมิได้มีประโยชน์อันใด หากไม่ปรากฏสาระสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าให้กับอาเซียน ดังนั้น เราลองมาดูว่าในจำนวนเอกสารทั้ง 96 ฉบับนั้นสามารถแยกแยะว่าส่งผลดีอย่างไรต่ออาเซียนและไทยในด้านใดบ้าง

1. การสร้างประชาคมอาเซียน

ประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มและยกร่างปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียนปี พ.ศ. 2552-2558 (Declaration on the Roadmap for an ASEAN Community : 2009-2015) ให้ผู้นำอาเซียนลงนาม ซึ่งนับเป็นการปูรากฐานที่สำคัญของการสร้างประชาคมอาเซียนเพราะเป็นการรวมเอาร่างแผนงานของการจัดทำประชาคมตาม 3 เสาหลักเข้าด้วยกัน (เสาการเมืองและความมั่นคง เสาเศรษฐกิจ และเสาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน) เปรียบเสมือนการรวบรวมพิมพ์เขียวในการก่อสร้างบ้านแต่ละชั้นหรือแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน และหลังจากนี้**ปฏิญญาดังกล่าวก็จะกลายเป็นสิ่งที่ถูกอ้างอิงจนกว่าประชาคมอาเซียนจะเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558**

2. การจัดตั้งกลไกดูแลในเรื่องสิทธิมนุษยชนในอาเซียน

นับเป็นครั้งแรกที่อาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการปกป้องสิทธิมนุษยชน และ**มีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (ASEAN Intergovernmental Commission**

on Human Rights) ขึ้นในปีที่ไทยเป็นประธานอาเซียน กลไกนี้ยังได้รับการเสริมเขี้ยวเล็บด้วยการจัดตั้งคณะกรรมาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิสตรีและเด็กของอาเซียน (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children – ACWC) ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 16 ที่กรุงฮานอยเมื่อเดือนเมษายน 2553

3. การสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและพลังงานแก่อาเซียน

ในปี 2552 นับว่ามีความสำคัญที่ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนได้ก้าวมาสู่จุดสำคัญ เนื่องจากมีการลงนามความตกลงด้านการค้าและการลงทุนของอาเซียนอย่างครบถ้วน และมีการลงนามข้อตกลงยอมรับร่วมในสาขาวิชาชีพ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล และด้านบัญชี ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้บุคลาการทางการแพทย์ของไทยได้มีโอกาสไปประกอบวิชาชีพในประเทศอาเซียนอื่นได้ (ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับให้บุคลากรทางการแพทย์ของประเทศอาเซียนอื่นสามารถเข้ามาประกอบวิชาชีพในไทยได้ด้วย) นอกจากนี้ยังมี**การลงนามความตกลงอาเซียนว่าด้วยความมั่นคงทางปิโตรเลียม (ASEAN Petroleum Security Agreement)** ซึ่งจะสร้างหลักประกันว่าอาเซียนจะช่วยเหลือกันหากเกิดภาวะขาดแคลนพลังงาน

4. การผลักดันเรื่องการเชื่อมโยงในอาเซียน (ASEAN Connectivity)

ในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียนได้ผลักดันให้มีการเสริมสร้างความเชื่อมโยงในอาเซียน เพื่อให้มั่นใจว่าเราจะเป็นประชาคมเดียวกันภายในปี พ.ศ. 2558 สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมทางบก เรือ อากาศ และการเชื่อมต่อเส้นทางลำเลียงของพลังงาน เช่น

ท่อส่งก๊าซธรรมชาติ สายส่งไฟฟ้า โทรศัพท์และการสื่อสาร ให้ไปให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ในอาเซียน เพื่อที่จะให้ประชาชนทั้งหมดได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเสมอภาค โดย**ไทยได้ริเริ่มและยกร่างเอกสารแถลงการณ์ของผู้นำอาเซียนระบุให้มีการจัดตั้งคณะทำงานระดับสูง (High-Level Task Force) เพื่อที่จะวางแผนและกำหนดโครงการต่าง ๆ ที่จะเชื่อมโยงอาเซียนเข้าด้วยกัน** และให้รายงานให้ผู้นำอาเซียนทราบในการประชุมสุดยอดครั้งต่อไปในเดือนตุลาคม 2553 ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม

ความสำเร็จในเรื่องการส่งเสริมความเชื่อมโยงภายในอาเซียนยังมีปัจจัยสำคัญคือเรื่องเงินทุน ในการประชุมที่ผ่านมาอาเซียนจึงได้หารือเรื่องนี้กับประเทศคู่เจรจาทั้งหมด และสิ่งที่ได้รับตอบกลับมาที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดคือการที่นายกรัฐมนตรีของจีน นายเวิน เจียเป่า ประกาศจัดตั้งกองทุนจีน-อาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (China-ASEAN Fund on Investment Cooperation) มูลค่า 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และยังได้เสนอสินเชื่ออีกจำนวน 15,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐแก่อาเซียนเพื่อลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นด้านคมนาคม พลังงาน หรือการสื่อสาร ทั้งนี้เดิมนายกรัฐมนตรีของจีนตั้งใจที่จะประกาศเรื่องการจัดตั้งกองทุนและการให้สินเชื่อแก่อาเซียนระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีนที่เมืองพัทยา แต่ก็**เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายจนทำให้การประชุมต้องล้มเลิกไป ทำให้อาเซียนเสียโอกาสที่จะใช้ข้อเสนอของจีนสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาคมโลกว่าอาเซียนยังคงเป็นภูมิภาคที่มีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเพื่อต้านกับกระแสวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2551**

5. การผลักดันบทบาทของอาเซียนให้ยังคงเป็นแกนกลางของ

ความร่วมมือในภูมิภาค (ASEAN Centrality)

ในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียนได้มีพัฒนาการทางการเมืองระหว่างประเทศที่น่าสนใจ 2 ประเด็น นั่นคือ การที่อดีตนายกรัฐมนตรีเควิน รัดด์ ของออสเตรเลียได้เสนอแนวความคิดในการจัดตั้งประชาคมเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific community - APc) ในขณะที่อดีตนายกรัฐมนตรียูกิโอะ ฮาโตยามาของญี่ปุ่นก็ได้เสนอแนวความคิดในการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asia community – EAc) ซึ่งทำให้อาเซียนต้องหันมาพิจารณาบทบาทของตนเองว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้อาเซียนยังคงมีบทบาทต่อไปท่ามกลางกระแสเรียกร้องให้มีการปรับปรุงโครงสร้างสถาปัตยกรรมทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาค **บทบาทของไทยในฐานะประธานอาเซียนและถ้อยคำที่ปรากฏในแถลงการณ์ของประธานอาเซียนในที่ประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit – EAS) เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2552 จึงเป็นการสะท้อนถึงท่าทีร่วมกันของอาเซียนที่ชัดเจนที่จะยังคงให้อาเซียนเป็นแกนกลางผลักดันความร่วมมือในภูมิภาคนี้ รวมทั้งการให้กรอบความร่วมมือต่างๆ ที่อาเซียนมีบทบาทนำ** เช่น ในกรอบอาเซียน+1 อาเซียน+3 และ ASEAN Regional Forum ยังคงเป็นที่ยอมรับและมีส่วนสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียนในที่สุด

6. การผลักดันบทบาทของอาเซียนในเวทีโลก โดยเฉพาะในกรอบ G20

อาจกล่าวได้ว่า **บทบาทเด่นที่สุดของไทยในช่วงการเป็นประธานอาเซียน และท่ามกลางปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศคือการผลักดันอาเซียนให้เป็นที่ยอมรับในเวทีสำคัญของโลก เช่น G20** ทั้งนี้ต้องให้เครดิตกับนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งร่วม

กับ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียนผลักดัน (lobby) จนทำให้อาเซียนสามารถเข้าไปมีบทบาทในเวที G20 โดยนายกรัฐมนตรีของไทยในฐานะประธานอาเซียนและเลขาธิการอาเซียนได้รับเชิญจากประเทศเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอด G20 ทั้งอังกฤษและสหรัฐอเมริกาให้เข้าร่วมการประชุมสุดยอด G20 ถึง 2 ครั้งในปี พ.ศ. 2552 ทำให้อาเซียนสามารถแสดงบทบาทและให้ข้อคิดเห็นในเรื่องการร่วมมือกันฟื้นฟูเศรษฐกิจโลก การปฏิรูปโครงสร้างการเงินและสถาบันการเงินของโลก อานิสงส์ดังกล่าวยังนำไปสู่การยอมรับองค์กรอาเซียนจากประชาคมโลก และทำให้อาเซียนยังคงได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุมสุดยอด G20 ทั้งที่เมืองโตรอนโต เมื่อวันที่ 26-27 มิถุนายน 2553 และที่จะมีขึ้นที่กรุงโซลในวันที่ 11-12 ตุลาคม 2553

เมื่อเราได้พอมองเห็นผลลัพธ์หรือความสำเร็จของการเป็นประธานอาเซียนแล้ว เราลองมามองดูด้านงบประมาณหรือต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จดังกล่าวกัน ผมได้ลองรวบรวมตัวเลขงบประมาณเท่าที่มีในขณะนี้ซึ่งปรากฏในตารางที่ 2 งบประมาณการจัดประชุมอาเซียนทั้งหมดเท่าที่มีตัวเลขคือ 755.30 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นที่น่าสังเกตว่างบประมาณด้านการรักษาความปลอดภัยสำหรับการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ 42 ที่จังหวัดภูเก็ต และการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ที่หัวหิน-ชะอำ ซึ่งเป็นการประชุมใหญ่หลังจากเกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายที่กระทบต่อการจัดประชุมอาเซียนที่เมืองพัทยาแทบไม่ปรากฏเลย เนื่องจากการประชุม 2 ครั้งหลังนี้ การจัดการด้านรักษาความปลอดภัยได้มอบให้ฝ่ายทหาร จึงทำให้งบประมาณในด้านนี้เป็นการดำเนินการโดยกระทรวงกลาโหมทั้งหมด ดังนั้น เมื่อคิดอย่างง่ายๆ ผมจึงเชื่อว่างบประมาณที่เราใช้ในการจัดประชุมอาเซียนทั้งหมดน่าจะอยู่ที่

ประมาณ 1,000 ล้านบาท

สำหรับการจัดประชุมสุดยอดอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาที่เมืองพัทยาที่มีอันต้องล้มเลิกไปนั้นมีการใช้งบประมาณไปทั้งสิ้น 160.73 ล้านบาท ผมคงไม่ต้องพูดต่อไปอีกว่าเป็นงบประมาณอย่างต่ำที่ไม่ควรจะสูญเปล่าเลย หากไม่มีเหตุการณ์ความวุ่นวายจนกระทั่งกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศและอาเซียน ทั้งนี้ไม่นับถึงค่าใช้จ่ายที่ประเทศต่างๆ ต้องสูญเสียไปด้วยสำหรับการส่งคณะผู้แทนเดินทางมาเข้าร่วมประชุม ค่าเสียโอกาสทางธุรกิจจากกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยวเมื่อมีการล้มเลิกการประชุม และค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์ของประเทศหลังเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

ในฐานะที่เคยเกี่ยวข้องกับการเตรียมการจัดประชุมเอเปคที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพเมื่อปี พ.ศ. 2546 ผมได้ลองไปสืบค้นข้อมูลเก่าๆ ด้านงบประมาณเท่าที่มี ปรากฏว่ามีการใช้งบประมาณทั้งหมดประมาณ 793 ล้านบาท[2] ทั้งนี้ ไม่รวมงบประมาณสนับสนุนที่ได้จากภาคเอกชนอีกประมาณ 500 ล้านบาท ในรูปของ sponsorship เช่น การให้รถยนต์สำหรับผู้นำ รัฐมนตรี และคณะผู้แทนใช้ในระหว่างการประชุม และการสนับสนุนด้านเครื่องดื่ม เป็นต้น โดยเฉพาะเมื่อมีการจัดประชุมใหญ่ๆ ถึง 6-7 รายการในต่างจังหวัดก็ได้รับการสนับสนุนจากหอการค้าและภาคเอกชนในจังหวัดนั้นๆ ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดประชุมครั้งนั้นนับว่าเป็นความสำเร็จของรัฐบาลและคนไทยทั้งมวล

ดังนั้น หากจะเปรียบเทียบความคุ้มค่าของประเทศไทยในการลงทุนจัดการประชุมอาเซียนในปี พ.ศ.2552 และเอเปคในปี พ.ศ. 2546

---

[2] เป็นงบประมาณรวม 3 ปี (2545-2547)

ก็เห็นว่า ทั้ง 2 การประชุมใช้งบประมาณของรัฐบาลในจำนวนที่มิได้แตกต่างกันมากนัก แต่การประชุมเอเปคน่าจะให้ความคุ้มค่ามากกว่า เนื่องจากเป็นการจัดประชุมระดับผู้นำจาก 20 ประเทศและ 1 เขตเศรษฐกิจ (ฮ่องกง) และยังมีการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านการค้า การคลัง และวิสาหกิจขนาดกลาง-ขนาดย่อมอีก 3 รายการ อีกทั้งยังมีการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสและรายการอื่นๆ อีกกว่า 10 รายการ ผลลัพธ์จากการประชุมเอเปคในครั้งนั้น แม้หากจะวัดด้วยจำนวนเอกสารที่มีการลงนามหรือรับรองโดยผู้นำและรัฐมนตรีจะน้อยกว่าการประชุมอาเซียนในครั้งนี้ แต่ก็**ส่งผลให้หน่วยงานต่างๆ ของไทยซึมซาบแนวความคิดที่ยอมรับว่าจะต้องปรับปรุงตนเอง และพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ** สามารถนำเอาจุดเด่นของความเป็นไทย เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มาปรับใช้ประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์และเพิ่มพูนศักยภาพในการส่งออก และที่สำคัญคือ **เป็นการประชุมครั้งสำคัญครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ที่ทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับมากที่สุด** เมื่อจบการประชุมแล้วคนไทยทุกคนต่างมีความภูมิใจที่ได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพและฉลองความสำเร็จด้วยกัน ต่างจากการประชุมอาเซียนในครั้งนี้ที่เกิดขึ้นท่ามกลางความแตกแยกของประชาชนคนไทย

บทส่งท้าย

หากเป็นไปตามประเพณีปฏิบัติของอาเซียน และหากการพิจารณารับสมาชิกใหม่ไม่ส่งผลกระทบต่อการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ ผมก็เชื่อว่าประเทศไทยคงได้มีโอกาสกลับมาเป็นประธานอาเซียนอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเมื่อถึงวันนั้น เราก็คงมีบรรทัดฐานของการเป็นเจ้าภาพเมื่อปี พ.ศ. 2551-52 ให้ได้วัดอีกครั้งหนึ่งว่าประสบผลสำเร็จ

มากน้อยเพียงไร มีจำนวนเอกสารสำคัญทางการเมืองที่ส่งผลต่อการเป็นประชาคมอาเซียนมากน้อยเพียงไร เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับจัดการประชุมมากน้อยเพียงไร และที่สำคัญคือ ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีใครสักคนหยิบบทความนี้ขึ้นมาอ่านอีกครั้งหนึ่งในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 เพื่อเปรียบเทียบกับผลการจัดประชุมอาเซียนซัมมิทในปีนั้น และเขียนบทความเล่าให้ท่านผู้อ่านได้มีความภูมิใจว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ในการใช้โอกาสเป็นเจ้าภาพการประชุมที่สำคัญของประเทศ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนไทยได้อีกครั้งหนึ่ง ไม่เหมือนกับช่วงปี พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมา

คุณสุนทร ชัยยินดีภูมิ
ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการกองอาเซียน 2
สังกัดกรมอาเซียน
กระทรวงการต่างประเทศ

ตารางที่ 1
จำนวนเอกสารที่มีการลงนาม/ออก/รับรอง/รับทราบโดยผู้นำและรัฐมนตรีในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียน (ก.ค. 2551 – ธ.ค. 2552)

จำนวนเอกสารทั้งหมด (Total No. of Documents)	ลงนามโดยผู้นำอาเซียน (Signed by ASEAN Leaders)	ออก/รับรองโดยผู้นำอาเซียน (Adopted or Issued by ASEAN Leaders)	รับทราบโดยผู้นำอาเซียน (Noted by ASEAN Leaders)	ลงนามโดยรัฐมนตรีอาเซียน (Signed by ASEAN Ministers)[1]	รับรองโดยรัฐมนตรีอาเซียน (Adopted by ASEAN Ministers)[1]	รับทราบโดยรัฐมนตรีอาเซียน (Noted by ASEAN Ministers)	ออกโดยประธานอาเซียน (ไทย) (ASEAN Chairman's Statement)	รวม
1. การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 (14th ASEAN Summit)	1	6	7	15	-	-	2	31
2. การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 (15th ASEAN Summit)	-	8	23	4	1	1[3]	7	44
3. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ 42 (42th AMM/PMC)	-	-	-	4 [2]	11	2	4	21
รวม	**1**	**14**	**30**	**23**	**12**	**3**	**13**	**96**

ที่มาของข้อมูล: เอกสาร List of Outcomes Documents ของกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

หมายเหตุ: [1] เป็นการลงนามและรับรองเอกสารโดยรัฐมนตรีต่างประเทศและรัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียน

[2] รวมเอกสารที่ลงนามระหว่างเลขาธิการอาเซียนในฐานะผู้แทนอาเซียนกับรัฐมนตรีต่างประเทศรัสเซียเรื่องการจัดตั้งศูนย์อาเซียนที่กรุงมอสโควจำนวน 1 ฉบับ

[3] รับทราบโดยรัฐมนตรีของประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

ตารางที่ 2

งบประมาณการจัดประชุมอาเซียนในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียน (ก.ค. 2551 – ธ.ค. 2552) [1]

การประชุม	งบการจัดประชุมโดยกระทรวงการต่างประเทศ	งบประมาณของหน่วยงานอื่น ๆ			รวมทั้งหมด
		งบประมาณด้านรักษาความปลอดภัย [2]	งบประมาณด้านอื่นๆ [3]	รวม	
1. การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 (14th ASEAN Summit) ที่หัวหิน-ชะอำ	127.39	53.55	91.34	144.89	272.28
2. การประชุมสุดยอดอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาที่เมืองพัทยา	113.74	40.41	6.58	46.99	160.73
3. การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 (15th ASEAN Summit) ที่หัวหิน-ชะอำ	141.61	0.07	12.06	12.13	153.74
4. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ 42 (42th AMM/PMC) ที่จังหวัดภูเก็ต	129.58	- -	6.50	6.50	136.08
5. การประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	- -	- -	- -	32.47	32.47
รวม	**512.32**	**94.03**	**116.48**	**242.98**	**755.30**

ที่มาของข้อมูล: สำนักบริหารการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ

หมายเหตุ: [1] เป็นการรวบรวมข้อมูลงบประมาณเบื้องต้น ณ เดือนมิถุนายน 2553

[2] ประกอบด้วยงบประมาณที่จัดสรรให้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย และกรมข่าวทหารเรือ เป็นต้น

[3] อาทิ การปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดทำป้ายต้อนรับ การพัฒนาท้องถิ่นในช่วงการจัดประชุม การจัดงานแสดงทางวัฒนธรรมเพื่อต้อนรับคณะ เป็นต้น

ฟิลิปปินส์:
ใกล้ตัว...แต่ (ไม่) ไกลใจ

● โดย อัญญารัตน์ ฉัตรธารากุล

ภูเขาไฟ st.Mayon volcano
ขอบคุณ: www.trekkingthai.com by samer

ถามคนไทยว่าเมื่อพูดถึงฟิลิปปินส์แล้วนึกถึงอะไร ส่วนใหญ่ตอบว่า นึกถึงนักมวย ผู้ช่วยงานในบ้าน นางงาม หมู่เกาะ อิเมลด้า มาร์กอส และรองเท้าของเธอ เมื่อถามต่อไปอีกนิดว่าเคยไปเที่ยวฟิลิปปินส์กันบ้างไหม ก็มักได้คำตอบว่าไม่เคยไป และไม่รู้ว่าฟิลิปปินส์มีอะไรน่าเที่ยวน่าดู คนไทยเรารู้จักฟิลิปปินส์ที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ร่วมก่อตั้งอาเซียนด้วยกันมาน้อยจริงๆ ค่ะ ทั้งๆ ที่ประเทศของเรามีที่ตั้งไม่ห่างไกลกันมาก ใช้เวลาบินตรงจากกรุงเทพฯ ไปกรุงมะนิลา เมืองหลวงของฟิลิปปินส์เพียง 3 ชั่วโมง 15 นาที แต่คนไทยน้อยคนที่คิดจะไปเที่ยวฟิลิปปินส์ในวันหยุดเข้าทำนอง "ใกล้ตัวแต่ไกลใจ" อย่างไรอย่างนั้น ในทางตรงกันข้าม คนฟิลิปปินส์รู้จักเมืองไทยของเราดีมาก และส่วนใหญ่รู้จักเราในแง่ดี ชื่นชอบอาหาร ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และที่สำคัญคือชอบคนไทยมาก เวลาที่คนฟิลิปปินส์ถามดิฉันว่าเป็นคนชาติอะไรแล้วรู้ว่าเป็นคนไทย เขาจะยิ้มกว้างและบอกว่า โอ้โฮ เยี่ยมไปเลย

อันที่จริง**คนไทยกับคนฟิลิปปินส์มีความคล้ายคลึงกัน**มากค่ะ โดยเฉพาะนิสัยรักสนุก รักครอบครัว เพื่อนฝูง ชอบเฮฮาปาร์ตี้แบบถึงไหนถึงกัน แม้แต่นิสัยชอบจับกลุ่มนั่งคุยกันเป็นกลุ่มๆ แล้วเก็บเล็กผสมน้อยไปเล่าต่อ (แบบที่ภาษาวัยรุ่นสมัยนี้เรียกว่า "เม้าท์แซ่บ") เวลาที่ดิฉันหรือเพื่อนข้าราชการไปประชุมในเวทีระหว่างประเทศ ก็จะมีแรงดึงดูดเข้าหาคนฟิลิปปินส์เป็นพิเศษ เพราะพูดคุยกันรู้เรื่อง สนุกสนาน ไม่เกร็ง และมีความจริงใจแบบเดียวกัน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบเป็นทางการ ไทยกับฟิลิปปินส์รู้จักมักคุ้นกันดีและได้เฉลิมฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 60 ปีไปเมื่อปีที่แล้ว (2552) รัฐบาลไทยกับรัฐบาลฟิลิปปินส์คบหากันมานานแล้ว คงจะถึงเวลาแล้วค่ะ ที่ประชาชนอย่างเราจะหันมาทำความรู้จักเพื่อนฟิลิปปินส์คนนี้มากขึ้น เพราะไม่ว่าอย่างไร เราก็

เป็นประชาชนชาวอาเซียนเหมือนกัน อย่าให้ต้องใกล้ตัวแต่ไกลใจกันเลย

ฟิลิปปินส์เมืองคริสต์

ฟิลิปปินส์เป็นเมืองคริสต์ค่ะ และเป็นเมืองคริสต์แห่งเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ **คริสตศาสนจักรเป็นเสาหลักของสังคมฟิลิปปินส์** มีบทบาทในการชี้นำกระแสสังคมและมีอิทธิพลทางความคิด คนฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก (ยกเว้นชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยในเกาะมินดาเนาทางตอนใต้ของประเทศซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม) คุณผู้อ่านเคยเห็นโบสถ์อัสสัมชัญที่ตรอกโอเรียนเต็ลบางรักในกรุงเทพฯ ไหมคะ ที่ฟิลิปปินส์มีโบสถ์รูปร่างหน้าตาคล้ายๆ โบสถ์อัสสัมชัญนี้อยู่ทั่วไปค่ะ เพราะเป็นโบสถ์ของนิกายโรมันคาทอลิกเหมือนกัน แต่อาจจะต่างกันที่ขนาดและความหรูหรา ขึ้นอยู่กับฐานะความร่ำรวยของชุมชน

ชาวคริสต์ในฟิลิปปินส์เคร่งศาสนามากค่ะ และเนื่องจากความเชื่อทางศาสนาที่ถือว่าการคุมกำเนิดเป็นบาป และเด็กๆ นั้นคือพรจากพระเจ้า **จำนวนประชากรในฟิลิปปินส์จึงมีมากและเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างต่อเนื่อง** ถ้าคุณผู้อ่านไปฟิลิปปินส์จะเห็นได้ชัดเลยว่าบ้านเขาอยู่กันครึกครื้นเดินไปทางไหนก็เจอผู้คนมากมาย ทั้งในเขตเมืองและชนบท ที่สำคัญคือมีพ่อแม่จูงเด็กเล็กเด็กโตอยู่เต็มเมือง ไม่เหงาเลยค่ะ ร้านกาแฟในมะนิลา และตามแหล่งท่องเที่ยวนั้น คนแน่นแทบจะตลอดเวลา ต้องเล่นเก้าอี้ดนตรีแย่งที่นั่งกันทีเดียว ทุกวันนี้ ฟิลิปปินส์มีประชากรประมาณ 90 ล้านคนเศษ และคาดว่าในอีก 20 กว่าปีข้างหน้า ในปี 2578 ฟิลิปปินส์จะมีประชากรทั้งหมดกว่า 130 ล้านคน

สำหรับดิฉัน **เสน่ห์ของฟิลิปปินส์อยู่ที่คนฟิลิปปินส์นี่ล่ะค่ะ** พวกเขาช่างเฮฮา อารมณ์ดีและหาความสุขใส่ตัวได้จากสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิต

ประจำวัน แค่ได้ร้องเพลง คุยเล่นในหมู่เพื่อนฝูง และรับประทานอาหารพร้อมหน้าพร้อมตากับครอบครัว พวกเขาก็มีความสุขมากมายแล้ว **ความสุขอันแสนเรียบง่าย**ของคนฟิลิปปินส์จับใจดิฉัน ทุกครั้งที่ดิฉันเกิดความรู้สึก "ไม่พอ" ไม่มีความสุขกับชีวิต ดิฉันสามารถหยุดความคิดนั้นได้โดยนึกถึง**รอยยิ้มของคนฟิลิปปินส์ที่มีความสุขได้จากสิ่งละอันพันละน้อยในชีวิต** พวกเขาแสดงให้เห็นค่ะว่า ความสุขอยู่ที่ใจ ไม่ได้อยู่ที่แก้วแหวนเงินทอง

แรงงานชาวฟิลิปปินส์ที่ทำงานในต่างประเทศ

ปัจจุบัน คนฟิลิปปินส์จำนวนกว่า 9 ล้านคนกำลังทำงานในประเทศต่างๆ ทั่วโลกค่ะ (คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด) จน**มีคำกล่าวว่า แรงงานเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งของฟิลิปปินส์** ปรากฏการณ์นี้มีมาหลายสิบปีแล้ว สาเหตุที่แรงงานฟิลิปปินส์เดินทางไปทำงานในต่างประเทศเพราะว่าไม่สามารถหางานทำในประเทศได้ หรือถึงแม้ว่าหาได้ ก็มักเป็นงานที่ต่ำกว่าความรู้ความสามารถของตน (อัตราการว่างงานของฟิลิปปินส์อยู่ที่ร้อยละ 7.3 และอัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับความสามารถอยู่ที่ร้อยละ 19.7)

แรงงานฟิลิปปินส์ที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศมีคำศัพท์เรียกกันเฉพาะว่า **"Overseas Filipino Workers"** เรียกย่อๆ ว่า "OFWs" ทำงานกันหลากหลายอาชีพ ตั้งแต่บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาล ครูสอนภาษาอังกฤษ พี่เลี้ยงเด็ก ช่างคุมโครงการก่อสร้าง แรงงานมีฝีมือ แรงงานกึ่งฝีมือ ไปจนถึงแรงงานไร้ฝีมือ และคนรับใช้ในบ้าน ภูมิภาคที่มีแรงงาน OFWs ทำงานอยู่มากที่สุดในเวลานี้ คือ ตะวันออกกลาง

แรงงานเหล่านี้ส่งเงินกลับบ้านเพื่อจุนเจือครอบครัวอย่างต่อเนื่องเป็นเงินจำนวนปีละมากๆ ในปีที่แล้ว (2552) แรงงาน OFWs นำเงินเข้า

ประเทศกว่า 17.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 10.8 ของ GDP ฟิลิปปินส์ทีเดียวค่ะ คงไม่เกินเลยไปนักหากจะพูดว่า เศรษฐกิจฟิลิปปินส์ซึ่งพึ่งพาการบริโภคภายในประเทศขับเคลื่อนได้ด้วยเงินที่แรงงาน OFWs ส่งกลับมาให้ครอบครัว แต่เหรียญย่อมมีสองด้าน การที่คนฟิลิปปินส์เดินทางไปทำงานในต่างประเทศนั้น ในระยะยาวอาจมีผลเสียเกิดขึ้นกับสถาบันครอบครัว เนื่องจากคงต้องยอมรับว่าครอบครัวจะอบอุ่นได้ยากหากพ่อแม่ลูกไม่ได้อยู่ร่วมชายคาเดียวกัน รัฐบาลใหม่ของประธานาธิบดีเบนิกโน นอยนอย อาคีโน ซึ่งได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2553 ได้ประกาศว่าจะเร่งสร้างงานภายในประเทศให้มากขึ้นเพื่อเป็นการเปิดทางเลือกให้คนฟิลิปปินส์สามารถเลือกทำงานภายในประเทศและใช้เวลาอยู่กับครอบครัวได้มากขึ้น

โครงสร้างสังคมแบบสองขั้ว

เป็นธรรมดาว่า ในสังคมประเทศกำลังพัฒนาที่มีประชากรมากถึง 90 ล้านคนอย่างฟิลิปปินส์ ย่อมมีคนกลุ่มหนึ่งที่ร่ำรวยมากๆ และคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีฐานะยากจน ในตำราสังคมศาสตร์เรียกโครงสร้างของสังคมเช่นนี้ว่า **โครงสร้างสังคมแบบสองขั้ว (highly polarised society)** หมายถึง สภาพสังคมที่โครงสร้างประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ คือ กลุ่มชนชั้นสูงที่ร่ำรวย และกลุ่มชนชั้นรากหญ้า/ชนชั้นล่างที่ยากจน โดยกลุ่มชนชั้นสูงมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มชนชั้นรากหญ้า/ชนชั้นล่างหลายเท่าตัว (มีสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน)

กลุ่มชนชั้นสูงฟิลิปปินส์ที่มีฐานะร่ำรวย มักได้รับการศึกษาจากต่างประเทศและมีสมาชิกครอบครัวส่วนหนึ่งตั้งรกรากถิ่นฐานในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา และบางส่วนดำเนินธุรกิจขนาดใหญ่ในฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การค้าปลีกขนาดใหญ่

โทรคมนาคม logistics และธุรกิจภาคบริการ (business process outsourcing) หรือ call centre

ส่วน**กลุ่มชนชั้นล่างที่มีฐานะยากจน** (ในภาษาตากาล็อกเรียกว่า "Masa") เข้ารับการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนของรัฐ (ซึ่งยังไม่ค่อยได้มาตรฐาน) และส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อขั้นสูง ทุกวันนี้ คนวัยหนุ่มสาวของกลุ่มชนชั้นล่างนิยมเดินทางไปขายแรงงานต่างประเทศและส่งรายได้กลับมาจุนเจือครอบครัว หรือรับจ้างทำงานในเมืองใหญ่ เช่น กรุงมะนิลา เซบู และดาเวา ในขณะที่แรงงานบางส่วนทำงานในภาคเกษตรกรรมแต่ไม่ประสบความสำเร็จมากนักเนื่องจากฟิลิปปินส์มีภัยธรรมชาติรุมเร้า ทั้งพายุมรสุม น้ำท่วม ภูเขาไฟปะทุ และภัยแล้ง

กลุ่มที่อยู่ตรงกลางระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นรากหญ้าคือ **ชนชั้นกลาง** ซึ่งมีหน้าที่การงานที่มั่นคง หรือเป็นเจ้าของกิจการขนาดกลาง/เล็ก มีรายได้กำลังพอดี และมีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ชนชั้นกลางนี้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญเติบโตทางศรษฐกิจ เป็นกลุ่มที่ทันสมัย และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้เร็ว (ตัวอย่างประเทศในอาเซียนที่มีชนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ สิงคโปร์) ฟิลิปปินส์ก็มีชนชั้นกลางค่ะ แต่มีความพิเศษคือ **ชนชั้นกลางฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในประเทศ** ใช่แล้วค่ะ ชนชั้นกลางของฟิลิปปินส์ก็คือแรงงาน OFWs นั่นเอง นักวิชาการหวังว่า ครอบครัวของแรงงาน OFWs จะได้รับโอกาสจากเงินทองที่ OFWs ส่งมาให้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและระดับการศึกษา จนกลายเป็นชนชั้นกลางด้วยตัวเองในที่สุด

การเมืองและการเลือกตั้งฟิลิปปินส์

ระบอบการเมืองของฟิลิปปินส์มีกลิ่นอายที่คล้ายคลึงกับของไทยมากค่ะ คือ เกี่ยวพันยึดโยงอยู่กับตัวบุคคลและตระกูลการเมือง ตระกูลการเมืองหลักของฟิลิปปินส์มีประมาณ 200 ตระกูลทั่วประเทศ มีฐานอิทธิพลหลักที่เขตบ้านเกิดของหัวหน้าตระกูล อิทธิพลของตระกูลเหล่านี้ไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละยุคสมัย ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงขั้วอำนาจทางการเมืองในขณะนั้นๆ และสถานะทางเศรษฐกิจของตระกูล ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อกำลังทรัพย์และกำลังพลที่คอยหล่อเลี้ยงระบบอุปถัมภ์ในท้องถิ่น ตระกูลการเมืองที่มีชื่อเสียงดังในฟิลิปปินส์ เช่น ตระกูลอาคีโน (ของประธานาธิบดีเบนิกโน นอยนอย อาคีโน) ตระกูลมาคาปากัล (ตระกูลบิดาของอดีตประธานาธิบดีกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย) ตระกูลเอสตราดา (ของอดีตประธานาธิบดีโจเซฟ เอสตราดา) และตระกูลมาร์กอส (ของอดีตประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส)

เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2553 ฟิลิปปินส์ได้จัดให้มี**การเลือกตั้งประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี วุฒิสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร นายกเทศมนตรี และสภาผู้แทนท้องถิ่น** รวม 17, 996 ตำแหน่ง **ผลการเลือกตั้งโดยทั่วไปสะท้อนว่าโครงสร้างอำนาจทางการเมืองของฟิลิปปินส์ที่มีพื้นฐานอยู่บนตระกูลทางการเมืองท้องถิ่นนั้น ยังคงเข้มแข็งและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประเทศ** ผู้แทนของตระกูลการเมืองต่างๆ ชนะเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจในการบริหารประเทศและท้องถิ่นในทุกระดับ ที่โดดเด่น ได้แก่ การกลับมามีอิทธิพลระดับประเทศของตระกูลเอสตราดาและตระกูลมาร์คอส ซึ่งบุตรชายของทั้งสองตระกูลได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุนคนละมากกว่า 10 ล้านเสียง

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2553 รัฐสภาฟิลิปปินส์ได้ประกาศผลการ

เลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีอย่างเป็นทางการ **ผู้ชนะการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ได้แก่ นายเบนิกโน นอยนอย อาคีโน ที่สาม** (Benigno NoyNoy Aquino III) จากพรรค Liberal Party (LP) ชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนน 15,208,678 คะแนน นายโจเซฟ เอสตราดา (Joseph Estrada) (ไม่สังกัดพรรค) ตามมาเป็นอันดับสองด้วยคะแนน 9,487,837 คะแนน และนายแมนนี่ วิลลาร์ (Manny Villar) จากพรรค Nacionalista Party เป็นอันดับสามด้วยคะแนน 4,095,839 คะแนน

ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีเป็นไปตามความคาดหมาย ไม่มีการพลิกโผ (จากผลการสำรวจความคิดเห็นก่อนการเลือกตั้งนั้น นายอาคีโนได้รับคะแนนเสียงนำมาโดยตลอด) สำหรับการลงสมัครรับเลือกตั้งของนายอาคีโนนี้ไม่ได้เป็นสิ่งที่มีการวางแผนมาตั้งแต่ต้นนะคะ เดิมทีพรรค LP กำหนดตัวบุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายมาร์ โรฮาส (Mar Roxas) ประธานพรรค LP แต่เมื่ออดีตประธานาธิบดีคอราซอน อาคีโน (Corzon Aquino) มารดาของนายอาคีโนเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งเมื่อเดือนสิงหาคม 2552 ทำให้เกิดกระแสความรู้สึกชื่นชมที่คนฟิลิปปินส์มีต่อตระกูลอาคีโนขึ้นมาใหม่ และเกิดกระแสเรียกร้องในวงกว้างให้นายอาคีโนลงสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดี เมื่อคนเรียกร้องมากๆ เข้า สมาชิกพรรค LP ก็เห็นด้วย เนื่องจากคาดว่านายอาคีโนจะต้องชนะเลือกตั้งแน่ๆ ท่ามกลางแรงเชียร์ของหลายฝ่าย นายอาคีโนจึงตัดสินใจลงสมัครอย่างค่อนข้างกระทันหัน และมีเวลาเตรียมตัวก่อนวันเลือกตั้งประมาณ 8 เดือนเท่านั้น ส่วนนายโรฮาส ประธานพรรคก็เลื่อนลงไปสมัครชิงตำแหน่งรองประธานาธิบดีแทนค่ะ

เมื่อตอนที่พรรค LP ประกาศชื่อผู้สมัคร คู่ของนายนอยนอยกับนายโรฮาสถูกจับตามองว่าจะเป็นคู่ที่ชนะการเลือกตั้งมากที่สุดค่ะ แต่ผล

การเลือกตั้งรองประธานาธิบดีพลิกความคาดหมาย นายโรฮาสแพ้การเลือกตั้งอย่างฉิวเฉียดคือ แพ้ไปประมาณ 700,000 เสียงค่ะ **ผู้ที่ชนะได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานาธิบดีได้แก่ นายเจโจมาร์ บิไน** (Jejomar Binay) นายกเทศมนตรีเมืองมากาติ (Makati) กรุงมะนิลา (ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งรองประธานาธิบดีคู่กับนายเอสตราดา) ชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนน 14,645,574 เสียง ขณะที่นายโรฮาส ได้รับคะแนนเป็นอันดับสองด้วยคะแนน 13,918,490 เสียง

นายอาคีโน หรือที่คนฟิลิปปินส์เรียกว่า "นอยนอย" มีฐานเสียงจากกลุ่มชนชั้นสูงและชนชั้นกลางทั่วประเทศซึ่งชื่นชอบภาพลักษณ์/นโยบายปฏิรูปการเมืองให้ปราศจากคอรัปชั่นของนอยนอย และเชื่อมั่นในทีมเศรษฐกิจของพรรค LP รวมทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชนชั้นล่างที่ศรัทธาในคุณงามความดีของตระกูลอาคีโน ส่วนนายบิไนมีฐานเสียงจากกลุ่มชนชั้นล่างที่ชื่นชอบภาพลักษณ์ความเป็นวีรบุรุษขวัญใจคนจน และความเป็นคนธรรมดาที่ไม่ได้มาจากครอบครัวชนชั้นสูงแต่สามารถสร้างตัวขึ้นมาได้ด้วยตัวเอง และผลงานที่เป็นรูปธรรมจากการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองมากาติของนายบิไน

แม้นายอาคีโนกับบิไนจะไม่ได้มาจากพรรคเดียวกัน แต่ทุกฝ่ายก็คาดหวังว่าจะทำงานร่วมกันได้อย่างดี เพราะทั้งสองครอบครัวรู้จักกันมานานแล้วค่ะ (อย่างที่เล่าไว้ตอนต้น สังคมชนชั้นนำของฟิลิปปินส์มีจำนวนน้อย รู้จักกันเป็นการส่วนตัวทั่วถึงกันหมดค่ะ) และนายบิไนเองก็เคยทำงานร่วมกับมารดาของนายอาคีโนด้วย

ฟิลิปปินส์ในวันพรุ่งนี้

ปัญหาหลักๆ ซึ่งหยั่งรากลึกในระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมฟิลิปปินส์ และเป็น**ความท้าทายให้รัฐบาลใหม่ต้องเข้ามาแก้ไข**

ได้แก่ การทุจริตคอรัปชั่นในวงราชการและแวดวงธุรกิจ ความอ่อนแอของระบบราชการ ความยากจน การขยายตัวของจำนวนประชากรมากเกินมาตรฐาน ภาวะสมองไหล ความล้มเหลวในระบบการศึกษา (ปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัยในฟิลิปปินส์ไม่ได้รับการรับรองวิทยฐานะในหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยซึ่งรับรองเฉพาะปริญญาบัตรจาก University of the Philippines เพียงแห่งเดียวค่ะ) ระบบสาธารณสุขขั้นมูลฐานด้อยคุณภาพ โครงสร้างสาธารณูปโภคต่ำกว่ามาตรฐานสากล ความล้าหลังในการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งในมินดาเนา ปัญหาเหล่านี้สั่งสมมาเป็นเวลาหลายสิบปี และเกี่ยวโยงกันเป็นวงจร นับว่ารัฐบาลของนายอาคีโนมีการบ้านชิ้นใหญ่ที่ยากที่สุดรออยู่เบื้องหน้า

ความสำเร็จจากการเลือกตั้งและการได้ประธานาธิบดี/รองประธานาธิบดีที่เป็นคนหนุ่ม ไฟแรง สร้างความหวังในใจคนฟิลิปปินส์และผู้ที่รักฟิลิปปินส์ทั่วโลก เพราะเรารู้ดีว่าฟิลิปปินส์มีทรัพยากรที่มีค่าที่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างความเจริญแก่ประเทศอีกมาก โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความโดดเด่นที่**จิตใจเสรี เปิดกว้าง มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย เห็นมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่เหยียดหยามคนจน และไม่กดขี่ทางเพศ** หากได้รับการชี้นำ ขัดเกลา และวางพื้นฐานสภาพแวดล้อมให้ดีแล้ว เชื่อมั่นว่า ทรัพยากรมนุษย์เหล่านี้จะกลายเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในการพัฒนาประเทศต่อไป

ดิฉันหวังว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์แก่คุณผู้อ่านบ้างไม่มากก็น้อย ในการทำความรู้จักกับฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นเพื่อนอาเซียนของเรา ให้ไม่เข้าทำนองใกล้ตัวแต่ไกลใจอีกต่อไป และหากคุณผู้อ่านพอมีเวลาสัก 3-4 วัน ลอง**เปิดโอกาสให้ฟิลิปปินส์เป็นจุดหมายปลายทางของคุณ**ดูบ้าง ในกรุงมะนิลามีย่าน Makati ที่สวยงาม มีแหล่งชอปปิ้งหลากหลาย ทั้งที่

หรูหราแบบเดียวกับสยามพารากอน วางขายสินค้าแบรนด์เนมจากตะวันตกและแบบง่ายๆ สบายๆ ขายสินค้าท้องถิ่นและสินค้าราคาถูก นอกจากนั้น ก็อาจเดินทางไปเที่ยวนอกเมือง ใช้เวลานั่งรถ 2-3 ชั่วโมงก็จะถึง Tagaytay (ตาไกไต) แหล่งชมวิวปากปล่องภูเขาไฟที่ตั้งอยู่กลางทะเลสาบและทะเลหมอก สวยงามมากค่ะ หรือจะเลือกไปพักในรีสอร์ท (plantation resort) ขนาดใหญ่ ดูภูเขา แม่น้ำ และวิถีชีวิตชาวบ้าน ได้กลิ่นอายยุคอาณานิคมสเปนนิดๆ สนุกดีค่ะ หรือถ้ามีเวลามากสักหน่อย อาจขึ้นเครื่องต่อไปเที่ยวเมืองตามเกาะต่างๆ หาดทรายฟิลิปปินส์ยังบริสุทธิ์อยู่ ให้อารมณ์แบบไปเที่ยว backpack มากกว่าเวลาเที่ยวที่บ้านเรา อาจไม่หรูหราสะดวกสบายตลอดเวลา แต่มีความแปลกใหม่ที่น่าตื่นตาตื่นใจค่ะ

ลองดูนะคะ และหวังว่าคุณจะหลงรักฟิลิปปินส์และคนฟิลิปปินส์เหมือนอย่างที่ดิฉันรัก

คุณอัญญารัตน์ ฉัตรธารากุล
ปัจจุบันนักการทูตปฏิบัติการ
สังกัดกรมเอเชียตะวันออก
กระทรวงการต่างประเทศ

“รวมใจสร้างเยาวชนไทย *ให้นำประเทศสู่* *การกินดีอยู่ดี อยู่เย็นเป็นสุข”*

● โดย หทัยกานต์ ฤกษ์จำนง

ด้วยหลักการที่ว่า เยาวชน คือ อนาคตของชาติ และเยาวชนที่มีความรู้คู่คุณธรรม และคุณภาพที่เพียบพร้อมจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง มั่นคง กระทรวงการต่างประเทศจึงได้มีดำริในการดำเนินโครงการ “ยุวทูตความดี” เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อครั้งทรงมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา ในปี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีทั้งความรู้และคุณธรรม อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องเริ่มที่เยาวชนจึงจะได้คนที่มีคุณภาพและสามารถป้องปรามปัญหาต่างๆ ในการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองความมั่นคงเพื่อให้ไทยมีพลเมืองที่มีคุณภาพในทุกวงการ

จนถึงปัจจุบันรวมเป็นระยะเวลา 10 ปีแล้วที่โครงการ "ยุวทูตความดี" ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง และในปีที่ 10 ของโครงการนี้ สภาวการณ์ของบ้านเมืองปัจจุบันยิ่งย้ำเน้นถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยจำต้องมีเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมด้วยคุณสมบัตินานัปการในการเป็นผู้ดูแลอนาคตของชาติได้อย่างสมประโยชน์ และเกิดความสามัคคีทั่วหล้า นำพาประเทศชาติและประชาชนในชาติให้ "อยู่ดี กินดี อยู่เย็นเป็นสุข" อย่างยั่งยืนสืบไป

คำถามที่ตามมาในใจผู้คนทุกคน คือ จะทำอย่างไรให้บรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืนดังกล่าวได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่หาคำตอบได้ไม่ง่ายนัก ถึงกระนั้นก็ตาม คำถามดังกล่าวต้องมีคำตอบ และคำตอบที่น่าติดตามที่สุดคงหนีไม่พ้นคำตอบที่เราจะได้รับจากท่านผู้บุกเบิกริเริ่มโครงการดังกล่าว

ท่านผู้นั้นมิใช่ใครอื่นไกล แต่เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของกระทรวงการต่างประเทศ ท่านคือ เอกอัครราชทูตดอน ปรมัตถ์วินัย เอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน[1] และเมื่อบ่ายวันจันทร์ที่ 9 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ หลายคนได้เข้าร่วมรับฟังคำตอบ ที่สำคัญยิ่ง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการจรรโลงสังคมไทยสู่สังคมแห่งคุณธรรม ในวันนั้น เท่าที่จำได้ มีผู้เข้าร่วมฟังการบรรยายของท่านเอกอัครราชทูตดอนจากหลากหลายแวดวง ประกอบด้วยที่ปรึกษาอธิการบดี ผู้อำนวยการโรงเรียน คณาจารย์ ข้าราชการ นักวิชาการ ผู้แทนภาคเอกชนและองค์กรอิสระรวมทั้งพรรคการเมือง

หัวข้อของการบรรยายดึงดูดใจผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างมาก กล่าวคือ "รวมใจสร้างเยาวชนไทยให้นำประเทศสู่การกินดีอยู่ดี อยู่เย็นเป็นสุข"

---

[1] ตำแหน่งในขณะนั้น และท่านดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศในขณะที่เริ่มดำเนินโครงการ

ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากความสำเร็จของ "โครงการยุวทูตความดี" นั่นเอง

ก่อนจะไปถึงใจความสำคัญของการบรรยายดังกล่าว อาจจะเป็นการดีหากท่านผู้อ่านจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับ "โครงการยุวทูตความดี" สักเล็กน้อย

"โครงการยุวทูตความดี" ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้ เป็นดำริของกระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมสารนิเทศในขณะที่เอกอัครราชทูตดอนดำรงตำแหน่งอธิบดีได้จัดตั้ง **"โครงการ ยุวทูตความดี เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"** เพื่อปลูกฝังจริยธรรมให้เด็กไทย มีความรู้คู่คุณธรรมโดยทูลเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสทรงพระเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ วันที่ 5 ธันวาคม 2542 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2544 ให้ "โครงการยุวทูตความดี" เป็นโครงการแม่แบบโครงการหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงรับ "โครงการยุวทูตความดี" ไว้ในพระราชูปถัมภ์

"โครงการยุวทูตความดี" ได้รับแรงบันดาลใจจากการที่เอกอัครราชทูตดอน ขณะที่ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงบรัสเซลส์ ได้เข้าชมงานแสดงสินค้าที่ประเทศเบลเยียมซึ่งมีประเทศสมาชิกอาเซียนและจีนเข้าร่วมด้วย โดยพบว่าที่ตั้งสำหรับแสดงสินค้าของไทยกระจัดกระจายในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านของไทยสามารถจัดแสดงสินค้าทะเลแปรรูปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจัดร่วมไปกับการจัดโต๊ะหารือเจรจาทางธุรกิจสำหรับผู้สนใจด้วย แม้ว่าไทยจะมีประสบการณ์เชิงพาณิชย์มากกว่าและประเทศเพื่อนบ้านของไทยต้องทำศึกสงครามกับทั้งฝรั่งเศสและสหรัฐฯ เป็นเวลาร่วม 50 ปี จึงได้สนทนากับผู้จัดงาน และได้ทราบว่าสาเหตุ

ของความสำเร็จของพลเมือง ในประเทศเกิดจากขันติธรรมและการให้ความสำคัญกับการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (investment in people) ทั้งนี้ ประเทศอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน โดยหลายประเทศได้เคยมาศึกษาดูงาน จากประเทศไทยหรือเคยมีการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกันมาก แต่ปัจจุบันกลับเป็นแม่แบบให้เราศึกษา เนื่องจากมีการวางเป้าหมายที่ชัดเจนและรัฐบาลสามารถจัดการกับปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเห็นว่าประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งต้องเริ่มจากเยาวชน

"โครงการยุวทูตความดี" เริ่มต้นดำเนินงานกับโรงเรียนนำร่อง 76 แห่ง โดยกระทรวงการต่างประเทศได้เชิญผู้แทนโรงเรียนละ 2 ท่าน เข้าร่วมการฝึกอบรมและให้คิดริเริ่มกิจกรรมสำหรับส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนของตน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความสามัคคีและความซื่อสัตย์ โดยเป็นกิจกรรมที่ทำเป็นประจำตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยให้ชุมชนเห็นพ้องและไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ หลังจากนั้น 1 ปีได้ประเมินโครงการและพบว่าเยาวชนเปลี่ยนพฤติกรรม มีความขยันและชุมชนพอใจซึ่งรวมถึงการที่เยาวชนปฏิเสธสิ่งเสพติดและอบายมุข จนรัฐบาลเห็นประโยชน์ของโครงการนี้และมีดำริให้ขยายโครงการออกไปจนกระทั่งครอบคลุมโรงเรียน 2,000 แห่งในปัจจุบัน

วิธีการปลูกฝังคุณธรรมของโครงการ ได้แก่ ระดับประถมศึกษาสอนให้รับผิดชอบตนเอง รู้จักแบ่งเวลาเรียนและเล่น มีวินัย มีความรับผิดชอบกว้างขึ้น มีสมาธิและมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ให้ปฏิบัติต่อเนื่องไป โดยเยาวชนจะมีจิตสำนึกเข้มแข็งขึ้น มีจิตสาธารณะและจิตอาสาสำหรับทำกิจกรรมนอกโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคม โดยในปีหนึ่งอาจมีกิจกรรมสาธารณะ 7-8 ครั้ง เช่นการช่วยเหลือคนชรา เด็กอ่อน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เยาวชนมีจิตใจอ่อน

โยนและมีความยับยั้งชั่งใจ

"โครงการยุวทูตความดี" เป็นโครงการนำร่องและควรที่จะพัฒนาให้เป็นระบบด้วยการผลักดันให้เข้าไปอยู่ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้ทุกโรงเรียนได้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง

ท่านผู้อ่านคงได้ซาบซึ้งถึงที่มาและเจตนารมณ์ที่แท้จริงของการดำเนินโครงการ และได้**ตระหนักถึงความมุ่งมั่นของผู้บุกเบิกโครงการนี้ในการที่จะสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งจริยธรรม อันจะนำพาประเทศไทยไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นสมาชิกที่ดีในโลกใบนี้**

คำตอบที่เรารอคอยอันเป็นเสมือนแนวทางที่เราจะนำไปใช้หล่อหลอมเยาวชนของเราให้พัฒนามาสู่การเป็นคนดีในสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการอย่างยั่งยืนนั้น มาจากถ้อยคำที่ท่านเอกอัครราชทูตดอน ปรมัตถ์วินัยได้ฝากไว้ในการบรรยายในครั้งนี้ ซึ่งสามารถเรียบเรียงได้ดังนี้

สังคมจะต้องดูแล เอาใจใส่และให้แนวทางปฏิบัติที่ดีกับเยาวชนทุกคนเพื่อมิให้เดินทางผิดโดยก่ออาชญากรรมและทุจริตฉ้อโกง **แต่จะต้องให้เยาวชนเป็นคนดีและมีคุณภาพ** รัฐบาลจะต้องบูรณาการและต่อยอดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมและจิตสำนึกของเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหลายภาคส่วน รวมทั้งโครงการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและโครงการยุวชนคุณธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น โดยกำหนดเป็นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ตามความชำนาญและความเหมาะสม โดยนำเอาโครงการที่ดีมาเป็นต้นแบบและให้เยาวชนได้มีความรู้พื้นฐานในด้านต่างๆ อาทิ การแพทย์ การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ภัยสังคม มลพิษและวินัยจราจร เพื่อให้เขามีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหาสังคม

การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ นั้น ภาครัฐ ภาคการศึกษา หรือภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศอาจเข้ามาจับคู่กับโรงเรียนในประเทศไทย อาทิ เพื่อให้ความรู้เยาวชน เพื่อศึกษาดูงานสร้างความเข้าใจระหว่างกัน เพื่อเป็นพี่เลี้ยงช่วยดูแลเยาวชนหรือนำเยาวชนไปทัศนศึกษา หรือเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจหรือ Corporate Social Responsibility (CSR) เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ปกครองและชุมชนต้องมาร่วมมือช่วยกันจัดการศึกษาด้วย

ในการดำเนินโครงการยุวทูตความดีที่ผ่านมา เอกอัครราชทูตต่างประเทศในประเทศไทยที่ได้เข้าร่วมโครงการด้วยการจับคู่ระหว่างสถานเอกอัครราชทูตกับโรงเรียนยุวทูตนั้น มีความประทับใจที่ได้เรียนรู้การศึกษาในระดับประถมของประเทศไทยและได้มีโอกาสเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประเทศของท่านให้กับคนไทย สำหรับเยาวชนไทยเองก็ประทับใจที่ได้สัมผัสกับสถานทูตต่างประเทศซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์และทำให้มีความใฝ่รู้เกี่ยวกับการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของต่างประเทศ ซึ่งนับเป็นการส่งเสริม people - to - people contacts ด้วย

การเสริมสร้างการศึกษาธรรมะและร่วมกิจกรรมทางศาสนาของเยาวชนจะมีส่วนช่วย โครงการยุวทูตความดีและการเสริมสร้างเยาวชนเป็นอย่างมาก อาทิ การให้พระสงฆ์สอนธรรมะในโรงเรียน นอกจากนี้การเรียนการสอนในวิชาความรู้พื้นฐานในโรงเรียนต้องเข้มข้นเพื่อปูพื้นฐานที่แน่นให้เยาวชนเพื่อให้สามารถนำไปต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำหรับมาตรฐานของความอยู่ดีกินดีนั้นจะต้องพิจารณาจากหลายปัจจัยอันรวมถึงรายได้และความพอเพียงด้วย

ท่านผู้อ่านคงได้ตระหนักแล้วว่า ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จของการดำเนิน “โครงการยุวทูตความดี” ซึ่งจุดประกายโดยภาครัฐ และจะต้องสานต่อโดยทุกภาคส่วน **ทุกท่านจึงถือได้**

ว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างสังคมไทยให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศในทุกๆ ด้าน รวมถึงด้านจริยธรรม

เรียบเรียงจากเอกสารสรุปผลการบรรยายพิเศษของสถาบันการต่างประเทศสราญรมย์ เรื่อง "รวมใจสร้างเยาวชนไทยให้นำประเทศสู่การกินดีอยู่ดี อยู่เย็นเป็นสุข" โดยเอกอัครราชทูตดอน ปรมัตถ์วินัย เอกอัครราชทูตไทยประจำสหรัฐอเมริกา เมื่อวันจันทร์ที่ 9 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ โดย นางหทัยกานต์ ฤกษ์จำนง

คุณหทัยกานต์ ฤกษ์จำนง
นักการทูตชำนาญการ
สังกัดกองวิทยุกระจายเสียง
กรมสารนิเทศ

“ประเทศไทยกับบทบาท *การเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล”*

● โดย ปาริฉัตร พันธ์รักษ์เดชา

หากกล่าวถึงความก้าวหน้าและความสามารถด้านการแพทย์ของไทย เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศไทยมีมาตรฐานและคุณภาพในระดับแนวหน้าของโลก ปัจจัยนี้ เมื่อประกอบกับอัธยาศัยที่เป็นมิตร บริการที่ยอดเยี่ยม ทำให้ไทยกลายมาเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านบริการทางการแพทย์แบบข้ามพรมแดน หรือที่นิยมเรียกว่า Medical Tourism หรือ Medical Travel หรือ Healthcare Travel

ด้วยกระแสของ Medical Hub และความเคลื่อนไหวใหม่ๆ ในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา ทำให้กระทรวงการต่างประเทศเล็งเห็นความสำคัญของศักยภาพประเทศไทยในด้านนี้ รวมถึงลู่ทางเพิ่มความสำเร็จกับการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ของไทยอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเป็นการประเมินความคืบหน้าและทิศทางการพัฒนาของอุตสาหกรรมดังกล่าว จึงได้เชิญ รศ.นพ.นิพิฐ พิรเวช รองประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายองค์กร บมจ. บางกอก เชน ฮอสปิทอล จำกัด (มหาชน) และอดีตประธานอาวุโสของ บมจ. อยุธยา อลิอันซ์ ซี.พี. ประกันชีวิต ซึ่งเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชนที่มีประสบการณ์ทางด้านนี้มาเป็นเวลานาน มาเป็นวิทยากรในการบรรยายพิเศษแก่ข้าราชกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2553 ที่กระทรวงการต่างประเทศ ภายใต้หัวข้อ **"ประเทศไทยกับการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล"** เพื่อให้รับทราบสถานะล่าสุด ปัญหา อุปสรรค และความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจในบริบทของการต่างประเทศและเพื่อร่วมกับภาคเอกชนและประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ดังนั้น หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้จึงอยากที่จะนำเสนอเกร็ดความรู้เล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับเรื่องการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพของไทย เพื่อท่านผู้อ่านได้เห็นภาพรวมของนโยบายไทยดังกล่าวมากขึ้น ดังต่อไปนี้

นโยบาย Medical Hub เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไทยที่ต้องการเพิ่มมูลค่าของธุรกิจภาคบริการของประเทศ ซึ่งมีความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนเป็นฐานเดิม โดยต่อยอดสู่บริการที่มีคุณค่าและมูลค่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งภาคโรงพยาบาลเอกชนบางแห่งของไทยในขณะนั้นเริ่มได้รับความนิยมจากผู้ป่วยชาวต่างประเทศที่สนใจมาใช้บริการมากขึ้นตามลำดับ ด้วยเหตุผลสำคัญคือ คุณภาพดี บริการเยี่ยม และราคาสมเหตุผล นโยบายดังกล่าวได้นำไปสู่แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย ฉบับที่ 1 ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 โดยผนวกธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกัน 3 ด้าน คือ บริการรักษาพยาบาล (วิสัยทัศน์ Thailand as the Excellent Medical Hub of Asia นโยบายในส่วนนี้จึงเป็นที่รู้จักในชื่อสั้นๆ ว่า Medical Hub นั่นเอง) บริการส่งเสริมสุขภาพ (วิสัยทัศน์ Thailand as the Wellness Capital of Asia) และผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพรไทย (วิสัยทัศน์ Thai Herb for Global Health) และคาดการณ์ว่าน่าจะสามารถทำรายได้เข้าประเทศได้ไม่น้อยกว่า 2 แสนล้านบาทตลอดระยะเวลา 5 ปี ซึ่งจาก

การประเมินผลของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข สรุปว่า แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ในการขับเคลื่อนพัฒนาการในขั้นต่อไป ซึ่งจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่การแข่งขันในตลาดบริการสุขภาพข้ามพรมแดนได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากประเทศจำนวนมากตั้งแต่กลุ่มประเทศลาตินอเมริกา ยุโรปตะวันออก กลุ่มอาเซียน อินเดีย เกาหลีใต้หวัน จนถึงกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง สหราชอาณาจักร เยอรมนี หรือแม้แต่ญี่ปุ่น ต่างก็ประกาศตัวเข้าสู่ภาคบริการนี้อย่างเป็นทางการ รศ.นพ.นิพิฐ พิรเวช เห็นว่า ในการวางแผนยุทธศาสตร์ขั้นต่อไปในส่วน Medical Hub ของไทยให้มีประสิทธิผลนั้น ภาครัฐจำต้องมีความเข้าใจรูปแบบของบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยต่างชาติอย่างชัดเจนเสียก่อน เพราะมิได้มีรูปแบบเดียวตามที่นิยมเรียกกันว่า Medical Tourism เท่านั้น แม้การรักษาพยาบาลข้ามพรมแดนจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติของอุปสงค์อุปทานมาหลายพันปีแล้ว แต่บริการรักษาพยาบาลข้ามพรมแดนในยุคใหม่โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทย อาจถือว่ามีวิวัฒนาการจนก่อเกิดเป็นรูปแบบธุรกิจ 4 กลุ่ม ดังนี้

รูปแบบ 1 Tourism Medicine พัฒนาขึ้นตามการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งในประเทศไทยเริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 70 ลูกค้าคือ นักท่องเที่ยวซึ่งเข้ามาในประเทศแต่ละครั้งไม่ยาวนานนัก โดยบริการหลักคือการรักษาพยาบาลโรคเฉียบพลันและการบาดเจ็บต่างๆ ปัจจัยสำเร็จคือแพทย์และพยาบาลที่พูดภาษาต่างประเทศได้ดีและสามารถให้บริการได้รวดเร็ว จุดให้บริการมีได้ตั้งแต่คลินิกโรงพยาบาล จนถึงแพทย์ที่เข้าไปตรวจรักษาผู้ป่วยในที่พักโดยตรง

รูปแบบที่ 2 Globalization Medicine พัฒนาขึ้นในกลางทศวรรษที่ 90 ซึ่งเป็นยุคของโลกาภิวัฒน์ซึ่งกลุ่มบริษัทข้ามชาติเข้ามา

ลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างมาก ผลที่ตามมาก็คือ การเกิดกลุ่ม Expatriate หรือ Expat หรือ คนต่างชาติที่เข้ามาอยู่อาศัยระยะยาวในประเทศเพื่อบริหารจัดการธุรกิจที่ได้ลงทุนไว้ รวมทั้งนักการทูตและบุคลากรในองค์การระหว่างประเทศนั่นเอง ลูกค้าของรูปแบบที่ 2 นี้ จึงเป็นกลุ่ม Expat และครอบครัว ซึ่งเป็นผู้มีการศึกษาดี รายได้มาก และความคาดหวังสูง โดยบริการหลักคือการรักษาพยาบาลโรคเฉียบพลัน การบาดเจ็บต่างๆ รวมถึงกลุ่มโรคเรื้อรังต่างๆ เช่น โรคหัวใจ เบาหวาน รวมถึงด้านสูตินรีเวช และกุมารเวช ปัจจัยสำเร็จคือการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาตรฐานบริการในระดับสากล แพทย์ พยาบาลที่พูดภาษาต่างชาติได้ อีกทั้งควรผ่านการฝึกอบรมและประกอบวิชาชีพในต่างประเทศด้วย และจุดให้บริการสำคัญเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ซึ่งก็คือกลุ่มโรงพยาบาลเอกชนชั้นนำที่ประสบความเร็จในตลาดนี้ในปัจจุบันนั่นเอง

รูปแบบที่ 3 Medical Tourism พัฒนาขึ้นต่อเนื่องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังจนทำให้เกิดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศอย่างเป็นประจำและอยู่นานขึ้นต่อครั้ง โดยเฉพาะจากกลุ่ม

ประเทศยุโรป สหรัฐ และออสเตรเลีย ทำให้เกิดความคุ้นเคยกับผู้คน สินค้า และบริการในเชิงลึกมากขึ้นรวมถึงบริการทางการแพทย์โดยเฉพาะในกลุ่ม Lifestyle เช่น ทันตกรรม ศัลยกรรมความงาม ผิวพรรณ เวชสำอางค์ เป็นต้น จนเกิดความไว้ใจใช้บริการโดยเตรียมการล่วงหน้าก่อนการเดินทาง เมื่อผลการรักษาดี ก็นำประสบการณ์ไปถ่ายทอดปากต่อปากจนเป็นกระแสความนิยม ต่อมากระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน (Facilitator) ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามาอยู่อาศัยในประเทศแบบระยะยาว จนมีข้อมูลโรงพยาบาลและแพทย์ผู้เชี่ยวในสาขาที่เกี่ยวข้องดีพอสมควร โดยใช้ Website เป็นเครื่องมือสื่อสารการตลาด ลูกค้าในกลุ่มนี้นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นยังมีนักเดินทางที่มาจากสิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฮ่องกง และเกาหลีเป็นลูกค้าสำคัญอีกด้วย จุดให้บริการสำคัญมีทั้งคลีนิกและโรงพยาบาลชั้นนำที่มีแพทย์พยาบาลที่สื่อสารด้วยภาษาต่างชาติได้ดี และมีทีมการตลาดที่ชำนาญด้าน Internet Marketing อีกทั้งทำงานร่วมกับ Medical Tourist Facilitators อย่างใกล้ชิด

รูปแบบที่ 4 Medical Globalization เป็นกระแสที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่รูปแบบที่ 2 และ 3 ประสบความสำเร็จมาก จึงเกิดแนวคิดที่จะขยายผลไปยังกลุ่มการรักพยาบาลที่ต้องใช้เทคโนโลยีชั้นสูงโดยเฉพาะการผ่าตัดหรือหัตถการที่เตรียมการล่วงหน้าได้ทุกระบบ รวมถึง หัวใจ หลอดเลือด กระดูกข้อ สันหลัง สมอง นรีเวช และการรักษามะเร็งหลายชนิด ซึ่งรูปแบบนี้ ความจริงเคยเป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จมากในระบบบริการของสหรัฐซึ่งมีชื่อเสียงด้านความทันสมัย จึงดึงดูดผู้ป่วยที่มีกำลังซื้อให้เดินทางไปใช้บริการจากทุกมุมโลก แต่ต่อมามีอุปสรรคจากความเข้มงวดด้านความปลอดภัยในการเดินทางข้ามพรมแดนหลังเหตุการณ์ 9 กันยายน และเรื่องราคาที่สูงขึ้นอย่างมาก แรงขับเคลื่อน

Medical Globalization ของประเทศในเอเชียจึงเกิดจากระบบการแพทย์ที่ดีขึ้นจนเทียบเท่าสากลในหลายสาขา ความสะดวกเป็นมิตรในการเดินทางเข้าถึงบริการ และความสมเหตุผลของราคานั่นเอง อย่างไรก็ตาม บริการรูปแบบนี้ยังอยู่เพียงระยะเริ่มแรกของการพัฒนาเท่านั้น การยกระดับตลาดให้มีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น จำต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคผู้จ่ายค่าบริการขนาดใหญ่ที่เป็นสถาบัน (Payers or Purchasers) เช่น บริษัทประกันภัย หรือกลุ่มนายจ้าง หรือรัฐบาลที่จ่ายสวัสดิการรักษาพยาบาลแก่ข้าราชการหรือประชาชนของตน ดังเช่นรัฐบาลบางประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางที่มีการส่งผู้ป่วยมารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลของไทยอย่างเป็นกิจลักษณะ ทำให้เกิดเนื้อธุรกิจในรูปแบบนี้อย่างชัดเจน แต่ตามที่ได้กล่าวแล้ว อุปสงค์ยังห่างจากศักยภาพที่มีอยู่ในระบบอีกมาก นอกจากนี้ รูปแบบการใช้บริการข้ามพรมแดนแบบ Medical Outsourcing ก็จัดอยู่ในรูปแบบนี้เช่นกัน

จากประมาณการรายได้ของการรักษาพยาบาลผู้ป่วยชาวต่างชาติของหน่วยราชการมีข้อสรุปเบื้องต้นว่า 60% มาจากกลุ่ม Expat 30% มาจากรูปแบบ 3 และ 4 ส่วนอีก 10% มาจากรูปแบบที่ 1 ซึ่งน่าจะใกล้เคียงความเป็นจริงพอควร ฉะนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้าน Medical Hub จึงค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ หากเราส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อเนื่อง เราย่อมได้ลูกค้ากลุ่มที่ 1 และที่ 3 เข้าประเทศมากขึ้น หากเราส่งเสริมให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศอย่างต่อเนื่อง เราย่อมมีกลุ่ม Expat ซึ่งจะใช้บริการรูปแบบที่ 2 เพิ่มขึ้น หากเราสร้างความเชื่อมั่นและประชาสัมพันธ์คุณภาพการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลไทยต่อเนื่อง รวมถึงการประสานกับกลุ่ม Payers อย่างใกล้ชิด เราก็จะมีผู้ป่วยในรูปแบบบริการที่ 4 เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การส่งเสริมให้มีผู้เดินทางเข้ามาพำนักในประเทศแบบระยะยาว (Long Stay) หรือแบบผู้เกษียณอายุงาน

(Retirement) มากขึ้น เราก็จะมีผู้ใช้บริการในรูปแบบที่ 2 เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อถกเถียงถึงผลกระทบจากนโยบาย Medical Hub อยู่บ้าง โดยเฉพาะในประเด็นหลักด้านทรัพยากรบุคคลทางการแพทย์ มีข้อสังเกตว่าแพทย์โดยเฉพาะจากภาคโรงเรียนแพทย์ที่ถือว่ามีความรู้และประสบการณ์สูงลาออกไปอยู่โรงพยาบาลเอกชนที่เป็นจุดให้บริการผู้ป่วยต่างชาติมากขึ้นในหลายปีที่ผ่านมา จึงอาจส่งผลกระทบต่อการผลิตแพทย์และการรักษาพยาบาลผู้ป่วยคนไทยทั่วไป ในประเด็นนี้คงต้องมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและกำหนดยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรบุคคลด้านสาธารณสุขขึ้นรองรับอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประเทศได้รับประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจโลกอย่างเต็มที่โดยไม่เกิดผลกระทบเชิงลบต่อประชาชนและสังคมภายในประเทศ

คุณปาริฉัตร พันธ์รักษ์เดชา
ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่เว็บไซต์
สังกัดกรมสารนิเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

เรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษ รศ. นพ. นิพิฐ พิรเวช รองประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายองค์กร บมจ. บางกอก เชน ฮอสปิทอล จำกัด (มหาชน) และอดีตประธานอาวุโสของ บมจ. อยุธยา อลิอันซ์ ซี.พี. ประกันชีวิต ในหัวข้อ "ประเทศไทยกับการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล" เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2553 ที่กระทรวงการต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ใหม่ของการเจริญเติบโต : *คำถามเก่าในความสนใจใหม่*

● โดย จุฬามณี ชาติสุวรรณ

การพยายามเข้าใจว่าประเทศหนึ่งพัฒนาประเทศด้วยวิธีใดจึงร่ำรวยกว่าอีกประเทศหนึ่งไม่ใช่เรื่องใหม่ นักเศรษฐศาสตร์พยายามตอบคำถามนี้ด้วยแนวคิดต่างๆ มาโดยตลอด แนวคิดที่อาจเรียกด้วยศัพท์ทางวิชาการว่ายุทธศาสตร์การเจริญเติบโตมีหลากหลาย เช่น ทฤษฎีการเจริญเติบโตแบบนีโอคลาสสิค (ค.ศ. 1956) ซึ่งเน้นเรื่องบทบาทของภาคการผลิตและด้านอุปทานของเศรษฐกิจ, การปรับโครงสร้าง (ค.ศ. 1975) ซึ่งเน้นเรื่องการปรับเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม, หรือตัวแบบห่านบิน (flying geese, 1962) ซึ่งเน้นเรื่องการเข้าสู่กระบวนการผลิตของโลกของประเทศกำลังพัฒนาผ่านความสัมพันธ์กับประเทศพัฒนาแล้ว เป็นต้น

แต่อาจจะไม่เคยมียุคใด ที่ทุกเวที ทุกองค์การระหว่างประเทศจะทุ่มเทความสนใจให้กับยุทธศาสตร์การเจริญเติบโตพร้อมกันเท่าขณะนี้ หลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ออกมาประกาศถึงยุทธศาสตร์ใหม่ของการเจริญเติบโตอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะวิกฤตเศรษฐกิจทั่วโลกอย่างรุนแรงตั้งแต่ปี 2008 จากวิกฤตซับไพรม์ในสหรัฐฯ จนถึงวิกฤตการเงินในกรีซ ได้กระตุกต่อมของทุกรัฐบาล ว่าเราไม่สามารถเจริญเติบโตต่อไป โดยใช้รูปแบบการเจริญเติบโตแบบเดิม หรือวิธีคิด "ธุรกิจแบบที่เคยเป็น" (business as usual) ได้อีกต่อไป แต่ต้องแสวงหายุทธศาสตร์ใหม่เพื่อให้การเจริญเติบโตมีคุณภาพและยั่งยืนอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์การเจริญเติบโต : หนึ่งร่าง หลากแนวคิด

ยุทธศาสตร์การเจริญเติบโตแนวใหม่ที่พูดกันในเวทีต่างๆ มีหลายองค์ประกอบ องค์ประกอบร่วมที่สำคัญ ได้แก่ knowledge-based growth, sustainable/green growth, inclusive growth, และ balanced growth เรามาลองดูกันว่า แต่ละแนวคิดคืออะไร และอาจจะลองคิดกันเล่นๆ ว่า ทำไมความคิดนี้จึงได้รับการยกขึ้นมาในขณะนี้

1. Knowledge-Based Growth[1] ความคิดนี้มีมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี จนคนเกือบลืมไปแล้ว เพิ่งถูกจับมาปัดสีฉวีวรรณใหม่อีกครั้ง แม้ว่าการส่งเสริมการสร้างความรู้ในประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะเป็นสิ่งที่พูดอย่างไรเมื่อไหร่ก็ถูก แต่อาจจะมองในแง่ร้ายว่า KBE กลับมาอยู่ในความสนใจอีกครั้ง เพราะประเทศพัฒนาแล้วซึ่งกำลังประสบวิกฤตบอบช้ำอยู่ในขณะนี้ มีสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สุดคือ

---

[1] มาจากคำว่า Knowledge - Based Economy คือ เศรษฐกิจบนพื้นฐานความสุข

ความรู้และนวัตกรรม ICT[2] และบริการวิชาชีพต่างๆ และสิ่งที่ประเทศเหล่านี้แสลงที่สุดก็คือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้น จึงเข้าใจได้ไม่ยากว่า KBE ได้รับการเชิดชูอีกครั้ง และในหลายแห่งก็ผูกรวมไปกับการส่งเสริมสังคมดิจิตอล ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปิดเสรีภาคบริการ ซึ่งรวมทั้งการเอื้ออำนวยให้นักวิชาชีพและแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญต่างๆ สามารถเดินทางไปทำงานในอีกประเทศหนึ่งได้

วาระหนึ่งซึ่งซ่อนอยู่ใน KBE คือการต่อต้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา (IP) เป็นเรื่องที่ดี เพราะจะส่งเสริมการสร้างความเจริญเติบโตอย่างมีนวัตกรรม **แต่สิ่งที่เราต้องระวังคือ จะต้องมีความสมดุลในการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรนวัตกรรมใหม่ๆ** ในขณะเดียวกันต้องระวังไม่ให้การปกป้องนั้นกลายเป็นอุปสรรคทางการพัฒนา ซึ่งกีดขวางไม่ให้ประเทศกำลังพัฒนาเข้าถึงความรู้ หรือต่อยอดนวัตกรรมต่างๆ ประเด็นนี้เป็นเรื่องร้อนในองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก เพราะการที่ทรัพย์สินทางปัญญามักเป็นสมบัติของประเทศพัฒนาแล้ว กฎระเบียบด้านทรัพย์สินทางปัญญาจึงถูกมองว่าตั้งขึ้นเพื่อเก็บค่าเช่าราคาแพงจากประเทศกำลังพัฒนา หรืออาจจะถึงกับคุมกำเนิดประเทศกำลังพัฒนาไม่ได้ลืมตาอ้าปากได้ ดังนั้น ความสมดุลจึงเป็นเรื่องสำคัญ

2. Sustainable Growth การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ใช่เรื่องใหม่ พูดอย่างไรก็ถูกและไม่มีทางล้าสมัย แต่ครั้งนี้ sustainable growth ดูจะถูกจับแต่งตัวให้ผูกติดแนบแน่นกับ green growth คือการเจริญเติบโตสีเขียว หรือที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่การพัฒนาอย่างยั่งยืนน่าจะ

---

[2] มาจากคำว่า Information and Communication Technology คือ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ครอบคลุมกว้างขวางกว่าการเจริญเติบโตสีเขียว ทั้งนี้ การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม นอกจากจะเป็นแนวคำตอบมาตรฐานของนางงาม เพื่อตอบสนองกระแสสังคมเรื่องปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งใครไม่พูดถึงก็เชยแล้ว ยัง**อาจมีวาระซ่อนเร้นคือ การเปิดเสรีสินค้าและบริการสิ่งแวดล้อม (Environmental goods and services – EGS)** ซึ่งจนถึงขณะนี้ก็ยังไม่มีใครให้คำนิยามได้ว่าหมายถึงอะไร

นอกจากนี้ green growth ยังครอบคลุมถึงการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด การใช้พลังงานอย่างสะอาดและมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์พลังงานผ่าน ICT (Green ICT) ซึ่งบังเอิญอีกเหมือนกันที่ประเทศพัฒนาแล้วเป็นเจ้าตลาดในเรื่องเหล่านี้

ประเด็นที่ต้องระวังในความคิดเรื่อง green growth คือ **ต้องป้องกันไม่ให้มาตรการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกลายเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า** ประเด็นนี้เป็นเรื่องซีเรียส เพราะการผลิตสินค้าโดยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอาจจะกลายเป็น NTB[3] ตัวใหม่ที่ใครๆ พูดไม่ออก ลองคิดดูเล่นๆ ว่า ใครเกิดออกมาตรการว่า ข้าวหอมมะลิแต่ละถุงต้องติดตราว่าได้ปล่อยคาร์บอนไปเท่าไหร่ในการผลิตข้าวถุงนี้ เกษตรกรไทยที่ทุ่งกุลาร้องไห้จะต้องปรับตัวขนาดไหน นอกจากนี้ การพัฒนาภาคพลังงานที่ปล่อยคาร์บอนในระดับต่ำ (a low carbon emission energy) ยังต้องใช้เทคโนโลยีสีเขียว ซึ่งต้องหาซื้อมาในราคาสูงอีกด้วย

3. Inclusive Growth เป็นความคิดน้องใหม่ไฟแรงที่ฟังตอนแรกไม่ทราบว่าหมายถึงอะไร แต่ขณะนี้ทุกคนพูดถึง คำว่า inclusive อยู่ทุกหนทุกแห่ง

---

[3] ย่อมาจาก Non - Tariff มาตรการกีดกันที่มิใช่ภาษี

หลักการพื้นฐานของ **Inclusive Growth คือ ในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะต้องแน่ใจว่าความร่ำรวยและโอกาสทางเศรษฐกิจได้กระจายไปถึงประชาชนทุกภาคส่วน** โดยในทางปฏิบัติ ต้องเน้นการเกื้อหนุนการเติบโตของ SMEs เพราะเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญ และเป็นแรงขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ส่งเสริมการสร้างงาน สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ และการมีส่วนร่วมของเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุในตลาดแรงงาน

หลักการต่อไปของ Inclusive growth คือ **หากประชาชนผู้ใดเสียประโยชน์ หรือไม่สามารถได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าวจะต้องได้รับการเยียวยา และสนับสนุนให้สามารถรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้น ผ่านกลไกรองรับทางสังคมต่างๆ** (social resilience and social safety net) โดยเน้นปรับปรุงกลไกรองรับทางสังคมและให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มที่เปราะบางในสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดแรงงาน โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายแรงงาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน การฝึกอบรมให้แรงงานที่ตกงานกลับเข้าทำงานในอาชีพอื่นได้

การที่ inclusive growth ได้รับความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่ม G20 มีนัยที่น่าสนใจว่า โลกทุนนิยมเต็มรูปแบบที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีดาร์วิน เริ่มเปลี่ยนความคิดจาก survival of the fittest เป็นการให้ความสำคัญมากขึ้นกับผู้ที่เดินช้า เพื่อไม่ให้ถูกทอดทิ้งอยู่ท้ายขบวน จนอาจเป็นเหยื่อของเสือที่มาซุ่มกินได้ **สังคมทั้งสังคมต้องเดินไปพร้อมๆ กัน แม้ว่าจะช้ากว่าเดิม แต่เพื่อเป้าหมายคือความเจริญเติบโตที่เป็นธรรม** ดังเช่นที่นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ฯ กล่าวในการประชุมผู้นำเอเปคที่สิงคโปร์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2009 ว่า แนวคิดเรื่องยุทธศาสตร์การเจริญเติบโตเดิมเป็นเสมือนการวิ่งเร็วระยะสั้น (sprint) เพื่อให้ได้มา

ซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงที่สุด ในระยะเวลาที่สั้นที่สุด ส่วน Inclusive growth เป็นเสมือนการวิ่งมาราธอนไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเน้นความคงทน และเป้าหมายที่ไกลกว่า

หาก Inclusive growth เป็นจริง โลกหลังวิกฤตคงจะเป็นสังคมที่ humane (มีมนุษยธรรม) มากขึ้น และน่าอยู่มากขึ้น กว่าโลกแห่งการแข่งขันเต็มรูปแบบ

4. Balanced Growth เป็นคำที่ฟังง่าย แต่ที่จริงแล้วเข้าใจยาก

ก่อนที่จะพูดถึงแนวคิดนี้ ต้องเข้าใจก่อนว่า เศรษฐกิจโลกก่อนวิกฤตซับไพรม์ถูกมองว่ามีความไม่สมดุลระดับมหภาค เนื่องจากประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐฯ มีการใช้จ่ายสูงเกินตัว ในขณะเดียวกัน การเจริญเติบโตของประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียก็ขึ้นอยู่กับการผลิตเพื่อส่งออกไปยังสหรัฐฯ ซึ่งส่งผลให้สหรัฐฯ ขาดดุลการค้าสูงขึ้นเรื่อยๆ และประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียได้ดุลการค้าและมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศสูงขึ้น

ปัญหานี้พูดกันมากว่า 2 ทศวรรษแล้ว ในสภาพการณ์เช่นนี้ กลไกการปรับตัวทางเศรษฐกิจน่าจะส่งผลให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ ตกต่ำมาตั้งนานแล้ว ซึ่งน่าจะส่งผลให้คนอเมริกันลดการบริโภคเกินตัว และลดการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดของตนเอง แต่สหรัฐฯ มีสินทรัพย์สำคัญที่ไม่มีประเทศอื่นใดแข่งขันได้ คือ ความเชื่อมั่น ตลาดพันธบัตรที่มีขนาดใหญ่ มีความหลากหลาย และความเสี่ยงต่ำเป็นที่ยอมรับได้อยู่เพียงแห่งเดียวคือ ตลาดพันธบัตรของสหรัฐฯ ประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ จึงเก็บเงินทุนสำรองที่มากขึ้นของตนในรูปแบบพันธบัตรรัฐบาลสหรัฐฯ ส่งผลให้สหรัฐฯ มี capital surplus ซึ่งทำให้คนอเมริกันสามารถบริโภคเกินตัวได้อย่างมีความสุขมาโดยตลอด 2 ทศวรรษที่ผ่านมา พูดอย่างง่ายๆ คือ คนเอเชียส่งเงินผลกำไรจากการทำการค้าของตนไปสนับสนุนให้คนอเมริกัน

ซื้อของของตนต่อไปเรื่อยๆ

ระบบเศรษฐกิจโลกในลักษณะนี้น่าจะสามารถดำเนินไปได้ ถ้าระบบเศรษฐกิจสหรัฐฯ มีความมั่นคง และตลาดพันธบัตรสหรัฐฯ ยังเป็นที่ยอมรับจากประเทศต่างๆ แต่วิกฤต sub-prime ในสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2008 ซึ่งเกิดขึ้นจากปัญหาภายในสหรัฐฯ เอง ส่งผลสะเทือนไปทุกมุมโลกอย่างแท้จริง แม้แต่ในแอฟริกาซึ่งไม่ได้เป็นประเทศคู่ค้าหลักของสหรัฐฯ ความเจ็บปวดที่ทุกคนได้รับจากปัญหาในสหรัฐฯ ที่ตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกระตุกให้ทุกคนตื่นขึ้นมายอมรับความจริงว่า ระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาตลาดสหรัฐฯ เช่นนี้มีความเสี่ยงมากเกินไป และขาดเสถียรภาพในระยะยาว จนประธานาธิบดีโอบามาเองก็ต้องออกมาประกาศว่า โลกไม่สามารถพึ่งพาให้สหรัฐฯ เป็นเครื่องจักรขับเคลื่อนความเจริญเติบโตของโลกได้อีกต่อไป แต่สหรัฐฯ จะหันมาส่งออกและแข่งขันทางการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเอเชียมากขึ้น

หลักการ Balanced Growth สนับสนุนให้สร้างความสมดุล (rebalancing growth) ในระบบเศรษฐกิจโลก โดยเน้น 1) การส่งเสริมการบริโภคในประเทศและในภูมิภาคเอเชีย เพื่อลดการพึ่งพาการส่งออกไปยังสหรัฐฯ 2) ในขณะที่สหรัฐฯ ควรมุ่งเน้นการลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด และ 3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภาคการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชีย เพื่อเก็บเงินออมและส่วนเกินของตนเองไว้เพื่อการพัฒนาภูมิภาค แทนที่จะส่งออกเงินทุนไปยังตลาดสหรัฐฯ

แต่การแก้ไขความไม่สมดุลของเศรษฐกิจมหภาคระหว่างประเทศเช่นนี้เป็นเรื่องที่ยากที่จะแปลงเป็นนโยบายทางปฏิบัติมากที่สุด เพราะทุกคนเคยชินและออกแบบภาคการผลิตของตนมาเพื่อส่งออกไปยังสหรัฐฯ (และยุโรป) เป็นหลัก การจะสร้างการบริโภคภายในประเทศมาทดแทนการส่งออกเป็นเรื่องที่ดูจะยากเย็น เพราะยกเว้นจีนหรือญี่ปุ่นแล้ว ไม่มี

ประเทศใดที่ตลาดภายในประเทศจะใหญ่พอที่จะรองรับความสามารถในการผลิตของตนเองได้

ทางออกทางหนึ่งคือการใช้ภูมิภาคนิยมเป็นตลาดใหม่ แทนที่จะผลิตเพื่อส่งออกไปยังตลาดเดิมเช่นสหรัฐฯ หรือยุโรป เอเชียคงจะต้องเน้นการส่งออกไปยังประเทศอื่นในเอเชียมากขึ้น ซึ่งหมายความถึง**การเร่งกระบวนการรวมตัวในภูมิภาค ให้เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุนระหว่างกันยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการปรับความสมดุลของการเจริญเติบโต (Rebalancing growth)**

ที่จริงแล้ว ก่อนที่การปรับความสมดุลจะเป็นเรื่องฮิต รูปแบบการส่งออกของไทยก็อาจเริ่มปรับความสมดุลอยู่แล้ว จากการที่สัดส่วนการส่งออกของไทยไปสหรัฐฯ และยุโรปเริ่มลดลง ในขณะที่สัดส่วนการส่งออกไปยังอาเซียน ประเทศ +3 และ +6 และตลาดใหม่อื่นๆ เริ่มสูงขึ้น แต่การปรับความสมดุลตามธรรมชาตินี้อาจไม่เพียงพอที่จะรองรับความไม่สมดุลขนาดมหาศาลของโลกได้ นอกจากนี้ ยังมีคนมองว่า การส่งออกของไทยไปยังจีนหรือตลาดใหม่บางตลาดสูงขึ้นก็จริง แต่ประเทศเหล่านี้นำเข้าเพื่อไปผลิตต่อ เพื่อส่งออกต่อไปยังสหรัฐฯ และยุโรป ในท้ายที่สุดเราก็ยังคงพึ่งอุปสงค์ของตลาดสหรัฐฯ และยุโรป ซึ่งไม่ได้เป็นการปรับความสมดุลอย่างแท้จริง

อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ คำกล่าวของประธานาธิบดีโอบามาและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐฯ อื่นๆ ในวาระต่างๆ ว่า สหรัฐฯ จะให้ความสำคัญมากขึ้นกับการเข้ามาแข่งขันในตลาดเอเชีย ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปรับความสมดุลของเศรษฐกิจมหภาคระหว่างประเทศ หากเป็นจริงก็จะหมายความว่า สหรัฐฯ จะเข้ามาผลักดันให้เอเชียเปิดตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสินค้าที่สหรัฐฯ มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ เช่น สินค้า ICT สินค้าเทคโนโลยีสูง สินค้าสีเขียว

ต่างๆ รวมถึงอาจจะเข้มงวดมากขึ้นกับสินทรัพย์ที่มีค่ายิ่งของสหรัฐฯ คือ ทรัพย์สินทางปัญญา การที่สหรัฐฯ แสดงความสนใจอย่างเปิดเผยในเขตการค้าเสรี TransPacific Partnership (TPP) หรือชื่อเล่นว่า P4 ก็อาจจะเป็นความพยายามแรกๆ ของสหรัฐฯ ในการปรับความสมดุลดังกล่าว

ท่าทีเบื้องต้นของไทยคือ เห็นพ้องว่าระบบเศรษฐกิจโลกในอนาคตจะต้องเป็นไปอย่างสมดุล โดยต้องให้ความสำคัญกับการเร่งรัดการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค เพื่อให้เกิดการไหลเวียนของการค้าในภูมิภาคมากขึ้น และลดการพึ่งพาการส่งออกไปยังตลาดใหญ่เพียงไม่กี่แห่ง นอกจากนี้ ยังควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคการเงินในภูมิภาคให้มีความแข็งแกร่ง เช่น การพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย (Asia Bond Market Initiative – ABMI) คำถามต่อไปคือ ไทยพร้อมแค่ไหนกับการรวมตัวของเอเชีย และการแข่งขันที่ดุดันในตลาดเอเชียที่ผู้บริโภคมีความระมัดระวังในการบริโภค และไม่มีแหล่งเงินกู้ราคาถูกเพื่อจับจ่ายสินค้าเหมือนในสหรัฐฯ

ยุทธศาสตร์ใหม่ของการเจริญเติบโต : ก้าวใหม่ของโลก?

หลายคนอาจจะมองว่า ยุทธศาสตร์การเจริญเติบโตทั้ง 4 ด้านข้างต้น เป็นแนวคิดเก่า ที่นำมา rebranding (ปัดฝุ่นประทับยี่ห้อ)ใหม่ ให้เข้ากับยุคสมัย 3R (reuse, recycle, remanufacture) แต่การที่ทุกเวทีโลกพูดเรื่องยุทธศาสตร์ใหม่ของการเจริญเติบโตพร้อมกันย่อมไม่ใช่เรื่องธรรมดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง balanced growth ที่แม้จะมีคนพูดมานานแล้ว แต่เพิ่งมีการขานรับจากผู้เล่นสำคัญก็เมื่อหลังวิกฤตเศรษฐกิจโลกครั้งล่าสุดนี้เอง และแม้ balanced growth ดูจะได้รับการยอมรับในหลักการ แต่วิธีการ rebalancing growth ก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่า จะออกมาเป็นนโยบายที่เป็นรูปธรรมเช่นใด

ประเทศไทยอยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งจะเริ่มใช้ในเดือนตุลาคม 2554 การจัดทำแผนดังกล่าวจึงน่าจะต้องคำนึงถึงแนวคิดหลักด้านการเจริญเติบโตที่โลกกำลังถกเถียงกันอยู่ด้วย

คุณจุฬามณี ชาติสุวรรณ
ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการกอง
นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
กรมกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

1 ตุลาคม 2552 นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เปิดการประชุม EAS Workshop ว่าด้วยเรื่องสินเชื่อเพื่อการค้า (EAS Workshop on Trade and Finance) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 กันยายน – 2 ตุลาคม 2552 ณ Centara Grand and Bangkok Convention Centre การสัมมนาครั้งนี้เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความเห็นและหาแนวทางดำเนินการร่วมกัน ในการพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ที่ประชุมมีการหารือกันอย่างสร้างสรรค์และครอบคลุม นำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสินเชื่อเพื่อการค้าสำหรับธุรกิจทุกขนาด โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3 ตุลาคม 2552 นายกษิต ภิรมย์ รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ หารือข้อราชการทวิภาคีกับนายคัทสึยะ โอคาดะรัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่น ระหว่างเข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น ครั้งที่ 2 และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต ครั้งที่ 2 ทั้งสองฝ่ายได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคี พหุภาคี ระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค ทั้งกรอบญี่ปุ่น-ประเทศลุ่มน้ำโขง กรอบอาเซียน และกรอบประชาคมประเทศเอเชียตะวันออก ที่ญี่ปุ่นกำลังผลักดัน ตลอดจนการร่วมมือกันใช้ประโยชน์จากความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ (JTEPA) อย่างเต็มที่ เพื่อประโยชน์ของทั้งสองประเทศ

3 ตุลาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต ครั้งที่ 2 ณ จังหวัดเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อทบทวนความคืบหน้าการดำเนินการภายใต้ความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต และแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งขยายความร่วมมือไปยังสาขาอื่นๆ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร การส่งเสริมการค้า ความร่วมมือกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ภายใต้หัวข้อหลัก "สามเหลี่ยมมรกต: การพัฒนาสีเขียว"

5 ตุลาคม 2552 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี กล่าวปราศรัยในงานเปิดตัวรายงานการพัฒนามนุษย์ประจำปี 2552 หัวข้อ "ก้าวผ่านอุปสรรค การย้ายถิ่นของประชากรผู้อพยพและการพัฒนา" ว่า รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญยิ่งกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้ต่ำและคนชรา โครงการต้นกล้าอาชีพ อันเป็นหนึ่งในมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะที่ 1 และ 2 นอกจากนี้ และถึงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

7 ตุลาคม 2552 นายพนิช วิกิตเศรษฐ์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หารือกับ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศอินเดีย ระหว่างติดตามรองนายกรัฐมนตรีการเยือนอินเดีย ตามโครงการฟื้นฟูความเชื่อมั่นและเสริมสร้างภาพลักษณ์ประเทศไทย (Roadshow) ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องว่า ไทยและอินเดียควรส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างกัน ซึ่งทั้งสองประเทศมีความโดดเด่นของศาสนสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งสองฝ่ายควรร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและอื่นๆ โดยอาจพิจารณาใช้ไทยเป็นฐานในการเดินทางมาท่องเที่ยวต่อในอินเดีย นอกจากนี้ไทยยังให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมทางบก ซึ่งจะเชื่อมโยงอินเดีย พม่าและไทย เข้าสู่เครือข่าย East West Economic Corridor

8 ตุลาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ กล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง "ปัญหาอธิปไตยพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา" และ "นโยบายการต่างประเทศของรัฐบาลต่อประเทศเพื่อนบ้าน" (สามารถอ่านรายละเอียดทั้งหมดได้ใน http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=32202)

11-12 ตุลาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศและคณะเอกอัครราชทูตและเจ้าหน้าที่การทูตของประเทศต่างๆ รวม 16 ประเทศ เยือนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) เพื่อรับทราบสถานการณ์และแนวนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รับทราบถึงวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่และแนวทางการพัฒนาและสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

13 ตุลาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ บรรยายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 52 และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 22 จากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ในหัวข้อ "บทบาทกระทรวงการต่างประเทศกับความมั่นคงแห่งชาติ" โดยบรรยายถึงบทบาท หน้าที่ ความสัมพันธ์ของกระทรวงการต่างประเทศกับนโยบายการต่างประเทศด้านความมั่นคง เน้นการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ

15 ตุลาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue—ACD) ครั้งที่ 8 ในหัวข้อ "Spirit of Asia: Global Economic Recovery and Development Prospects" ณ กรุงโคลอมโบ ประเทศศรีลังกา ได้กล่าวถ้อยแถลงเกี่ยวกับความคืบหน้าของกิจกรรม ACD ในฐานะที่ไทยเป็นผู้ประสานงาน ACD เสนอการสร้างเสริม "ความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม" เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิก อันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน และการขยายความร่วมมือในสาขาอื่นๆ ต่อไปในอนาคต และภายหลังจากเสร็จสิ้นการประชุมได้ร่วมกับรัฐมนตรีต่างประเทศศรีลังกาและอิหร่าน รวมทั้งเอกอัครราชทูตคาซัคสถานประจำสิงคโปร์ แถลงข่าวผลการประชุม

20 ตุลาคม 2552 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เข้าร่วมพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่งของประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ระหว่างการเดินทางเยือนอินโดนีเซีย ณ กรุงจาการ์ตา ระหว่างวันที่ 19-20 ตุลาคม 2552 ซึ่งตามที่อินโดนีเซียได้จัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2552 และปรากฏว่า ดร. ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน ประธานาธิบดีอินโดนีเซียได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นสมัยที่สอง และนายบูดิโยโน ผู้ว่าการธนาคารแห่งชาติอินโดนีเซีย ได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานาธิบดี มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี (2552-2557)

23 ตุลาคม 2552 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานอาเซียน ได้แถลงเปิดการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างเป็นทางการ โดยการประชุมดังกล่าวมีขึ้นระหว่างวันที่ 23–25 ตุลาคม 2552 ที่โรงแรมดุสิตธานี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี (อ่านถ้อยแถลงได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=32415)

25 ตุลาคม 2552 ภายหลังพิธีปิดการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 และการประชุมสุดยอดที่เกี่ยวข้อง นายกรัฐมนตรีและประธานอาเซียน ได้จัดแถลงข่าวร่วมกับ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียน เกี่ยวกับผลของการประชุมต่างๆ (อ่านสรุปสาระสำคัญของการประชุมได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=32419)

4 พฤศจิกายน 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ กล่าวถ้อยแถลงเปิดการประชุมคณะกรรมการด้านการค้าและการลงทุน สมัยที่ 1 ซึ่งเป็นกลไกภายใต้คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (เอสแคป) ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ โดยกล่าวย้ำถึงความสำคัญของความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลก และความร่วมมือในระดับภูมิภาคที่จะสร้างแบบแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในยุคหลังวิกฤตที่เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและทั่วถึง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในอนาคต นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงแผนกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งระยะสั้นและระยะยาวของรัฐบาล ซึ่งเน้นการเพิ่มการบริโภคในประเทศ การส่งเสริมการลงทุนในโครงการสาธารณูปโภคขนาดกลางและใหญ่ และการดำเนินโครงการส่งเสริมการศึกษาและบริการสาธารณสุขให้แก่ประชาชน

4 พฤศจิกายน 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ รับพระราชทานต้นไม้มงคลจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ ณ พระบรมมหาราชวัง เพื่อนำไปปลูกที่กระทรวงการต่างประเทศเพื่อความเป็นศิริมงคล ภายใต้โครงการ “ปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

5 พฤศจิกายน 2552 นายชวนนท์ อินทรโกมาลย์สุต เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แถลงข่าวเกี่ยวกับท่าทีของรัฐบาลไทยต่อกรณีรัฐบาลกัมพูชาแต่งตั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นที่ปรึกษาส่วนตัวของนายกรัฐมนตรีกัมพูชา และยืนยันที่จะไม่ส่งตัว พ.ต.ท. ทักษิณฯ ให้กับไทยตามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน หากได้รับการร้องขอ (อ่านรายละเอียดแถลงข่าวได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=32596)

11 พฤศจิกายน 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ แจงท่าทีไทยต่อที่ประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ 21 ณ สิงคโปร์ว่าไทยสนับสนุนการที่เอเปคเปิดรับต่อการใช้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งสะท้อนความสมดุล การมีส่วนร่วม และความยั่งยืน และในโอกาสนี้ ได้อัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวถึงประสบการณ์ของไทยในการดำเนินโครงการในพระราชดำริ และเสนอที่จะแบ่งปันประสบการณ์ของไทยกับสมาชิกกำลังพัฒนาของเอเปคที่มีขนาดเศรษฐกิจในระดับพอเพียง กล่าวย้ำถึงบทบาทสำคัญที่ภาคเอกชนสามารถมีภายใต้กรอบของกิจกรรมเพื่อสังคม (corporate social responsibility–CSR) พร้อมทั้งเน้นว่าธรรมาภิบาล ความโปร่งใสการสนับสนุน SMEs ก็เป็นสิ่งจำเป็นควบคู่กัน ด้านความสัมพันธ์ทวิภาคี ได้ไปพบกับรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ นาง Hillary Clinton และนาย Stephen Smith รัฐมนตรีต่างประเทศออสเตรเลีย มีการหารือเกี่ยวกับประเด็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่อยู่ในความสนใจของทั้งสองฝ่าย รวมถึงเรื่องการแลกเปลี่ยนการเยือน ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง การเชื่อมโยง FTA และกระบวนการ G20 (อ่านสรุปสาระสำคัญของการประชุมได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=32716)

16 พฤศจิกายน 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ แถลงข่าวกรณีนายศิวรักษ์ ชุติพงศ์ เจ้าหน้าที่วิศวกรไทยของบริษัท CATS ที่ถูกทางการกัมพูชาควบคุมตัว ว่า ทางการไทยโดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ ได้พยายามติดต่อกับฝ่ายกัมพูชาทั้งทางกระทรวงการต่างประเทศและกรมราชทัณฑ์เพื่อขอเยี่ยมเยียน และขอรับทราบข้อกล่าวหา และได้ขอหารือทางโทรศัพท์กับนายฮอร์ นัมฮง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศกัมพูชา เพื่อขอให้นายศิวรักษ์ฯ ได้รับสิทธิตามหลักปฏิบัติสากลและหลักสิทธิมนุษยชน

20 พฤศจิกายน 2552 กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ จัดการสัมมนานักจัดรายการวิทยุชายแดนและวิทยุสราญรมย์สัญจร ที่โรงแรมมณีจันท์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้สื่อมวลชนและนักจัดรายการวิทยุคลื่นหลักและวิทยุชุมชนในพื้นที่บริเวณชายแดน ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนไทยกับประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นโอกาสเสริมสร้างเครือข่ายระหว่างสถานีวิทยุสราญรมย์กับนักจัดรายการวิทยุท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งในการตอบสนองนโยบายการทูตเพื่อประชาชน

23 พฤศจิกายน 2552 นายฌอง อัสเซลบอร์น รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศราชรัฐลักเซมเบิร์กเยี่ยมคารวะ รัฐมนตรีต่างประเทศ ในโอกาสเดินทางเยือนประเทศไทย ในฐานะแขกของกระทรวงการต่างประเทศ และในโอกาสครบรอบ 50 ปีแห่งการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย-ลักเซมเบิร์ก

23 พฤศจิกายน 2552 นายหง หลี่เหอ รองผู้ว่าการมณฑลเจียงซี สาธารณรัฐประชาชนจีน เยี่ยมคารวะ รัฐมนตรีต่างประเทศ ในโอกาสที่ นำคณะภาครัฐและเอกชนมณฑลเจียงซี เยือนไทยเพื่อกระชับความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนกับไทย ซึ่งรองผู้ว่าการมณฑลเจียงซีได้แจ้งข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับมณฑลเจียงซี และให้ความเห็นว่า ไทยและมณฑลเจียงซีมีความคล้ายคลึงและเชื่อมโยงกันใน 4 ด้าน คือ การเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่ก้าวหน้า การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ การที่ทั้งสองต่างมีการค้าขายระหว่างกันที่ยาวนาน และการมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการเป็นแหล่งแร่ธาตุที่สำคัญ ซึ่งน่าจะเป็นสาขาที่ทั้งสองฝ่ายสามารถร่วมมือกันต่อไป

26 พฤศจิกายน 2552 ดร. อาร์ เอ็ม มาร์ตี้ เอ็ม นาตาเลกาวา รัฐมนตรีต่างประเทศคนใหม่ของอินโดนีเซียได้เข้าพบหารือข้อราชการกับรัฐมนตรีต่างประเทศในโอกาสเดินทางเยือนประเทศไทย โดยแสดงความยินดีและชื่นชมประเทศไทยในฐานะประธานอาเซียนที่สามารถผลักดันบทบาทของอาเซียนในเวทีระดับโลกต่างๆ โดยเฉพาะการผลักดันมาตรการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกในการประชุมผู้นำ G20 และแสดงความขอบคุณที่ไทยให้ความช่วยเหลือบรรเทาภัยธรรมชาติ เหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เกาะสุมาตรา

27 พฤศจิกายน 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ พร้อมด้วยนายเซอร์เก ชาเบียนิน รองนายกรัฐมนตรีรัสเซีย เป็นประธานร่วมในการประชุมคณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-รัสเซีย ครั้งที่ 4 โอกาสนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในแผนปฏิบัติการร่วมว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างไทย-รัสเซีย สำหรับปี 2553-2557 พร้อมทั้งเป็นสักขีพยานการลงนามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสภาธุรกิจไทย-รัสเซียกับสภาธุรกิจรัสเซีย-ไทย และความตกลงด้านเอกสารระหว่างธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank) กับธนาคาร Vneshtorgbank แห่งรัสเซีย เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนระหว่างไทยและรัสเซีย (อ่านแถลงข่าวร่วมฉบับเต็มได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=32930)

30 พฤศจิกายน 2552 กระทรวงการต่างประเทศเปิดตัวเว็บไซต์ www.thaiafrica.net เพื่อเชื่อมโยงประเทศไทยกับทวีปแอฟริกา และถือเป็นอีกก้าวหนึ่งของการขยายบทบาทของไทยในทวีปแอฟริกาแล้ว การเพิ่มพูนการค้าการลงทุน และการแลกเปลี่ยนด้านการท่องเที่ยว วัฒนธรรม เทคนิค และวิชาการ จะเป็นการเสริมสร้างการเชื่อมโยง และ ความร่วมมือระหว่างไทยและทวีปแอฟริกา

3 ธันวาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ เป็นประธานมอบเรือท้องแบนและอุปกรณ์กู้ภัยแก่ประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อให้ความช่วยเหลือประเทศฟิลิปปินส์ในการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือและบรรเทาความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติที่ประเทศฟิลิปปินส์ประสบเป็นประจำทุกๆ ปี โดยในปีนี้ ฟิลิปปินส์ประสบไต้ฝุ่นกฤษณาและไต้ฝุ่นป้าหม่าที่พัดเข้าฟิลิปปินส์ ในช่วงปลายเดือนกันยายน-ต้นเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ซึ่งได้ทำให้ประชาชนชาวฟิลิปปินส์เสียชีวิตและไร้ที่อยู่อาศัยจำนวนมาก

8 ธันวาคม 2552 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเสด็จฯ ไปยังมหาศาลาประชาชนกรุงปักกิ่ง เพื่อทรงรับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล “10 มิตรชาวต่างชาติที่ดีที่สุดในโลกของจีน” จากการลงคะแนนคัดเลือกของประชาชนชาวจีนผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีนายเจี่ย ชิ่งหลิน ประธานสภาปรึกษาการเมืองแห่งชาติจีนเป็นผู้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล และได้กล่าวในนามรัฐบาลและประชาชนจีน ขอขอบพระคุณมิตรต่างชาติที่เคยให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศจีนทุกท่านด้วยความจริงใจ

10-11 ธันวาคม 2552 รัฐมนตรีการต่างประเทศพร้อมด้วยรัฐมนตรีต่างประเทศภูฏาน บังกลาเทศ อินเดีย เนปาล และศรีลังกา ร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีความคิดริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi- Sectoral Technical and Economic Cooperation-BIMSTEC) ครั้งที่ 12 ณ นครเนปิดอร์ ประเทศพม่า รัฐมนตรี BIMSTEC ได้รับรองแถลงการณ์ร่วมซึ่งเน้นความสำคัญของ BIMSTEC FTA เพื่อสนับสนุนด้านการค้าและการลงทุน อีกทั้งส่งเสริมการแข่งขันและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคที่ประชุมฯ ตกลงที่จะพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายการคมนาคมและการสื่อสารให้กว้างขวางขึ้นซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงานในกรอบ BIMSTEC

16 ธันวาคม 2552 กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ จัดการสัมมนา "ปัญหาเขตแดนไทย-พม่า" ณ โรงแรมเซนทาราแม่สอดฮิลล์ อ. แม่สอด จ. ตาก เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาเขตแดนไทย-พม่า โดยเฉพาะกับส่วนราชการท้องถิ่นของฝ่ายไทย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบดูแลภูมิประเทศและหลักเขตแดน ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมิติต่างๆ ของปัญหา ทั้งในบริบทของกฎหมายระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ทวิภาคี และความร่วมมือในกรอบต่างๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชุมชนและฝ่ายความมั่นคงซึ่งมีหน้าที่ดูแลพรมแดนและหลักเขตแดน

21 ธันวาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศ กล่าวสุนทรพจน์ในงานประชุมประจำปีของมูลนิธิ Friedrich Naumann Foundation ในหัวข้อ “ความท้าทายในปัจจุบันและอนาคต : ความสัมพันธ์ไทยกับอาเซียน”โดยกล่าวถึงบทบาทของประเทศไทยในฐานะประธานอาเซียนว่าประสบความสำเร็จในการผลักดันความตกลงที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในด้านต่างๆ ของอาเซียน การบังคับใช้กฎบัตรอาเซียนและการส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนผ่านการดำเนินนโยบายการทูตสาธารณะต่างๆ ทั้งนี้ ความท้าทายต่อไปของอาเซียนคือการส่งเสริมความเชื่อมโยง (Connectivity) ภายในภูมิภาคอาเซียนทั้งทางด้านกายภาพและความเชื่อมโยงทางจิตวิญญาณ รวมทั้งการส่งเสริมกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนเพื่อช่วยบรรเทาสาธารณภัยภายใต้องค์การสหประชาชาติ

22-23 ธันวาคม 2552 รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นประธานการประชุมเอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ประจำภูมิภาคเอเชียใต้ ที่กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับการเสริมสร้าง “ความเชื่อมโยง” ตามหลักการของอาเซียน ทั้งการสานต่อความร่วมมือในการพัฒนาเครือข่ายคมนาคมทางบกในภูมิภาค โดยอาศัยความร่วมมือในกรอบต่าง ๆ หารือเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการศึกษา การท่องเที่ยวไทย รวมทั้งการพัฒนาเว็บไซต์สำหรับเป็นองค์ความรู้เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศไทย

24 ธันวาคม 2552 ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศได้เป็นประธานในการเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ "แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์โลจิสติกส์ไทย" ได้ย้ำถึงความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจและลดค่าใช้จ่ายในห่วงโซ่การผลิต และยังได้เน้นถึงความร่วมมือและการประสานงานของทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินนโยบายและโครงการต่างๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

9 มกราคม 2553 กระทรวงการต่างประเทศ จัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2553 เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้เด็กและเยาวชนที่มาเข้าร่วมงานเกี่ยวกับงานด้านการต่างประเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต กระทรวงการต่างประเทศตระหนักดีถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังหลักที่สำคัญของชาติต่อไปในอนาคต และจัดงานกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติอย่างต่อเนื่องมาทุกปี

12 มกราคม 2553 นายดำรง ใคร่ครวญ กงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส นำคณะผู้นำชุมชนไทยในนครลอสแอนเจลิส เยือนกระทรวงการต่างประเทศ จัดบรรยายในหัวข้อ "การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในสหรัฐฯ และลู่ทางการพัฒนาไทยทาวน์ในนครลอสแอนเจลิส"ย้ำถึงความสำคัญของชุมชนไทยในต่างแดนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในนครลอสแอนเจลิสซึ่งเป็นเมืองที่มีคนไทยอยู่มากที่สุดและมีไทยทาวน์เป็นสัญลักษณ์ของชุมชนไทยว่า สามารถมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยโดยเฉพาะในการส่งเสริมภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทย รวมทั้งมีบทบาทในการเป็นประตูสู่ประเทศไทยในด้านการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน

15 มกราคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ หารือกับนายคัทสึยะ โอกาดะ รัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่นระหว่างการเดินทางเยือนญี่ปุ่น โดยกล่าวถึง 3 ปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลไทยมีเสถียรภาพ ได้แก่ การบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลและกฎหมาย ความคืบหน้าในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดช่องว่างผ่านแผนกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล และการดำเนินนโยบายที่แน่ชัดของรัฐบาลในการส่งเสริมธุรกิจทั้งของคนไทยและต่างชาติ รวมทั้งการเร่งแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ 67 โครงการที่มาบตาพุด

18 มกราคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ พร้อมด้วยนางคริสทีเนอ ชราเนอร์ บูร์เกเนอร์ เอกอัครราชทูตสมาพันธรัฐสวิสประจำประเทศไทย ร่วมลงนามความตกลงระหว่างคณะมนตรีสมาพันธรัฐสวิสและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วย “บริการเดินอากาศระหว่างอาณาเขตของทั้งสองฝ่ายและพ้นจากนั้นไป” ณ ห้องบัวแก้ว กระทรวงการต่างประเทศ ความตกลงฯ ดังกล่าวจะมีผลช่วยส่งเสริมการบินระหว่างทั้งสองประเทศให้มีจำนวนมากขึ้น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยวระหว่างกัน และยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

18 มกราคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ กล่าวยืนยันกับอุปทูตเม็กซิโกประจำประเทศไทยว่าจะร่วมมือกับเม็กซิโกในการให้ความช่วยเหลือระยะกลางและระยะยาวในการฟื้นฟูประเทศเฮติ โดยเฉพาะการส่งทีมแพทย์และอาหารที่จำเป็น และขอให้รัฐบาลเม็กซิโกให้ความช่วยเหลือคนไทย 3 คนที่ประสงค์จะเดินทางออกจากประเทศเฮติโดยเที่ยวบินของเม็กซิโก

18 มกราคม 2553 กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศจัดสัมมนานักจัดรายการวิทยุมุสลิมระดับภูมิภาค ณ โรงแรมเมอร์เคียว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศในการดำเนินนโยบายการทูตเพื่อประชาชน โดยมุ่งเน้นการเข้าถึงประชาชนทุกภาคส่วนทั่วประเทศอย่างทั่วถึงเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลและเข้าใจการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยทั้งในระดับรัฐบาลและระดับประชาชนกับประชาชน

19 มกราคม 2553 นายธีรกุล นิยม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานจัดการประชุมคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือประเทศที่ประสบภัยพิบัติ โดยมีนายวีระชัย วีระเมธีกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้ประสานงาน เข้าร่วมประชุมฯ ณ กระทรวงการต่างประเทศ

21 มกราคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือของไทยต่อกรณีเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเฮติ (อ่านสรุปสาระสำคัญการช่วยเหลือทั้งหมดได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=33575)

22 มกราคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ เป็นประธานการประชุมร่วมกับรองปลัดประทรวงฯ ที่รับผิดชอบงานด้านต่างประเทศและผู้แทนของหน่วยราชการต่างๆ จำนวน 19 แห่ง เพื่อชี้แจงนโยบายด้านการต่างประเทศและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง มีรวมทั้งเป็นการสนับสนุนการพบปะหารือกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานในด้านการต่างประเทศในระดับเดียวกัน เพื่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต เพราะการดำเนินการทางการทูตในยุคปัจจุบันมีมิติหลากหลายมากขึ้น

27 มกราคม 2553 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์วลัยลักษณ์อัครราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ไปพระราชทานรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี 2552 ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ในการพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ได้รับพระราชทานรางวัล พร้อมคู่สมรสในวันเดียวกัน ณ พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร

27 มกราคม 2553 กระทรวงการต่างประเทศ จัดการอภิปรายสาธารณะเรื่อง "กรอบการเจรจาความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน"เพื่อเป็นเวทีให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และผู้ที่มีส่วนได้เสียในสังคมให้กรอบการเจรจาความตกลงฯ สามารถสะท้อนความต้องการและผลประโยชน์ของภาคส่วนต่างๆ ของสังคมได้มากที่สุด และเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 190 วรรค 2

29 มกราคม 2553 นายเรวัฒน์ ฉัตรสุทธิพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักผู้บริหาร บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด มอบเงินบริจาคจำนวน 100,000 บาท แก่ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อสมทบกองทุนให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเฮติ ก่อนมอบผ่านสหประชาชาติเพื่อนำไปช่วยเหลือเฮติต่อไป

29 มกราคม 2553 ปลัดกระทรวงการต่างประเทศแถลงข่าวเรื่องคณะล่วงหน้าของไทยเดินทางไปเฮติเพื่อศึกษาแนวทางการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในประเทศดังกล่าวตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่เฮติภายหลังเหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2553

1 กุมภาพันธ์ 2553 นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธี “ธารน้ำใจชาวไทย ข้าวไทย สู่ผู้ประสบภัยเฮติ” โดยได้กล่าวแสดงความเสียใจต่อประชาชนชาวเฮติในนามของรัฐบาลและประชาชนชาวไทย และส่งมอบข้าวข้าวชุดแรกจำนวน 100 ตันแก่นาย Kenro Oshidari ผู้อำนวยการภูมิภาคเอเชีย โครงการอาหารโลก ซึ่งจะนำไปจัดส่งให้ชาวเฮติต่อไป การจัดส่งข้าวชุดแรกนี้ อาศัยความร่วมมือจากสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน)

5 กุมภาพันธ์ 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ พร้อมด้วยพลตรีฐิติวัชร กำลังเอก นายทหารประสานภารกิจด้านการทหารกับกระทรวงฯ บรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองไทย โดยมีผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูตประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศ 73 แห่ง รวมถึงเอกอัครราชทูต 18 คน เข้าร่วม

5 กุมภาพันธ์ 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นประธานพิธีเปิดนิทรรศการภาพถ่าย "Yes, We Believe in the Interfaith Dialogue" และมอบรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศการประกวดภาพถ่าย ซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความเชื่อและศาสนาแตกต่างกัน คณะกรรมการการประกวดภาพถ่ายได้พิจารณาและตัดสินมอบรางวัลแก่ผู้ส่งภาพถ่ายเข้าประกวดรวม 5 ราย ดังนี้

ผู้ชนะเลิศอันดับที่ 1 ได้แก่ นาย Alberto Beltrami จากประเทศอิตาลี

ผู้ชนะเลิศอันดับที่ 2 ได้แก่ นายกิตตินันท์ รอดสุพรรณ จากประเทศไทย

ผู้ชนะเลิศอันดับที่ 3 ได้แก่ นางสาวพิชชาพร พฤกษ์รัศมีพงศ์ จากประเทศไทย

ผู้รับรางวัลชมเชย (2 รางวัล) ได้แก่ นาย La Minn Naing จากประเทศพม่า และนางสาว Yana Borislavova Asenova จากประเทศบัลแกเรีย

10 กุมภาพันธ์ 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ บรรยายสรุปให้แก่ผู้แทนหอการค้าต่างประเทศประจำประเทศไทยเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองและเศรษฐกิจไทย และกล่าวให้ความมั่นใจแก่ผู้แทนหอการค้าต่างประเทศว่า รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและให้ไทยเป็นเศรษฐกิจที่เปิดกว้าง มีความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ตลอดจนส่งเสริม "เศรษฐกิจสร้างสรรค์" (creative economy) ความเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ส่วนสถานการณ์การเมืองไทยและการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลที่จะมีขึ้นนั้น รัฐบาลจะดำเนินการเพื่อให้สถานการณ์เหล่านี้กระทบต่อความเป็นอยู่ปกติทั้งของประชาชนไทยและชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

16 กุมภาพันธ์ 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในประเด็นเกี่ยวกับความร่วมมือด้านการประมงระหว่างไทยและอินโดนีเซีย (อ่านรายละเอียดทั้งหมดได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=33923)

19 กุมภาพันธ์ 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นประธานในงานเลี้ยงรับรองเพื่อเปิดตัวคำมั่นของไทยในการลงสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) วาระปี 2553 – 2556 แก่คณะทูตต่างประเทศ ผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ในโอกาสนี้ นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว ออท./ผู้แทนถาวร ณ นครเจนีวา และผู้แทนไทยในองค์กรปปท.อื่นๆ ได้กล่าวสุนทรพจน์ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ไทยจะได้จากการเป็นสมาชิก HRC ด้วย

20-21 กุมภาพันธ์ 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศและคณะเอกอัครราชทูตและเจ้าหน้าที่การทูตของสถานเอกอัครราชทูตประเทศต่างๆ รวม 12 ชาติ เยือนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) เพื่อรับทราบสถานการณ์และแนวทางของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

22 กุมภาพันธ์ 2553 ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศได้พบหารือกับนาย Mohammed Ali Ahmed Omran Al Shamsi เอกอัครราชทูตสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ประจำประเทศไทยในประเด็นความร่วมมือระหว่างไทย-สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

23 กุมภาพันธ์ 2553 กระทรวงการต่างประเทศได้จัดการบรรยายสรุปภูมิหลังให้แก่สื่อมวลชนต่างประเทศที่ประจำการอยู่ในประเทศไทยเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองไทย และการเตรียมความพร้อมของรัฐบาลในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยมีนางสาววิมล คิดชอบ อธิบดีกรมสารนิเทศ/โฆษกกระทรวงการต่างประเทศ พลตรีดิฏฐพร ศศะสมิต โฆษกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และ พล.ต.ต.ปิยะ อุทาโย ผู้บังคับการประจำกองบัญชาการตำรวจนครบาล/โฆษกกองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นผู้บรรยายสรุป

25-26 กุมภาพันธ์ 2553 พลโทนิพัทธ์ ทองเล็ก เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร หัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายไทย พร้อมคณะ เดินทางไปเวียงจันทน์และหมู่บ้านพัฒนาโพนคำ แขวงบอลิคำไซ สปป.ลาว เพื่อติดตามสภาพความเป็นอยู่และพัฒนาการของชาวม้งลาวที่เดินทางกลับจากประเทศไทยเมื่อเดือนธันวาคม 2552 โดยในการเยือนดังกล่าว ฝ่ายลาวได้เชิญนาย Peter Haymond, Deputy Chief of Mission สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำ สปป.ลาว เข้าร่วม

1 มีนาคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศเข้าร่วมการประชุมและกล่าวถ้อยแถลงต่อที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 13 และการหารือระดับสูงหัวข้อ “The Impact of Global Economic and Financial Crises on the Universal Realisation and Effective Enjoyment of All Human Rights” รวมทั้ง ได้พบหารือทวิภาคีกับรองนายกรัฐมนตรีด้านสังคมและสิทธิมนุษยชนของประเทศอิเควทอเรียลกินี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศบังกลาเทศและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่าน เพื่อหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือทวิภาคีระหว่างกัน รวมถึงการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ของไทยวาระปี ค.ศ. 2010-2013

2 มีนาคม 2553 ในที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน สมัยที่ 13 ในช่วงการหารือระดับสูงเกี่ยวกับร่างปฏิญญาสิทธิมนุษยชนศึกษาและการฝึกอบรม (Draft Declaration on Human Rights Education and Training) รัฐมนตรีต่างประเทศกล่าวถ้อยแถลงมีสาระสำคัญว่า ไทยให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐบาลได้วางนโยบายให้การเรียนการสอนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นกระบวนการระยะยาวตลอดช่วงชีวิต ซึ่งนอกจากจะเป็นเป็นกลไกป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญแล้ว ยังเป็นกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลภายในประเทศอีกทางหนึ่ง

9 มีนาคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ เป็นผู้แทนรัฐบาลไทยมอบหนังสือแสดงเจตจำนงค์ของรัฐบาลไทยในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในชิลีจำนวน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ แก่นาย Alberto Yoacham Soffia เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐชิลีประจำประเทศไทย สืบเนื่องจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่และรุนแรงขนาด 8.8 ริคเตอร์ที่เกิดขึ้นทางตอนกลางของสาธารณรัฐชิลีเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2553 ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้าง คณะรัฐมนตรีของไทยได้มีมติเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2553 อนุมัติความช่วยเหลือในรูปเงินสดแก่ชิลี เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ประสบภัยในฐานะที่ไทยกับชิลีเป็นมิตรประเทศที่ดีต่อกันเสมอมา ประเทศไทยหวังว่าสถานการณ์ในประเทศชิลีจะกลับคืนสู่สภาพปกติ

19 มีนาคม 2553 นางสาววิภาวรรณ นิพัทธกุศล เอกอัครราชทูต ณ กรุงซันติอาโก เป็นผู้แทนรัฐบาลไทย และประชาชนไทยมอบสำเนาหลักฐานการบริจาคเงิน จำนวน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ แก่นายเฟร์นันโด ชมิดท์ อริสเตีย ตำแหน่ง Sub-Secretary of Foreign Affairs ของชิลี ซึ่งเป็นความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของไทย ในการบรรเทาทุกข์ของประชาชนชาวชิลี ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2553

24 มีนาคม 2553 นายวิรัช ชินวินิจกุล เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมพร้อมคณะได้มอบเงินบริจาคจำนวน 800,000 บาท เพื่อสมทบกองทุนให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเฮติ โดยมี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้รับมอบเงินดังกล่าว และต่อมากระทรวงการต่างประเทศได้ประสานกับสหประชาชาติในการส่งมอบเงินให้ความช่วยเหลือแก่เฮติ

25-26 มีนาคม 2553 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมหารือด้านการเมือง (Political Consultation Group - PCG) ระหว่างไทย-เวียดนามครั้งแรก การประชุมดังกล่าวสืบเนื่องมาจากผลการหารือของนายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กับนายกรัฐมนตรี เหวียน เติง สุง ระหว่างการเยือนเวียดนามเมื่อ 10 กรกฎาคม 2552 ที่เห็นชอบให้ PCG เป็นกลไกสำคัญกลไกหนึ่งในการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทย-เวียดนามให้แนบแน่นและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

25 มีนาคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ เป็นประธานเปิดศูนย์ Corporate Social Responsibility (CSR) Asia Center กล่าวว่า การเผยแพร่ให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงจริยธรรมและศีลธรรมในการมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นภารกิจที่รัฐบาลและภาคธุรกิจต้องทุ่มเทยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศยินดีที่จะร่วมมือกับศูนย์ฯ อย่างใกล้ชิด รวมทั้งผลักดันเรื่อง CSR ในกรอบการประชุมระหว่างประเทศต่างๆ อาทิ กรอบอาเซียน ASEM และ APEC

26 มีนาคม 2553 กระทรวงการต่างประเทศ จัดการอภิปราย "การปรับกระบวนทัศน์ของประเทศสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์" ณ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้ประกอบการเกี่ยวกับความท้าทายและทางเลือกของประเทศไทยในการก้าวสู่เวทีใหม่บนโลกที่ขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมและช่วยผลักดันผลประโยชน์ของภาคธุรกิจด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

31 มีนาคม 2553 นายวิทวัส ศรีวิหค เอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ รักษาการอธิบดีกรมอาเชียน ได้แถลงข่าวเกี่ยวกับการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 16 (สามารถอ่านรายละเอียดได้ที่ http://www.mfa.go.th/web/2662.php?id=34535)

31 มีนาคม 2553 รัฐมนตรีต่างประเทศ เข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศของผู้บริจาคเพื่อช่วยเหลือเฮติ (International Donors' Conference Towards a New Future for Haiti) ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ร่วมกับผู้แทนจากประเทศและองค์กรต่างประเทศกว่า 150 ประเทศ/องค์การและได้กล่าวถ้อยแถลงแสดงเจตนารมณ์ของประเทศไทยที่จะให้ความช่วยเหลือแก่เฮติเพิ่มเติมเป็นเงินจำนวน 2.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตลอดจนความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ โดยกล่าวด้วยว่า ประสบการณ์และความช่วยเหลือที่ไทยเคยได้รับจากประชาคมระหว่างประเทศกรณีสึนามิเมื่อปี 2547เป็นแรงบันดาลใจให้ประเทศไทยพยายามที่จะช่วยเหลือประเทศอื่นที่ประสบกับสถานการณ์เดียวกันมากขึ้น ซึ่งรวมถึงเฮติ ซึ่งนอกเหนือจากการบริจาคเงินให้แล้ว ประชาชนไทยยังเรียกร้องให้รัฐบาลให้การสนับสนุนแก่เฮติมากขึ้นด้วย

คุณนิตยา พักดี และ คุณหิรัญ สุวรรณเทศ
ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่เว็บไซต์
สังกัดกองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ

โปแลนด์

และการฉลองครบรอบ 200 ปีเกิดของ *โชแปง*

● โดย สุภาศิริ อมาตยกุล

ภาพประกอบ โดย สุภาศิริ อมาตยกุล
และ ดร. พรพรรณ บรรเทิงหรรษา

พิพิธภัณฑ์โชแปง กรุงวอร์ซอ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เยือนโปแลนด์

สาธารณรัฐโปแลนด์ (Republic of Poland) ตั้งอยู่กลางทวีปยุโรป มีพรมแดนติด 7 ประเทศ ทิศเหนือจรดดินแดนของรัสเซีย (Kaliningrad) ทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันออกจรดลิธัวเนีย เบลารุสและยูเครน ทิศใต้จรดสาธารณรัฐเช็กและสโลวัก ทิศตะวันตกจรดเยอรมนี และทิศเหนือจรดทะเลบอลติก

ภูมิประเทศของโปแลนด์ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ นอกจากบริเวณชายแดนทางใต้เป็นภูเขา Tatra ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขา Carpathian และภูเขา Sudety (ยอดเขาสูงสุดคือ Rysy สูงจากระดับน้ำทะเล 8,200 ฟุต) ทางตะวันออกเฉียงเหนือเป็นทะเลสาบน้อยใหญ่ ร้อยละ 30 ของประเทศเป็นป่าไม้ โปแลนด์มีพื้นที่ 312,685 ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับ 8 ของทวีปยุโรป (พื้นที่ 3 ใน 5 ของไทย) มีประชากรประมาณ

38.5 ล้านคน เป็นชาวโปลร้อยละ 98 อีกร้อยละ 2 มีเชื้อสายเยอรมัน เบลารุส ยูเครน ลิธัวเนียและอื่นๆ

โปลิช (Polish) เป็นภาษาราชการ (อยู่ในตระกูลสลาฟ) ประชากรของโปแลนด์ร้อยละ 98 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันแคธอลิก นอกนั้นเป็นโปลิชออร์ธอด๊อกซ์ โปรเตสแตนท์ ลัทธิยูดา และมุสลิมเพียงเล็กน้อย

เมืองหลวงคือ กรุงวอร์ซอ (Warsaw) ชาวโปแลนด์เรียกว่า วาร์ซาวา (Warszawa) เป็นเมืองใหญ่สุด มีประชากร 1,635,000 คน เมืองสำคัญอื่นๆ ได้แก่ วู๊ด (Lodz - เมืองอุตสาหกรรมทอผ้า) คราคูฟ (Krakow - เมืองหลวงเก่า) และกดั๊งซ์ (Gdansk - เมืองท่าสำคัญและอู่ต่อเรือ)

วันสำคัญของโปแลนด์คือ วันชาติ (11 พฤจิกายน) และวันรัฐธรรมนูญ (3 พฤษภาคม)

หลักฐานทางโบราณคดีชี้ว่ามีการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในบริเวณที่เป็นโปแลนด์ปัจจุบันมานานกว่า 5 แสนปีแล้ว เมื่อถึงศตวรรษที่ 6 กลุ่มชนเผ่าสลาฟ (Slav) ได้เคลื่อนย้ายจากทางตะวันออกของยุโรปมายังดินแดนแถบนี้ โดยพวกวิสตุเลเนียน (Vistulanians) ตั้งถิ่นฐานในเขตคราคูฟ และพวกโปล (Polanie) อยู่บริเวณกเนียสโน (Gniezno) ต่อมาพวกโปลได้รวมตัวกันภายใต้การปกครองของราชวงศ์เปียสต์ (Piast Dynasty) ในศตวรรษที่ 10 และเริ่มรับศาสนาคริสต์เป็นศาสนาประจำชาติเมื่อ ค.ศ. 966 โดยผู้นำคือเจ้าชายเมียสโกที่ 1 (Mieszko I) เป็นการเริ่มต้นของชาติโปแลนด์ บุตรชายของเจ้าชายเมียสโกที่ 1 คือ Boleswaw Chrobry (Boleswaw the Brave) ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์องค์แรกของโปแลนด์ ต่อมาเมื่อถึงปี ค.ศ. 1385 โปแลนด์และลิธัวเนีย (Lithuania) ทำสัญญาเป็นสหพันธ์รัฐ (Union of Krewo) กษัตริย์โปแลนด์คือ ยาเกียลโล (Jagiello) จัดตั้งราชวงศ์ราชวงศ์ยาเกียลลอน (Jagiellonian dynasty)

ยุคทอง (Golden Age) ของโปแลนด์อยู่ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16 ภายใต้การปกครองของราชวงศ์ยาเกียลลอน เป็นยุคที่โปแลนด์รุ่งเรืองและมีอำนาจมากที่สุดประเทศหนึ่งในยุโรป โปแลนด์กับลิธัวเนียเป็นสหพันธ์รัฐที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นตามสัญญา Union of Lublin ปี ค.ศ. 1569 แต่ขณะเดียวกันโปแลนด์ต้องต่อสู้สงครามกับประเทศใกล้เคียงที่พยายามรุกรานดินแดน

เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม ค.ศ. 1791 สภาล่างของสหพันธรัฐโปแลนด์-ลิธัวเนีย ได้เลือกรับรัฐธรรมนูญพฤษภาคมของโปแลนด์ (May Constitution of Poland) นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของยุโรป และฉบับที่ 2 ของโลกถัดจากรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา แต่หลังจากนั้นไม่นานรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกยกเลิกไป ในปลายศตวรรษที่ 18 โปแลนด์ถูกแบ่งดินแดนถึง 3 ครั้งเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย ออสเตรีย และปรัสเซีย ทำให้โปแลนด์หายไปจากแผนที่ประวัติศาสตร์นานกว่า 100 ปี ในศตวรรษที่ 19 มีความพยายามเคลื่อนไหวเพื่อต่อสู้เป็นเอกราช แต่ไม่สำเร็จ ชาวโปลหลายหมื่นคนอพยพออกนอกประเทศ ส่วนใหญ่ไปอยู่ฝรั่งเศส รวมทั้งเจ้าชาย Adam Czartoryski (Uncrowded King of Poland) และเฟรเดริค โชแปง (Fryderyk Chopin)

แม้โปแลนด์จะได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1918 หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แต่ความเป็นเอกราชสิ้นสุดลงอีกในปี ค.ศ. 1939 เมื่อโปแลนด์ถูกเยอรมันและสหภาพโซเวียตรุกราน อย่างไรก็ตาม ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1941 เยอรมันบุกสหภาพโซเวียตได้ ทำให้โปแลนด์อยู่ภายใต้เยอรมันโดยสิ้นเชิง ชาวโปลที่อพยพอยู่นอกประเทศเคลื่อนไหวใต้ดินและจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น ร่วมกับชาวโปลผู้รักชาติต่อสู้กับเยอรมันตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1944 นับเป็นเหตุการณ์สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของโปแลนด์ เรียกการต่อสู้นี้ว่า Warsaw Uprising การต่อสู้ดำเนินไปกว่า 2 เดือน แต่

ก็ต้องพ่ายแพ้และยอมจำนนต่อเยอรมันอีก จนเมื่อถึงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 สหภาพโซเวียตสามารถขับไล่นาซีเยอรมันออกจากโปแลนด์ได้ แต่โปแลนด์กลับถูกสหภาพโซเวียตยึดครองแทน กลายเป็นรัฐบริวารที่เป็นคอมมิวนิสต์ ภายใต้ชื่อสาธารณรัฐประชาชนโปแลนด์ (People's Republic of Poland)

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ ชาวโปลประมาณ 6 ล้านคนถูกฆ่ารวมทั้งชาวโปลที่เป็นยิวหลายแสนคน (ในดินแดนโปแลนด์มีค่ายสังหาร (extermination camp) หลายแห่ง เช่นที่ Majdanek และ Auschwitz) นอกจากนี้ บ้านเมืองโดยเฉพาะกรุงวอร์ซอถูกทำลายเกือบทั้งหมด เสียหายอย่างหนัก หลังสงครามแล้วจึงได้มีการบูรณะฟื้นฟูและสร้างเมืองกันใหม่เพื่อพยายามให้กลับมาเหมือนเดิม โดยใช้แบบจากภาพเขียน ภาพวาด ภาพถ่าย และภาพ sketches เท่าที่จะหากันได้ อีกทั้งได้รับเงินบริจาคจากชาวโปลทั้งในประเทศและที่อยู่ต่างประเทศทั่วโลก บางแห่งบริจาคเป็นก้อนอิฐก้อนหินเพื่อให้นำไปใช้สร้างเมือง

ในปี ค.ศ. 1980 มีการจัดตั้งขบวนการสหภาพแรงงานโซลิดาริตี (Solidarity movement) เคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อต่อต้านรัฐบาลคอมมิวนิสต์ นำไปสู่การเลือกตั้งกึ่งเสรีครั้งแรกในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งขบวนการสหภาพแรงงานโซลิดาริตีได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้นและเป็นการพ่ายแพ้ของผู้นำคอมมิวนิสต์ในโปแลนด์ มีการก่อตั้งสาธารณรัฐโปแลนด์ (Republic of Poland) ที่อยู่มาจนถึงปัจจุบัน นายเล็ก วาเวซา (Lek Walesa) เป็นประธานาธิบดีคนแรกหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าว

โปแลนด์มีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐ และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล ส่วนรัฐสภาเป็นระบบสองสภา คือ สภาสูงและสภาล่าง รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ปัจจุบันเป็นฉบับที่ 10 โปแลนด์เข้าร่วม

องค์การนาโต (NATO) ในปี ค.ศ. 1999 และเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรป (European Union) ในปี ค.ศ. 2004

เดือนตุลาคม ค.ศ. 1978 Cardinal Karol Wojtyla (Archbishop of Krakow) ได้รับเลือกให้เป็นพระสันตปาปาแห่งศาสนาคริสต์นิกายโรมันแคธอลิค มีชื่อว่า Pope John Paul II

โปแลนด์มีผู้มีชื่อเสียงของโลกหลายคน อาทิ นิโคลัส คอเปอร์นิคัส (Nicolaus Copernicus 1473-1543) นักดาราศาสตร์ ผู้ค้นพบทฤษฎีว่าดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของสุริยจักรวาล โลกและดาวเคราะห์อื่นๆ โคจรรอบดวงอาทิตย์ โลกหมุนรอบตัวเองและมีสัณฐานกลม

นอกจากนี้มาดามแมรี คูรี (Marie Curie 1867-1934) นักฟิสิกส์และเคมีชาวโปแลนด์ เป็นผู้ค้นพบธาตุโปโลเนียม (polonium-ตั้งชื่อตามประเทศโปแลนด์) และเรเดียม (radium) โดยแมรี คูรีได้รับรางวัลโนเบล (Nobel Prize) 2 ครั้ง ซึ่งเป็นผู้หญิงคนแรกของโลกที่ได้รับรางวัลเกียรติยศนี้ คือปี ค.ศ. 1903 สาขาฟิสิกส์ จากผลงานการค้นพบธาตุเรเดียม (ได้รับรางวัลร่วมกับสามี Pierre Curie) และ ค.ศ. 1911 สาขาเคมี จากผลงานการค้นคว้าหาประโยชน์จากธาตุเรเดียม แมรี คูรียังเป็นศาสตราจารย์หญิงคนแรกของมหาวิทยาลัย Sorbonne กรุงปารีส

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับโปแลนด์นั้น ย้อนหลังไปได้ถึงปี ค.ศ. 1658 เมื่อบาทหลวงนิกายเยซูอิตชาวโปแลนด์ ชื่อ มิฮาว โบอิม (Michal Boym) มาพำนักที่อยุธยาเป็นเวลาครึ่งปีก่อนจะเดินทางไปยังเวียดนามและจีน บาทหลวงโบอิมยังได้บันทึกความประทับใจเกี่ยวกับประเทศสยามไว้ในรายงานที่มีไปถึงกรุงโรม จากนั้นมีผู้แทนทางศาสนาของโปแลนด์เดินทางมาประเทศสยามอีกหลายคณะ

ปี ค.ศ. 1888 ชาวโปแลนด์ถือหนังสือเดินทางอังกฤษ ชื่อ โจเซฟ คอนราด คอร์เซโนฟสกี้ (Josef T. Konrad Korzeniowski) แวะพักที่

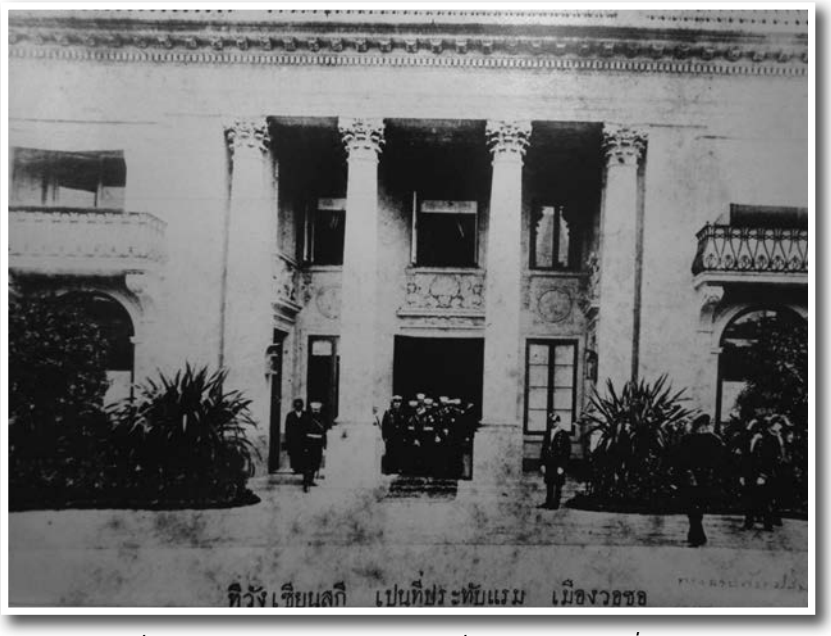

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ประทับแรมที่วังวาเชียนกี

กรุงเทพฯ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ เขียนนิยายและเรื่องสั้นหลายเรื่องที่มีการอ้างอิงกรุงเทพฯ โดยเฉพาะเรื่อง The Shadow Line ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1916 ซึ่งต่อมาเรื่องนี้ได้รับการสร้างเป็นภาพยนต์ โดยผู้อำนวยการสร้างภาพยนต์ที่มีชื่อเสียงของโปแลนด์ คือ นาย Andrzej Wajda นำออกฉายในโปแลนด์เป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1976

ในส่วนของไทยนั้น เมื่อปี ค.ศ. 1897 (วันที่ 1-2 กรกฎาคม) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ประพาสยุโรป และทรงพำนักอยู่ ณ กรุงวอร์ซอในโปแลนด์ 2 วัน (ขณะนั้นโปแลนด์ถือเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย) โดยประทับที่ "พระราชวังกลางน้ำวาเชียนกี" ในโอกาสนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดวงแรกแก่ชาวโปแลนด์ ชื่อนาย มาตุสเซฟสกี้ ผู้เป็นช่างภาพที่ถ่ายรูป ล้าง อัดและถวายพระฉายาลักษณ์แก่พระองค์

ได้อย่างรวดเร็ว

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระทัยกิจการของโปแลนด์เช่นกัน และเคยทรงพระนิพนธ์หนังสือชื่อ “War of the Polish Succession 1733-1735” ขณะทรงศึกษาที่มหาวิทยาลัย Oxford ของอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1901 ในพระราชนิพนธ์ฉบับนั้น พระองค์ทรงแสดงความเห็นใจต่อโปแลนด์ที่เสื่อมอำนาจลงเนื่องจากเหตุการณ์ต่างๆ

ในช่วงหลังของแผ่นดินรัชกาลที่ 6 มีนักวิทยาศาสตร์ชาวโปแลนด์บางคนเดินทางเข้ามาในดินแดนสยาม และตีบทความลงในวารสารของสยามสมาคมด้วย

ก่อนที่ไทยกับโปแลนด์จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน ได้เริ่มมีการเยือนต่อกัน อาทิ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่ากระทรวงการต่างประเทศ เยือนโปแลนด์เมื่อปี ค.ศ. 1937 ทั้งสองประเทศยังติดต่อร่วมมือกันในกรอบการประชุมของสันนิบาตและสหประชาชาติ ส่วนความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับโปแลนด์ได้พัฒนาขึ้น โดยสายการเดินเรือ Polish Ocean Line เริ่มแวะเทียบท่าเรือที่กรุงเทพฯ ในช่วงต้นทศวรรษ 1950 ซึ่งโปแลนด์ส่งสินค้าประเภทสิ่งทอมาขายให้แก่ไทย จากนั้นขยายไปถึงสินค้าอื่นๆ เช่น เครื่องไฟฟ้า สารเคมี ปุ๋ย เครื่องจักร และรถยนต์เฟียตที่ผลิตในโปแลนด์

การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับโปแลนด์มีขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน ค.ศ. 1972 จากนั้นมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับต่างๆ เรื่อยมา นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยที่เยือนโปแลนด์คนแรกในสมัยของประธานาธิบดีเล็ก วาเลซา (เยือนวันที่ 17-20 มิถุนายน ค.ศ. 1993)

ในระดับราชวงศ์นั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-

ราชกุมารี เสด็จฯ เยือนระหว่างวันที่ 13-17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1996 สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ เยือนครั้งแรกระหว่างวันที่ 16-23 มิถุนายน ค.ศ. 2006 จากนั้นได้เสด็จฯ เยือนโปแลนด์อีก นอกจากนี้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จฯ เยือนระหว่างวันที่ 21-27 ตุลาคม ค.ศ. 2007

โปแลนด์จัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงเทพฯ เมื่อปี ค.ศ. 1974 ส่วนไทยจัดตั้งสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอร์ซอ เมื่อวันที่ 21 มกราคม ค.ศ. 1976 โดยมี ดร. โอวาท สุทธิวาทนฤพุฒิ เป็นเอกอัครราชทูตไทยคนแรก

สำหรับเอกอัครราชทูตคนปัจจุบัน (เดินทางมารับหน้าที่ที่ประเทศโปแลนด์เมื่อวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 2010) คือ นายอัครสิทธิ์ อมาตยกุล ทั้งนี้ ก่อนหน้าที่จะเดินทาง ก็ได้รับทราบข่าวโศกนาฏกรรมว่า ประธานาธิบดีของโปแลนด์ (Lech Kaczynski) และภริยา รวมทั้งคณะระดับสูงอีก 94 คน เสียชีวิตจากอุบัติเหตุเครื่องบินตกที่เมือง Smolensk ของรัสเซียเมื่อวันที่ 10 เมษายน ค.ศ. 2010 ดังนั้น หลังจากที่เอกอัครราชทูต อัครสิทธิ์ฯ เดินทางถึงกรุงวอร์ซอ จึงได้เข้าร่วมพิธีไว้อาลัยการเสียชีวิตของประธานาธิบดีโปแลนด์และภริยา และผู้เสียชีวิตอีก 94 คน พิธีดังกล่าวมีขึ้นเมื่อวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2010 ณ จตุรัส Piwsudski กรุงวอร์ซอ มีนาย Bronislaw Komorowski ประธานรัฐสภาและรักษาการประธานาธิบดี ตลอดจนนาย Donald Tusk นายกรัฐมนตรี บุคคลระดับสูงในรัฐบาล รัฐสภา กองทัพ คณะทูต และครอบครัวของผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมพิธี

ต่อมาวันที่ 18 เมษายน ค.ศ. 2010 เอกอัครราชทูต อัครสิทธิ์ฯ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยให้เข้าร่วมพิธีศพของประธานาธิบดี Lech Kaczynski และภริยา ที่โบสถ์ St. Mary's Basilica เมืองคราคูฟ ทางใต้

เอกอัครราชทูต อัครสิทธิ์ฯ แสดงความเสียใจแก่ครอบครัวของประธานาธิบดีโปแลนด์ผู้เสียชีวิต

ของโปแลนด์ ซึ่งนอกจากประธานรัฐสภา/รักษาการประธานาธิบดี ผู้แทนระดับสูงของรัฐบาล รัฐสภา และกองทัพ ยังมีผู้แทนจาก 18 ประเทศ อาทิ ประธานาธิบดีจากรัสเซีย เยอรมนี ยูเครน สาธารณรัฐเช็ค ลิธัวเนีย ที่เข้าร่วมพิธีด้วย นอกจากนี้มีคณะทูตจากประเทศต่างๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนรัฐบาล (อย่างไรก็ตาม จากเหตุการณ์ภูเขาไฟ Eyjafjallajokull ในไอซ์แลนด์ระเบิดจนสนามบินหลายแห่งในยุโรปต้องปิดชั่วคราว ส่งผลให้ผู้นำอีกหลายประเทศ (รวมทั้งจากสหรัฐอเมริกา) ไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมพิธีนี้ได้ ภายหลังจากพิธีศพในโบสถ์เสร็จสิ้นแล้ว เอกอัครราชทูตฯ

ผู้เขียนหน้ารูปปั้นนักดาราศาตร์นิโคลัส คอเปอร์นิคัส

ภาพวาดของโชแปง โดยฝีมือจิตรกรฝรั่งเศสชื่อ Eugene Delacroix

ได้เข้าพบประธานรัฐสภา/ผู้รักษาการประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี ตลอดจน นาย Jaroslaw Kaczynski พี่ชายฝาแฝดของประธานาธิบดี Lech Kaczynski และลูกสาวของประธานาธิบดี Kaczynski โดยเอกอัครราชทูตฯ กล่าวแสดงความเสียใจกับบุคคลดังกล่าวในนามของรัฐบาลและประชาชนชาวไทย

ปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553) มีความสำคัญพิเศษสำหรับโปแลนด์ นั่นคือ เป็นปีครบรอบ 200 ปีเกิดของนักดนตรีเอกของโลกที่เป็นชาวโปแลนด์ คือ เฟรเดริค โชแปง (Fryderyk Chopin) โปแลนด์จึงจัดให้มีการเฉลิมฉลองกันทั้งปี

โชแปงเกิดเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1810 ที่เมืองเซลาโซวาโวลา-Zelazowa Wola โปแลนด์ (บางหลักฐานระบุว่าเกิดวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1810) และถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม ค.ศ. 1849 ที่กรุงปารีส ฝรั่งเศส ด้วยอายุเพียง 39 ปี บิดาของโชแปงคือ นายมิโคลาช โชแปง (Mikolaj Chopin) เป็นชาวฝรั่งเศสที่เดินทางมาตั้งถิ่นฐานที่โปแลนด์ และเคยเข้าร่วมกับชาวโปลต่อต้านการรุกรานของรัสเซีย ออสเตรีย และปรัสเซียที่ทำต่อโปแลนด์ ส่วนมารดาของโชแปงคือ จัสตินา กริตซีซานูฟสกา (Justyna Krzyzanowska)

โชแปงเป็นคนบอบบาง ผิวเผือก มีนิ้วมือเรียวยาว รูปร่างสง่างาม นิสัยอ่อนโยน อารมณ์อ่อนไหว ชอบดนตรีและละครเขาเริ่มเรียนเปียโนตั้งแต่อายุ 4 ปี และเมื่ออายุ 6 ปี พ่อของเขาให้ไปเรียนเปียโนกับ อดาลเบอร์ต ซินี่ (Adalbert Zywny) ครูเปียโนฝีมือดีชาวโบเฮเมียน (Behemian) ทำให้เขาเล่นเปียโนได้ดีขึ้น โชแปงมีอัจฉริยภาพและพรสวรรค์ทางดนตรี อีกทั้งมีความพยายามและอดทนในการฝึกซ้อม ได้ออกแสดงเปียโนตั้งแต่อายุ 7 ปี เคยเล่นร่วมกับวงดนตรีของกิโรเวทส์ (Gyrowetz) เพื่อการกุศล โชแปงร่ำเรียนอยู่ที่บ้านในช่วงสิบกว่าปีแรกของชีวิต จนกระทั่งปี ค.ศ.

1822 พ่อส่งไปเรียนการประสานเสียงและการแต่งเพลงกับครูชื่อ โจเซฟ เอลสเนอร์ (Joseph Elsner) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสอนดนตรีที่สถาบันการดนตรีแห่งกรุงวอร์ซอ (Warsaw Music Conservatory) ทำให้โชแปงได้เรียนรู้เทคนิคต่างๆ ของการดนตรี ในปี ค.ศ. 1825 ขณะมีอายุ 15 ปี โชแปงได้แสดงคอนเสิร์ตการกุศลอีก พระเจ้าซาร์แห่งรัสเซียทรงพอพระทัยการเล่นเปียโนของเขาอย่างมาก ถึงกับพระราชทานแหวนเพชรให้เป็นรางวัล โชแปงเริ่มเขียนเพลง รวมทั้งเพลงชนิด Mazurka และ Polonaise เขาสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการดนตรีแห่งกรุงวอร์ซอในปี ค.ศ. 1827 (ในปีนี้เองที่เอมิเลีย น้องสาวของเขาถึงแก่กรรมด้วยวัณโรค) จากนั้นโชแปงแสดงคอนเสิร์ตตามเมืองต่างๆ และชอบเดินทางไปท่องเที่ยวในยุโรปเพื่อชมศิลปะ ดนตรีและละคร ในช่วงนี้โชแปงเริ่มมีอาการเจ็บป่วยเรื่อยมา

วันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1830 โชแปงเดินทางออกจากกรุงวอร์ซอ เพื่อไปแสวงโชคที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย นับเป็นการจากโปแลนด์ของเขาครั้งสุดท้ายโดยไม่ได้กลับมาอีก โชแปงไม่ประสบความสำเร็จเท่าไร จึงอำลาเวียนนาเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1831 เดินทางต่อไปและเมื่อถึงสตุทท์การ์ท (Stuttgart) ในวันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1831 ก็ได้รับข่าวร้ายว่ารัสเซียยึดกรุงวอร์ซอได้โดยสิ้นเชิง เขาเสียใจมาก จากเหตุการณ์นี้ได้บันดาลให้เขาแต่งเพลง Revolutionary Etude, Opus 10, No. 12 ที่ต่อมามีชื่อเสียงอย่างมาก จากนั้นเขาไปกรุงปารีส ฝรั่งเศสในปลายเดือนกันยายน ค.ศ. 1831 นั้นเอง

ปารีสเป็นเมืองแห่งศิลปะและวัฒนธรรม โชแปงรู้จักศิลปินและนักดนตรีที่มีชื่อเสียงมากมาย มีเพื่อนสนิทหลายคน เช่น Berlioz (นักประพันธ์และนักดนตรีชาวฝรั่งเศส), Bellini (นักแต่งอุปรากรชื่อดังของอิตาลี ผู้ที่ศพของโชแปงฝังอยู่ติดกัน) และ Mendelssohn (นักดนตรีและ

คีตกวีชาวเยอรมัน) อย่างไรก็ตามฐานะการเงินของโชแปงไม่ค่อยดีนัก จึงเปิดสอนการเล่นเปียโนให้แก่บุตรหลานชนชั้นสูงของปารีส ขณะเดียวกันยังเล่นเปียโนตามที่ต่างๆ ทำให้เขามีชื่อเสียงเด่นขึ้น และเป็นที่ชื่นชอบของเหล่าสตรีทั้งหลายด้วย ต่อมาโชแปงได้รู้จักกับจอร์ช ซองด์ (George Sand) โดยคำแนะนำของเพื่อนนักประพันธ์เพลงชื่อ Frantz Liszt ซึ่งจอร์ช ซองด์ คือนักประพันธ์สตรีชื่อดังของฝรั่งเศสสมัยนั้น มีชื่อจริงว่า Amandine Aurore Lucile Dupin แต่ชอบใช้นามปากกาว่า จอร์ช ซองด์ ในที่สุดโชแปงได้แต่งงานกับจอร์ช ซองด์ ช่วงนี้โชแปงเริ่มป่วยหนักขึ้นด้วยอาการทางปอด แม้สุขภาพจะดีขึ้นบ้างเป็นบางครั้ง แต่ก็ไม่หายขาด ชื่อเสียงของโชแปงโด่งดังขึ้นมาก เขาประพันธ์เพลงและเล่นคอนเสิร์ตที่ประสบความสำเร็จมากมาย

ความรักของโชแปงกับจอร์ช ซองด์ไม่ยั่งยืนและต้องเลิกรากันไปในปี ค.ศ. 1847 สุขภาพของโชแปงทรุดโทรมลงอีก การแสดงคอนเสิร์ตที่กรุงปารีสครั้งสุดท้ายของเขาคือเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 จากนั้นโชแปงเดินทางไปอังกฤษ แสดงคอนเสิร์ตที่หลายเมือง จนอาการเจ็บป่วยรุนแรงขึ้น ในวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1848 เขาแสดงคอนเสิร์ตอีกครั้งที่ London Guildhall เพื่อช่วยเหลือผู้ลี้ภัยสงครามชาวโปแลนด์ แต่นั่นคือการแสดงต่อหน้าประชาชนครั้งสุดท้ายในชีวิตของโชแปง เพราะเขาอ่อนเพลียมาก ต้องเดินทางกลับมาปารีส เจ็บป่วยจนสิ้นใจด้วยวัณโรค เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม ค.ศ. 1849 ศพของเขาถูกฝังไว้ที่สุสาน Pere-Lachaise กรุงปารีส มีเรื่องเล่ากันว่า โชแปงยืนยันว่าเมื่อเขาตายแล้ว ขอให้ผ่าเปิดศพออก เพราะเขากลัวการถูกฝังทั้งร่างที่ยังมีชีวิต ต่อมาหัวใจของเขาได้ถูกนำมาฝังเก็บไว้ที่โบสถ์ Holy Cross กรุงวอร์ซอ โปแลนด์ ประเทศที่เขาเกิดนั่นเอง

เฟรเดริค โชแปง ได้ฝากมรดกทางดนตรีที่เป็นอมตะไว้ให้โลกอย่างมากมาย เขาประพันธ์เพลงรวมกว่า 200 เพลง เกือบทั้งหมดเป็นเพลงสำหรับเปียโน และเพลงของเขาจัดอยู่ในยุคโรแมนติก (Romantic) ทั้งสิ้น

ตลอดปี ค.ศ. 2010 โปแลนด์จัดการฉลองครบรอบ 200 ปีเกิดของโชแปงทั้งในประเทศและต่างประเทศทั่วโลก กิจกรรมสำคัญเป็นพิเศษ คือ การแข่งขันโชแปงเปียโนนานาชาติ (The Fryderyk Chopin International Piano Competition) ที่กรุงวอร์ซอ ถือเป็นการแข่งขันทางดนตรีที่เก่าแก่และได้รับเกียรติสูงสุดรายการหนึ่งของโลก เป็นการแข่งขันเพลงที่ประพันธ์โดยโชแปงเท่านั้น การแข่งขันดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของ World Federation of International Music Competitions เจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1957

การแข่งขันโชแปงเปียโนนานาชาติมีขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1927 ด้วยความคิดริเริ่มของศาสตราจารย์ George Zurawlef จากนั้นได้จัดแข่งขันทุก 5 ปี (ครั้งที่ 2 ค.ศ. 1932 ครั้งที่ 3 ค.ศ. 1937) แต่ไม่มีการแข่งขันในปี ค.ศ. 1942 เพราะโปแลนด์ถูกรุกรานโดยเยอรมันสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 การแข่งขันครั้งที่ 4 มีขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1949 และนับจากครั้งที่ 5 ปี ค.ศ. 1955 ได้มีการแข่งขันกันทุกๆ 5 ปีมาจนถึงปัจจุบัน โดยจัดที่ Philhamonic Hall สำหรับปี ค.ศ. 2010 นี้ เป็นครั้งที่ 16 จัดเตรียมโดย Fryderyk Chopin Institute มีคณะกรรมการจากประเทศต่างๆ ที่มีชื่อเสียง เป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือเคยชนะการแข่งขันเปียโนของโชแปง ทั้งนี้ ตั้งแต่ครั้งที่ 15 เป็นต้นมา มีการคัดเลือกผู้เข้าแข่งขันรอบแรก (preliminary round) ล่วงหน้าก่อน แล้วจึงให้มีการคัดเลือกอีก 3 รอบเพื่อชิงชนะเลิศในเดือนตุลาคม โดยในวันที่ 17 ตุลาคม มีการจัดงานรำลึกการครบรอบวันถึงแก่กรรมของโชแปงด้วย

ดร. พรพรรณ บรรเทิงหรรษา ผู้เข้ารอบคัดเลือกการแข่งขันโชแปงเปียโนนานาชาติ

ในการแข่งขันแต่ละครั้งมีผู้ชนะเลิศรางวัลที่ 1 ถึง 5 และรางวัลพิเศษอื่นๆ ยกเว้นครั้งที่ 12 (ค.ศ. 1990) และครั้งที่ 13 (ค.ศ. 1995) ไม่มีผู้ได้รับรางวัลที่ 1 ส่วนครั้งที่ 15 (ค.ศ. 2005) ไม่มีผู้ได้รับรางวัลที่ 2 สำหรับนักเปียโนชาวโปแลนด์เคยได้รับรางวัลที่ 1 มาแล้ว 4 ครั้ง (คือครั้งที่ 4 ได้คู่กับนักเปียโนชาวรัสเซีย, ครั้งที่ 5, 9 และ 15) ส่วนนักเปียโนชาวเอเชียที่เคยชนะเลิศรางวัลที่ 1 คือ Dang Thai Son จากเวียดนาม (ครั้งที่ 10) และ Yundi Li จากจีน (ครั้งที่ 14)

ผู้เข้าแข่งขันต้องมีอายุระหว่าง 17-28 ปีเท่านั้น มีผู้สมัครเข้ารอบคัดเลือกจำนวนมากจากทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2010 นี้ การแข่งขันรอบแรกมีขึ้นระหว่างวันที่ 12-30 เมษายน มีผู้ได้รับคัดเลือกเข้ารอบแรก 215 คน และเป็นที่น่ายินดีที่นักเปียโนที่มีชื่อเสียงของไทยคือ ดร. พรพรรณ บรรเทิงหรรษา (Dr. Pornphan Banternghansa, D.M.A) ได้เข้ารอบแรกด้วย

เป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับคัดเลือกจากผลงานที่ส่งไป ถือเป็นเกียรติและชื่อเสียงของประเทศไทยอย่างมาก ปัจจุบัน ดร.พรพรรณฯ เป็นอาจารย์สอนการแสดงเปียโน ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

ดร. พรพรรณฯ จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาดนตรี (Piano Performance) จาก University of Miami ปริญญาโทและเอก สาขาการแสดงเปียโน (Piano Performance and Literature) จาก Eastman School of Music, University of Rochester, New York สหรัฐอเมริกา เริ่มเรียนเปียโนตั้งแต่อายุ 4 ปี และร่ำเรียนต่อมา เป็นลูกศิษย์อาจารย์ที่มีชื่อเสียงของโลก เช่น Rebecca Penneys และเคยร่วม Masterclass กับนักเปียโนระดับโลกเช่น Paul Badura-Skoda, Joseph Kalichstein, Claude Frank เป็นต้น

ด้วยความรู้ความสามารถทางการแสดงเปียโนอันยอดเยี่ยม ดร. พรพรรณฯ ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลมากมาย นอกจากการแสดงคอนเสิร์ตในไทยแล้ว ยังไปแสดงที่ประเทศต่างๆ เช่น World Trade Center สิงคโปร์ (เมื่ออายุ 9 ปี) Indonesia Intercontinental Hall กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย (เมื่ออายุ 11 ปี) นอกจากนี้เคยไปแสดงคอนเสิร์ตที่ญี่ปุ่น โปแลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ ออสเตรีย อินเดีย สหรัฐอเมริกา และไต้หวัน

ในปี ค.ศ. 2007 ดร. พรพรรณฯ เข้าร่วมการแสดงที่ Verbier Academy, Verbier สวิตเซอร์แลนด์ โดยได้รับพระราชทานทุนจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งในการแสดงครั้งนั้น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จฯ ทอดพระเนตรด้วย

เมื่อ ดร. พรพรรณฯ อายุ 16 ปี ชนะเลิศการแข่งขันโชแปงครั้งที่ 4 ที่กรุงเทพฯ (Fourth Bangkok Chopin Competition–Best

Performance of Nocturne and Mazurka) จึงได้รับเชิญให้ไปแสดงที่โปแลนด์ และเล่นเปียโนใต้รูปปั้นของโชแปงใน "สวนโชแปง-Chopin Monument, Lazienki Park" กลางกรุงวอร์ซอด้วย

ดร. พรพรรณฯ ได้รับรางวัลชนะเลิศที่ 1 จากการแข่งขัน Salzburg College Music Festival for Voice and Piano ออสเตรีย เมื่ออายุ 20 ปี ชนะรางวัลที่ 2 จากการแข่งขัน First Annual Mizner Park Music Competition, Boca Raton, Florida สหรัฐอเมริกา เมื่ออายุ 21 ปี และได้รับรางวัลที่ 2 ในการแข่งขัน Bradshaw Buono International Piano Competition สหรัฐอเมริกา

เมื่อคราวที่ ดร. พรพรรณฯ มาเข้ารอบคัดเลือกการแข่งขันโชแปงเปียโนนานาชาติ ครั้งที่ 16 ที่กรุงวอร์ซอ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอร์ซอได้ร่วมเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนแก่นักดนตรีของไทยที่มาสร้างชื่อเสียงในการแข่งขัน ครั้งนี้ เรารู้สึกยินดีอย่างมากที่ได้รู้จักและดูแลต้อนรับ ดร. พรพรรณฯ ผู้มีความรู้ความสามารถ และอัธยาศัยไมตรีดีเยี่ยม เป็นที่ภาคภูมิใจของพวกเราทุกคน

มีสถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับโชแปงหลายแห่ง ได้แก่

เซลาโซวา โวลา (Zelazowa Wola) ห่างจากกรุงวอร์ซอไปทางตะวันตก 54 กิโลเมตร เป็นเมืองที่โชแปงเกิด ซึ่งบ้านที่พ่อแม่ของโชแปงเช่าอาศัยและโชแปงเกิดในบ้านหลังนี้นั้น เป็นส่วนหนึ่งของคฤหาสน์ (manor house) ที่สร้างขึ้นเมื่อปลายศตวรรษที่ 18 และเป็นของ Countess Ludwika Skarbek มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1801 ต่อมานาย Adam Towianski ผู้อาศัยอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1859-1878 เป็นคนแรกที่คิดจะเปลี่ยนคฤหาสน์หลังนี้เป็นอนุสรณ์สถานของโชแปง ความคิดนี้ชะงักไปเมื่อเปลี่ยนเจ้าของจนถึงปี ค.ศ. 1891 จึงได้เริ่มพยายามกันใหม่ แต่ก็ต้องหยุดลงอีกในช่วงสงคราม และมาดำเนินการอย่างจริงจังหลังโปแลนด์เป็นเอกราชในปี ค.ศ.

บ้านเกิดของโชแปง ที่เมืองเซลาโซวา โวลา

1918 แล้ว บ้านหลังนี้ได้รับสถานะให้เป็น “บ้านประวัติศาสตร์” เมื่อปี ค.ศ. 1928 จากนั้นมีการบูรณะซ่อมแซม รวมทั้งทำสวนโดยรอบอย่างสวยงาม อีกทั้งมีการจัดหาของที่เคยเป็นสมบัติของโชแปงนำกลับมาไว้ที่นี่ ทั้งโดยการบริจาคและจัดหาซื้อ ซึ่งหามาได้พอสมควร รวมทั้งเปียโน (Pleyel piano) ที่โชแปงเล่นและชื่นชอบเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เยอรมันบุกยึดสถานที่หลายแห่งรวมทั้งบ้านหลังนี้ ทำให้บ้านและของ ถูกยึดและทำลายไปมาก ปัจจุบันไม่มีสิ่งใดที่เป็นของเดิมเหลืออยู่ ผังของบ้านก็ถูกเปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการนำสิ่งของต่างๆ ร่วมสมัยของโชแปงมาติดตั้งไว้แทน รวมทั้งภาพวาดจากศิลปินที่มีชื่อเสียง ภาพวาดโชแปง และเฟอร์นิเจอร์สมัยศตวรรษที่ 19 ห้องที่น่าสนใจที่สุดของบ้านคือ ห้องที่โชแปงเกิด (mother’s room)

โบสถ์ St.Joseph and Convent of the Sisters of the Visitation

ซึ่งปัจจุบันเป็นห้องสีขาวประดับดอกไม้นานาชนิด ส่วนภายนอกของบ้านเป็นสวนไม้ดอกและต้นไม้หลากหลายพันธุ์ มีอนุสาวรีย์โชแปงตั้งอยู่ด้วย

โบสถ์ St. Joseph and Convent of the Sisters of the Visitation กรุงวอร์ซอ เป็นโบสถ์ที่โชแปงเคยเข้าเมื่อยังเป็นเด็ก มีออร์แกนดั้งเดิมที่โชแปงเล่นเมื่อครั้งเป็นนักเรียนของโรงเรียน Warsaw Lyceum ระหว่างปี ค.ศ. 1825-1826 เดิมเป็นโบสถ์ไม้ทั้งหลัง สร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1660 ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นอาคารอิฐ มีสถาปัตยกรรมยุค Baroque

โบสถ์ Holy Cross ที่เก็บหัวใจของโชแปง โบสถ์ Holy Cross ตั้งอยู่กลางกรุงวอร์ซอ (ตรงข้ามมหาวิทยาลัยวอร์ซอ) เป็นโบสถ์โรมันแคธอลิค สถาปัตยกรรมแบบ Baroque มีประวัติว่าสร้างตั้งแต่สมัยศตวรรษ ที่ 15 เดิมเป็นเพียงอาคารไม้หลังเล็กๆ ถูกทำลายในช่วงสงคราม

โบสถ์ Holy Cross ที่เก็บหัวใจโชแปง

กับสวีเดนเมื่อทศวรรษที่ 1650 จากนั้นมีการสร้างขึ้นใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1682 และเสร็จใน ปี ค.ศ. 1696 สถาปนิกคือ Josef Szymon Bellotti ผู้เป็นสถาปนิกหลวงของสำนักกษัตริย์สมัยนั้น โบสถ์หลังนี้ถูกสร้างต่อเติมกันมาอีกหลายยุคสมัย ที่โดดเด่นมากคือการสร้างยอดต่อบนหอคอยทรงสี่เหลี่ยม 2 ด้าน โดยนักออกแบบชื่อ Josef Fontana นอกจากนี้ยังมีการตกแต่งภายในอย่างงดงามและวิจิตรบรรจง ภายนอกโบสถ์มีรูปปั้นขนาดใหญ่ของพระเยซูแบกไม้กางเขนตั้งอยู่ด้านหน้า

โบสถ์หลังนี้มีความสำคัญต่อโปแลนด์เป็นอย่างมาก กษัตริย์หลายพระองค์ใช้ประกอบพิธีทั้งทางการเมืองและศาสนา ที่สำคัญคือในปี ค.ศ. 1882 ได้มีการนำโถบรรจุหัวใจของโชแปงมาฝังไว้ที่เสาต้นหนึ่งภายในโบสถ์ (ขณะที่ร่างของโชแปงยังถูกฝังอยู่ที่สุสาน Pere-Lachaise กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส) มีรูปปั้นใบหน้าของโชแปงประดับอยู่บนแผ่นป้ายขนาด

ที่เก็บหัวใจโชแปง ภายในโบสถ์ Holy Cross

ใหญ่/ฝีมือประติมากรรมของ Leonardo Marconi ต่อมา ภายในโบสถ์แห่งนี้ยังมีการนำโถบรรจุส่วนของร่างนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงของโปแลนด์ผู้ได้รับรางวัลโนเบล คือ Wladyslaw Reymont มาฝังไว้เช่นกัน

โบสถ์ Holy Cross ถูกทำลายเสียหายในช่วงการต่อสู้ปี ค.ศ. 1944 (Warsaw Uprising) และถูกเยอรมันระเบิดพังเมื่อปี ค.ศ. 1945 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้มีการสร้างโบสถ์นี้ขึ้นมาใหม่ แต่ด้วยแบบโครงสร้างที่เรียบง่ายกว่าเดิม โดยสถาปนิกชื่อ B. Zborowski มีการติดตั้งออร์แกนซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในกรุงวอร์ซอ สร้างจากเมือง Salzburg ประเทศออสเตรีย

เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2010 โปแลนด์ได้จัดงานฉลองครบรอบวันเกิด 200 ปีของโชแปงที่โบสถ์ Holy Cross สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เก็บฝังหัวใจของโชแปง

สวนวาเชียนกี (Lazienki Park) สวน Lazienki (อ่านว่า วาเชียนกี) สร้างตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 17 มีเนื้อที่กว้าง 17 เฮคตาร์ คำว่า "วาเชียนกี" แปลว่า ที่อาบน้ำ (Bath) เป็นชื่อที่ได้มาจาก "พระราชวังกลางน้ำ (Palace on the Water)" ซึ่งแต่เดิมสร้างเพื่อเป็นบ้านสำหรับอาบน้ำ ต่อมาในปี ค.ศ. 1772 Stanislaw August Poniatowski กษัตริย์องค์สุดท้ายของโปแลนด์ได้ซื้อบ้านนี้เพื่อเปลี่ยนเป็นพระราชวังส่วนพระองค์ ให้ชื่อว่า พระราชวังกลางน้ำ ส่วนพื้นที่โดยรอบจัดเป็นสวนงดงาม ออกแบบโดย Karol Ludwig Agricola และ Karol Schultz จากนั้นได้มีการสร้างอาคารพระราชวังเพิ่มเติมในบริเวณนี้อีกหลายหลัง ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นบ้าน ร้านอาหาร และโรงละครสำหรับให้สาธารณชนเข้าชม อีกทั้งยังมีทะเลสาบที่ขุดไว้อย่างสวยงาม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเคยประทับที่พระราชวังในสวนวาเชียนกีแห่งนี้ เมื่อปี ค.ศ. 1897 ระหว่างการเสด็จฯ เยือนโปแลนด์ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1997 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอร์ซอ ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศโปแลนด์ได้จัดงานเฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปีการเสด็จฯ ประพาสกรุงวอร์ซอ และจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึก ในโอกาสเสด็จฯ ประพาสครั้งนั้นด้วย

สิ่งที่โดดเด่นภายในสวนวาเชียนกีคือ **อนุสาวรีย์โชแปง (Chopin Monument)** เป็นรูปปั้นศิลปะสมัยใหม่ (art nouveau) ตั้งอยู่ใกล้ๆ สวนพฤกษชาติ (Botanical Garden) รูปปั้นของโชแปงถูกตั้งขึ้นกลางสวนกุหลาบกว้างใหญ่เมื่อปี ค.ศ. 1926 เป็นผลงานประติมากรรมของ Waclaw Szymankowski รูปปั้นโชแปงเคยถูกระเบิดทำลายโดยนาซีเยอรมันเมื่อ

อนุสาวรีย์โชแปงในสวนวาเชียนกี

วันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1940 แต่ต่อมาสร้างกันขึ้นใหม่ (โดยใช้หล่อเบ้าเดิมที่ยังมีอยู่) และนำมาตั้งใหม่ในปี ค.ศ. 1958

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1959 เป็นต้นมา ได้มีการจัดคอนเสิร์ตเพลงของโชแปงภายใต้อนุสาวรีย์โชแปง ทุกวันอาทิตย์ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายนของทุกปี เป็นช่วงที่ชาวโปแลนด์และนักท่องเที่ยวรอคอยเพื่อฟังคอนเสิร์ตและชื่นชมกับบรรยากาศของสวนวาเชียนกีอันสวยงาม

พิพิธภัณฑ์โชแปง (Fryderyk Chopin Musuem) เริ่มเปิดเมื่อวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 2010 เพื่อร่วมฉลองครบรอบ 200 ปีเกิดของโชแปง นับเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ใหม่และทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในยุโรป ใช้เงินก่อสร้างหลายล้านเหรียญสหรัฐ พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ออกแบบโดย Grzegory and Partnerzy และการจัดแสดงภายในออกแบบโดย Migliore&Servetto of

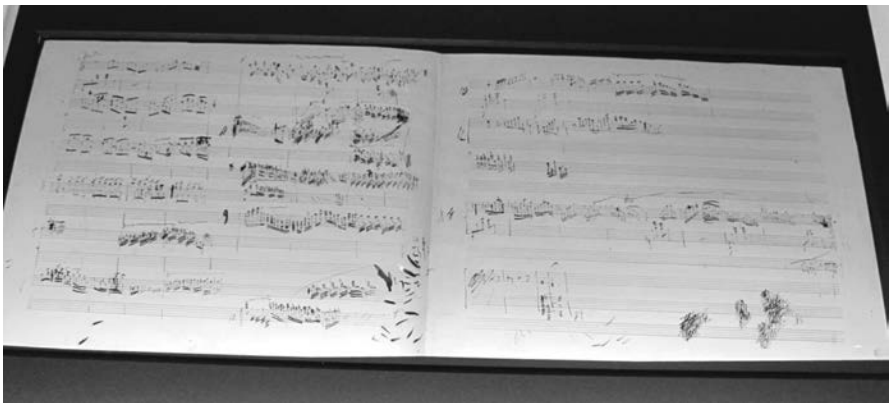

ลายมือการประพันธ์เพลงของโชแปง

Milan พิพิธภัณฑ์โชแปงตั้งอยู่ใกล้ๆ สถาบันการดนตรีโชแปง (Chopin Institute)

แต่ก่อนอาคารนี้เป็นปราสาทชื่อ Ostrogoski Castle สร้างตั้งแต่ปี ค.ศ. 1681 ในสมัยเจ้าชาย Janusz Ostrogski ออกแบบโดย Tylman van Gameren ต่อมาเปลี่ยนเจ้าของเป็น Jan Gninski จึงใช้ชื่อว่า Gninski Palace หลังจากนั้นเปลี่ยนเจ้าของมาอีกหลายคนและถูกใช้เป็นสถานที่สำหรับกิจการต่างๆ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1859 ได้กลายเป็นสถาบันการดนตรี (Institute of Music) ปราสาทหลังนี้ถูกทำลายในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการสร้างขึ้นใหม่ระหว่างปี ค.ศ. 1949-1953 และยกให้เป็น “สถาบัน Fryderyk Chopin” ซึ่งกลายเป็นสำนักงานใหญ่ของ Fryderyk Chopin Society และ Fryderyk Chopin Museum

อาคารของพิพิธภัณฑ์โชแปง มี 4 ชั้น แบ่งส่วนเป็นห้องต่างๆ แสดงถึงชีวิตของโชแปงตั้งแต่เกิดจนถึงแก่กรรม มีผลงานการประพันธ์ที่เป็นลายมือเขียนของโชแปง (manuscripts) และของใช้ส่วนตัวต่างๆ อาทิ ทะเบียนเกิดของโชแปง ทะเบียนการรักษาไข้ สมุดแบบฝึกหัด สมุด

เส้นผมของโชแปง

คัดลายมือ สมุดบันทึก แก้วน้ำ กระดุมติดเสื้อ กล่องใส่ลูกอม จดหมาย และบทกลอนที่เขียนโดยโชแปง ของขวัญที่ได้รับจากบุคคลต่างๆ เช่น นาฬิกาทองที่มอบให้โดยนักร้องสตรีชาวอิตาลี ยังมีห้องจัดแสดงเรื่องราวและบันทึกของบุคคลต่างๆ โดยเฉพาะผู้หญิงแต่ละคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตของโชแปง นอกจากนี้มีห้องจัดแสดงเมืองต่างๆ ในยุโรปที่โชแปงเคยไปท่องเที่ยวหรือแสดงคอนเสิร์ต เช่น เอกสารที่เป็นพาสปอร์ตของโชแปงที่ออกให้โดยทางการฝรั่งเศสเพื่อเดินทางไปอังกฤษ เป็นต้น

ที่น่าสนใจยิ่งอีกห้องหนึ่งคือ ห้อง “วันที่ 17 ตุลาคม ค.ศ. 1849 ที่กรุงปารีส” ซึ่งเป็นวันถึงแก่กรรมของโชแปง มีการจัดแสดงสิ่งของ อาทิ จดหมายฉบับสุดท้ายของโชแปงที่เขียนถึงครอบครัว ภาพสเก็ตช์และภาพวาดของโชแปงก่อนและหลังสิ้นใจ ดอกไม้ที่เก็บจากหน้าหลุมศพ บัตรเชิญเข้าร่วมงานศพ ผมของโชแปงที่ถูกโกนออกก่อนเก็บศพ หน้ากากหน้าของโชแปง (death mask) เป็นต้น ภายในห้องมีผนังสีดำเข้ม สร้าง

เปียโนหลังสุดท้ายที่โชแปงเป็นเจ้าของ

บรรยากาศให้เห็นถึงความโศกเศร้าในวันที่โปแลนด์สูญเสียนักดนตรีเอกและอัจฉริยบุคคลของโลกไป

การจัดนิทรรศการเป็นรูปแบบต่างๆ ในลักษณะ interactive เป็นอิเลคโทรนิคส์ (e-books, audio-visuals, music games, touchscreen) ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตและผลงานของโชแปง โดยแต่ละคนจะได้รับบัตรติดตัวเพื่อไว้ใช้กดปุ่มหรือเปิดเครื่องตามห้องต่างๆ เช่น สามารถเลือกฟังผลงานการประพันธ์ของโชแปงได้จากห้องฟังเพลง และเปียโนที่เล่นได้เองโดยอัตโนมัติ เป็นต้น พิพิธภัณฑ์โชแปงจึงเป็นสถานที่ที่ทุกคนไม่ควรพลาดในการเข้าชมระหว่างการเยือนกรุงวอร์ซอ ประเทศโปแลนด์

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเรื่องของโปแลนด์ และการฉลองครบรอบ 200 ปีเกิดของโชแปง จะเป็นที่น่าสนใจแก่คุณผู้อ่านบ้าง ฉบับหน้าจะนำเรื่อง

ราวเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในโปแลนด์มาเสนอ ขอได้โปรดติดตามกันต่อไป ด้วยความขอบคุณและสวัสดีค่ะ ☘

หนังสืออ้างอิง

Royal Thai Embassy, Warsaw; and Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland. **Centenary of the Visit of King of Siam Chulalongkorn (Rama V) to Poland.** Warsaw: Interpress Publish PAI S.A. 1897

DK Eyewitness Travel. **Poland.** London : Dorling Kindersley Limited. Revised 2007

Marcinek, Roman. **Poland : A Guide Book.** Krakow: Wydawnictwo Ryszard Kluszczynski

Wheatley,Christopher J. **Poland is Not Yet Lost.** Poznan: Poznanska Drukarnia Naukowa Sp. Z o.o 2003

Polish News and Entertainment. **Warsaw in your pocket, April-May 2010.** Warsaw: WIYP Sp. Z o.o. Poniatowska, Irena.

Fryderyk Chopin : The Man and His Music 1810-2010. Warsaw: Multico Oficyna Wydawnicza Sp. Z o.o. 2009

http://www.culture.pl **Polish Culture : The Frederic Chopin International Piano Competition.**

ทวี มุขธระโกษา. **นักดนตรีเอกของโลก.** กรุงเทพฯ : บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด พ.ศ. 2542

ข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-โปแลนด์ จัดทำโดยกรมยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ

อินเดียที่คิดถึง :
ประสบการณ์การเข้าร่วมอบรมหลักสูตรพิเศษสำหรับนักการทูตจากประเทศสมาชิกสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation : IOR-ARC)

● โดย ลดา ภู่มาศ

ถ่ายภาพหมู่กับอธิการบดีและเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศอินเดีย

สาหรีแสนสวยราคาย่อมเยาที่ตลาดซาโรจินิ (Sarojini) ซึ่งเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อของของคนท้องถิ่นที่พลุกพล่านที่สุดย่านหนึ่งในกรุงนิวเดลี

นี่เป็นครั้งแรกสินะในช่วงชีวิตการรับราชการเกือบ 15 ปีในกระทรวงการต่างประเทศที่ฉันจะได้ไปอบรมอย่างเป็นทางการ ณ เมืองหลวงของประเทศที่เต็มไปด้วยอารยธรรมและความหลากหลาย หรือที่เขากล่าวถึงประเทศนี้ว่า เป็นประเทศที่มีเอกภาพในความหลากหลาย (diversity in unity) และเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2553 สายการบินอินเดีย เที่ยวบินที่ IC 854 ก็พาฉันบินลัดฟ้าจากกรุงเทพฯ ไปยังกรุงนิวเดลี การบินมีอุปสรรคอยู่บ้างและอาจไม่สะดวกสบายเท่าการบินด้วยสายการบินไทย อาหารอาจไม่อร่อย เครื่องดื่มอาจมีเพียงน้ำเปล่าสองสามขวดที่เอาไว้บริการบนเครื่องบิน แต่หัวใจฉันก็พองโตเมื่อนึกว่าอีก 15 วันข้างหน้า ชีวิตฉันจะเป็นอย่างไรบ้าง

เพื่อนร่วมรุ่นจากโอมาน ศรีลังกา แทนซาเนีย และเยเมน

เมื่อเครื่องบินลงจอดที่สนามบินนานาชาติอินธิราคานที ฉันก็เริ่มรู้สึกสับสนว่าฉันกำลังทำอะไรอยู่ เมื่อต้องนั่งรถเปลี่ยนถ่ายผู้โดยสารเก่าๆ โยกเยกและเบียดเสียดกับผู้โดยสารส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวอินเดียไปยังอาคารผู้โดยสารขาเข้า ฉันคงต้องเริ่มชีวิตการเป็นนักเรียนอีกครั้งแล้วหรือ ชีวิตนักเรียนที่กลับไปสู่ชีวิตพื้นฐานธรรมดา ไม่ได้มีรถขับ ไม่ได้รับ พ.ข.ต. (เงินเพิ่มพิเศษสำหรับข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ) เหมือนที่ฉันเคยได้เมื่อครั้งไปประจำการที่กรุงปักกิ่งและนครเจนีวา แต่ฉันก็คิดเชิงบวกว่า อินเดียต้องมีดีสิ ฉันถึงอยากได้มาเยี่ยมเยือนอินเดียนักหนา **สิ่งที่ควรทำคือการเปิดใจให้กว้าง ยอมรับสิ่งที่เห็นและสิ่งที่แตกต่างออกไป มีวิจารณญาณ สามารถพินิจพิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล แล้วใจเราก็จะมีความสุข และเมื่อเรามีความสุข ผู้คนรอบข้างก็จะพลอยได้รับอานิสงส์นี้ไปด้วย** (จริงๆ แล้ว ฉันคิดถึงตัวเองมากกว่าในตอนนั้น เพราะไม่รู้ว่ายถากรรมของตัวเองจะเป็นเช่นใด เพียงแต่ทำใจเย็น รอ

ดูเหตุการณ์ และปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพการณ์ต่างๆ)

ฉันดีใจมากที่เห็นเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศอินเดียมารอรับเมื่อฉันผ่านขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง รู้สึกอุ่นใจมากกว่าเพราะไม่รู้ว่าภายนอกสนามบินจะเป็นอย่างไร และดีใจยิ่งขึ้นเมื่อได้พบเพื่อนร่วมชั้นเรียนจากบังกลาเทศซึ่งเดินทางมาถึงในเวลาใกล้เคียงกัน ชีวิตการผจญภัยในอินเดียจะเริ่มขึ้นแล้ว ฉันและเพื่อนชาวบังกลาเทศนั่งคุยกันไปตลอดทางในรถที่กระทรวงการต่างประเทศอินเดียจัดให้ จนถึงโรงแรมที่พัก และประหลาดใจเมื่อพบว่าโรงแรมที่เราจะเข้าพักนั้น เป็นโรงแรมชั้นเยี่ยมอยู่ติดกับห้างสรรพสินค้าใหญ่กลางเมืองในย่าน Saket รู้สึกโล่งใจที่จะได้พักในโรงแรมที่สะอาดและมีความสะดวกสบาย ฉันแอบยิ้มและว่านี่แหละคือสิ่งที่แตกต่างจากชีวิตนักเรียนของฉันในหอพักขนาดย่อม Graduate House บริเวณ campus ของ The Australian National University (ANU) ที่กรุงแคนเบอร์รา เมื่อกว่า 10 ปีที่ผ่านมา

เกริ่นมาพอสมควร หากจะไม่กล่าวถึง**สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation : IOR-ARC)** และการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรพิเศษสำหรับนักการทูตจากประเทศสมาชิกสมาคมฯ แห่งนี้ ก็คงจะผิดวัตถุประสงค์ แต่ขอออกตัวเล็กน้อยว่า ฉันนี่แหละที่มาจากกระทรวงการต่างประเทศไทยได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งต้องช่วยประสานระหว่างสถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศอินเดีย กับผู้เข้าร่วมอบรม และช่วยเป็นหน้าม้าตั้งคำถามกับวิทยากรที่มาบรรยายในกรณีที่ทุกคนเริ่มอ่อนล้าและเริ่มไม่รู้เรื่องว่าวิทยากรบรรยายอะไร ตลอดจนช่วยดูแลสารทุกข์สุกดิบของผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหลายซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 30-50 ปี อาจนับว่าฉันโชคดีกว่าผู้ร่วมอบรมคนอื่นเล็กน้อยเนื่องจากมีประสบการณ์การทำงานและประจำการทั้งในมิติทวิภาคีและ

เป็นผู้แทนรุ่นมอบของที่ระลึกแด่อธิการบดีและเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศอินเดีย ในวันมอบประกาศนียบัตรจบหลักสูตรการอบรมฯ

พหุภาคี อีกทั้งความรับผิดชอบปัจจุบัน เป็นลักษณะพหุภาคีขนาดย่อมในกรอบอาเซียน อาเซียน+3 และเวทีการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit : EAS) ดังนั้น การเข้าร่วมอบรมครั้งนี้นับเป็นโอกาสดีที่ฉันได้เปิดรับข้อมูลและข้อคิดเห็นใหม่ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตให้กับตัวเองและการทำงานในกระทรวงการต่างประเทศ ขณะเดียวกันฉันก็ได้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้และประสบการณ์บางส่วนของอาเซียนให้ผู้เข้าร่วมอบรมที่มาจากภูมิภาคหลากหลายซึ่งเป็นสมาชิก IOR-ARC ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการสำคัญของอาเซียนในช่วงปีการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นองค์กรที่มีกฎหมายเป็นพื้นฐานการดำเนินงานและโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

IOR-ARC เป็นความร่วมมือระดับภูมิภาคระหว่างกลุ่มประเทศในมหาสมุทรอินเดีย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2540 ปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิก 18 ประเทศ (ออสเตรเลีย บังกลาเทศ อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน เคนยา มาดากัสการ์ มาเลเซีย มอริเชียส โมซัมบิก โอมาน สิงคโปร์ แอฟริกาใต้ ศรีลังกา แทนซาเนีย ไทยและเยเมน) และมีจีน อียิปต์ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักรฯ เป็นประเทศคู่เจรจา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความ

ร่วมมือและอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือหลัก 6 สาขา ได้แก่ การเงิน/การค้าและการลงทุน การประมง การจัดการภัยพิบัติ เทคโนโลยีสารสนเทศ ธุรกิจ และการศึกษา/การเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

นักการทูตจากประเทศสมาชิก IOR-ARC ที่เข้าร่วมอบรมฯ ครั้งนี้มาจาก 12 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บังกลาเทศ อินโดนีเซีย อิหร่าน เคนยา มาเลเซีย โมซัมบิก โอมาน ศรีลังกา แทนซาเนีย ไทยและเยเมน โดยมีสถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศอินเดีย เป็นผู้จัดหลักสูตรอบรมฯ ประกอบด้วยหลักสูตรที่น่าสนใจและมีความหลากหลาย ทั้งมิติภายในอินเดีย (การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม) และการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก อาทิ การดำเนินนโยบายต่างประเทศ ความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ บทบาทของอินเดียในระดับภูมิภาค และเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งประเด็นอื่นๆ ที่อยู่ในความสนใจของโลกปัจจุบัน อาทิ ความมั่นคงทางทะเล ความมั่นคงด้านพลังงาน การก่อการร้ายสากล การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การไม่แพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ การเจรจาในกรอบองค์การการค้าโลก และการปฏิรูปองค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้ โดยเชิญผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศอินเดียและนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงของอินเดีย รวมทั้งอดีตข้าราชการอินเดียในสาขาต่างๆ ร่วมเป็นวิทยากร

หลักสูตรและการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นที่สะท้อนท่าทีของอินเดียในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินความสัมพันธ์กับอินเดียในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ได้แก่ **อนาคตของ IOR-ARC** (ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่มีพัฒนาการเท่าที่ควร โดยอินเดียพยายามแสดงบทบาทนำในฐานะประเทศผู้ก่อตั้งที่สำคัญของสมาคมฯ เพื่อฟื้นฟู IOR-ARC และอินเดียมีกำหนดจะเป็นประธานสมาคมฯ ในปี 2554) บทบาทของอินเดีย

ในฐานะ benign power ในบริบทความเปลี่ยนแปลงและ**โครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคที่มีพัฒนาการ** (evolving regional architecture) ของภูมิภาค โดยเฉพาะการก้าวขึ้นมามีบทบาทของจีน (rise of China) บทบาทที่เพิ่มขึ้นในเอเชียของสหรัฐฯ ข้อริเริ่มเรื่องประชาคมเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific community : APc) ของออสเตรเลีย และ**ประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asia community : EAc) ของญี่ปุ่น** และความสำคัญของความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค เช่น อาเซียน เวทีความร่วมมือเอเชียตะวันออก สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคเอเชียใต้ (South Asian Association for Regional Cooperation : SAARC) และความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic cooperation : BIMSTEC) เป็นต้น

IOR-ARC เป็นกรอบความร่วมมือที่สำคัญของอินเดียในเชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงและการพาณิชย์ เมื่อพิจารณาทำเลที่ตั้งของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่แล้ว จะเห็นว่า**เป็นเส้นทางเดินเรือสำคัญ เป็นแหล่งน้ำมันโลกกว่าร้อยละ 65** และการค้ากว่าร้อยละ 90 ของอินเดียเกิดขึ้นในมหาสมุทรอินเดีย มีศักยภาพในการขยายการค้าและการลงทุน**เป็นแหล่งพลังงานและอาหารที่สำคัญ มีความเชื่อมโยงกับช่องทางเดินเรือและการค้าสำคัญของโลก** เช่น ช่องแคบมะละกา ช่องแคบลอมบ็อก Gulf of Eden ทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก ในขณะเดียวกันเส้นทางดังกล่าวก็มีความเสี่ยงต่อการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการปล้นสดมภ์ทางทะเล เป็นต้น ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก IOR-ARC จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อไปโดยนอกจากจะพัฒนาความร่วมมือบนพื้นฐานสาขาความร่วมมือ 6 ด้านที่มีอยู่ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นแล้ว IOR-ARC อาจ

ภาพหมู่หน้าสถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศอินเดีย

จำเป็นต้องพัฒนาการหารือในประเด็นความมั่นคงเพิ่มขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับประเทศและกลุ่มความร่วมมือต่างๆ มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาความเชื่อมโยง (connectivity) ในมิติภายในระหว่างประเทศสมาชิกและกับภูมิภาคอื่น โดยให้ประเทศสมาชิกมีส่วนร่วมที่แข็งขันยิ่งขึ้นโดยประเทศสมาชิกใดที่สนใจหรือมีศักยภาพมากกว่า สามารถเสนอตัวเป็นผู้นำสาขาความร่วมมือที่มีความถนัดเพื่อเร่งให้ IOR-ARC มีความร่วมมือที่เน้นผลลัพธ์ (action-oriented) มากขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจซึ่งประมวลได้จากหลักสูตรต่างๆ ตลอดช่วงการอบรม คือ **ภาพรวมความสัมพันธ์/ปฏิสัมพันธ์และท่าทีของอินเดียกับประเทศต่างๆ** ซึ่งโดยทั่วไป อินเดียเห็นว่าสหรัฐฯ ยังคงมีบทบาทนำในลักษณะขั้วอำนาจเดียว (unilateral) แต่จะเป็นสหรัฐฯ ที่เข้าใจสภาพการณ์ของโลกและพร้อมที่จะปฏิสัมพันธ์กับประเทศและกรอบความร่วมมือต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับสหรัฐฯ มากขึ้น จีนจะเป็นประเทศมหาอำนาจที่

มีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะในมิติเศรษฐกิจและจะเติบโตและพัฒนาอย่างสันติ ไม่เป็นภัยต่อประเทศใด ส่วนอินเดียมองตัวเองว่าจะเติบโตขึ้นในลักษณะ “benign emerging developing country” ทั้งในด้านการทหารและเศรษฐกิจ แม้ว่าอินเดียและจีนจะยังมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับข้อพิพาทด้านเขตแดน แต่เห็นว่าในบริบทความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) ประเทศทั้งสองสามารถมีความร่วมมือที่สร้างสรรค์ระหว่างกันได้โดยเฉพาะในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การก่อการร้ายและความมั่นคงทางทะเล ปัจจุบัน อินเดียเป็น**อินเดียใหม่ (new India)** ซึ่งมีนโยบายที่ปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม (pragmatic) มากขึ้น กำหนดนิยามใหม่ของความมั่นคงโดยรวมความมั่นคงรูปแบบใหม่ และจัดลำดับความสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ โดยมีสหรัฐฯ และจีนเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภูฏานและเนปาล และมี**นโยบาย Look East** ซึ่งให้ความสำคัญกับประเทศในเอเชียตะวันออก รวมทั้งความร่วมมือกับอาเซียนในกรอบ**อาเซียน-อินเดีย** และ**เวทีการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit : EAS)** (สอดคล้องกับนโยบาย Look West ของไทยที่ให้ความสำคัญกับอินเดียในฐานะประเทศมหาอำนาจและตลาดใหม่ที่มีศักยภาพในเอเชียใต้) ทั้งนี้ สนับสนุนบทบาทของสหรัฐฯ ในภูมิภาค และให้ความสำคัญกับความร่วมมืออื่นๆ อาทิ **SAARC, BIMSTEC และความร่วมมือแม่น้ำโขง-คงคา (Mekong-Ganga Cooperation : MGC)** และเห็นว่าอินเดียควรเข้าเป็นสมาชิก**กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation : APEC)** ด้วย

เท่าที่ฉันได้กล่าวไปข้างต้นนั้นเป็นเพียงเสี้ยวหนึ่งของประสบการณ์การร่วมอบรมในหลักสูตรที่น่าสนใจต่างๆ ทุกวัน (ยกเว้นวันหยุดสุดสัปดาห์)

แต่สิ่งที่ทำให้ฉันไม่อาจลืมอินเดียได้จริงๆ คือการได้รับประสบการณ์ตรงในการสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของคนอินเดีย นอกจากการที่ฉันได้นั่งรถเปลี่ยนถ่ายผู้โดยสารจากเครื่องบินไปยังอาคารผู้โดยสารดังเช่นในวันที่ฉันเดินทางถึงและมีประสบการณ์ครั้งแรก การได้รับชมการเต้นรำแบบ "กะตัก" (Kathak) ซึ่งเป็นการเคาะเท้าเข้ากับจังหวะเสียงดนตรีและการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางที่สอดประสานกัน การรับประทานอาหารอินเดียอันโอชะโดยเฉพาะแกงเนื้อแพะที่ปรุงแบบแคชเมียร์จนเนื้อนุ่ม และการรับชมภาพยนตร์ Bollywood ที่ไม่มี sub-title ในโรงภาพยนตร์แล้ว ฉันยังได้มีโอกาสใช้บริการรถ Auto ซึ่งคล้ายกับรถสามล้อ (ตุ๊ก ตุ๊ก) ในกรุงเทพฯ แต่เก่าและเล็กกว่ามาก รถ Auto เป็นยานพาหนะที่ได้รับความนิยมในกรุงนิวเดลีและคาดว่าน่าจะเป็นเมืองอื่นๆ ด้วยเนื่องจากราคาไม่แพง แต่ต้องทำใจว่า เหงื่อท่านจะออกราวกับฝึกโยคะใน Hot Flow ระดับ 2 (อุณหภูมิขณะนั้นประมาณ 45 องศาเซลเซียส) ท่านจะเปียกหากฝนตกเพราะไม่มีผ้าใบบังมิดชิด ท่านจะหงุดหงิดถ้าไม่รู้จักทำสมาธิหรือทำใจเมื่อต้องต่อรองราคาค่าโดยสารอย่างเข้มข้นและคนขับรถ Auto อาจพาท่านไปปล่อยทิ้งไว้ที่อื่นซึ่งไม่ใช่จุดหมายที่ท่านประสงค์จะไป แต่ในราคาดังกล่าว จะมีที่ใดบ้างในโลกใบนี้ ที่ท่านจะนั่งติดอยู่กลางถนนท่ามกลางฝุ่นและความวุ่นวายของยานพาหนะนานาชนิดตั้งแต่วัวลากเกวียน จักรยาน จักรยานยนต์ รถ Auto รถเท็กซี่ รถบัส รถเมล์ (ยี่ห้อ TATA) และรถยนต์ในราคาต่างๆ ตามแต่ฐานะของผู้ขับขี่ และได้เห็นขอทานจำนวนมากมายบนท้องถนน เด็กเนื้อตัวมอมแมมและเผ้าผมที่เกรอะกรังนั่งอยู่ใต้สัญญาณไฟจราจร เด็กเดินขายลูกโป่งสารพัดชนิดและหลากสี (ฉันจำภาพลูกโป่งรูป Spider Man สีสันจัดจ้านได้ติดตา) เสียงแตรรถที่กระหึ่มทั่วไปตลอดเวลา แถมท้ายรถยังติดสติ๊กเกอร์ตัวโตว่า "Please Honk" (แปลว่า โปรดบีบแตร) และที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คือ เด็กชายเนื้อตัวสกปรกเดินขายหนังสือ

ที่ฝังศพฮูมายูน (Humayun's Tomb) จักรพรรดิ์องค์ที่ 2 แห่งราชวงศ์มูกัล (Mughal) ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างทัชมาฮัลในเวลาต่อมา

ยามโพล้เพล้ที่ India Gate ประตูทรงโค้งสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานสำหรับทหารอินเดีย 9 หมื่นนายซึ่งสูญเสียชีวิตในสงครามโลก ครั้งที่ 1

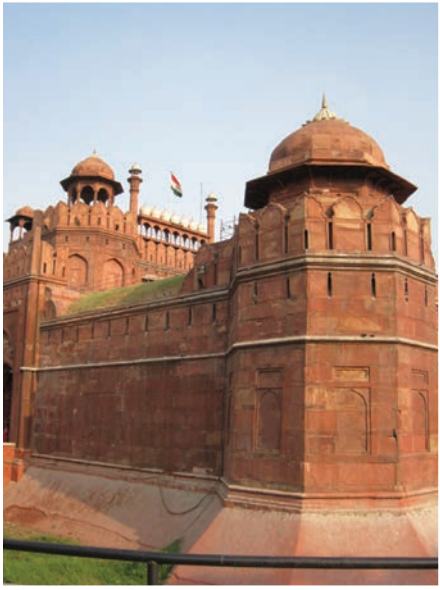

Red Fort "Lal Qila" สร้างด้วยหินทรายแดงสีจัดจ้าน เป็นสถานที่ที่ธงชาติอินเดียโบกสะบัดขึ้นสู่ยอดเสาเป็นครั้งแรกเมื่ออินเดียได้รับเอกราชเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1947 และภาพถ่ายร่วมกับชาวอินเดียพื้นเมือง ณ สถานที่ประกอบพิธีศพมหาตมะคานธี

รถ Auto มหัศจรรย์ที่สามารถซอกแซกไปทุกทิศทางในยามที่รถไม่ติดเกินไป

ภาพหมู่ของคณะนักการทูตจากประเทศสมาชิก IOR-ARC ทั้งหมดที่เข้าร่วมอบรมฯ ถ่ายหน้าทัชมาฮัล อนุสรณ์สถานแห่งความรักของจักรพรรดิ์ Shah Jahan แห่งราชวงศ์มูกัล (Mughal) ที่มีต่อพระมเหสีมุมทัช มาฮัล (Mumtaz Mahal) สร้างด้วยหินอ่อนสีขาวโดยใช้เวลาสร้างเกือบ 22 ปี

การเต้นรำแบบคลาสิกของชาวอินเดียทางเหนือเรียกว่า "กะตัก" (Kathak)

ซึ่งเรียงตัวต่อกันขึ้นไปราว 20 เล่มบริเวณแยกไฟแดง ฉันไม่เชื่อสายตาตัวเองเลยว่าจะได้พบเห็นสิ่งหลังสุดนี้ เพราะเท่าที่ทราบ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอินเดียน่าจะค่อนข้างสูง แต่ชาวอินเดียกลับรักที่จะอ่านหนังสือและพวกเขาเหล่านั้นก็สามารถซื้อหนังสือจากร้านค้าหนังสือเคลื่อนที่ด้วยวิธีง่ายๆ นี้เอง

ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ฉันยังได้ไปเยือน**ทัชมาฮัล** อนุสรณ์สถานแห่งความรักอันเลื่องชื่อ และ**กำแพงเมืองอักกรา (Agra Fort)** ซึ่งได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกโดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) ทัชมาฮัลและกำแพงเมืองอักกราตั้งอยู่ที่เมืองอักกรา เดินทางโดยรถบัสจากกรุงนิวเดลีประมาณ 5 ชั่วโมง การได้เยือนทัชมาฮัลนับเป็นความประทับใจอย่างยิ่งเพราะฉันเคยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างทัชมาฮัลเพียงจากรายการ Discovery Channel เท่านั้น และเคยคิดว่าวันหนึ่งต้องพิสูจน์ด้วยตัวเองว่า เสาทั้งสี่มุมของทัชมาฮัลมีความพิศวงดังเช่นการบรรยายในสารคดีหรือไม่ และจะสง่างามเช่น Blue Mosque ที่อิสตันบูลในตุรกีหรือไม่ ซึ่งก็ไม่รู้สึกผิดหวังเลยแม้แต่น้อย

นอกจากนี้ ฉันยังได้ไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญๆ อีกหลายแห่งซึ่งเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ในกรุงนิวเดลี ไม่ว่าจะเป็น**กำแพงแดง (Red Fort) Humayun's Tomb และ Qutab Minar** (หอคอยหินสูงกว่า 70 เมตร มีฐานเป็นที่ตั้งของมัสยิดแห่งแรกในอินเดีย) ฉันยังได้ช่วยสนับสนุนให้เด็กชาวอินเดียในบริเวณ India Gate มีรายได้โดยรับข้อเสนอเขียนเฮนน่า (การเขียนลวดลายด้วยหมึกชนิดพิเศษบนผิวหนัง) และได้ไปไหว้พระพิฆเนศที่**วัด Laxmi Naryan** ด้วย นับว่าการเดินทางเยือนอินเดียเพียงระยะเวลาสั้นๆ 15 วันเป็นประสบการณ์ชีวิตที่คุ้มค่าที่ทำให้ฉันคิดถึง

อินเดีย และที่สำคัญที่สุด ทำให้ฉันรักประเทศไทยขึ้นอีกมากเพราะอย่างน้อยรถที่กรุงเทพฯ ก็ติดน้อยกว่าที่กรุงนิวเดลี เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2553 สายการบินอินเดีย เที่ยวบินที่ IC 853 ก็พาฉันบินลัดฟ้าจากกรุงนิวเดลีกลับกรุงเทพฯ ฉันเดินทางไปสนามบินพร้อมเพื่อนชาวบังกลาเทศเช่นเคย แต่สิ่งที่แตกต่างไปคือการสร้างเครือข่ายเพื่อนทั้งหมดที่เข้าร่วมอบรมฯ และมีเพื่อนสนิทที่ไม่เคยมีมาก่อนจากศรีลังกา เยเมน และแทนซาเนีย นี่ก็คืออีกฉากหนึ่งของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงเวลาสั้นๆ กับความผูกพันที่เพื่อนมี เราต่างคอยส่งกันและกันกลับประเทศของตนไม่ว่าเที่ยวบินจะดึกแสนดึกเพียงใดก็ตาม

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณกรมอาเซียนที่ให้โอกาสฉันไปเข้าร่วมอบรมฯ กราบขอบพระคุณ ท่านเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี ท่านอัครราชทูต และขอบคุณพี่ๆ น้องๆ ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี ที่กรุณาดูแลเอาใจใส่ฉันเป็นอย่างดี ตลอดจนได้ร่วมเป็นกำลังใจให้การอบรมครั้งนี้ของฉัน เป็นไปด้วยความราบรื่นสวัสดี

คุณลดา ภู่มาศ
ปัจจุบันเป็นนักการทูตชำนาญการ
สังกัดกองอาเซียน 2
กรมอาเซียน
กระทรวงการต่างประเทศ

ครบรอบ 60 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูต
ไทย – อินโดนีเซีย: ถนนแห่งมิตรภาพ

● โดย ศิรินธรา อัตถากร

ไทยและอินโดนีเซียเป็นมิตรประเทศที่มีความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้น ***โดยไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2493*** ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศมิได้มีระยะเวลาเพียง 60 ปี แต่มีประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งและต่อเนื่องมายาวนานนับร้อยปี ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อินโดนีเซียมิได้เป็นเพียงเพื่อนบ้านกับไทย แต่อินโดนีเซียยังเป็นพันธมิตรที่สำคัญของไทยทั้งในกรอบอาเซียนและในเวทีระหว่างประเทศอื่นๆ ปัจจุบันกลไกหลักในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคี ได้แก่ กรอบการประชุมคณะกรรมาธิการร่วม (Joint Commission-JC) ไทย-อินโดนีเซีย โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานร่วม ซึ่งอินโดนีเซียจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม JC ครั้งที่ 7 กำหนดเป็นวันที่ 1–3 กันยายน 2553 และกรอบคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee-HLC) โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานร่วม ซึ่งอินโดนีเซียจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม HLC ครั้งที่ 4 ในปี 2553

ศาลาไทย

มิตรภาพของไทยและอินโดนีเซียมีสืบเนื่องมายาวนาน ส่งผลให้ประชาชนของทั้งสองฝ่ายมีความเชื่อมโยงกันมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัยและมัชปาฮิด ในช่วงศตวรรษที่ 17 ชาวเมืองมากัสซาร์ จังหวัดสุลาเวสีใต้ของอินโดนีเซียได้เดินทางไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อขยายความร่วมมือทางการค้า รวมถึงอาณาจักรศรีอยุธยาของไทยด้วย ต่อมา ***ชาวมากัสซาร์ได้ลงหลักปักฐานอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งปัจจุบันคือมักกะสันนั่นเอง*** นอกจากนี้ ในช่วงศตวรรษที่ 18 และ 19 ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศก็เน้นแฟ้นยิ่งขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ เยือนชวา และทอดพระเนตรน้ำตกดาโก เมืองบันดุง จำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2439 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2444 โดยทรงจารึกอักษร พระปรมาภิไธย จ.ป.ร. กำกับด้วยปีรัตนโกสินทร์ศก 120 นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ยังน้ำตกดาโก เพื่อทอดพระเนตรศิลาจารึกอักษรพระปรมาภิไธย จ.ป.ร. ซึ่งพระบรมชนกนาถทรงจารึกไว้ และได้ทรงจารึกอักษรพระปรมาภิไธย ป.ป.ร. กำกับด้วยปีพุทธศักราช 2472 เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2472 ***แผ่นศิลาจารึกซึ่งทั้งสองพระองค์ได้ทรงสลักพระปรมาภิไธย ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของศาลาไทย ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญ***

ศิลาจารึก

100 ปี อังกะลุงกรุงสยาม

ทางประวัติศาสตร์สำหรับความสัมพันธ์ทวิภาคีไทย–อินโดนีเซีย สัญลักษณ์สำคัญของความเป็นมิตรระหว่างทั้งสองประเทศอีกสิ่งหนึ่งคือ ช้างสำริด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานเป็นที่ระลึกให้แก่ชวา โดยปัจจุบันประดิษฐานอยู่ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่กรุงจาการ์ตา นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ อินโดนีเซีย เมื่อปี 2503

ในการเสด็จฯ เยือนชวาของพระบาทสมเด็จพระจุลเจ้าเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงนำศิลปวัฒนธรรมของอินโดนีเซียกลับมาเผยแพร่ยังสยามประเทศเป็นจำนวนมาก ยังเป็นที่ปรากฏจนถึงปัจจุบันถึงความเชื่อมโยงทางศิลปวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ ไม่ว่าจะเป็นผักตบชวา นกเขาชวา หรือเครื่องดนตรีนานาชนิด อาทิ ปี่ชวา กระจับปี่ อังกะลุง ปัจจุบัน ไทยและอินโดนีเซียมีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอ อาทิ การ

อัญเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปถอดถวายยังวัดในอินโดนีเซีย 2 ครั้ง[1] การจัดงาน Wonderful Thailand ของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา[2] การดำเนินโครงการ 100 ปี อังกะลุงสยาม: สานสัมพันธ์ไทย-อินโดนีเซีย[3] การสถาปนาความสัมพันธ์บ้านพี่เมืองน้องระหว่างกัน[4] รวมทั้งกิจกรรมเฉลิมฉลองครบรอบ 60 ปีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับอินโดนีเซียในปี 2553[5]

ปัจจุบัน อินโดนีเซียเป็นมิตรที่ใกล้ชิดภายใต้ความเข้าใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ภาพรวมความสัมพันธ์ในกรอบทวิภาคีของทั้งสองประเทศเป็นไปด้วยความราบรื่น มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำของทั้งสองประเทศอย่างต่อเนื่อง การเยือนระดับสูงที่สำคัญในปี 2552 – 2553 ในส่วนของการเยือนอินโดนีเซียของฝ่ายไทย อาทิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายกษิต ภิรมย์) และนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์

---

[1] ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2551 ณ วัดวิปัสสนาคราหะ ณ เมืองบันดุง จังหวัดชวาตะวันตก และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2552 ณ วัดพุทธเมตตา กรุงจาการ์ตา

[2] เพื่อส่งเสริมและ showcase ความนิยมไทย ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยเน้นการส่งเสริมสินค้าและบริการ รวมทั้ง ศิลปวัฒนธรรมของไทย และการท่องเที่ยว ต่ออินโดนีเซียจำนวน 3 ครั้ง (ในช่วงปี 2549-2552)

[3] เนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปี การนำเครื่องดนตรีอังกะลุงเข้ามาในประเทศไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซียประจำประเทศไทยได้ให้การสนับสนุนแก่มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยเชิญคณะซาอุงอังกะลุงอุดโจ (Saung Angklung Udjo) แห่งเมืองบันดุง เกาะชวา ตัวแทนอังกะลุงฝ่ายไทย ได้แก่ คณะอังกะลุงดุริยศัพท์-นนทบุรี

[4] มีการสถาปนาความสัมพันธ์บ้านพี่เมืองน้องระหว่างกรุงเทพมหานครกับกรุงจาการ์ตา (ลงนามเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2545) และระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับจังหวัดยอกยาการ์ตา (ลงนามเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2550)

[5] ในช่วงการเยือนอินโดนีเซียของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2552 ผู้นำทั้งสองฝ่ายเห็นชอบที่จะร่วมกันจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและศิลปะเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประชาชนทั้งสองฝ่าย

เวชชาชีวะ) (ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2552) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนพิเศษเข้าร่วมพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่งใหม่ของประธานาธิบดีอินโดนีเซีย (ตุลาคม 2552) คณะระดับสูงเพื่อหารือเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาประมงในอินโดนีเซีย สำหรับการเยือนไทยของฝ่ายอินโดนีเซีย อาทิ ประธานาธิบดีมาเข้าร่วมประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่หัวหิน ชะอำ (ปลายดือนกุมภาพันธ์ 2552) และการประชุม สุดยอดกับคู่เจรจา (+3 และ +6) พัทยา และการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ที่หัวหิน และล่าสุด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซีย เพื่อแนะนำตัวในโอกาสเข้ารับตำแหน่งใหม่ (พฤศจิกายน 2552)

อินโดนีเซียให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีความเข้าใจและสนับสนุนท่าทีของไทยเป็นอย่างดีในกรอบองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมมือกันเสริมสร้างความเข้มแข็งของมุสลิมสายกลางและความร่วมมือด้านการศึกษา โดยมีนักศึกษาไทยในอินโดนีเซียประมาณ 600 คน[6] ในขณะที่ไทยได้เคยส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมคณะผู้สังเกตการณ์อาเจห์ (Aceh Monitoring Mission: AMM) ตามคำเชิญของอินโดนีเซีย และปัจจุบันไทยส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในจังหวัดอาเจห์ โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงดำเนินโครงการต่างๆ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศ โดยสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2550 นอกจากนี้ ***มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงได้จดทะเบียนเป็นองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ (NGO) ในอินโดนีเซียเพื่อร่วมในโครงการ Economic***

---

[6] ปัจจุบันมีชาวไทยในอินโดนีเซียประมาณ 1,200 คน (นักศึกษาไทย 600 คน / ภาคเอกชน 450 คน / สตรีไทย 80 คน / องค์การระหว่างประเทศ 15 คน / พระภิกษุ 15 รูป / ข้าราชการและครอบครัว 40 คน)

Development Financing Facility ของธนาคารโลก เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างงาน ศักยภาพภาคเอกชน รวมถึงการลดปัญหาความยากจนในจังหวัดอาเจห์

ปัจจุบัน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันเป็นไปด้วยดี อินโดนีเซียเป็นคู่ค้าอันดับที่ 3 ของไทยในอาเซียน (รองจากมาเลเซียและสิงคโปร์) และเป็นคู่ค้าอันดับที่ 10 ของไทยในโลก ในปี 2552 มูลค่าการค้ารวมระหว่างกันคือ 8,468 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 27.84 เมื่อเทียบกับปี 2551 ไทยส่งออก 4,667 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 26.20 และนำเข้า 3,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 29.74 สินค้าส่งออกที่สำคัญ เช่น รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำตาลทราย เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ สินค้านำเข้าที่สำคัญ เช่น ถ่านหิน น้ำมันดิบ สินแร่โลหะ เครื่องจักรยานยนต์ และส่วนประกอบ อย่างไรก็ดี แม้ภาพรวมความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศจะเป็นไปด้วยความราบรื่น แต่อาจกล่าวได้ว่า ***ประเด็นความร่วมมือที่ผู้นำไทยและอินโดนีเซียให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องคือความ***

ร่วมมือด้านประมง เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นแหล่งการทำประมงที่สำคัญของไทย ในขณะที่มีชาวประมงต่างชาติเข้าไปทำการประมงในอินโดนีเซียเป็นจำนวนมาก อินโดนีเซียจึงมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบด้านการประมงและนโยบายปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ทำให้ทางการอินโดนีเซียเพิ่มความเข้มงวดในการปราบปรามเรือประมงต่างชาติผิดกฎหมาย ส่งผลให้มีเรือประมงของไทยถูกจับกุมจำนวนมาก

ในกรอบความร่วมมือพหุภาคี อินโดนีเซียและไทยเป็นประเทศก่อตั้งของอาเซียน และปัจจุบันเป็นแกนหลักสำคัญในการผลักดันให้อาเซียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค รวมทั้งเชื่อมโยงไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2563 นอกจากนี้ ทั้งสองประเทศยังร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งในการดำเนินการในกรอบความร่วมมือต่างๆ อาทิ การต่อต้านการก่อการร้าย วิกฤตเศรษฐกิจโลก การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ พลังงาน ความมั่นคงทางอาหาร และการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมในกรณีภัยพิบัติ

ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นยาวนานของไทยและอินโดนีเซีย และความร่วมมืออันดีในปัจจุบันจะส่งผลให้ความร่วมมือระหว่างกันดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง กอปรกับการที่อินโดนีเซียกลับมามีบทบาทที่มุ่งมั่นแข็งขันอีกครั้งในเวทีระหว่างประเทศ จะเอื้อประโยชน์สำหรับไทยที่จะร่วมมือกับอินโดนีเซีย ทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเฉลิมฉลองความสัมพันธ์ระหว่างกันในปีนี้และปีต่อๆ ไป

คุณศิรินธรา อัตถากร
ปัจจุบันเป็นนักการทูตชำนาญการ
สังกัดกองเอเชียตะวันออก 1
กรมเอเชียตะวันออก
กระทรวงการต่างประเทศ

โอดอสเนเธอร์แลนด์...
ในดินแดนที่ไม่ได้มีแต่กังหันลมและดอกทิวลิป

● โดย กังหันสีส้ม

City Light, Amsterdam

ดอกทิวลิป

เนเธอร์แลนด์เป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่รัฐบาลไทยส่งนักเรียนทุนมาศึกษาเล่าเรียนกันจำนวนไม่น้อย ณ ปี 2552 มีนักเรียนทุนรัฐบาลในทุกระดับ ตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาเอก จำนวนกว่า 140 คน โดยเป็นนักเรียนระดับปริญญาโทถึงปริญญาเอก จำนวนประมาณ 60 คน กลุ่มนี้บางส่วนเป็นข้าราชการที่ลามาศึกษาต่อ บางส่วนคือผู้ที่ได้ทุนจากกระทรวงต่างๆ ให้มาศึกษา ส่วนกลุ่มใหญ่ที่สุดคือกลุ่มนักเรียนระดับปริญญาตรีซึ่งได้ทุนจากโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งทุน หรือภาษาอังกฤษ คือ One District One Scholarship (ODOS) บางทีเราก็เรียกนักเรียนทุนกลุ่มนี้สั้นๆ ว่า นักเรียนโอดอสนั่นเอง ในเนเธอร์แลนด์ มีนักเรียนโอดอสอยู่ประมาณ 80 กว่าคน

หลายท่านอาจคุ้นเคยกับนักเรียนโอดอสเป็นอย่างดี สำหรับท่านที่ยังไม่ค่อยชัดเจนนัก ก็พอสรุปได้ว่า นักเรียนทุนโอดอสคือนักเรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศไทย และผ่านการคัดเลือกเพื่อมาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในต่างประเทศ โดยเป็นประเทศที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ประเทศเหล่านี้ นอกจากเนเธอร์แลนด์ ได้แก่ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ จีน รัสเซีย ออสเตรีย สเปน เดนมาร์ก อิตาลี อินเดีย สวีเดน มาเลเซีย สิงคโปร์ และอียิปต์ คงมีแต่แคนาดาที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักและมีการส่งนักเรียนโอดอสไปเรียน

เหตุที่กำหนดหลักเกณฑ์เช่นนี้เข้าใจว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีในต่างจังหวัด แต่อาจไม่มีโอกาสที่จะได้ไปเรียนในต่างประเทศ และเนื่องจากนักเรียนทุนรัฐบาลที่ใช้ภาษาอังกฤษอาจมีอยู่มากแล้ว โลกาภิวัตน์ทำให้ผลประโยชน์ของประเทศไทยไม่ได้มีเฉพาะในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักดังเช่นสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษอีก แต่เปิดกว้างไปถึงประเทศที่เรายังเข้าไม่ถึงโดยเฉพาะด้านภาษา ดังนั้น จึงหวังว่าจะสร้างนักเรียนโอดอสให้เป็นกำลังรุ่นใหม่ของประเทศที่พร้อมสำหรับโลกยุคไร้พรมแดน

หากเราเข้าไปดูในเว็บไซต์ของสำนักงาน ก.พ. ก็จะพบข้อมูลว่าเฉพาะที่เนเธอร์แลนด์ มีนักเรียนโอดอส 2 รุ่น รุ่นแรก คือ รุ่นที่เริ่มเข้าเรียนในสถานศึกษาของเนเธอร์แลนด์ตั้งแต่ปี 2548 มีจำนวน 82 คน รุ่นที่สองคือรุ่นที่เริ่มเข้าเรียนในปีถัดมา คือ ปี 2549 มีจำนวน 47 คน จนถึงปี 2552 มีนักเรียนที่เรียนจบแล้วทั้งสิ้น 34 คน ขอยุติการศึกษา 10 คน และขอลาออก 1 คน

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นคือข้อมูลหรือภาพที่เราได้รับทราบเกี่ยวกับนักเรียนโอดอสจากแหล่งข้อมูลทางการ

แต่ชีวิตของนักเรียนเหล่านี้ก็เหมือนชีวิตของเราท่านทั่วไปที่ไม่ได้มีเพียงด้านเดียว เช่นเดียวกับชีวิตของนายสมชายฯ (นามสมมติ) และ น.ส. สมหญิงฯ (นามสมมติ) ที่จะได้เล่าต่อจากนี้

ในช่วงเวลาสั้นๆ ที่ได้นั่งคุยกับสมชายฯ และสมหญิงฯ ตัวแทนของนักเรียนโอดอสที่ไปเรียนอยู่ที่เนเธอร์แลนด์ สิ่งที่สามารถสัมผัสได้ในแทบจะทันที คือ ภาพของเด็กไทยที่เกิดและเติบโตในอำเภอที่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ รอบตัวเต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์สะอาดไร้การปรุงแต่งและมีความผูกพันใกล้ชิดอย่างแนบแน่นกับบุคคลในครอบครัวและสังคมเล็กๆ ในอำเภอที่เติบโตขึ้นมา

แม้ทั้งสมชายฯ และสมหญิงฯ เป็นนักเรียนที่เรียกได้ว่าเป็นเด็กเรียนดีจากโรงเรียนประจำจังหวัด แต่เมื่อดูผลการสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษซึ่งต้องใช้ในการเข้าเรียนในสถานศึกษาของเนเธอร์แลนด์แล้ว เรียกได้ว่าผ่านเกณฑ์อย่างเฉียดฉิว ทั้งสองคนมาเรียนในเนเธอร์แลนด์ได้หลายปีแล้ว โดยสมหญิงฯ เพิ่งเรียนจบและกำลังจะกลับประเทศไทย ส่วนสมชายฯ เหลืออีก 2 ปีก็จะจบเช่นกัน

นับจากได้มาเรียนในเนเธอร์แลนด์ สิ่งที่นักเรียนทั้งสองคนได้พบเห็นและเรียนรู้อาจมีมากยิ่งกว่าผู้ใหญ่อย่างเราๆ ท่านๆ ได้พบเห็นมาในช่วงวัยเดียวกับพวกเขา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ทั้งสองคนได้จากมาช่างแตกต่างอย่างมากมายเหลือเกินกับสภาพแวดล้อมใหม่ในปัจจุบัน ผู้ที่เคยไปเรียนหรือไปอยู่ต่างประเทศคงพอนึกภาพออกว่าต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมตะวันตกอย่างเนเธอร์แลนด์ซึ่งแตกต่างจากของไทยอย่างแทบจะเรียกได้ว่าโดยสิ้นเชิงเพียงใด แค่เพียงกรุงเทพฯ กับภูเก็ต เราท่านก็คงพอนึกกันออกว่าข้าวแกงกรุงเทพฯ กับข้าวแกงที่ภูเก็ตก็ยังแตกต่างกัน

ดังนั้น นักเรียนไทยในเนเธอร์แลนด์จึงต้องปรับตัวมาก ทั้งเรื่อง

สำคัญอย่างภาษาที่ใช้พูดคุยกันประจำวัน ไปจนถึงเรื่องสภาพดินฟ้าอากาศ การแต่งกาย การกินการอยู่ มารยาทในการเข้าสังคม พบปะสังสรรค์ และแสดงความคิดเห็น การได้รับการยอมรับ การตรงต่อเวลา นี่ยังไม่รวมถึงวิธีการเรียนในชั้นเรียน นักเรียนต้องมีวินัยในตนเองสูง ต้องขวนขวายในการค้นคว้าหาความรู้และถกกับอาจารย์ที่สอน เหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่ได้เขียนไว้ในตำราที่ไหนเสียด้วยสิ เรียกได้ว่าต้องเรียนหนังสือไปพร้อมๆ กับที่ต้องปรับตัวเรียนรู้โลกนอกห้องเรียนไปด้วย

เรื่องหนึ่งที่นักเรียนทั้งสองคนได้เรียนรู้และเป็นประสบการณ์ครั้งหนึ่งที่ทั้งสมชายฯ และสมหญิงฯ ต้องจดจำไปตลอดชีวิต คือ เรื่องการได้รับอนุญาตให้มีถิ่นพำนักในเนเธอร์แลนด์ หรือเรียกกันสั้นๆ ว่า มีวีซ่า (นักเรียน) ในเนเธอร์แลนด์

ด้วยเหตุที่นักเรียนทั้งสองคนเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามาอยู่หรือเรียนหนังสือในเนเธอร์แลนด์ จึงต้องมีการขอวีซ่าจากสถานทูตเนเธอร์แลนด์ที่กรุงเทพฯ ก่อนจะเดินทางเข้ามาเนเธอร์แลนด์ได้ เมื่อเดินทางเข้ามาแล้วก็ต้องทำบัตรประจำตัวโดยต้องพกติดตัวเอาไว้เสมอ บัตรประจำตัวของนักเรียนต่างชาติโดยปกติมีอายุ 1 ปี เมื่อใกล้หมดอายุ ต้องติดต่อยื่นขอต่ออายุและจ่ายค่าธรรมเนียม ทำเช่นนี้ไปจนกว่าจะจบการศึกษา

ดูเหมือนทุกอย่างก็น่าจะไปได้ด้วยดี เป็นนักเรียนทุน รัฐบาลส่งเงินให้เรียนหนังสือ มีค่าใช้จ่ายให้ทุกอย่าง แถมได้เรียนเมืองนอกเสียด้วย แต่คำว่า “ชีวิต” ย่อมไม่มีอะไรที่ง่ายสะดวกสบายอย่างนั้น

ในกรณีของสมชายฯ ใช้เวลาช่วงปิดเทอมหน้าร้อนไปเที่ยวกับเพื่อนที่ประเทศหนึ่งในยุโรป แต่เผลอเรอให้บัตรประจำตัวหมดอายุในระหว่างที่ท่องเที่ยวอยู่ เมื่อถึงวันที่ต้องเดินทางกลับเนเธอร์แลนด์ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่สนามบินตรวจพบว่าบัตรประจำตัวหมดอายุแล้ว จึงไม่อนุญาตให้ขึ้นเครื่องเพื่อเดินทางกลับเข้าเนเธอร์แลนด์ได้อีก !

กลายเป็นเรื่องใหญ่และต้องติดต่อที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเฮก เพื่อขอให้ช่วยเหลือ แต่ไม่ว่าสถานเอกอัครราชทูตฯ จะพยายามเจรจาอย่างไร ควานหาตัวอาจารย์ที่ปรึกษาก็แล้ว เพื่อให้โทรศัพท์ไปยืนยันกับเจ้าหน้าที่ที่ด่านว่าสมชายฯ เป็นนักเรียนทุนรัฐบาลไทยที่กำลังเรียนอยู่ในเนเธอร์แลนด์ แต่จนแล้วจนรอดเจ้าหน้าที่ก็ไม่ยอมให้ขึ้นเครื่องกลับเนเธอร์แลนด์ และให้สมชายฯ เดินทางกลับประเทศไทยแทนเพื่อดำเนินการขอวีซ่าเข้าเนเธอร์แลนด์ใหม่

กว่าสมชายฯ จะกลับไปเรียนหนังสือได้ก็ต้องรอนับเดือน ผลก็คือมีเวลาเข้าเรียนของเทอมดังกล่าวไม่ถึงตามเกณฑ์ จึงต้องเรียนซ้ำชั้น นั่นหมายถึงว่าสมชายฯ ต้องจบการศึกษาช้ากว่าเพื่อนๆ ในรุ่นเดียวกัน

ในกรณีของสมหญิงฯ ชีวิตดูจะผกผันอยู่ได้ทุกขณะ ได้รับทุนให้มาเรียนปริญญาตรี เมื่อเข้าเรียนไปแล้ว เรียนไม่ได้ ต้องย้ายไปเรียนที่ใหม่ซึ่งให้วุฒิสูงสุดเป็นระดับอนุปริญญา พอเรียนจบ แทนที่จะกลับประเทศไทย ก็แอบทำงานในร้านอาหารไทยในเนเธอร์แลนด์ ด้วยหวังจะหาเงินเพื่อส่งน้องชายที่อยู่เมืองไทยเรียนมหาวิทยาลัย ในวันที่นั่งคุยกัน สมหญิงแอบหลบทำงานมาได้ราว 8-9 เดือนแล้ว

แต่สมหญิงฯ ลืมไปว่าเมื่อพ้นการเป็นนักเรียนในเนเธอร์แลนด์ ทางสถานศึกษาก็แจ้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่เนเธอร์แลนด์ ขอยกเลิกวีซ่านักเรียนของเธอ เท่ากับว่านอกจากสมหญิงแอบทำงานซึ่งผิดกฎหมายด้านแรงงานแล้ว สมหญิงยังอยู่โดยไม่มีวีซ่า กลายเป็นคนที่หลบหนีเข้าเมืองซึ่งผิดกฎหมายการเข้าเมืองอีกกระทงหนึ่ง สมหญิงจะรู้หรือไม่ว่าหากโดนตำรวจจับ จะต้องรับโทษกับความผิดอะไรบ้าง

เชื่อได้ว่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับสมชายและสมหญิงไม่ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในหมู่นักเรียนทุนรัฐบาลไทยในต่างประเทศ และคงไม่ใช่ครั้งสุดท้ายอย่างแน่นอน แน่นอนว่าสิ่งสำคัญคือสังคมหรือประเทศชาติย่อมได้รับผล

เพราะทั้งสองคนเป็นนักเรียนทุนรัฐบาล เงินภาษีประชาชนที่จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนให้คนทั้งสองจนจบการศึกษานั้นเป็นจำนวนไม่น้อย **เป้าหมายของการให้ทุนเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ให้กับประเทศ** ยิ่งนักเรียนเรียนจบได้เร็วเท่าไร ก็กลับมาทำงานให้ประเทศชาติได้เร็วขึ้นเท่านั้น ประเทศชาติคงไม่ได้ต้องการส่งนักเรียนไปเรียนต่างประเทศเพื่อให้เรียนซ้ำชั้น หรือเพื่อแอบหลบทำงานอย่างแน่นอน

ทว่าสิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่า คือ ความรู้สึกของสมชายและสมหญิงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อถูกถามคำถามนี้ ทั้งคู่นิ่งอึ้งไปพักใหญ่ และตอบด้วยน้ำเสียงลังเล ราวกับว่าไม่เคยคิดถึงคำถามนี้มาก่อน สายตาของทั้งคู่บอกถึงความรู้สึกของเด็กที่ทำผิดและถูกจับได้ และรู้ตัวว่ากำลังจะถูก

ทำโทษ แน่นอนว่าส่วนหนึ่งคือการยอมรับผิด แต่ส่วนหนึ่งก็ยังพยายามอธิบายเหตุผลเพื่อให้ความผิดดูไม่หนักหนานัก จึงเหมือนกับเตรียมคำตอบสำหรับคำถามว่า "ทำไม" ไม่ใช่คำถามถึงความรู้สึกของตัวเองด้วยคำถามแบบเปิดว่า "อย่างไร"

เหตุที่บอกว่าความรู้สึกของสมชายและสมหญิงสำคัญนั้น ก็เพราะว่าบ่อยครั้งที่คนเราทำผิดพลาด ไม่ว่าด้วยสาเหตุของความตั้งใจหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เรามักใช้เวลาน้อยมากในการทำความเข้าใจว่าทำไมเราถึงทำเช่นนั้นและเราคิดอย่างไรต่อเรื่องที่เกิดขึ้น ธรรมชาติของการปกป้องตนเองทำให้เราใช้เวลาไปในการหาเหตุผลความจำเป็นร้อยแปดเพื่อทำให้ตัวเองรู้สึกผิดน้อยลงมากกว่า ทั้งที่หากเราเข้าใจโดยตลอดว่าเมื่อทำสิ่งใดลงไปแล้ว จะเกิดผลต่อตัวเราอย่างไรนั้น จะทำให้เราตัดสินใจได้ว่าจะยังคงทำสิ่งนั้นอยู่ต่อไปหรือไม่ คุ้มหรือไม่ที่จะเดินหน้า และหากมีความเสี่ยงเกิดขึ้น เราจะยอมรับได้มากน้อยแค่ไหน **ดังนั้น เมื่อเราไม่ได้ทำความเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เราก็จะทำผิดซ้ำๆ ได้อีก เพราะเราไม่ได้พัฒนากระบวนการคิดและตัดสินใจนั่นเอง** คำพูดที่ว่าประวัติศาสตร์มักซ้ำรอยนั้นจึงยังคงเป็นอมตะอยู่เสมอ เพราะว่าการคิดตัดสินใจของมนุษย์ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมไม่ได้เปลี่ยนไปตามอายุหรือกาลเวลา รวมทั้งสภาพแวดล้อม ไม่ว่าเป็น.....ทำสิ่งที่ถูกหรือผิดก็ตาม

แต่เมื่อเรื่องได้เกิดขึ้นแล้ว การจะพูดให้ทั้งสองคนได้อายโดยหวังว่าจะให้หลาบจำก็คงไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ก่อนจากกัน จึงทิ้งท้ายไว้เป็นข้อเตือนใจว่าคนเราเกิดมา อาจแตกต่างกันที่ชาติพันธุ์ รูปลักษณ์ ศักดิ์ฐานะ และมันสมอง แต่มีสิ่งหนึ่งที่ทุกคนได้มาเท่าเทียมกันคือ "เวลา" และเจ้าเวลานี้ดูเหมือนไม่ต้องใช้เงินไปซื้อหามาเหมือนของนอกกาย แต่ทว่า เมื่อเวลาได้ผ่านไปแล้ว ย่อมไม่สามารถเรียกกลับคืนได้อีก "เวลา" ต่างกับ "โอกาส" ซึ่งในช่วงชีวิตหนึ่ง อาจมีโอกาสผ่านเข้ามาให้เราได้

ไขว่คว้า เวลาที่ทั้งคู่ได้ทำ “หล่นหาย” ไปนั้นหมายถึงสมชายต้องจบช้ากว่าเพื่อน สมหญิงได้แค่วุฒิอนุปริญญา นี่คือต้นทุน ณ วันนี้ที่นั่งคุยกัน แต่หากผ่านไปอีก 5 ปี อาจเป็นต้นทุนที่สูงกว่านั้นสำหรับทั้งคู่ ลองนึกดูว่าคนในวัยเดียวกันกับสมชายและสมหญิงซึ่งไม่ได้รับโอกาสได้ไปเรียนต่างประเทศเท่ากับทั้งสองคน อาจมุมานะจนเรียนจบปริญญาตรีในประเทศ หางานทำ หาประสบการณ์ และสร้างฐานะได้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ตัวอย่างนี้มีให้เห็นได้ทั่วไปในประเทศไทย

สมชายฟังแล้ว ก็นิ่งอึ้งไป ส่วนสมหญิง ถึงกับร้องไห้

ก่อนจากกัน จึงต้องบอกกับสมหญิงเป็นพิเศษ ให้ดูดวงอาทิตย์เป็นตัวอย่าง ไม่ว่าในรอบวันจะเกิดอะไรขึ้น ดวงอาทิตย์จะตรงต่อการทำหน้าที่ในการขึ้นและลงเสมอ ดังนั้น ใจคนเราก็ต้องเที่ยงให้เหมือนดวงอาทิตย์ **อย่าท้อแท้ถอดใจกับปัญหาอุปสรรค ไม่ว่าจะยิ่งใหญ่แค่ไหน หากเมื่อวานได้พลาดไป วันรุ่งขึ้นต้องลุกขึ้นให้ได้ ให้เอาดวงอาทิตย์เป็นกำลังใจ ดวงอาทิตย์ขึ้นได้ทุกวัน ชีวิตของเราก็ต้องเริ่มต้นใหม่อย่างสดใสได้ทุกวันเช่นกัน** ให้ดูพ่อแม่ของเราเป็นตัวอย่าง ท่านฝ่าฟันผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ มาได้หมด เลี้ยงเราจนเติบใหญ่ได้ ดังนั้น เราก็ต้องทำให้ได้ไม่ยิ่งหย่อนกว่าท่าน อย่างน้อยๆ เราต้องเข้มแข็งพอที่จะกลับไปเลี้ยงดูท่านในยามที่ท่านแก่เฒ่าได้

อ่านมาถึงบรรทัดนี้ หวังว่าท่านคงตอบตัวเองได้แล้วว่าเวลาที่ท่านได้ทำ “หล่นหาย” ไปเหมือนสมชายและสมหญิงนั้น จะเอาคืนมาได้อย่างไร

กังหันสีส้ม หรือ
คุณศรีสุรัตน์ สุขวโรดม
ปัจจุบันเป็น เลขานุการโท
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก

ชิลี ที่ได้สัมผัส (1)

● โดย เกษมสันต์ ทองศิริ

หากพูดถึงประเทศชิลี ให้ท่านผู้อ่านนึกถึงอะไรบ้าง ก็คงจะมีคำตอบหลากหลายแบบ เช่น ไวน์ชิลีรสอร่อย นักกีฬาฟุตบอล นักเทนนิสชื่อดัง หรือเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ ฯลฯ ก็เป็นการบ่งบอกได้ว่า คนไทยก็รู้จักชิลีที่อยู่ห่างไกลอยู่บ้างไม่มากก็น้อย

ผู้เขียนซึ่งเคยรับราชการอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงซันติอาโก ประเทศชิลีเป็นเวลา 4 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2552 ก็อยากจะขอเล่าประสบการณ์และสิ่งที่ได้เคยเห็นและสัมผัสจากชิลี ซึ่งก็มีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย

ชิลีตั้งอยู่ทางตอนใต้ของทวีปอเมริกาใต้ มีความยาวจากเหนือจรดใต้ มากกว่า 4,000 กิโลเมตร ทิศตะวันตกและใต้ล้อมรอบด้วยมหาสมุทรแปซิฟิก ทิศตะวันออกติดประเทศอาร์เจนติน่า ทางเหนือมีพรมแดนติดกับประเทศเปรูและโบลิเวีย

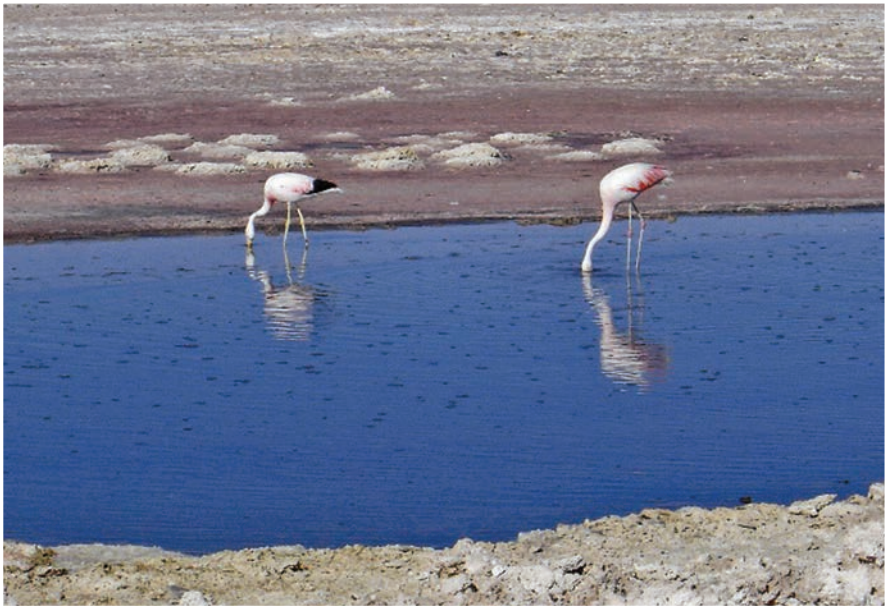

ความยาวของประเทศหลายพันกิโลเมตร ทำให้ชิลีมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่แตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งต่อไปจะได้ขยายความให้ท่านผู้อ่านทราบเพิ่มเติม

สำหรับผู้เขียน ก่อนจะไปประจำการ ยังไม่เคยมีโอกาสเดินทางไปทวีปอเมริกาใต้มาก่อน ก็ยังไม่ทราบว่าจะพบเจออะไรบ้าง จะเดินทางอย่างไร ใช้เวลานานเท่าไร จนกระทั่งเมื่อถึงเวลาเดินทางจริงแล้ว ก็ได้รู้ว่าต้องมีการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี ทั้งสัมภาระ ของใช้จำเป็นต่างๆ และสุขภาพร่างกาย เนื่องจากต้องนั่งอยู่บนเครื่องบินไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง การอยู่บนเครื่องบินนานๆ ก็ต้องเดินยืดเส้นยืดสายบ้าง และหมั่นดื่มน้ำบ่อยๆ

เมื่อเดินทางใกล้ถึงชิลี สิ่งแรกที่ผู้เดินทางทุกคนจะได้เห็นจากหน้าต่างเครื่องบิน คือ เทือกเขาแอนดีส ซึ่งปกคลุมไปด้วยน้ำแข็ง แม้ว่าในช่วงที่ผู้เขียนเดินทางจะเป็นช่วงเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นฤดูร้อนของ

อเมริกาใต้ ก็ยังมีหิมะปกคลุมเต็มเทือกเขา เป็นภาพที่สวยงามและน่าประทับใจอันดับแรกที่ผู้มาเยือนจะได้สัมผัสก่อนเข้าประเทศชิลี

เทือกเขาแอนดีสเป็นพรมแดนธรรมชาติกั้นชิลีกับประเทศเพื่อนบ้านทางทิศตะวันออก ส่วนด้านตะวันตกของประเทศมีมหาสมุทรแปซิฟิกล้อมรอบ ทำให้มีลักษณะความโดดเดี่ยว แต่เป็นจุดแข็งที่ทำให้ชิลีมีศักยภาพสามารถส่งออกสินค้าเกษตร และผลไม้ ไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก และยังมีไวน์ชิลี ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นไวน์โลกใหม่ที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย ดังนั้น เพื่อให้ชิลีมีความได้เปรียบในการเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและผลไม้ โดยปราศจากโรคศัตรูพืชต่างๆ ทางการชิลีจึงเข้มงวดมากในการห้ามนำเข้าผักผลไม้สด เนื้อสัตว์ พืชต่างๆ ดังนั้น หากผู้เดินทางไปชิลีไม่แน่ใจว่านำสิ่งใดต้องห้ามติดตัวมาด้วยหรือไม่ ก็ควรจะสำแดงที่ด่านตรวจโรคพืชและสัตว์ที่สนามบินเสียก่อน ก็น่าจะปลอดภัยที่สุด หากไม่สำแดงแล้วถูกตรวจพบ จะต้องเสียค่าปรับหลายร้อยดอลลาร์สหรัฐฯ

เมื่อเดินทางถึงชิลี คนไทยหลายคนอาจจะแปลกใจ (เล็กน้อย) ว่าชิลีก็มีความทันสมัยเจริญก้าวหน้าไม่น้อยเลย สนามบินนานาชาติ อาร์ตูโร เมริโน เบนิเตซ แม้จะไม่ใหญ่โต แต่ก็เป็นระเบียบและทันสมัย เมื่อผู้เดินทางผ่านขั้นตอนตรวจคนเข้าเมืองและพิธีการศุลกากรแล้ว ก็จะเดินทางเข้าสู่เมือง โดยใช้เส้นทางด่วนซึ่งสร้างโดยเอกชนซึ่งได้รับสัมปทาน ซึ่งคนไทยอาจจะไม่คุ้นเคยนัก เนื่องจาก เป็นทางด่วนที่ไม่มีด่านเก็บค่าผ่านทาง แต่ใช้ระบบอัตโนมัติ โดยรถทุกคันจะติดอุปกรณ์ “แท็ก” (TAG) ที่กระจกหน้ารถ เมื่อขับรถผ่านเครื่องอ่านบนเส้นทางด่วน “แทก” ก็จะส่งเสียง “บี๊บ” เป็นอันว่า ระบบได้บันทึกแล้วว่ารถคันใดวิ่งจากจุดไหนไปไหน และต้องเสียค่าผ่านทางเท่าไร (ซึ่งก็น่าจะคล้ายๆ กับอีซี่พาส ที่เมืองไทยเริ่มใช้) หลังจากนั้น บริษัทที่ได้สัมปทาน (มีทั้งหมด 5 บริษัท) ก็จะส่งใบเรียกเก็บเงินมาที่บ้านของแต่ละคน และก็ไม่น่าแปลกใจถ้าจะได้ใบเรียกเก็บเงินจากบริษัททางด่วนหลายแห่ง ขึ้นกับว่าวิ่งบนทางด่วนที่บริษัทใด

ได้สัมปทาน ระบบนี้ ทำให้การจราจรบนทางด่วนในเมืองหลวงของชิลีคล่องตัวดีทีเดียว

พอได้สัมผัสและเห็นระบบการคมนาคมและการจราจรของชิลี คนไทยที่ไปชิลีใหม่ๆ ก็อดจะเอามาเปรียบเทียบกับเมืองไทยไม่ได้ สิ่งที่คนไทยน่าจะรู้สึกได้ถึงความมีระเบียบวินัยและเคารพกฎจราจรของผู้ขับขี่ชาวชิลี เป็นความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนอย่างมาก คือ รถจะหยุดทันทีหากเห็นคนกำลังจะเดินข้ามถนนบนทางม้าลาย ตอนที่ผู้เขียนเดินทางไปอยู่ชิลีใหม่ๆ และยังไม่ทราบธรรมเนียมปฏิบัตินี้ ก็ยืนรออยู่ริมทางม้าลายไม่ยอมเดินข้าม จนกระทั่งคนชิลีที่จะเดินข้ามถนนเช่นกัน ต้องบอกว่า "ยืนรอทำไมล่ะ เดินข้ามได้แล้ว" นอกจากนี้ ผู้ขับขี่จะหยุดก่อนเส้นหยุดทุกครั้งเมื่อเห็นว่ารถติดสะสมล้นทางแยก ดังนั้นแทบจะไม่เห็นรถที่ติดค้างกลางแยกขวางทางรถจากถนนอีกด้าน ความเคร่งครัดและเคารพกฎจราจรเช่นนี้ ทำให้รถทางอื่นสามารถวิ่งผ่านไปได้อย่างสะดวก ไม่ติดรถที่ท้ายรถยังข้ามแยกไม่พ้น เมื่อเห็นเช่นนั้นก็กลับมาคิดเปรียบเทียบกับบ้านเราว่า ถ้า (เช่นนั้น) คนไทยเคารพกฎระเบียบและไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมทาง การจราจรบ้านเราคงไม่จลาจลอย่างที่เป็นอยู่เช่นนี้

จากสัมผัสแรกก็รู้สึกได้ว่าประเทศชิลีมีความเจริญไม่น้อยเลยทีเดียว ซึ่งข้อเท็จจริงนั้น แม้ชิลีจะเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรเพียงประมาณ 15-16 ล้านคน ถือว่าเป็นตลาดขนาดเล็ก แต่ก็ได้รับการยกย่องว่ามีเศรษฐกิจมั่นคงและเข้มแข็งมากที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาค นอกจากจะมีรายได้จากการส่งออกผลไม้ อาหารทะเล เยื่อกระดาษ และไวน์แล้ว ทองแดงยังเป็นสินค้าส่งออกสำคัญไปหลายประเทศ ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ราคาทองแดงในตลาดโลกสูงขึ้นมาก ชิลีจึงมีรายได้เงินตราต่างประเทศและความมั่งคั่งเพิ่มมากขึ้น

การติดต่อปฏิสัมพันธ์กับคนชิลี ใช้ภาษาสเปนซึ่งเป็นภาษาราชการ (รวมทั้งประเทศส่วนใหญ่ในอเมริกาใต้) หากผู้ไปเยือนมีพื้นฐานภาษาสเปน

อยู่บ้าง ก็อาจจะแปลกใจไม่น้อยกับสำเนียงภาษาสเปนที่ใช้สื่อสารในชิลี เพราะเป็นสำเนียงที่ฟังค่อนข้างยาก เนื่องจากพูดเร็ว และรวบคำ นอกจากนี้ คนชิลีไม่ค่อยใช้ภาษาอังกฤษแพร่หลายนัก คนต่างชาติที่ไม่รู้ภาษาสเปนอาจจะรู้สึกลำบากอยู่บ้าง แต่ก็ชดเชยด้วยมิตรไมตรีของคนชิลี ซึ่งเมื่อรู้ว่าเป็นคนต่างชาติ ก็พยายามหาทางสื่อสารกัน สุดท้ายก็ใช้ภาษามือสื่อสารคุยกัน และลงเอยด้วยรอยยิ้มของทั้งสองฝ่าย

กรุงซันติอาโก เมืองหลวงของชิลี กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ชุมชนเมืองขยายตัวออกไปนอกเมืองมากขึ้น จึงต้องการระบบการขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลชิลีตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้สร้างระบบรถไฟใต้ดิน ซึ่งเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั่วเมืองสามารถพาผู้โดยสารจากย่านที่พักอาศัยนอกเมือง เข้ามาสู่ใจกลางศูนย์กลางธุรกิจและสำนักงาน หรือไปยังอีกด้านหนึ่งของเมืองได้อย่างรวดเร็ว

แม้เมืองใหม่จะขยายตัวออกไปเรื่อยๆ แต่เขตเมืองเก่าและสถาปัตยกรรมสำคัญๆ ก็ยังคงได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี และยังมีสถานที่สำคัญ หน่วยงานราชการและเอกชนตั้งอยู่ใจกลางกรุงซันติอาโก สามารถเดินทางไปง่ายโดยใช้ระบบขนส่งมวลชนรถไฟใต้ดิน พื้นที่สำคัญกลางเมือง เป็นที่ตั้งของจัตุรัสกลางเมือง “พลาซ่า เด อาร์มัส” ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1541 เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองหลวง สถาปัตยกรรมสำคัญที่อยู่ข้างจัตุรัส คือ มหาวิหารกรุงซันติอาโก ซึ่งด้านหน้าของมหาวิหารมีร้านแผงลอยขายงานศิลปะ วาดภาพเหมือนหรือภาพวาดเหมือน และการแสดงการละเล่นทางวัฒนธรรมต่างๆ ทุกวัน สถานที่แห่งนี้จะมีแต่เสียงกลองที่รัวเป็นจังหวะสนุกสนาน เชิญชวนให้ผู้คนเดินตามเสียงมามุงดูการแสดง จัตุรัสแห่งนี้จึงเหมือนสถานที่ที่มีชีวิตและมีเสน่ห์ในตัวเอง นักท่องเที่ยวต่างชาติย่อมไม่พลาดจะเดินพักผ่อนในจัตุรัสนี้ ใกล้ๆ กัน ก็จะมีถนนคนเดิน “อาอูมาดา” เป็นแหล่งที่ชาวเมืองหลวงจะได้เดินพักผ่อนหย่อนใจและเพลิดเพลินกับร้านรวงต่างๆ ห้างสรรพสินค้า ร้านกาแฟ

ร้านอาหาร ที่เรียงรายตามถนน และยังมีการแสดงศิลปะต่างๆ เรียกให้ผู้คนหยุดยืนดูด้วยความสนใจ และบริจาคเงินให้ศิลปินชาวบ้านเหล่านั้น

เดินไปไม่ไกลจะพบทำเนียบประธานาธิบดี ปาลาซิโอ เด ลา โมเนดา ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นโรงกษาปณ์ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นสถานที่ทำงานของประธานาธิบดี เสน่ห์อย่างหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสนใจมาชม คือ การเปลี่ยนผลัดของตำรวจรักษาความปลอดภัยทำเนียบประธานาธิบดี ซึ่งจะทำทุกๆ สองวัน นอกจากนี้ ใต้ทำเนียบประธานาธิบดีก็ยังสร้างเป็นศูนย์วัฒนธรรม ซึ่งมีพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการทางวัฒนธรรม นิทรรศการประวัติศาสตร์ประเทศชิลี และโรงภาพยนตร์

ถัดจากใจกลางเมืองอีกเล็กน้อย จะมองเห็นภูเขาที่สำคัญของเมือง คือ เขาซาน คริสโตบัล ซึ่งบนยอดเขาเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นพระแม่มารี ซึ่งสร้างขึ้นที่ฝรั่งเศสและนำมาประดิษฐานบนยอดเขาตั้งแต่ปี ค.ศ.1908 รวมทั้ง มีสวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์และสวนสัตว์ เป็นที่พักผ่อนใจช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ชาวซันติอาโกและนักท่องเที่ยวมักนิยมขึ้นไปสักการะรูปปั้นพระแม่มารี วิ่งออกกำลังกายและขี่จักรยานขึ้นเขา หรืออาจเลือกนั่งรถราง หรือรถกระเช้า ทิวทัศน์จากด้านบนยอดเขา โดยเฉพาะวันที่อากาศดีปราศจากมลพิษ สามารถมองเห็นได้รอบเมืองหลวงโดยมีเทือกเขาแอนดีสเป็นพื้นหลัง

เทือกเขาแอนดีสบริเวณใกล้กรุงซันติอาโกมีสภาพอากาศและพื้นที่เหมาะสมในการสร้างสกีรีสอร์ตหลายแห่ง ซึ่งเปิดให้บริการในช่วงประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน นอกจากชาวชิลีเองแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งอาร์เจนติน่า บราซิล และชาวยุโรปที่หนีฤดูร้อนมาเล่นสกีที่ชิลีเช่นกัน

ตามที่ได้เกริ่นไว้ตั้งแต่ต้นว่า ความยาวของประเทศชิลีกว่าสี่พันกิโลเมตรทำให้มีความแตกต่างของลักษณะภูมิประเทศและอากาศอย่างชัดเจน พื้นที่ภาคตอนเหนือของประเทศส่วนใหญ่เป็นทะเลทรายที่ชื่อ

อะตากาม่า ซึ่งเป็นทะเลทรายที่แห้งแล้งที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แม้ท่านผู้อ่านอาจจะคิดว่า ไม่น่าจะมีอะไรน่าสนใจอยู่กลางทะเลทราย แต่ธรรมชาติก็สร้างสรรค์สิ่งที่สวยงามมากมาย อาทิ ทะเลสาบ น้ำพุร้อนที่ราบเกลือ และสัตว์นานาชนิดที่พบเห็นได้ เช่น สัตว์ตระกูลอูฐ อาทิ วิคูญ่า อัลปากา ญาม่า และยังมีนกฟลามิงโก้ชิลี และแร้งคอนดอร์ นอกจากนี้ มนุษย์ก็ยังใช้ประโยชน์จากจุดเด่นทางธรรมชาติในทะเลทราย ซึ่งท้องฟ้าปลอดโปร่งแทบจะไม่มีเมฆหรือฝนตก สร้างหอดูดาวหลายแห่งในเขตนี้ และในปีนี้ ชิลีเพิ่งได้รับเลือกให้เป็นสถานที่สร้างกล้องโทรทัศน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ทางภาคกลางของประเทศ ลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนเป็นที่ราบ สภาพอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียน อากาศในฤดูร้อนค่อนข้างแห้งและไม่ร้อนเกินไป ฤดูหนาวฝนตกแต่ไม่หนาวมาก จึงเหมาะสำหรับการเพาะปลูกผลไม้ต่างๆ โดยเฉพาะองุ่น ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตไวน์ที่มีคุณภาพ ส่งออกไปจำหน่ายหลายประเทศ ไวน์พันธุ์หนึ่งซึ่งมีเรื่องเล่าว่าเป็นพันธุ์องุ่นที่ปลูกในฝรั่งเศสและถูกโรคศัตรูพืชทำลายไปเมื่อร้อยกว่าปีที่แล้ว บัดนี้ ไวน์ คาเมเนเร่ ได้ตกทอดมาอยู่ในไร่องุ่นชิลีมานานแต่หลงคิดว่าเป็นองุ่นพันธุ์อื่นอยู่เสียนาน

ภาคใต้ของประเทศ สภาพอากาศเย็นลง และฝนตกมากขึ้น พื้นที่จึงมีความชุ่มชื้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่คนชิลีนิยมเที่ยวพักผ่อนในช่วงหยุดฤดูร้อน เนื่องจากมีทะเลสาบหลายแห่งที่สวยงาม แต่บริเวณนี้ยังมีภูเขาไฟที่ยังไม่ดับหลายลูก บางลูกพ่นควันภูเขาไฟออกมา ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านและระบบนิเวศในพื้นที่ นอกจากนี้ ลมที่พัดไปทางตะวันออกยังพาควันเถ้าภูเขาไฟข้ามเทือกเขาแอนดีสไปไกลถึงฝั่งอาร์เจนติน่าด้วย

หากเดินทางลงใต้ต่อไปอีก จนถึงปลายสุดของทวีป ลักษณะภูมิประเทศจะเป็นเกาะแก่งจำนวนมาก เทือกเขาบริเวณนี้ยกตัวสูงขึ้นอีกครั้ง กลายเป็นภูเขาและธารน้ำแข็งซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้เยือนพื้นที่ซึ่งธรรมชาติได้สร้างขึ้นมาอย่างสวยงาม แต่น่าเสียดายว่า ภาวะโลกร้อนและรูรั่วของชั้นโอโซนทางใต้ของชิลี ทำให้ธารน้ำแข็งละลายและน้ำแข็งบนเทือกเขาลดน้อยลงไปมากจนถึงขั้นวิกฤต

นอกจากชิลีจะมีดินแดนบนพื้นทวีปแล้ว ยังมีเกาะที่อยู่บนมหาสมุทรแปซิฟิกอีกแห่งหนึ่งที่เป็นของชิลี มีชื่อว่า เกาะอีสเตอร์ หรือชื่อพื้นเมือง “ราปา นุย” อยู่ห่างจากแผ่นดินชิลีไปทางตะวันตกประมาณ 3,500 กิโลเมตร ถูกผนวกเป็นของชิลีตั้งแต่ปีค.ศ.1888 เกาะนี้เป็นหนึ่งในสามเหลี่ยมโพลีนีเซี่ยน (อีกสองแห่งคือเกาะฮาวาย และนิวซีแลนด์) ผู้คนที่อาศัยบนเกาะเป็นชาวโพลีนีเซี่ยนซึ่งต่างไปจากคนบนประเทศชิลี ความน่าสนใจของเกาะนี้ไม่ใช่ชายหาดที่สวยงาม แต่เป็นรูปปั้นรูปคนขนาดใหญ่ หรือ “โมอาย” เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์อย่างหนึ่งที่มนุษย์ในสมัยก่อนได้สร้างขึ้นโดยไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความมหัศจรรย์นี้ทำให้อุทยานแห่งชาติราปานุย ได้รับการคัดเลือกจากยูเนสโกให้เป็นมรดกโลก

ที่ได้เล่ามานี้ ก็เป็นแค่สิ่งแรกๆ ที่ผู้เขียนได้สัมผัส ซึ่งก็น่าจะให้ภาพกว้างๆ เรื่องชิลีแก่ท่านผู้อ่านได้ไม่มากก็น้อย ชิลียังมีอะไรที่น่าสนใจอีกมาก ในโอกาสหน้า ก็จะได้มาเล่าให้ฟังว่า คนชิลีกินอยู่อย่างไร ใช้ชีวิตแบบไหน และมีความรู้สึกกับประเทศไทยอย่างไร

คุณเกษมสันต์ ทองศิริ
ปัจจุบันเป็นนักการทูตชำนาญการ
สังกัดกองวัฒนธรรมสัมพันธ์
กรมสารนิเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

ท่องเที่ยวไปในสิงคโปร์
กับภาพลักษณ์ที่สร้างได้

● โดย ปรารถนา อุดมมงคลกูล

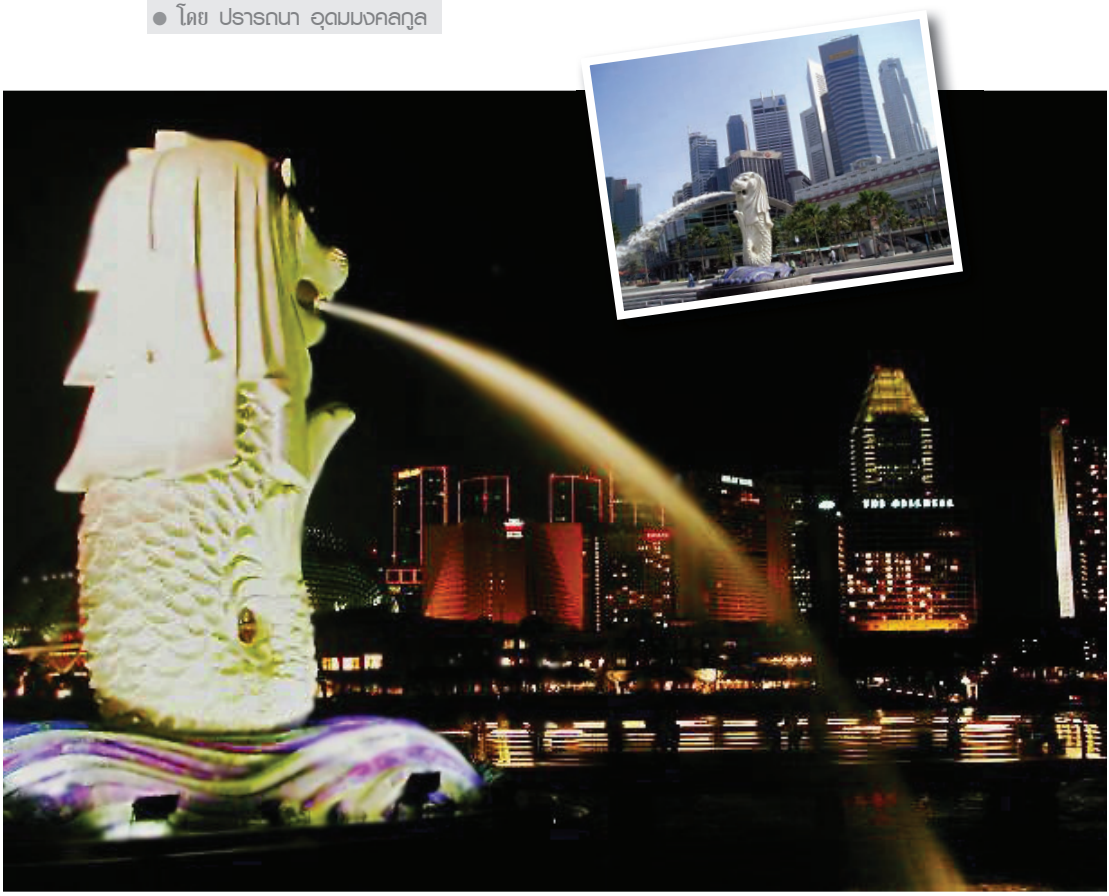

เมื่อพูดถึงสิงคโปร์เราต่างก็มักจะนึกถึงประเทศที่เป็นเกาะเล็กๆ เต็มไปด้วยตึกสูงๆ พาให้นึกไปว่าเป็นมหานครนิวยอร์กแบบเอเชียขนาดย่อม พอมีคนบอกว่าจะไปเที่ยวสิงคโปร์ บางคนอาจจะสงสัยขึ้นในใจว่าจะคุ้มค่ากับเงินที่เก็บสะสมเอาไว้ไปท่องเที่ยวหรือเปล่า เพราะถ้าจะไปเที่ยวธรรมชาติ แม้ว่าจะหาได้บ้างในสิงคโปร์ แต่ก็ไม่ใช่จุดเด่น และส่วนใหญ่ก็เป็นธรรมชาติที่ดูไม่เป็นธรรมชาติ คือเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมามากกว่า หรือจะไปช็อปปิ้ง ก็อาจจะมีที่อื่นที่เป็นแหล่งช็อปปิ้งที่ถูกกว่าสิงคโปร์ เช่น ฮ่องกง เสิ่นเจิ้น แต่รัฐบาลสิงคโปร์ก็ยังวางนโยบายผลักดันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศให้เป็นหนึ่งในเอเชีย สิงคโปร์กำลังเป็นประเทศที่น่าจับตามองในด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการที่สำคัญอีกแห่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำไมคนถึงอยากไปสิงคโปร์? และทำไมรัฐบาลสิงคโปร์ถึงคิดที่จะสร้างสิงคโปร์ให้เป็นเมืองท่องเที่ยว? สิงคโปร์มีอะไรที่น่าจับตามองที่น่าจะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ในเชิงธุรกิจ

การท่องเที่ยว? เกาะเล็กๆ อย่างนี้ มีกลยุทธ์การวางแผนอย่างไรที่จะทำให้โดดเด่นเป็นที่ดึงดูด?

พลังขับเคลื่อนของสื่อมวลชน...

ถ้ารู้จักใช้ให้เป็น สื่อมวลชนคือแรงขับเคลื่อนที่มีพลังมหาศาลและมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งยวด คู่แข่งของสิงคโปร์ไม่ควรจะมองข้ามความสามารถระดับปรมาจารย์ของสิงคโปร์ในการรู้จักใช้สื่อผลักดันตัวเองให้เป็นประเทศที่มีภาพลักษณ์ที่ใสสะอาดประเทศหนึ่งในโลก และทำให้สิงคโปร์กลายเป็นประเทศที่คนมองว่า สะดวกสบาย สะอาด และปลอดภัย เหมาะกับการท่องเที่ยว แน่นอนของดีก็ต้องดีมาจากภายในอย่างแท้จริงด้วย แต่ถ้าจะให้คนอื่นรู้ก็ต้องใช้วิธีประชาสัมพันธ์เผยแพร่ สิงคโปร์ถือเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในเรื่องการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ ซึ่งส่งผลดีต่อการท่องเที่ยว แล้วทำอย่างไรสิงคโปร์ถึงได้ทำสำเร็จและกลายเป็นหนึ่งในประเทศเอเชียที่ชาติตะวันตกก็ยังต้องเกรงขาม หรือมหาอำนาจอย่างจีนก็ยังอยากจะเลียนแบบ?

กว่าที่สิงคโปร์จะก้าวมาถึงทุกวันนี้ก็ต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก ถ้าจะเข้าใจสิงคโปร์ในปัจจุบันและกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ของสิงคโปร์อย่างถ่องแท้ก็ควรที่จะดูที่ประวัติศาสตร์ของสิงคโปร์ตั้งแต่**ยุคของการสร้างชาติ**ว่าสิงคโปร์สร้างชาติและพัฒนามาได้อย่างไร ในระยะที่สิงคโปร์เร่งสร้างชาติภายหลังจากได้รับอิสรภาพจากอาณานิคมอังกฤษ รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของบทบาทของสื่อในฐานะเครื่องมือในการรวมพลังมวลชนให้เป็นหนึ่งเดียวและมุ่งสู่ทิศทางที่เป็นเอกภาพในการพัฒนาประเทศ โดยมีรัฐบาลเป็นผู้กำหนดทิศทางแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น รัฐบาลจึงใช้ความพยายามในการปิดกั้นการรับข้อมูลข่าวสารที่อาจมีผลลบต่อการกำหนดทิศทางนโยบายของรัฐบาลและเข้าควบคุมสื่อทุกชนิดเพื่อ

ป้องกันการเผยแพร่ความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์จากฝ่ายค้าน รวมทั้งใช้วิธีปลุกกระแสชาตินิยมและสร้างความชอบธรรมของรัฐบาลด้วยการใช้การโฆษณาชวนเชื่อผ่านสื่อต่างๆ ซึ่ง***ประชาชนในระยะนั้นต่างก็ให้การยอมรับต่อการเข้าควบคุมอำนาจการบริหารประเทศของรัฐบาลอย่างเบ็ดเสร็จ เนื่องจากมีความพึงพอใจกับผลงานของรัฐบาลและต่างก็มุ่งผลสำเร็จของจุดมุ่งหมายในการสร้างชาติ***

ปัจจุบัน รัฐบาลภายใต้การนำของนาย Lee Hsien Loong ได้รับความนิยมน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับผู้นำยุคก่อนๆ ทำให้รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนมากขึ้น สิงคโปร์เข้าสู่**ยุคไอทีและโลกาภิวัฒน์**พร้อมกับผลสำเร็จอย่างดียิ่งของการสร้างชาติทั้งด้านความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงเป็นปึกแผ่นทางการเมืองและสังคมที่สงบสุข รวมทั้งทรัพยากรบุคคลที่พรั่งพร้อมด้วยคุณภาพและประสิทธิภาพ ได้ยกระดับประเทศให้มีความเท่าเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว สิงคโปร์ได้กลายเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของ

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พร้อมกับการหลั่งไหลของแรงงานคุณภาพจากนานาประเทศและการแลกเปลี่ยนข่าวสารอย่างรวดเร็วผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเตอร์เน็ตที่ทันสมัย ทำให้สิงคโปร์มีบรรยากาศของความเป็นนานาชาติมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนในประเทศมีบุคลิกลักษณะและความคิดที่เป็นสากลมากขึ้น กอปรกับรัฐบาลมีนโยบายที่จะดึงดูดให้ชาวต่างชาติที่มีคุณภาพให้ความสนใจที่จะเข้ามาอยู่ในประเทศสิงคโปร์อย่างถาวรมากขึ้นแทนที่จะเข้ามาเพื่อแสวงหาประโยชน์ในเชิงธุรกิจเป็นการชั่วคราว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดกว้างด้านการรับข้อมูลข่าวสารและการแสดงออกทางความคิดมากขึ้นเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นเมืองนานาชาติ (global city) ทำให้สื่อสมัยใหม่ (new media) เช่น อินเตอร์เน็ต เว็บบล็อก เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการเป็นพื้นที่สำหรับประชาชนที่จะแสดงความเห็นและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้เปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างมากขึ้น รวมทั้งเป็นกลยุทธ์ในการหาช่องทางให้ประชาชนที่มีความคับข้องใจต่อนโยบายหรือการบริหารของรัฐบาลได้มีช่องทางระบายความโกรธแค้นและไม่พอใจต่างๆ เป็นการลดความตึงเครียดทางการเมืองได้อีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ดี รัฐบาลยังคงควบคุมและใช้ประโยชน์จากสื่อในการสร้างความนิยมอยู่ โดยเฉพาะการที่รัฐบาลยังคงถือหุ้นในบริษัทสิ่งพิมพ์ขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ เช่น The Straits Times ในทางกลับกันจะเห็นได้ว่า สื่อได้มีอิทธิพลมากขึ้นในการกำหนดนโยบายของรัฐ จากการที่รัฐบาลจะมีการหารือกับสื่อถึงท่าทีของประชาชนก่อนบังคับใช้นโยบายต่างๆ ซึ่งรัฐบาลอาจปรับแก้นโยบายที่เห็นว่าอาจไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน หากนโยบายนั้นๆ ไม่ได้เป็นนโยบายที่รัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด ที่จะต้องได้รับการนำไปปฏิบัติ แต่จุดที่น่าสนใจและอาจทำให้สื่อของสิงคโปร์แตกต่างไปจากสื่อของชาติอื่นๆ ก็คือ***วัฒนธรรม***

ในการกลั่นกรองและระงับการนำเสนอข่าวไม่ดีของประเทศตนออกสู่สายตาชาวโลก (self-censorship) ซึ่งทำให้สื่อมวลชนกลายเป็นกลไกที่ขาดเสียมิได้ของรัฐในการประชาสัมพันธ์เพียงภาพลักษณ์ด้านดีของประเทศผ่านข่าวที่ได้คัดกรองมาแล้ว ดังนั้น ชาวต่างชาติจึงแทบจะไม่ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นภาพลบของสิงคโปร์เลย แม้ว่าอาจจะถกเถียงได้ว่าการนำเสนอข่าวควรจะเป็นกลางและตรงไปตรงมา แต่กลยุทธ์นี้ก็สร้างให้สิงคโปร์มีภาพลักษณ์ของประเทศเอเชียชั้นนำที่มั่นคง สงบสันติ สะอาด โปร่งใส และเต็มไปด้วยศักยภาพและประสิทธิภาพ

แม้ว่ารัฐบาลและนักวิเคราะห์จะมีความกังวลว่า ประชาชนที่ได้รับความสุขสมบูรณ์อย่างเต็มที่ในด้านวัตถุแล้ว จะหันมาหาความสุขทางความคิดและจิตวิญญาณด้วยการเติมเต็มเสรีภาพทางการเมือง แต่ชาวสิงคโปร์ก็ได้เลือกที่จะเรียกร้องเสรีภาพนั้นอย่างสงบ ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนหันมาแสดงออกทางความคิดทางการเมืองโดยผ่านช่องทางด้านศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น เช่น เพลง ละคร ภาพยนตร์ วรรณกรรม เป็นต้น ในทางกลับกัน การแสดงออกโดยใช้สื่อทางศิลปวัฒนธรรมได้กลายเป็นกำลังขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการสร้างสิงคโปร์ให้กลายเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมงานสร้างสรรค์ (creative industry) ซึ่งจะเป็นภาคอุตสาหกรรมที่จะส่งให้สิงคโปร์มีภาพลักษณ์ของความเป็นประเทศที่มีความรื่นรมย์ในเชิงวัฒนธรรมมากขึ้นและยังเป็นผลให้ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในสิงคโปร์มีความสนใจที่จะลงหลักปักฐานในสิงคโปร์มากขึ้นอีกด้วย

ความเชื่อมโยงของการใช้สื่อและระบบไอทีที่ทันสมัยกับการสร้างภาพลักษณ์ประเทศ...

การพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งของสิงคโปร์เกิดขึ้นได้จากการใช้สื่อมวลชน

อย่างชาญฉลาดและสร้างสรรค์ และที่สำคัญที่สุดคือการวางนโยบายอย่างมองการณ์ไกลของรัฐบาล รัฐบาลได้ปูทางสำหรับนโยบายในการสร้างสิงคโปร์ให้เป็น***เมืองแห่งโลกอนาคต*** โดยมีความพยายามที่จะสร้างประเทศให้เป็นแบบอย่างของประเทศที่มีความทันสมัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากที่สุดในโลก แม้ว่ารัฐบาลดูจะจำกัดสิทธิเสรีภาพด้านข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แต่กลับมีนโยบายที่จะผลักดันให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางของสารสนเทศและการสื่อสาร (information and communications technology hub) ของภูมิภาคที่จะเชื่อมโยงเอเชียกับนานาประเทศทั่วโลก โดยตั้งเป้าไว้ว่า 60% ของครัวเรือนและภาคธุรกิจจะเชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ตความเร็วสูง (high-speed broadband network) ได้ภายในปี 2012 ในปัจจุบัน สิงคโปร์ได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์และอินเตอร์เน็ตมาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างภาครัฐต่อภาครัฐ ภาครัฐต่อภาคธุรกิจ และภาครัฐต่อภาคประชาชนมาก

ขึ้น โดยคาดว่าระบบดังกล่าวจะเข้ามาเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ครอบคลุมและแพร่หลายทั่วประเทศ ทั้งนี้ การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้การให้บริการประชาชนและการทำธุรกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วและมีความโปร่งใส และน่าจะเป็นหนึ่งในข้อดีที่ทำให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีปัญหาคอรัปชั่นน้อยที่สุดในเอเชีย แต่กว่าที่รัฐบาลจะผลักดันให้เกิดสังคมออนไลน์ดังกล่าว ก็ได้มีการเตรียมความพร้อมของประชาชนในการใช้บริการต่างๆ ของรัฐผ่านทางระบบออนไลน์เอาไว้มาระยะหนึ่ง ทำให้ในปี 2008 มีประชาชนสิงคโปร์ถึง 70% ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยเพื่อรองรับการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้พิการทุพลภาพอีกด้วย แต่เทคโนโลยีล้ำหน้าก็ตามมาด้วยข้อเสียในด้านสังคมเช่นเดียวกัน เพราะการเพิ่มบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการปฏิบัติงานเกือบเต็มร้อยเปอร์เซนต์ก็อาจส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลลดน้อยลง อาจจะเกิดปรากฏการณ์ที่คนจะโหยหาสัมผัสระหว่างมนุษย์มากขึ้น (the loss of human touch) ดังนั้น จึงต้องติดตามดูต่อไปว่า ภาพลักษณ์ของเมืองแห่งโลกในอนาคตแบบสิงคโปร์จะเป็นโลกที่มนุษย์รู้สึกโดดเดี่ยวมากขึ้นหรือไม่

กลยุทธ์ในการสร้างภาพลักษณ์กับการสร้างจุดแข็งสู่แหล่งท่องเที่ยวระดับโลก...

นอกจากสิงคโปร์จะกลายเป็นประเทศที่มีความทันสมัยล้ำหน้าด้านการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยี เป็นที่ดึงดูดของนักลงทุน ผู้ประกอบการและบุคคลากรที่มีฝีมือในสาขาอาชีพต่างๆ แล้ว รัฐบาลยังมีความพยายามที่จะสร้างให้สิงคโปร์เป็นเมืองที่น่าอยู่และน่าท่องเที่ยวในสายตาชาวต่างชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสายตากว้างไกลของรัฐบาล เพราะ***นโยบายผลักดัน***

การสร้างภาพลักษณ์สิงคโปร์ให้เป็นประเทศที่เป็น "แหล่งที่อยู่อาศัย การเรียนรู้ การทำงาน และการผ่อนคลาย" (A Place to Live, Learn, Work and Play) น่าจะช่วยดึงดูดให้ชาวต่างชาติอยากมาลงหลักปักฐานในสิงคโปร์ในระยะยาว เป็นการลดปัญหาการเกิดของประชากรสิงคโปร์ที่น้อยลงเรื่อยๆ และยังเป็นการสร้างสินค้าทางเศรษฐกิจที่จะสร้างรายได้อย่างยั่งยืนในระยะยาวได้อีกทางหนึ่ง

หากจะสร้างให้ประเทศมีชื่อเสียงในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ควรจะอยู่ในรายการประเทศเป้าหมายที่คนอยากจะไปเที่ยวแล้วนั้น ภาพลักษณ์ของประเทศก็จะเข้ามาเป็นตัวแปรที่มีส่วนสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะ หากอยากจะส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ก็น่าจะมองว่าจะสร้างยี่ห้ออย่างไรให้ประเทศเป็นสินค้าที่ติดตลาดในหมู่นักท่องเที่ยวได้ จึงเห็นได้ว่าความพยายามของหน่วยงานภาครัฐของสิงคโปร์ในการร่วมกันระดมความคิดและกำหนดภาพลักษณ์ของประเทศ (ซึ่งมีลักษณะคล้าย nation branding) ที่เป็นเอกภาพ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้สิงคโปร์ผงาดขึ้นเป็นประเทศที่มีพลังในการแข่งขันสูงด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ

กลยุทธ์ในการวางแผนกำหนดภาพลักษณ์ของสิงคโปร์นั้น มีการสร้างและคิดค้นอย่างเป็นระบบโดยนำเป้าหมายสูงสุดของแต่ละหน่วยงานของรัฐมาเป็นหลักสำคัญในการเลือกประเด็นที่จะทำการวางแผน

ประชาสัมพันธ์ เช่น การส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การสร้างวลี "A Place to Live, Learn, Work and Play" และสโลแกนดังกล่าวได้กลายเป็นหลักในการกำหนดทิศทางที่เป็นหนึ่งเดียวในการวางนโยบายพัฒนาประเทศของทุกหน่วยงานอย่างพร้อมเพรียงกัน ส่งผลให้เกิดการทำงานอย่าง บูรณาการ ทำให้เห็นได้ว่า นอกจากภาครัฐจะใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้าช่วยให้เกิดการทำงานอย่างบูรณาการด้านเทคนิคแล้ว ยังได้กำหนดสโลแกนที่เป็นแนวปฏิบัติทางนโยบาย (guideline) เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ทำงานอย่างสอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกันอีกด้วย ทั้งนี้ การสร้างสโลแกนดังกล่าวเป็นผลงานของบริษัทเอกชนที่เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบรนด์สินค้าที่รัฐบาลสิงคโปร์ได้ว่าจ้าง โดยเป็นการดำเนินงานบนหลักความเชื่อที่ขัดแย้งกับความเชื่อของนาย Simon Anholt ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการขนานนามว่า เป็นเจ้าแห่งวงการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ประเทศ ที่ว่า ประเทศไม่สามารถสร้างแบรนด์ด้วยการสร้างคุณสมบัติขึ้นใหม่ซึ่งไม่ได้เป็นของเดิมที่มีอยู่แล้วและใช้วิธีการโฆษณาเท่านั้น ทั้งนี้ บริษัทดังกล่าวได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของ opinion leaders ต่างชาติว่ามองสิงคโปร์อย่างไร เพื่อนำความเห็นที่ได้รับมากำหนดสโลแกน โดยบริษัทเชื่อว่าการใช้ความเห็นของ opinion leaders เป็นหลัก เป็นการนำภาพที่ชาวต่างชาติที่รู้จักสิงคโปร์ดีอยู่แล้วมาเป็นหัวใจของการประชาสัมพันธ์ประเทศ เพื่อเน้นย้ำภาพลักษณ์ที่มีอยู่เดิมอยู่แล้วและขยายไปสู่ภาพลักษณ์ที่ต้องการสร้างให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีความน่าเชื่อถือกว่าการพยายามสร้างภาพลักษณ์ใหม่ที่คนยังไม่รู้จักขึ้นมา รวมทั้งเชื่อว่า การใช้ความเห็นของ opinion leaders จะทำให้ง่ายต่อการที่บุคคลเหล่านี้จะสื่อสารประชาสัมพันธ์ความเชื่อของพวกเขากับมวลชนทั่วไปที่ยังไม่รู้จักสิงคโปร์มากนักต่อไป

สโลแกนดังกล่าวมีนัยสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ในด้านอ่อน

(soft aspect) ของสิงคโปร์

เพราะในปัจจุบันสิงคโปร์มีภาพลักษณ์ในด้านหนัก (hard aspect) ที่เป็นที่รู้จักดีเพียงด้านเดียว เช่น ความปลอดภัย ความสะอาด และความมีประสิทธิภาพ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่า การสร้างภาพลักษณ์ดังกล่าวยังเป็นการสอดรับกับนโยบายของรัฐที่ต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเกี่ยวโยงกับการสร้างความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิผล โดยสิงคโปร์มีความกระตือรือร้นที่จะสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวของประเทศ อาทิ โรงถ่ายภาพยนตร์ขนาดใหญ่ คาสิโน โรงแรมและรีสอร์ท ซึ่งจะกลายเป็นศูนย์รวมของการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวสิงคโปร์และชาวต่างชาติให้หันมาชื่นชมความเป็นสิงคโปร์ในแง่วัฒนธรรมมากขึ้น ดังนั้น การสร้างภาพลักษณ์ดังกล่าวยังน่าจะช่วยให้รัฐบาลสิงคโปร์สามารถส่งเสริมนโยบายการสร้างความหลากหลายทางวัฒนธรรมและพหุสังคม (multiracial society) ของคนในชาติได้อีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีความเป็นไปได้ว่า นอกจากผลในเชิงพาณิชย์แล้ว การสร้างสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมในการชื่นชมศิลปะและวัฒนธรรมให้กับประชาชนสิงคโปร์จะช่วยให้ประชาชนเกิดความผ่อนคลายและความกระตือรือร้นในการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขมากขึ้น ซึ่งอาจช่วยเพิ่มความต้องการแต่งงานและมีบุตรมากขึ้น เป็นการแก้ปัญหาการหดตัวของประชากรอย่างมีนัยสำคัญได้อีกทางหนึ่ง

ในอนาคต สิงคโปร์น่าจะเป็นคู่แข่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ควรประมาทมองข้าม หากจะเปรียบสิงคโปร์เป็นผลิตภัณฑ์ ก็ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการออกแบบการห่อหุ้ม (packaging) ที่สวยงามทีเดียว จึงมีความพร้อมในระดับค่อนข้างสูงที่จะสร้างแบรนด์ชั้นนำติดตลาดโลก เห็นได้จากการที่สิงคโปร์มีการ

วางผังเมืองไว้เป็นอย่างดี ถนนหนทางต่างๆ สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ประดับไปด้วยต้นไม้ใหญ่ที่สวยงาม ปลอดจากมลภาวะทางอากาศ ถือได้ว่าเป็นเกาะเล็กๆ ที่มีศักยภาพมหาศาลเมื่อเทียบกับขนาดและทรัพยากรทางกายภาพ เคล็ดลับของสิงคโปร์ก็คือทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพซึ่งเป็นพลังทดแทนที่ไร้ขีดจำกัดนั่นเอง

คุณปรารถนา อุดมมงคลกูล
ปัจจุบันเป็นนักการทูตปฏิบัติการ
กองวัฒนธรรมสัมพันธ์
กรมสารนิเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

“เมืองไทย” ในแดน**บราซิล**

● โดย ไท ดูโต

เอกอัครราชทูตจักริน ฉายะพงศ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงบราซิเลีย พบนาย Gilberto Sufredine นายกเทศมนตรีเมืองไตลันเดีย และนาย Nilson Pinto สส.จากรัฐปารา บราซิล เมื่อวันที่ 11 พ.ย. 52 ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบราซิเลีย

นักเรียนวิชาภูมิศาสตร์อาจพอทราบอยู่บ้างว่า ในโลกเรานี้ชื่อบ้านนามเมืองที่ตั้งซ้ำกัน หรือการที่เมืองเมืองหนึ่งได้ชื่อตำบลหนแห่งของตนตามชื่อสถานที่ที่มีอยู่ก่อนแล้วเดิมที่อื่น เพราะผู้ก่อตั้งเมืองมีเชื้อสายมีความสัมพันธ์ หรือรู้สึกชอบพอนิยมยกย่องเมืองเก่าเมืองนั้น ก็มีอยู่หลายแห่งในโลก เอาง่ายๆ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือกรุงศรีอยุธยาของไทยในอดีตนั้น ก็ได้ชื่อตามกรุงอโยธยาในอินเดีย ซึ่งนิทานฮินดูว่าเป็นเมืองพระราม คนไทยโบราณท่านชอบเรื่องรามายณะก็เอามาตั้งเป็นชื่อเมืองในไทย ยิ่งที่สหรัฐอเมริกา ก็มีชื่อเมืองที่ฝรั่งจากยุโรปโลกเก่าขอยืมไป

ตั้งชื่อชุมชนใหม่ของตนในโลกใหม่อีกเยอะแยะ เช่น นิวยอร์กหรือ “ยอร์กใหม่” นั้น ตั้งตามชื่อเมืองยอร์กในอังกฤษ แต่เดิมเคยชื่อนิวอัมสเตอร์ดัม หรือ “อัมสเตอร์ดัมใหม่” ซึ่งก็เป็นการตั้งตามชื่อเมืองในฮอลแลนด์เช่นกัน อย่างภูมิภาคนิวอิงแลนด์ก็แปลตรงๆ ได้ง่ายๆ ว่า “อังกฤษใหม่” หรืออย่างเมืองชื่อปารีสนั้นก็มีทั้งกรุงปารีสดั้งเดิมที่ฝรั่งเศส และเมืองปารีสที่รัฐอิลลินอยส์ในสหรัฐฯ เป็นต้น

เกริ่นมาเสียยาวข้างบนนี้ เพื่อจะขอแนะนำเมืองเมืองหนึ่งในบราซิลดินแดนลูกหนังให้ท่านผู้อ่านได้รู้จัก ฝากไว้ในอ้อมใจมิตรรักแฟนเพลงชาวไทย เพราะ**เมืองที่ว่านี้มีชื่อเป็นภาษาโปรตุเกส (อันเป็นภาษาราชการของบราซิล) ว่าเมือง Tailandia (อ่านว่า ไตลันเดีย) แปลได้ตรงตัวว่า “ไทยแลนด์” หรือประเทศไทยนั่นเอง** ทางการบราซิลจงใจตั้งชื่อให้เป็นเกียรติแก่เมืองไทยเลยทีเดียว เมืองไตลันเดียนี้เพิ่งสถาปนาขึ้นใหม่หมาด มีอายุได้ 21 ปี ตั้งอยู่ในรัฐปารา (Para) ทางตอนเหนือของประเทศ ซึ่งมีแม่น้ำอะเมซอนอันเลื่องชื่อไหลผ่านรัฐ ไตลันเดียอยู่ห่างจากเมือง Belem ซึ่งเป็นเมืองเอกของรัฐปารา ราว 250 กม. ตอนนี้มีประชากรไตลันเดียที่ไม่ใช่คนไทยแต่เป็นคนบราซิลอยู่ในเมืองนี้ประมาณ 72,000 คน พื้นที่ 4,430 ตร.กม. เรียกได้ว่าเป็นเมืองไม่เล็กไม่ใหญ่ กำลังพอดี

เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2552 ที่ผ่านมา ท่านทูตจักริน ฉายะพงศ์ อัครราชทูตไทย ณ กรุงบราซิเลีย ได้ต้อนรับท่านนายกเล็ก Gilberto Sufredine นายกเทศมนตรีของเมืองนี้ กับคุณ Nilson Pinto ส.ส.จากรัฐปารา และเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของเทศบาลเมืองไตลันเดีย ซึ่งมาขอเข้าเยี่ยมคารวะท่านทูตไทยเพื่อแนะนำเมืองและสร้างสายใยสัมพันธ์ระหว่างเมืองไทย (ต้นตำรับ) กับเมือง Tailândia จะได้แลกเปลี่ยนและร่วมมือกันด้านต่างๆ ต่อไปในอนาคต

คุณ Pinto และท่านนายก Sufredine เล่าข้อมูลเกี่ยวกับเมืองที่

ชื่อเหมือนเมืองไทยแห่งนี้ว่า สภาพอากาศคล้ายคลึงกับบ้านเรา กิจกรรมเศรษฐกิจสำคัญคือป่าไม้ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลัก (ของไทยเราทำป่าหายไปแยะแล้ว - เฉพาะข้อนี้ไตลันเดียไม่ต้องเลียนแบบเราก็ได้) ปลูกข้าวถั่ว และถั่วเหลือง ปัจจุบันเมืองกำลังเติบโตอย่างรวดเร็วจากการทำอุตสาหกรรมป่าไม้ แต่เทศบาลเมือง Tailândia อยากให้การเติบโตที่ว่านี้เป็นไปอย่างสมดุล ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และการรักษาป่าไม้แบบยั่งยืนด้วย และได้เริ่มโครงการปลูกต้นไม้ในเมืองกว่า 10 ล้านต้นแล้ว นอกจากนี้เมือง Tailândia กำลังริเริ่มอุตสาหกรรมผลิตน้ำมันปาล์มและการผลิตไบโอดีเซล ซึ่งจะเป็นอุตสาหกรรมหลักของเมืองนี้ได้ต่อไป ทางเมืองสนใจจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับไทยด้านการทำป่าไม้แบบยั่งยืน และการเสริมสร้างสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกัน

โอกาสนี้ท่านทูตได้เชิญคณะร่วมงานเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจัดเมื่อวันที่ 3 ธันวาคมที่ Clube do Exercito กรุงบราซิเลีย รวมทั้งได้ตอบรับคำเชิญของคณะว่าจะหาโอกาสไปเยี่ยมเมืองไตลันเดียด้วยต่อไป ไท ดูโต ขอตั้งจิตอธิษฐานอวยพรให้เมืองที่เพิ่งมีโอกาสได้รู้จักนี้มีความสุขความเจริญ สงบเรียบร้อย และสมัครสมานสามัคคีกันยิ่งๆ ขึ้นไปเทอญ.

บทความนี้ได้นำไปเผยแพร่ในคอลัมน์ “คนไทยใต้ฟ้ากว้าง” ของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 22 พ.ย. 2552 ด้วย

ไท ดูโต หรือ คุณอภิรัตน์ สุคนธาภิรมย์ ณ พัทลุง
ปัจจุบันเป็นนักการทูตระดับชำนาญการ
สังกัดกองประมวลและวิเคราะห์ข่าว
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ภารกิจตามล่าหาแหวนทองคำ ในรัสเซีย

● โดย หทัยชนก ฤทธาคนี ฟรุโม

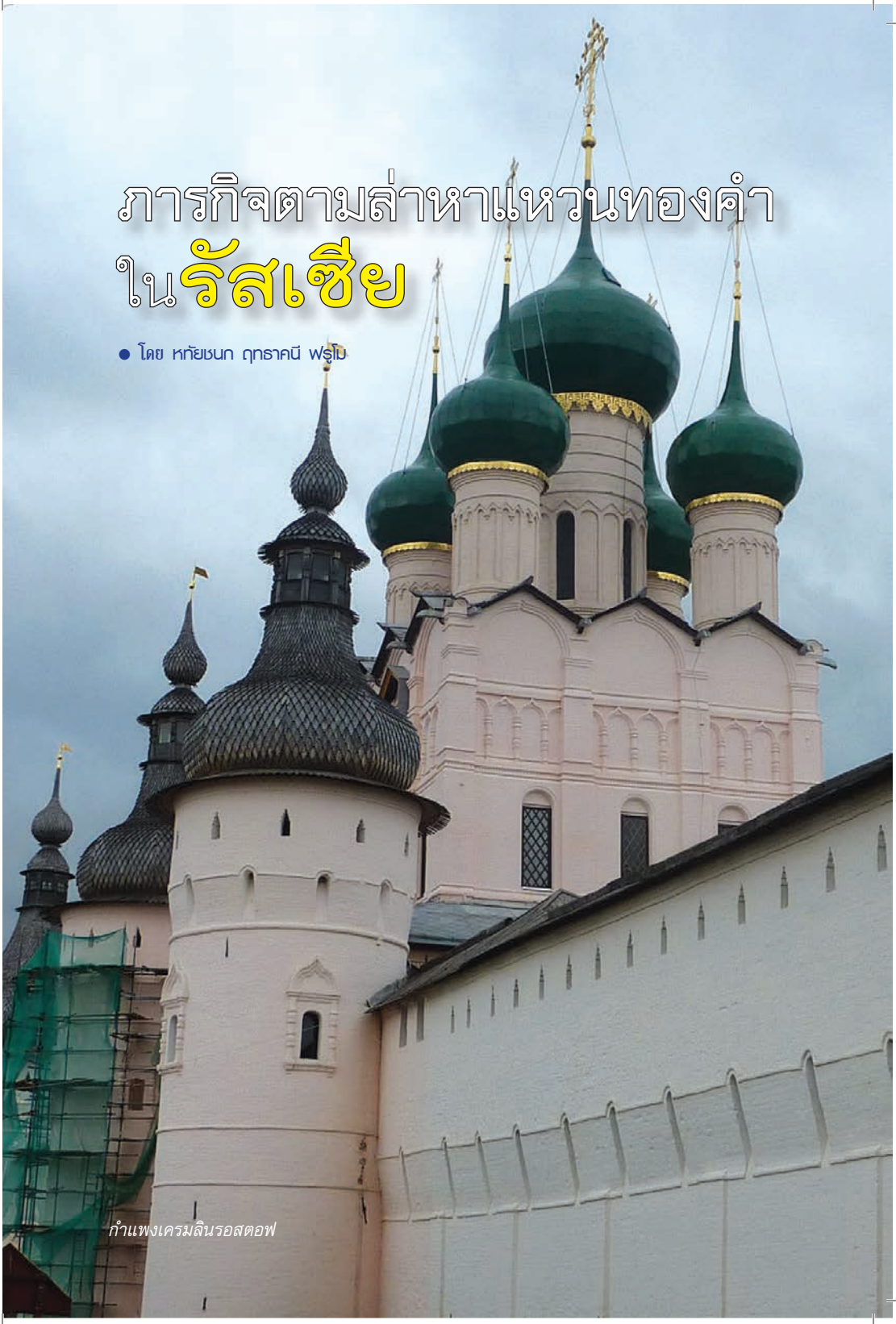

กำแพงเครมลินรอสตอฟ

เครมลินเมืองรอสตอฟ

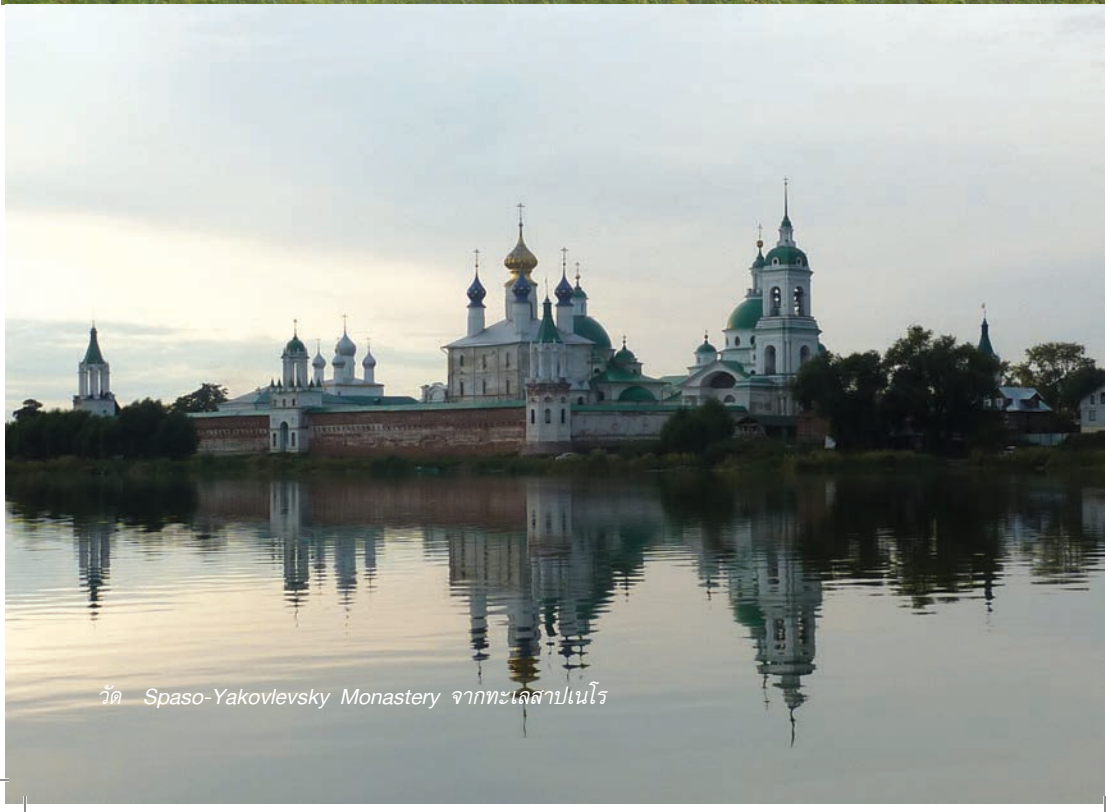

วัด Spaso-Yakovlevsky Monastery จากทะเลสาปเนโร

ฉบับที่แล้ว ชวนท่านผู้อ่านทำความรู้จักกับกรุงมอสโกแบบพอหอมปากหอมคอไปหน่อยหนึ่ง ฉบับนี้ เรามาทำความรู้จักกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอันดับต้นๆ ของรัสเซียกันบ้างดีกว่าค่ะ เริ่มต้นแค่เห็นชื่อเรื่องที่จั่วหัวไว้ ภารกิจตามล่าหาแหวนทองคำ ท่านผู้อ่านก็อาจจะนึกไปว่า ดิฉันกำลังจะมาชวนไปอ่านหนังสือเรื่อง "The Lord of the Rings[1]" ที่เขียนโดยศาสตราจารย์ J. R. R. Tolkien ที่ฮอลลีวู้ดมาทำเป็นหนังฉาย 3 ภาคโด่งดังไปเมื่อหลายปีก่อน

ใครจะไปคิดว่า "แหวนทองคำ" ในเรื่อง "The Lord of the Rings" ที่ทั้งโฟรโด แบ็กกิ้นส์ (Frodo Baggins เป็นตัวเอกของเรื่อง) และใครต่อใครเฝ้าตามหาและแย่งชิงกันจนเปิดศึกสงครามไปทั่ว เพื่อแสวงหามาซึ่งอำนาจในการครอบครองดินแดน middle-earth หรือมัชฌิมโลกนั้นมันมีอยู่จริงๆ ให้เห็นกันจะๆ ได้ในรัสเซียนี่เองค่ะ และที่สำคัญมันไม่ใช่แค่แหวนทองคำธรรมดาๆ เท่านั้นนะคะ แต่เป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญของรัสเซียที่กระจายตัวเป็นรูปคล้ายๆ กับวงแหวนอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงมอสโก หรือตามเส้นทางหลวงสาย M8 และ M7 ซึ่งสามารถเดินทางไปได้ด้วยรถไฟหรือรถประจำทางจากกรุงมอสโกแล้วแต่ใจปรารถนา แต่ให้สะดวกคงไม่พ้นการเดินทางไปด้วยรถยนต์นี่แหละค่ะ

---

[1] นิยายแฟนตาซีขนาดยาว 3 ตอนจบประพันธ์โดยศาสตราจารย์ชาวอังกฤษ เจ. อาร์. อาร์. โทลคีล เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการแย่งชิงการครอบครองแหวนเอกธำมรงค์วงหนึ่งซึ่งเป็นแหวนที่สามารถควบคุมแหวนแห่งอำนาจวงอื่นๆ อีก 16 วง โดยโฟรโดคนแคระที่เป็นเจ้าของผู้ครอบครองแหวนแห่งอำนาจจะต้องนำมันไปทำลายที่ภูเขามรณะ โดยแหวนเอกธำมรงค์นี้ มีอักขระโบราณสลักที่คุณวัลลี ชื่นยงได้ถอดความไว้ได้อย่างงดงามในหนังสือลอร์ดออฟเดอะริงส์ภาคภาษาไทยว่า "วงเดียวเพื่อครองพิภพ วงเดียวเพื่อค้นพบจบหล้า วงเดียวเพื่อสาปสิ้นทุกวิญญาณ พันธนาไว้ในความมืดมน"

กลุ่มเมืองโบราณเหล่านี้ได้รับการขนานนามว่า "วงแหวนทองคำ" หรือเดอะ โกลเด้นริง (The Golden Ring หรือเรียกเป็นภาษารัสเซียว่า ซาลาโตย คัลโซ หรือ Золото́е кольцо́) ซึ่งอย่างที่เกริ่นไว้แต่แรก ว่าแหวนทองคำของโฟรโดเป็นแหวนที่มีอำนาจในการครองโลก ดังนั้น เมืองในกลุ่มวงแหวนทองคำของรัสเซียก็ย่อมไม่ใช่เมืองท่องเที่ยวธรรมดาๆ เท่านั้นเช่นกัน แต่เป็นกลุ่มเมืองที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานของความเป็นชาติของรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายรัสเซียนออร์ธอดอกซ์ (Russian Orthodox) อีกทั้งยังเป็นเมืองที่มีเหตุการณ์สำคัญๆ ในประวัติศาสตร์ของรัสเซียเกิดขึ้นมากมายหลายเหตุการณ์อีกด้วย เช่น เป็นต้นกำเนิดของกองทัพเรือรัสเซีย เป็นต้น ดิฉันคิดว่า เมืองวงแหวนทองคำมีลักษณะคล้ายๆ กับเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งมากกว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวทั่วๆ ไป เพราะเวลาที่เราได้ไปเที่ยวแล้วจะเห็นว่าเกือบทั้งเมืองเป็นที่ตั้งของอนุสรณ์สถาน และโบราณสถานที่สำคัญในสมัยยุคคริสต์ศตวรรษที่ 12-18 รวมทั้งอาคารบ้านเรือนที่สวยงาม เมืองบางแห่งมีอายุกว่าพันปี เช่น เมืองยาราสลาฟ (Yaroslavl) ที่เพิ่งฉลองครบรอบ 1,000 ปีไปเมื่อวันที่ 10-12 กันยายนที่ผ่านมานี่เอง และถ้าใครอยากเห็นโบสถ์หลังคาหัวหอมแนวรัสเซียหลากสีหลากขนาดแล้วก็ต้องมาเที่ยวที่วงแหวนทองคำค่ะ รับรองว่ามีให้ชมกันอย่างจุใจ

เมืองวงแหวนทองคำ ประกอบด้วยเมืองสำคัญๆ 12 เมือง[2] ตัวดิฉันนั้นทำงานอยู่ในมอสโกก็เป็นเวลาเกือบ 2 ปี แล้วก็จริง แต่อายจังค่ะที่ต้องบอกท่านผู้อ่านว่ายังเดินทางไปเที่ยวไม่ครบทั้ง 12 เมืองเลยค่ะ และในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ ดิฉันจะออกปฏิบัติการพาท่านผู้อ่านไป

---

[2] เซอร์เกียฟ ปาสัด, เปเรสลาฟ-ซาเลสกี้, รอสตอฟ เวลิกี้, ยาราสลาฟ, คอสโครมา, อีวานาวา, กัส-คูสตาลนู, ซุสดาล, วลาดิเมียร์, รูเบียงสก์, อูกลิช และอเล็กซานดรอฟ

เครมลินจากทะเลสาปเนโร

ตามล่าหาแหวนทองคำด้วยกันที่เมืองสำคัญๆ จำนวน 4 เมืองค่ะ เรียกว่าไปเที่ยวแบบพอหอมปากหอมคอนะคะ เดี๋ยวบทความยาวเกินไป ท่านบรรณาธิการจะตัดออกไม่ยอมให้ตีพิมพ์ค่ะ หุๆๆ สำหรับการปฏิบัติภารกิจในครั้งนี้ ดิฉันได้รับความอนุเคราะห์จากคุณโอลกาเพื่อนผู้น่ารักจากสถานเอกอัครราชทูตยูเครนประจำกรุงมอสโก กับคุณแม่ที่ใจดีอุตส่าห์ขับรถพาดิฉันและท่านผู้อ่านไปตามล่าแหวนทองคำด้วยกันค่ะ

ที่จริงภารกิจที่ตั้งใจไว้แต่แรก คือ เดินทางไปร่วมงานเทศกาลเฉลิมฉลองครบรอบ 1,000 ปีของเมืองยาราสลาฟ และชมพิธีเปิดโบสถ์เก่าแก่ประจำเมืองที่เพิ่งบูรณะเสร็จ ที่รัฐบาลรัสเซียจัดงานอย่างยิ่งใหญ่อลังการ ฉลองกันเต็มที่ถึง 3 วัน 3 คืน โดยมีนายวลาดิเมียร์ ปูติน นายกรัฐมนตรี พร้อมด้วยนายดิมิทรี เมดเวเดฟ ประธานาธิบดีร่วมเป็นประธาน และคณะทูตานุทูต รวมทั้งบุคคลสำคัญจากทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้าร่วมพิธีเฉลิมฉลองดังกล่าวด้วย แต่ปรากฏว่าเรายังไม่ทัน

กลางลานภายในเครมลินรอสตอฟที่มองเห็นโบสถ์หลังคาหัวหอม

ออกเดินทางจากกรุงมอสโกไปไหน ก็ต้องเผชิญกับภาวะรถติดชนิดยาวเหยียดทำให้ต้องเปลี่ยนแผนการเดินทางจากเมืองยาราสลาฟที่อยู่ห่างจากกรุงมอสโกเพียงแค่ 250 กม. ไปเที่ยวที่เมืองรอสตอฟ หรือ Rostov Velikiy แทน ซึ่งแม้ดิฉันจะเคยซื้อทัวร์ไปท่องเที่ยวเมืองนี้กับพี่ๆ ที่สถานทูตมาก่อนหน้านี้เพียงไม่นาน แต่ไหนๆ เราก็ลงเรือ เอ๊ย ลงรถคันเดียวกันแล้ว ให้ไปไหนดิฉันก็พร้อมลุยค่ะ

ทริปของเราเริ่มต้นที่เมือง**รอสตอฟ** ซึ่งมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า **รอสตอฟ-เวลิกี้** หรือ **Rostov the Great** ที่เรียกแบบนี้ก็เพื่อไม่ให้สับสนกับเมือง Rostov-on-Don ที่อยู่ริมแม่น้ำตอนทางใต้ของประเทศนั่นเอง เมืองรอสตอฟตั้งอยู่ห่างจากกรุงมอสโกประมาณ 202 กม. เป็นหนึ่งในเมืองที่เก่าที่สุดในเส้นทางสายวงแหวน อายุเกือบๆ พันปีเก่าแก่ไม่แพ้เมืองยาลาสลาฟที่ตั้งใจไปเที่ยวกันแต่แรก เมืองรอสตอฟตั้งอยู่บนฝั่ง

ทะเลสาปเนโร ตำนานที่มาของเมืองนี้ไม่ชัดเจนนัก บ้างก็ว่าเคยเป็นเมืองหลวงเก่าของชนเผ่า Merya ซึ่งชนเผ่าโบราณเชื้อสายฟินแลนด์ บ้างก็ว่าเคยเป็นเส้นทางการค้าของไวกิ้งที่สำคัญ ทำให้ต้องมีการสร้างป้อมปราการเพื่อสำหรับควบคุมการเดินทางผ่านเมืองมาแต่ครั้งโบราณ และแม้เมืองรอสตอฟจะถูกพวกมองโกลและพวกโปล์เผาทำลายและปล้นสะดมในสมัยศตวรรษที่ 13 และ 14 แต่ป้อมเครมลินของรอสตอฟก็ยังได้รับการบูรณะอย่างสวยงาม จนได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในบรรดาป้อมเครมลินที่สวยงามที่สุดในประเทศ นอกเหนือจากพระราชวังเครมลินที่กรุงมอสโก

การเดินทางเข้าสู่เครมลินของรอสตอฟต้องผ่านเส้นทางที่เลียบขนานไปกับทะเลสาปเนโร ซึ่งถือว่าเป็นความน่าประทับใจ เพราะเราจะมองเห็นยอดโบสถ์แบบหัวหอมหลายสีหลายขนาดทั้งเล็กทั้งใหญ่นับสิบๆ ยอดเรียงรายโผล่พ้นขอบกำแพงตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้า สวยเสียจนต้องแวะถ่ายรูปกันข้างทาง โอลกาแวะจอดรถไม่ไกลจากเครมลินนัก จากนั้นพวกเราก็ไปซื้อตั๋วเข้าชมเครมลินแห่งรอสตอฟ ซึ่งค่าตั๋วจะแบ่งเป็นส่วนๆ ให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อได้ตามสะดวก ถ้าอยากแค่เดินเข้าไปชมเครมลินก็ไม่กี่สิบรูเบิลเท่านั้นเองค่ะ แต่ถ้าหากอยากถ่ายรูปด้านในต้องเสียค่าธรรมเนียมการถ่ายภาพที่มีราคาถึง 200 รูเบิลแพงกว่าค่าตั๋วเข้าชมอีกนะคะ

ประวัติของเครมลินแห่งรอสตอฟมีอยู่ว่า ในศตวรรษที่ 16 ที่รอสตอฟได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสังฆมณฑล อัครสังฆราช Iona Sysoevich แห่งสังฆมณฑลรอสตอฟ จึงมีดำริให้สร้างเครมลินแห่งรอสตอฟขึ้น เพื่อเป็นที่ตั้งของวังที่ประทับสำหรับอัครสังฆราชแห่งสังฆมณฑลรอสตอฟ รวมทั้งมีการสร้างโบสถ์ที่สวยงามหลายแห่ง เช่น โบสถ์ Savior Church-na-Senyakh โบสถ์ Resurrection of Christ และโบสถ์ St. John the Apostle ลักษณะเด่นของโบสถ์ในเครมลินรอสตอฟ คือ ผนังภาพเขียน

หอมใหญ่ขายพวงละร้อยรูเบิลด้านหน้าวัด Spaso-Yakovlevsky Monastery ในรอสตอฟ

เด็กน้อยหน้าประตูโบสถ์

ปูนเปียกที่มีสีแดง น้ำเงิน และเหลืองที่สดใสและโดดเด่นมากๆ ภาพเขียนสีเต็มผนังกำแพงโบสถ์สูงจากพื้นจรดยอดโบสถ์ สวยลายตาไปหมด มีโบสถ์แห่งหนึ่งในเครมลิน (ต้องขออภัยที่จำชื่อมิได้) มีภาพเขียนสีรูปนรกและสวรรค์ โดยมีภาพผู้คนที่ถูกลงโทษในอิริยาบถต่างๆ ด้วย เห็นแล้วคล้ายๆ กับวัดไผ่โรงวัวที่สุพรรณบุรีเลยค่ะ คาดว่าคงเป็นความตั้งใจให้ผู้คนหวาดกลัวและไม่กล้ากระทำผิดศีลธรรม แถมบรรยากาศในโบสถ์ยังมืดครึ้ม ชวนให้เกิดความรู้สึกขนลุกดีทีเดียว

ลาน Courtyard ตรงกลางของเครมลินรอสตอฟมีสระน้ำขนาดเล็ก ที่เวลาไปยืนแล้วให้ความรู้สึกราวกับต้องมนต์ขลัง และถูกโอบล้อมด้วยโบสถ์หัวหอมรอบทิศทาง ทำให้ได้อารมณ์โรแมนติกไปอีกแบบ จนไม่น่าแปลกใจหรอกค่ะ ที่มีคู่บ่าวสาวหลายคู่เลือกมาฉลองและถ่ายภาพกันในเครมลินหลายๆ คู่ นอกจากนี้ ยังมีการสร้างทางเดินเชื่อมโยงระหว่าง

โบสถ์ต่างๆ ภายในเครมลินด้วย การเดินไปมาระหว่างวิหารแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งจึงทำได้อย่างสะดวก เหมาะกับสภาพภูมิอากาศในทุกฤดู โดยเฉพาะในฤดูหนาวที่มีหิมะตกหนักและอากาศหนาวเย็นของรัสเซีย และหากมีนักท่องเที่ยวท่านใดที่สนใจหาประสบการณ์แปลกใหม่ ก็ยังสามารถเลือกเข้าพักในอาคารเก่าภายในเครมลินที่ได้รับการปรับปรุงเป็นโรงแรมได้ด้วย แต่ดิฉันและโอลกาใจไม่แข็งพอที่จะนอนพักภายในเครมลินหรอกนะคะ ขอเลือกพักโรงแรมด้านนอกเครมลินดีกว่า กลัวว่าจะได้เจอเพื่อนต่างมิติน่ะค่ะ

ท่านผู้อ่านเคยสงสัยบ้างไหมคะ ว่าทำไมภายในป้อมเครมลินถึงมีโบสถ์มากมายหลายหลังนักแทนที่จะมีแค่โบสถ์เพียงแห่งหรือ 2 แห่งก็พอ เช่น พระราชวังเครมลินที่กรุงมอสโกก็มีโบสถ์ตั้ง 3-4 หลัง ที่รอสตอฟก็มีอย่างน้อย 4-5 หลังทีเดียว เหตุผลสำคัญมี 3 ประการค่ะ ประการแรกคือสภาพภูมิอากาศของรัสเซียที่มีความรุนแรง ถ้าหน้าหนาวก็หนาวจัด ถ้าหน้าร้อนก็ร้อนนัก จึงต้องสร้างโบสถ์ให้มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ตามความเหมาะสมกับสภาพอากาศ เพราะระบบเครื่องทำความอุ่นไม่มี ถ้าอากาศหนาวจัดก็ต้องทำพิธีในโบสถ์ที่มีขนาดเล็ก และในช่วงหน้าร้อนก็จะเปิดโบสถ์ขนาดใหญ่ เหตุผลที่สองก็คือ การสร้างโบสถ์อุทิศให้สำหรับนักบุญเป็นการเฉพาะ และเหตุผลประการสุดท้าย ก็เป็นเพราะว่า พระราชวงศ์แต่ละพระองค์ทรงโปรดสร้างโบสถ์สำหรับประกอบพระราชพิธีสำคัญๆ ส่วนพระองค์ ดังนั้น ในเครมลินของเมืองอาจจะมีโบสถ์ตั้งแต่ 2-3 หลังขึ้นไปหรือมากกว่านั้นได้ค่ะ

นอกจากเครมลินของเมืองแล้ว สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดในรอสตอฟอีกแห่ง คือ วัด Spaso-Yakovlevsky Monastery ซึ่งเป็นวิหารศิลปะนีโอคลาสสิก ตั้งอยู่ทางซ้ายของเครมลิน ริมฝั่งทะเลสาปเนโร ภายในมีการสร้างแท่นบูชาอุทิศให้แก่นักบุญดิมิทรีแห่งรอสตอฟที่สวยงามมาก

แอ็คชั่นของคุณแม่ที่หน้าโบสถ์

เราเดินออกจากเครมลินลัดเลาะไปตามเส้นทางดินแฉะๆ ริมทะเลสาบเนโรแบบไม่มีจุดหมายปลายทางอะไรนัก แต่ประจวบเหมาะไปเจอเรือล่องทะเลสาบเนโรที่มีให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวและกำลังแล่นเข้ามาจอดเทียบท่าพอดี โอลกาเลยชวนล่องเรือเที่ยวทะเลสาบเนโร ชมวิวทิวทัศน์ของวิหารและเครมลินในยามเย็นที่พระอาทิตย์โพล้เพล้ใกล้จะพ้นขอบฟ้า สวยจับตาและสบายใจได้ดีจังค่ะ สนนราคาล่องเรือในทะเลสาบเริ่มต้นที่ 200 รูเบิล โดยขึ้นอยู่จำนวนลูกค้า ถ้ามีลูกค้าแค่ไม่กี่คนราคาก็แพงหน่อย และถ้ามีคนเยอะราคาก็จะลดหลั่นลงตามสัดส่วนค่ะ ระยะเวลาการชมทะเลสาบประมาณ 45 นาที แต่เป็นเวลาที่คุ้มค่ามากทีเดียวค่ะ ทำให้ใจรู้สึกสบายอย่างบอกไม่ถูก

หากท่านผู้อ่านมาเที่ยวรอสตอฟก็ต้องแวะซื้อสินค้าสำคัญของเมืองนั่นก็คือเอนาเมลล์ (enamel) หรือกระเบื้องเคลือบลงยาซึ่งมีชื่อเสียงมากที่สุดในรัสเซีย หากจะถามว่าเอนาเมลล์คืออะไร ดิฉันว่าวิธีการทำใกล้เคียง

ภาพจากเว็บไซต์ http://www.artrusse.ca/enamel__en.htm และ www.hudson-neva.com/finift/earrings.htm

กับการทำเครื่องเคลือบเบญจรงค์ของไทย แต่อาจจะแตกต่างกันบ้าง เพราะเอนาเมลล์ของรัสเซียทำด้วยโลหะทองแดงเคลือบด้วยเนื้อกระเบื้องถึง 3 ชั้น และต้องอบด้วยความร้อนในอุณหภูมิที่แตกต่างกัน จากนั้นจึงค่อยๆ ลงสีเป็นภาพต่างๆ และต้องอบด้วยความร้อน โดยใช้อุณหภูมิที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสีแต่ละสี ลวดลายของเอนาเมลล์ในยุคแรกๆ ศิลปินมักจะวาดรูปนักบุญสำหรับตกแต่งชุดหรือมงกุฎของอัครสังฆราช หรือบาทหลวงผู้ทรงศักดิ์ ต่อมาเริ่มพัฒนาเป็นภาพวิวทิวทัศน์ของเมือง รวมทั้งเริ่มทำเป็นเครื่องใช้ตกแต่งบ้าน เช่นฝากล่องเก็บเครื่องประดับ รวมทั้งเครื่องประดับประเภทต่างๆ มีทั้งกำไลข้อมือ ตุ้มหู จี้ห้อยคอ และเข็มกลัด เป็นของที่ระลึกและของฝากที่มีเอกลักษณ์ความเป็นรัสเซียค่ะ สนนราคามีตั้งแต่ไม่กี่สิบ กี่ร้อยจนถึงหลายพันบาทค่ะ ขึ้นอยู่กับฝีมือและลวดลาย ถ้าลวดลายละเอียดมาก ก็แพงมากค่ะ อ้อ... ดิฉันลืมบอกไปค่ะว่า ถ้าใครชอบเครื่องประดับแนวๆ นี้ ก็ต้องแวะชมพิพิธภัณฑ์เอนาเมลล์ที่ตั้งอยู่ภายในเครมลินของรอสตอฟค่ะ กลับออกมาแล้ว ทำให้อยากซื้อของฝากประเภทนี้มากขึ้นทั้งๆ ที่เมื่อก่อนดิฉันไม่ค่อยนึกอยากซื้อเท่าไหร่ เพราะรู้สึกว่ามันดูเชยๆ เหมือนเข็มกลัดของคุณย่าที่เคยเห็นตอนเด็กๆ

พวกเราแวะพักค้างคืนที่โรงแรมสไตล์รัสเซียในเมืองรอสตอฟ ในเวลายามเย็นของวันเสาร์แบบนี้ เมืองรอสตอฟกลับเงียบกริบจนแทบไม่เห็นคนเดินถนน เหมือนกับเมืองร้าง ร้านรวงต่างๆ ปิดกันตั้งแต่บ่ายสามโมง

ไกด์กิตติมศักดิ์ โอลกาและคุณแม่ในเมืเองเปเรสลาฟ

แล้ว บรรยากาศชวนให้เงียบเหงาเศร้าซึม และวังเวงจับใจ ดิฉันอดนึกดีใจที่ไม่ได้มาเที่ยวที่นี่คนเดียว เพราะขืนให้มาเดินดุ่ยๆ แบบนี้คนเดียวก็หลอนๆ ในหัวใจได้เหมือนกันนะคะ ยิ่งฤดูใบไม้ร่วง บรรยากาศยิ่งอึมครึมอยู่ เพื่อนร่วมทาง คุณโอลกาบ่นอยากที่นั่งจิบเบียร์เย็นๆ แต่ดูเหมือนจะหาที่เหมาะๆ ไม่ได้เสียที เราเลยตัดสินใจซื้อเค้กกับโยเกิร์ตไปเป็นอาหารว่างนั่งทานกันที่โรงแรมแทน

พอกินอิ่มนอนหลับเต็มตา พวกเราจึงพร้อมแล้วสำหรับการเดินทางในวันต่อมา เรารีบตื่นกันโดยไม่อ้อยอิ่ง และรีบออกเดินทางจากเมืองรอสตอฟกันแต่เช้าตรู่ เพราะเหตุผลง่ายๆ สำหรับคนหิวอาหารเช้าทั้งสามคน ก็คือเราหาร้านอาหารเช้ารับประทานในเมืองไม่ได้เลยค่ะ เหลือเชื่อนะคะ ร้านอาหารที่ติดป้ายว่าบริการตลอด 24 ชั่วโมง ถ้าไม่ปิด ก็ไม่ให้บริการค่ะ ไม่ให้บริการจริงๆ นะคะ เพราะเราสามคนเดินไปหาอาหารเช้ารับประทานที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงแรม ปรากฏว่า พอเดินเข้าไป สาวเสิร์ฟพูดหน้าตาเฉยว่า “มีอาหารเช้า แต่ไม่สามารถให้บริการพวกคุณตอนนี้หรอก (ขณะนั้นเวลาแปดโมงกว่าค่ะ) เพราะฉันต้องดูแลลูกค้าวีไอพีท่าน

นี้ก่อน” โอ้แม่เจ้า มีลูกค้านั่งอยู่คนเดียวเนี่ยนะ มีสาวเสิร์ฟสองคนด้วย โถไอ้เราก็นึกว่ามีแขกลงมารับประทานอาหารที่ร้านทั้งรถทัวร์สักยี่สิบสามสิบคน ด้วยความโกรธ หรือชื่นชมแกมหมั่นไส้ที่คุณสาวเสิร์ฟดันเกิดมีหัวใจรักการบริการเฉพาะลูกค้าวีไอพี เราสามสาวที่เริ่มโมโห (หิว) จึงต้องเดินออกจากมาจากร้านแบบเงียบๆ และเจียมตัว ก็เราไม่ใช่ลูกค้าวีไอพีของเขานี่เนอะ จะไปว่าอะไรเขาได้กันล่ะ นอกจากออกไปหาอาหารเช้าทานกันดาบหน้าดีกว่า

สุดท้ายเราแวะทานอาหารเช้ากันที่ข้างทางนั่นแหละค่ะ มีร้านอาหารหลายร้านทีเดียว ลองดูท่าทีเลือกร้านที่มีรถจอดเยอะๆ เป็นหลัก พวกเราเลือกอาหารเช้าแบบรัสเซียแท้ๆ เลยค่ะ คือ แพนเค้กสอดไส้ต่างๆ ซึ่งดิฉันเลือกไส้ชีสหวานกับครีมเปรี้ยวแนวรัสเซี้ยรัสเซีย แบบว่าเกิดอารมณ์อยากลองของ รสชาติประหลาดๆ ดีทีเดียว คือมันทั้งหวานทั้งเลี่ยนแทรกด้วยรสเปรี้ยวของครีมซอส ดูจะไม่ค่อยเหมาะกับลิ้นไทยๆ แบบดิฉันเท่าไหร่ แต่ข้อดีของอาหารแปลกๆ ประเภทนี้ก็คือมันอืดท้องดีจัง ทำให้มีแรงเดินทางต่อไป

เป้าหมายของเราในวันนี้คือ**เมืองเปเรสลาฟ-ซาเลสกี้** (Pereslavl-Zalesskiy) ซึ่งโอเลกาเล่าให้ฟังว่า เป็นเมืองที่สำคัญต่อประวัติศาสตร์กองทัพเรือของรัสเซีย เมืองนี้ตั้งอยู่ริมทะเลสาบ Pleshcheyevo ใกล้ปากแม่น้ำ Trubezh สร้างขึ้นโดยเจ้าชายยูริ (ผู้ก่อตั้งกรุงมอสโก) ซึ่งในปี ค.ศ. 1688-1693 พระเจ้าปีเตอร์มหาราชแห่งรัสเซียทรงประทับที่เมืองนี้ และทรงสนพระทัยการต่อเรือ จนสร้างกองทัพเรือขนาดย่อมส่วนพระองค์ขึ้น ซึ่งเรือเล็กที่ทรงต่อไว้เรียกเป็นภาษารัสเซียว่า *Botik* มีเรื่องเล่าว่าพระสหายของพระองค์ที่ร่วมขบวนการต่อเรือด้วยกันนั้น ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งสูงๆ ในกองทัพเรือรัสเซียกันเกือบหมด และถือว่าเป็นต้นกำเนิดของกองทัพเรือรัสเซียเริ่มมาจากกองทัพเรือเล็กๆ ของพระเจ้าปีเตอร์

มหาราชนี่เอง เมื่อพระเจ้าปีเตอร์มหาราชเดินทางออกไปจากเมืองนี้ กองทัพเรือเล็กของพระองค์ที่ว่ากันว่ามีถึงเกือบร้อยลำนั้นก็ถูกทอดทิ้งละเลยไม่ดูแล จวบจนพระองค์ทรงทราบเข้าก็ทรงกริ้ว ทำให้มีคำสั่งให้ขนเรือทั้งหมดไปเก็บไว้ที่โรงเก็บเรือในเมือง ยกเว้นเรือลำเล็กที่จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์เรือลำเดียวนี่แหละที่เหลือรอดจากเหตุการณ์เพลิงไหม้โรงเก็บเรือในเมือง เพราะเรือลำนี้ไม่ได้ถูกขนไปตั้งเก็บที่โรงเก็บเรือเช่นกับลำอื่นๆ ซึ่งไม่รู้เหมือนกันว่าทำไม ใครมาเยี่ยมเยือนเมืองนี้ก็อย่าลืมแวะชมพิพิธภัณฑ์เรือเล็กของพระเจ้าปีเตอร์มหาราชบริเวณเนินเขาใกล้พระตำหนักที่ประทับของพระเจ้าปีเตอร์มหาราชที่ตั้งตรงข้ามกับทะเลสาบ Pleshcheyevo นั่นเอง

ในเมืองเปเรสลาฟยังมีโบสถ์วิหารที่สวยงามอีกหลายแห่งทีเดียว ทั้งโบสถ์ที่ไม่มีการประกอบพิธีทางศาสนาแล้ว และโบสถ์ที่ยังคงมีการประกอบพิธีกรรมอยู่ เวลาที่เราจะเดินเข้าไปในโบสถ์ที่ยังมีการประกอบพิธีกรรม ผู้หญิงจะต้องคลุมผมให้เรียบร้อย ส่วนผู้ชายต้องถอดหมวกออก เพราะฉะนั้นอย่าแปลกใจที่เห็นสาวๆ รัสเซียคลุมผมเวลาเข้าโบสถ์หรือวิหารต่างๆ นะคะ

โอลกาพาเราไปแวะชมวัด Spaso-Preobrazhensky ซึ่งเป็นที่ตั้งของโบสถ์ Trinity Cathedral สร้างโดยพระเจ้าวาซิลีที่ 3 เนื่องจากทรงมีประสูติกาลพระโอรส แต่ในสมัยสหภาพโซเวียตวัดแห่งนี้ ถูกทิ้งร้างอยู่หลายปี กว่ารัฐบาลโซเวียตจะหันมาบูรณะ แต่ก็ทำเพียงบางส่วนของวัดเท่านั้น สำหรับเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ กระทั่งในปี ค.ศ. 1995 มีการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดครั้งใหญ่ และเปิดให้ประกอบพิธีทางศาสนาอย่างเป็นทางการอีกครั้ง ผู้แสวงบุญมักจะเดินทางมาที่วัดแห่งนี้เพื่อ นำน้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ในป้อมริมกำแพงโบสถ์ตรงข้ามกับโบสถ์ Trinity Cathedral กลับบ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล

วิหาร Trinity-Sergius Monastery หรือวาติกันไของรัสเซีย

เรามุ่งหน้าออกจากเปเรสลาฟประมาณบ่ายโมงกว่าเพื่อเดินทางไปยัง**เมืองเซอร์เกียฟ ปาสัด (Sergiyev Posad)** ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระอารามที่สำคัญที่สุดในรัสเซีย คือ Troitse-Sergiyeva Lavra หรือ Trinity-Sergius Monastery ก่อตั้งโดยนักบุญเซอร์เกียฟแห่งเมืองราดันเนซ (St. Sergius of Radonezh) ในปี ค.ศ. 1345 พระอารามแห่งนี้ถือเป็นศูนย์กลางของจิตวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์แห่งศาสนาคริสต์นิกายรัสเซียนออร์ธอดอกซ์ เทียบได้กับเป็นนครวาติกันของรัสเซียนั่นเอง โดยเมื่อปี ค.ศ. 1993 องค์การ UNESCO ประกาศให้พระอาราม Trinity-Sergius เป็นมรดกโลก นอกจากนี้ พระอารามแห่งนี้ยังมีโบสถ์เป็นที่เก็บพระธาตุของนักบุญเซอร์เกียฟด้วย ซึ่งในแต่ละวันจะมีผู้คนเดินทางมาจากที่ต่างๆ ทั่วสารทิศเพื่อต่อแถวยาวเข้ากราบไหว้สักการะพระธาตุของนักบุญเซอร์เกียฟเป็นจำนวนมากทีเดียวค่ะ

ไกด์กิตติมศักดิ์อ่านหนังสือนำเที่ยวให้ฟังเสียงแจ๋วๆ ว่า ในสมัย

ที่สำหรับอาบน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าจะช่วยรักษาโรคได้ภายในเมือง Radonezh

แรกสร้างนั้น นักบุญเซอร์เกียฟสร้างโบสถ์ไม้เพื่อบูชาพระตรีเอกภาพอันศักดิ์สิทธิ์ (Holy Trinity) ต่อมาได้พัฒนาเป็นวัดขนาดเล็กสำหรับนักบุญเซอร์เกียฟสมัยดำรงตนเป็นนักบวช ในปี ค.ศ. 1355 นักบุญเซอร์เกียฟได้บัญญัติข้อบังคับว่าด้วยการพำนักภายในเขตวัดของนักบวชทั้งหลาย หรือที่เรียกว่า Sergius' Charter ทำให้มีการสร้างโรงอาหาร และโรงครัวภายในวัดเป็นครั้งแรก และมีพระนักบวชที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของนักบุญเซอร์เกียฟจำนวนมากที่ใช้กฎบัตรของเซอร์เกียฟในการกำหนดระเบียบต่างๆ ภายในวัดของตนกว่า 400 แห่งทั่วรัสเซีย มีตำนานเล่าว่าเมื่อปี 1380 นักบวชเซอร์เกียฟได้ประกอบพิธีถวายพรชัยให้แก่พระเจ้าดิมิทรีที่ 1 รวมทั้งส่งพระนักบวชเข้าร่วมในสงครามจำนวน 2 รูปจนทำให้พระองค์ทรงได้รับชัยชนะเหนือพวกตาตาร์จากตอนใต้ในการรบพุ่งที่เมือง Kulikovo แต่ในปี 1408 วัดถูกพวกตาตาร์เผาทำลายได้ จนในปี 1422 ที่พระองค์ได้รับการประกาศยกย่องให้เป็นนักบุญของรัสเซีย และมีการวางศิลาฤกษ์สำหรับสร้างวัดโดยกลุ่มนักบวชจากเซอร์เบียที่อพยพลี้ภัยเข้ามาพำนักในเขตพระ

อารามในสมัยสงครามโคโซโว ในปี 1476 เกือบ 70 ปีภายหลังจากที่วัดถูกเผาทำลาย พระเจ้าอีวานมหาราช หรืออีวานที่ 3 ผู้สถาปนารัสเซียได้สร้างวิหาร Holy Ghost ภายในพระอารามดังกล่าว และพระราชวงศ์รัสเซียอีกหลายพระองค์ได้ทรงสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ มากมายภายในพระอารามในกาลต่อมาด้วย เช่น พระเจ้าอีวานจอมโหด ได้สร้างโบสถ์อัสสัมชัญขึ้นภายในพระอาราม ซึ่งว่ากันว่าสร้างเลียนแบบโบสถ์อัสสัมชัญในพระราชวังเครมลิน แต่มีขนาดใหญ่กว่า

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 พระเจ้าปีเตอร์มหาราชทรงลี้ภัยเข้ามาซ่อนภายในวัด ทำให้มีการก่อสร้างพระราชวังสำหรับพระราชวงศ์ และสำหรับพระสังฆราชด้วย ต่อมาในสมัยของพระจักรพรรดินีอลิซาเบธ พระนางทรงให้ความสำคัญต่อพระอารามแห่งนี้มาก จนมีพระบรมโองการประกาศให้อัครสังฆราชแห่งสังฆมณฑลมอสโกต้องเป็นเจ้าอาวาสของพระอาราม Trinity-Sergius ด้วย และยังมีเรื่องเล่าว่า พระนางทรงโปรดพระอารามแห่งนี้มาก จนต้องเสด็จพระราชดำเนินมาที่นี่เป็นประจำทุกปี และทรงสร้างหอระฆังที่สูงถึง 88 เมตรขึ้นด้วย ซึ่งถือเป็นอาคารที่สูงที่สุดในรัสเซียสมัยนั้น กล่าวได้ว่า พระอาราม Trinity-Sergius เป็นพระอารามของพระราชวงศ์รัสเซีย จวบจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในรัสเซียในปี 1917 รัฐบาลได้ประกาศปิดพระอาราม และใช้เป็นที่ทำการของราชการและเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์แทน ซึ่งในสมัยนั้น มีสมบัติ และของมีค่าในวัดที่ถูกขโมย หรือลักลอบนำไปขายจำนวนมาก ในสมัยโจเซฟ สตาลินมีนโยบายผ่อนคลายมากขึ้น และอนุญาตให้เปิดพระอารามเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ในวันที่ 16 เมษายน 1945 และหลังจากนั้น พระอารามแห่งนี้ก็กลับเป็นศูนย์รวมแห่งจิตวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ของรัสเซียอีกครั้งจวบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ถ้ามาเที่ยวที่พระอารามแห่งนี้ ก็ต้องอย่าลืมแวะไปรองน้ำศักดิ์สิทธิ์กลับมาเป็นสิริมงคลด้วยนะคะ

การเดินทางของเราคงไม่สมบูรณ์แน่ถ้าไม่ได้แวะไปที่**เมือง Radonezh** ซึ่งเป็นบ้านเกิดของนักบุญเซอร์เกียฟ นักบุญศักดิ์สิทธิ์ของรัสเซีย โดยพวกเราได้แวะไปสักการะโบสถ์ Transfiguration Church ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปี 1842 ที่มีรูปเคารพและแท่นสักการะนักบุญเซอร์เกียฟอยู่ด้านใน ด้านหลังของโบสถ์มีห้องอาบน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่มีผู้แสวงบุญเข้าแถวรออาบน้ำกันยาวเหยียด พวกเราจึงไม่ได้อาบน้ำกัน ทำได้แค่หิ้วขวดพลาสติกไปรองน้ำกลับมาอาบที่บ้านแทนค่ะ

แม้ภารกิจการตามล่าแหวนทองคำในครั้งนี้ ไปได้แค่ 1 ใน 3 ของตัวแหวนเท่านั้น แต่การไปเที่ยวครั้งนี้ ทำให้ดิฉันได้เพื่อนใหม่มาเพิ่มอีก 2 คน และรู้ว่า ความแตกต่างทางด้านศาสนา วัฒนธรรม เชื้อชาติ และแม้แต่ภาษา มิได้เป็นอุปสรรคขวางกั้นมิตรภาพที่งอกงามในใจของพวกเราเลยแม้แต่น้อย ดิฉันประทับใจและซาบซึ้งกับน้ำใจของเพื่อนร่วมทางแปลกหน้า ที่เคยพบกันในงานเลี้ยงของสถานทูตเพียงไม่กี่ครั้ง รวมทั้งคุณแม่ของโอลกาที่พูดภาษาอังกฤษได้เพียงแค่คำสองคำเท่านั้น แต่เพื่อนร่วมทางทั้งสองท่านของดิฉันทำให้การเดินทางครั้งนี้เต็มเปี่ยมไปด้วยรอยยิ้มกับเสียงหัวเราะ และการเดินทางตลอดเวลา 2 วัน เต็มไปด้วยความประทับใจที่ไม่รู้ลืม ทั้งความใจดีของคุณแม่และไมตรีจิตของโอลกา ทำให้ดิฉันอดเผลอคิดไปไม่ได้ว่ากำลังไปเที่ยวกับแม่และน้องสาวของตัวเองแท้ๆ หวังว่าคราวหน้า เราสามคนคงได้ร่วมทางท่องเที่ยวด้วยกันอีกครั้งนะจ๊ะโอลก้า

คุณหทัยชนก ฤทธาคนี ฟรูโม
นักการทูตชำนาญการ
ปัจจุบันปฏิบัติราชการอยู่ที่
สถานเอกอัครราชทูต
ณ กรุงมอสโก ประเทศรัสเซีย

ถอดรหัสนวัตกรรม
(Innovation's Genome)

● โดย จักรกฤติ กระจายวงศ์

สายไหม สายไหม สายไหม...
เป็ดพะโล้ เป็ดพะโล้ เป็ดพะโล้...
หมูนาย่างสด หมูนาย่างสด หมูนาย่างสด...

เวลาขับรถไปต่างจังหวัด หลายคนคงเคยเห็นเพิงขายของซ้ำๆ กันแบบนี้เรียงรายไปสองข้างทาง และคงคิดว่าเพิงพวกนี้มันเกิดมาได้ยังไง แล้วจะขายกันได้บ้างไหม แต่ก็คงจะพอมองเห็นว่า อนาคตของร้านที่ซ้ำๆ กันเหล่านี้ ก็คงหลีกไม่พ้นที่จะต้องปิดตัวเองลงในที่สุด คนขายก็ได้แต่นั่งตากแดด ตัวดำ หัวแดง เพิงฝุ่นจับเขรอะ ขายของไม่ออกเพราะแย่งลูกค้ากัน จนกว่าจะมีคนคิดอะไรหรือหาวิธีใหม่ๆ มาขายอีก ตัวอย่างของเรื่องนี้ ทำให้เห็นว่า **การคิดค้นอะไรใหม่ๆ ให้ได้ใช้ประโยชน์ ไม่เพียงแต่เป็นคำตอบของความเจริญรุ่งเรืองในกิจการหรือองค์กรเท่านั้น แต่อาจหมายถึง "ความเป็นความตาย" ของธุรกิจ องค์กร หรือแม้กระทั่งเศรษฐกิจของประเทศเลยทีเดียว**

แค่ดูรายชื่อ 10 ประเทศผู้นำด้านนวัตกรรม ก็พอจะเห็นแล้วว่านวัตกรรมมีผลต่อการพัฒนาประเทศยังไง แต่ถ้ามองอีกมุมนึง เป็นไปได้ไหมว่าระดับของการพัฒนาประเทศต่างหากที่มีผลต่อการสร้างนวัตกรรม

10 อันดับประเทศเจ้านวัตกรรม

1. ไอซ์แลนด์	2. สวีเดน
3. ฮ่องกง	4. สวิตเซอร์แลนด์
5. เดนมาร์ก	6. ฟินแลนด์
7. สิงคโปร์	8. เนเธอร์แลนด์
9. นิวซีแลนด์	10. นอร์เวย์

ไทยอันดับ 7

สิ่งประดิษฐ์ที่อาจจะเป็นสิ่งประดิษฐ์ต่อไปอีกนาน

เอาให้ชัด "นวัตกรรมคืออะไร"

ก่อนจะคุยกันไปไกลกว่านี้ เรามาดูกันก่อนไหมว่า นวัตกรรมมันคืออะไรกันแน่ **นวัตกรรม (innovation) หมายถึง สิ่งใหม่หรือการกระทำใหม่ที่เป็นที่ยอมรับของคนหมู่มากว่าเป็นประโยชน์ เรื่องความเป็นประโยชน์และการเป็นที่ยอมรับนี่เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะมันทำให้ "นวัตกรรม" แตกต่างจาก "สิ่งประดิษฐ์" (invention)** ซึ่งในโลกนี้มีการคิดประดิษฐ์อะไรใหม่ๆ อยู่เยอะที่ยังหาทางเอาไปใช้ประโยชน์ไม่ได้อย่างกว้างขวาง บางอย่างก็หายไปอย่างรวดเร็ว แต่บางอย่างก็ถูกนำมาใช้เมื่อเวลาผ่านไปหลายปี ซึ่งก็อาจกลายเป็นนวัตกรรมต่อไป อย่างเมื่อเร็วๆ นี้ ได้ข่าวว่ามีการประดิษฐ์หุ่นยนต์พับผ้า ซึ่งก็ดูน่าตื่นเต้นเหมาะกับคนขี้เกียจอย่างผมจริงๆ แต่เอาเข้าจริงปรากฏว่า เจ้าหุ่นตัวนี้ใช้เวลาบรรจงพับผ้าผืนนึงปาเข้าไป 25 นาที (เอ่อ พับเองดีกว่ามั๊ย) เจ้าสิ่งประดิษฐ์นี้ก็เลยยังคงเป็นสิ่งประดิษฐ์ต่อไป เพราะยังใช้ประโยชน์ไม่ได้จริง

นวัตกรรมนั้นมีหลายประเภท

โดยทั่วไปแล้วคนมักจะคิดว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งของไฮเทคล้ำยุคแบบในหนังวิทยาศาสตร์ เช่นพวกปืนเลเซอร์ โทรศัพท์ใหม่ๆ รถยนต์แปลกๆ

เพียงประเภทเดียว แต่จริงๆ แล้ว นวัตกรรมนั้นมีอยู่หลายประเภททั้งที่เป็นสิ่งของและไม่ใช่สิ่งของ

ประเภทแรก นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (product innovation) นวัตกรรมประเภทนี้ก็เป็นอย่างที่เรารู้จักกัน ซึ่งก็คือ การคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่คนยังไม่คุ้นเคย แต่อย่างที่บอกไว้แล้วว่า ต้องเป็นของที่ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางด้วย เช่น พวกโทรศัพท์มือถือ ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นสมาร์ทโฟนอย่าง iphone หรือ blackberry ที่ทำได้มากกว่าโทรศัพท์จนเป็นเหมือนคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ หรืออย่างที่อยู่ใกล้ตัว ก็เช่น post it ซึ่งเจ้ากระดาษเหลืองๆ ติดกาวลอกได้ แผ่นเล็กๆ นี้ นับเป็นการปฏิวัติการจดข้อความทีเดียวเลย หรืออย่างเช่นรถยนต์ใช้แก๊สหรือแอลกอฮอล์ หรือรถไฟฟ้า ซึ่งแรกๆ ก็ยังเป็นแค่สิ่งประดิษฐ์ เนื่องจากประสิทธิภาพยังไม่เต็มที่ เช่น วิ่งได้ช้า มีรูปทรงที่ยังดูเหมือนของในห้องทดลอง แถมราคายังสูงลิบ ต่อเมื่อบริษัทต่างๆ เห็นช่องทางหากำไร ก็ผลิตในเชิงพาณิชย์และขายอย่างแพร่หลาย

ประเภทที่สอง นวัตกรรมกระบวนการ (process innovation) เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวทาง หรือวิธีการผลิตสินค้า เช่น การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ติดตามพฤติกรรมหรือข้อวิจารณ์ของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์ของตน เสมือนนำเอาลูกค้าเข้ามาอยู่ในห้องทดลอง และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตด้วย หรืออีกแบบหนึ่งคือกระบวนการนำเสนอสินค้าหรือบริการในรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิม อันนี้ก็ อย่าง “สายไหม” หรือ “หนูนา” ซึ่งก็เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว แต่ได้พัฒนากระบวนการนำเสนอและประชาสัมพันธ์แบบใกล้ชิดลูกค้าก็เรียกแบบ “พอถูไถ” ว่าเป็นนวัตกรรมเล็กๆ ในกระบวนการให้บริการได้บ้าง แต่อย่างที่เจ๋งจริงๆ ก็อย่างเช่น เซเว่น อีเลฟเว่น ซึ่งจะเห็นว่า ของที่วางขายอยู่ในเซเว่นก็

เป็นของชำทั่วๆ ไป แถมหลายอย่างก็แพงกว่าในตลาด แต่ที่ประสบความสำเร็จเป็นนวัตกรรมได้ก็คือ กระบวนการขายสินค้าแนวใหม่ของเซเว่นที่ทรงประสิทธิภาพ ตั้งแต่การจัดหาสินค้า ระบบคลังสินค้า ระบบจัดส่ง ระบบการวางขายสินค้า การฝึกพนักงาน ซึ่งเป็นการรวบรวมทั้งแรงงาน ทุน เทคโนโลยี และแนวคิดด้านการบริหารจัดการเข้าด้วยกัน จะเห็นว่านอกจากขายของแล้ว เซเว่นยังเพิ่มบริการเรื่องอื่นๆ เช่น การรับจ่ายค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อเรียกลูกค้าด้วย จนถึงขณะนี้ เซเว่นมีสาขามากกว่า 25,000 แห่งทั่วโลก ผู้จัดการร้านเซเว่นในบ้านเราบางแห่งมีรายได้ร่วมๆ สองแสนบาทต่อเดือนทีเดียว

ประเภทที่สาม นวัตกรรมองค์กร (organization innovation) เป็นนวัตกรรมที่เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการและบริหารองค์กร ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในด้านการบริหารการจัดการมาปรับปรุงโครงสร้างองค์กรใหม่ ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ซึ่งประเภทนี้เน้นในเรื่องตัวองค์กรมากกว่าประเภทที่สองที่เน้นเรื่องกระบวนการ จะเห็นว่าการบริหารงานสมัยก่อนไม่สลับซับซ้อนมาก โดยอาจขึ้นอยู่กับเถ้าแก่เจ้าของร้านเพียงคนเดียว ไม่มีการจัดวางโครงสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีวิธีพัฒนา ตรวจสอบพนักงานที่เป็นระบบ แต่เดี๋ยวนี้ทั้งอากู๋ อาเสี่ย เจ้าของค่ายเพลง ค่ายหนัง ต่างก็ปรับองค์กร ตามนวัตกรรมการบริหารแบบสากล เพื่อให้บริษัทของตนแข่งขันกับบริษัทอื่นได้ แม้แต่วงการราชการเองก็มีการปฏิรูปองค์กรเพื่อตอบรับนวัตกรรมองค์กรใหม่ๆ เช่น การปรับโครงสร้างการทำงาน การบริหารงานบุคคลที่มีการประเมินที่โปร่งใสประเมินแบบ (เกือบ) 360 องศา คือถูกประเมินทั้งจากเจ้านาย และเพื่อนร่วมงานรอบๆ ตัว การทำงานก็มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการตรวจสอบผลการดำเนินการเป็นระยะ รวมทั้งมี

ดัชนี้ชี้วัดความสำเร็จอีกด้วย

ทำอย่างไรให้เกิดนวัตกรรม

โฮ่ โฮ่ โฮ่ โอว จอร์จ มันยอดมากเลย ทีนี้เราก็รู้แล้วว่า นวัตกรรมเป็นหนทางนำองค์กรของเราไปสู่ความรุ่งเรือง แล้วมันจะไปยากอะไร ก็สร้างนวัตกรรมให้เยอะๆ เข้าไว้ แล้วองค์กรเราก็จะยิ่งใหญ่เป็นอมตะนิรันดร์กาล

แต่ช้าก่อน ซาร่า มันไม่ง่ายอย่างที่คิด (ก็ใช่สิถ้าง่าย เค้าก็ทำกันทุกองค์กรแล้ว) มาดูกันสิว่าองค์กรแบบไหนที่จะส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมได้

เจ้านายดี

อย่างแรกเลย ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล กล้าที่จะเสี่ยง (ผู้นำการเปลี่ยนแปลง) เปิดกว้างและให้โอกาสแก่พนักงาน (ผู้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง) และยอมรับนำการเปลี่ยนแปลงมาใช้ (ผู้เป็นตัวอย่าง) แต่ถ้าหากว่า ผู้บริหารมีความคิดเก่าๆ อนุรักษ์นิยมมากไป พอลูกน้องริเริ่มทำอะไรที่ผิดแผกไปจากเดิมนิดหน่อย ก็ดุด่า บอกว่า “ที่เค้าทำผ่านๆ มาก็ไม่เห็นเป็นปัญหาอะไร ก็ทำต่อไปอย่างนี้แหละ” แล้วอย่างนี้ ลูกน้องคนไหนจะกล้าคิดกล้าทำ องค์กรก็มีแต่จะเสื่อมสลาย จนตาย...ไปในที่สุด

ผมชอบที่คุณกานต์ ตระกูลฮุน ซีอีโอ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย เคยเล่าว่า เค้าถามลูกน้องที่จะเอาเงินนับสิบล้านไปทดลองทำโปรเจคใหม่ แล้วคุณกานต์ถามว่า “มันจะสำเร็จไหมน้อง” ลูกน้องก็ตอบว่า “ไม่รู้เหมือนกันพี่” คุณกานต์ชะงักเล็กน้อยแล้วตอบไปว่า “ลุยเลยน้อง!!!” (แต่ในใจคงหวั่นๆ) ผลปรากฏว่า โปรเจคนั้นประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดดคุ้มค่ามหาศาลกว่าเงินที่ลงไปมาก ถ้าวันนั้น คุณ

กานต์ด่าลูกน้องไป (ซึ่งคงไม่ใช่วิสัย) มันก็คงไม่มีการเกิดนวัตกรรมนั้นขึ้น

เจ้านายที่ดีนั้น แค่ตัวเองมีวิสัยทัศน์ดีก็ยังไม่พอ ต้องขยายวิสัยทัศน์ไปยังลูกน้องอย่างทั่วถึงด้วย โดยเข้าหาลูกน้องอย่างสม่ำเสมอ (ไม่ใช่ "เข้าหา" อย่างนั้นนะ) แต่เป็นการเข้าไปเยี่ยมเยียนพูดคุยเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างพนักงานกับผู้บริหารและเป้าหมายที่มีร่วมกัน องค์กรจึงจะเคลื่อนตัวไปด้วยกัน ไม่ต้องมีเรื่อง "คาใจ" (ข้างในลึกๆ) อันจะเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ

ลูกน้องดี

เมื่อเจ้านายดีแล้ว ลูกน้องก็ต้องดีด้วย **ลูกน้องเองก็ต้องกล้าคิด กล้าทำ กล้านำเสนอ และต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอด้วยจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร** เพราะ "ทุกคน" ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือพนักงานระดับล่าง ต่างก็มีสิทธิที่จะสร้างนวัตกรรมได้ ดูอย่าง "บิล เกต เจ้าพ่อไมโครซอฟ" เรียนไม่จบปริญญาตรี แต่ก็ได้ออกแบบระบบปฏิบัติการวินโดวส์ที่ใช้กันอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ค่อนโลก

บรรยากาศการทำงานดี

ที่ทำงานและบรรยากาศการทำงานที่ดี มีส่วนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างมาก ลองคิดดูสิว่า คนที่ทำงานในที่อับๆ ร้อนๆ มืดๆ รกๆ คงจะคิดอะไรได้ไม่มากไปกว่าอยากจะออกไปจากที่ทำงานให้เร็วที่สุด ลองมาดูสำนักงานที่ได้รับการโหวตว่าเป็นสถานที่น่าทำงานที่สุดแห่งหนึ่งของโลกอย่างสำนักงาน "กูเกิล" ซิ ที่นี่มีทั้งห้องนวด ห้องกีฬา กระดานลื่นในสำนักงาน แถมยังมีอาหารสุขภาพบริการฟรี เรียกได้ว่า "อาหารดี ดนตรีเพราะ" (อืม เริ่มท่าจะไม่ดีละ) จนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กูเกิลซึ่งก่อตั้งโดยนักศึกษาสแตนฟอร์ดสองคน กลายเป็นบริษัทชั้นนำของโลก ส่วนองค์กรของเราๆ ท่านๆ แม้จะไม่ได้ทำให้เวอร์อย่างเค้า แต่ก็ต้องสร้างบรรยากาศ

ที่ดี อย่างน้อยก็ต้องสะอาด มีอุปกรณ์การทำงานครบครัน มีต้นไม้ ดอกไม้บ้าง และมีสวัสดิการที่เพียงพอ

มาถึงตอนนี้แล้วอาจพอตอบโจทย์ได้ว่า ทำไมนวัตกรรมถึงเกิดมากในประเทศซึ่งมีระดับการพัฒนาสูง ที่มีปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ทั้งผู้นำ ระดับการพัฒนาของประชาชน ความเป็นเสรีทางความคิด และสภาพแวดล้อมที่ดี

"วงการนวัตกรรม" ก็ยังต้องการ "นวัตกรรม"

ขณะนี้ ในแวดวงนวัตกรรมเริ่มรู้สึกว่า ศาสตร์เดิมๆ ที่เคยคิดว่า จะสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมอาจจะเริ่มล้าสมัยแล้ว และคงถึงเวลาที่ต้องมีนวัตกรรมในวงการสร้างสรรค์นวัตกรรมเสียแล้ว จากเดิมที่คิดกันว่า เราต้องจ้างคนที่เก่งที่สุด ลงทุนในส่วนของการวิจัยให้มาก และต้องแอบคิดค้นให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่โดยตัวคนเดียว เพื่อนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดเป็นรายแรก แล้วก็จดลิขสิทธิ์ไม่ให้คู่แข่งเอาไปใช้

มาตอนนี้ นักนวัตกรรมศาสตร์ (มีหรือเปล่าสาขานี้เนี่ยะ) เริ่มคิดว่า "ระบบปิด" แบบเดิมนั้น ไม่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมเท่ากับ "ระบบเปิด" คนเก่งๆ เดี่ยวนี้ก็ไม่ได้ทำงานที่เดียว เพราะไม่อย่างนั้นความคิดก็จะจำกัดจำเจ การที่บริษัทดึงลูกค้าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิต ก็ถือว่าเป็นการเปิดระบบของบริษัทออกไป นอกจากนั้น นวัตกรรมยังเกิดขึ้นจากการประสานนวัตกรรมหลายสาขาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ อย่างการทำแอนิเมชันเดี๋ยวนี้ก็ผสานทั้งบท ฝ่ายศิลป์ ฝ่ายคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสามมิติ

ในเรื่องของการวิจัยและพัฒนา (R&D) หลายบริษัทก็ใช้ผลงานวิจัยจากภายนอก เพราะแม้ว่าฝ่ายวิจัยของบริษัทที่ลงทุนอย่างมหาศาล

จะสามารถคิดค้นอะไรใหม่ๆ ได้เสมอ แต่ก็อาจจะไม่เป็นประโยชน์ทางธุรกิจกับบริษัทนั้นซะทั้งหมด หลายบริษัทจึงเลือกวิธีไป "ช้อปปิ้ง" ผลการวิจัยเฉพาะที่เหมาะกับบริษัทจากห้องทดลองภายนอก ซึ่งทำให้ประหยัดต้นทุนไปได้มากทีเดียว

นวัตกรรมทำกันได้

ที่พูดกันมาดูเหมือนว่า นวัตกรรมจะเป็นซูเปอร์ฮีโร่ที่เข้ามาช่วยกอบกู้วิกฤตต่างๆ แต่พระเอกของเราก็มีด้านมืดที่ซ่อนเร้นอยู่อย่างน่าสะพรึงกลัว อย่างเช่นว่า การเกิดนวัตกรรมอย่างหนึ่งก็อาจทำลายนวัตกรรมอีกอย่างที่ดีกว่า เช่น การแข่งขันระหว่างวีดีโอเทป betamx กับ VHS ซึ่งกล่าวกันว่า คุณภาพของ betamax นั้น ดีกว่า VHS อยู่หลายขุม ทั้งขนาดที่เล็กและคุณภาพของภาพที่ชัดเจนกว่า แต่ betamax ก็ตายจากตลาดผู้บริโภคหลัก เพียงเพราะพ่ายแพ้ในเรื่องการทำตลาด ซึ่งนอกเหนือจากการทำประชาสัมพันธ์แล้ว ยังมีข่าวเล่าว่า การที่โซนี่ซึ่งเป็นเจ้าของ betamax ไม่ยอมให้ "หนังโป๊" ผลิตในรูปแบบ betamax นั้น มีส่วนทำให้ betamax พ้ายแพ้แก่ VHS แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม เทปทั้งสองรูปแบบก็ตายสนิท เมื่อนวัตกรรมสื่อดิจิตัล เช่น VCD DVD และ Blueray[1] เข้ามาแทนที่

นวัตกรรมหลายอย่างยังมีผลต่อการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมด้วย เห็นชัดๆ ก็คือ โทรศัพท์มือถือ ไม่ว่าจะมีประโยชน์มากมายเพียงใด แต่มือถือก็ได้ทำให้ความเป็นส่วนตัวของผู้คนลดลงไปมาก ทุกวันนี้ ก็มีหลายครั้งที่ผมอยากจะให้ "จา พนม" จระเข้ฟาดหางคนคิดโทรศัพท์มือถือ

[1] แผ่นบันทึกข้อมูลซึ่งใช้เทคโนโลยีเพื่อบันทึกภาพให้คมชัดยิ่งขึ้น

ซะหน่อย ค่าที่ว่าทำให้บรรดาเจ้านายและคนต่างๆ ทั่วโลกสามารถโทรมาสั่งงาน สอบถามข้อมูลกันได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ไม่ว่าเราจะทำธุระในห้องน้ำ โกนขนหน้าแข้ง ดูหนัง เต้นระบำ (จุ๊ จุ๊ ขอให้รู้กันแค่นี้นะครับ เดี๋ยวจะเพิ่มค่าความเสี่ยงต่อชีวิตการทำงานของผม) ทำให้นึกถึงสมัยก่อนที่พอก้าวออกจากที่ทำงาน ชีวิตก็เป็นอิสระแล้ว

อีเมล์นี่ก็เป็นอีกนวัตกรรมหนึ่งที่ลักษณะการใช้ ได้เปลี่ยนวิธีการติดต่อสื่อสารของผู้คนตลอดไป พอมาประกอบกับมือถือที่รับ-ส่งข้อความหรืออีเมล์ได้อย่างทันที ก็ทำให้คนรอกันไม่เป็นแล้ว เสน่ห์ของการเขียนจดหมายและความรู้สึกของการเฝ้ารอคอยจดหมายก็แทบจะหมดไปพร้อมๆ กับถ้อยคำห้วนๆ สั้นๆ ผ่านอีเมล์ หรือ SMS ที่อ่านแล้วก็ลบทิ้งไป

การไม่รู้เท่าทันนวัตกรรมก่อให้เกิดทุกข์อย่างยิ่ง เพราะหากมองด้านธุรกิจ นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จก็คือ “เอาเงิน” จากเราให้ได้มาก แต่หากมองจากมุมของเราในฐานะผู้บริโภคก็เท่ากับว่าเราต้อง “เสียเงิน” ให้แก่ผลิตภัณฑ์เหล่านั้น อย่างบางคนที่ไล่ตามซื้อมือถือรุ่นใหม่ๆ อยู่ตลอด โดยที่ฟังก์ชั่นเดิมก็ยังใช้ไม่ค่อยจะเป็น ดังนั้น เราๆ ท่านๆ ก็ควรใช้นวัตกรรมอย่างฉลาด ใช้ประโยชน์จากการแข่งขันทางธุรกิจให้เป็นประโยชน์กับเรา หรือนำมาพัฒนาตัวเองหรือองค์กร อย่างไปหลงกับด้านมืดของนวัตกรรมถึงจะเรียกได้ว่า คุณ “ถอดรหัสนวัตกรรม” ได้จริง

คุณจักรกฤดิ กระจายวงศ์
ปัจจุบันเป็นนักการทูตระดับชำนาญการ
สังกัดกรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้
กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศ กับรางวัลการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

● โดย มรกต เจนมธุกร

จากซ้ายไปขวา: *นายดนัย เมนะโพธิ อัครราชทูตที่ปรึกษา, นายธนาธิป อุปัติศฤงค์ เอกอัครราชทูต นายณรงค์ ยุทธกาจกำธร นิติกรชำนาญการพิเศษ นางสาวมรกต เจนมธุกร ที่ปรึกษา*

เกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า
สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
ได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลการบริหารทรัพยากรบุคคล ประจำปี ๒๕๕๒
ประเภทชมเชย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการ
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๓
ขอให้รักษาและพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพเยี่ยมสืบไป

หากท่านเป็นคนหนึ่งที่สนใจงานของกระทรวงการต่างประเทศ หรือเป็นน้องๆ ที่สนใจจะเตรียมตัวเป็นสมาชิกบัวแก้วในอนาคต บทความนี้คงจะทำให้ทุกท่านได้เข้าใจงานและนโยบายการบริหารจัดการองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนตั้งแต่ช่วง 2 ปีที่ผ่านมามากขึ้นบ้าง

ก่อนอื่น ต้องขอบอกข่าวซึ่งบางคนอาจยังไม่รู้ว่ากระทรวงการต่างประเทศได้รับรางวัลการบริหารทรัพยากรบุคคลประจำปี 2552 ตามระบบ HR Scorecard ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากท่านนายกฯ มาร์ค อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยมีนายวีระชัย วีระเมธีกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ตำแหน่งในขณะนั้น) เป็นประธานในพิธีมอบรางวัลในวันข้าราชการพลเรือนเมื่อ 1 เมษายน 2553 ที่หอประชุมสุขุมนัยประดิษฐ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จังหวัดนนทบุรี

การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่ฟังดูใกล้ตัวและน่าสนใจสำหรับมนุษย์งานอย่างเราๆ รวมทั้งน้องๆ ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคตอันใกล้ แต่คำว่า HR Scorecard คืออะไร หลายคนคงยังสงสัยอยู่

HR Scorecard เป็นแนวคิดที่หน่วยงานกลางนำมาใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กรในภาคราชการ ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือน 5 ด้าน กล่าวคือ 1. ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ 2. ประสิทธิภาพ 3. ประสิทธิผล 4. ความพร้อมรับผิด และ 5. คุณภาพชีวิตและความสมดุลของชีวิตและการทำงาน ด้วยเล็งเห็นว่า ความสามารถในการแข่งขันของประเทศและความอยู่รอดในโลกมีปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในอันดับต้นๆ เพราะกระแสโลกาภิวัตน์เป็นพลังที่ไม่มีประเทศใดหยุดยั้งได้ และทำให้พรมแดนของประเทศรวมทั้งความอยู่รอดขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัว เหมือนที่ชาร์ลส์ ดาร์วิน เคยเสนอทฤษฎีไว้ กูรูด้านการบริหารคนในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับคน..คน..แล้วก็คน

เมื่อ “คน” มีความสำคัญ บวกกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยากมีชีวิตที่ส่วนตัวและงานที่สมดุลกัน คงพูดได้ว่า แม้จะรักองค์กรเพียงใด ก็คงไม่มีใครอยากทำงานตายคาโต๊ะ ครั้นจะจ้างคนเพิ่ม องค์กรก็ไม่มีเงิน หลวงก็ไม่มีเงิน และเงินก็ใช่ว่าจะเป็นคำตอบหรือแก้ปัญหาได้ทุกอย่าง

เหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของหนึ่งในปรัชญาการร่าง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งคนทั่วไปมักรู้เพียงเรื่องเดียว คือ เขาไม่เรียกข้าราชการเป็นซีแล้ว แต่จะเรียกเป็นอะไรก็อาจงงๆ อยู่แต่น้องๆ และท่านผู้อ่านไม่ต้องคับข้องใจ เพราะอีกหลายคนก็ยังมึนๆ เหมือนกัน

ความทันสมัยของ พ.ร.บ. ฉบับนี้อยู่ตรงที่รู้ใจคนทำงานรุ่นใหม่ และรู้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญอันหนึ่งของผลสำเร็จที่คนทำงานและองค์กรจะสร้างขึ้นมาได้ในสภาพการณ์ที่มีการแข่งขันสูง **กฎหมายใหม่จึงกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนถึงขั้นกำหนดให้ทุกหน่วยราชการจัดสวัสดิการหรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่บุคลากร เพื่อให้พวกเขามีพลังกาย พลังใจ พลังปัญญา พร้อมให้ความรักและความทุ่มเทผลิตงานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเพื่อส่วนรวม**

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว องค์กรที่มีชื่อเก๋ไก๋ไม่เคยตกเทรนด์อย่างกระทรวงการต่างประเทศจะรีรอได้อย่างไร เราก็รีบฉวยโอกาสเดินล่วงหน้าทำสิ่งที่เราพอจะทำได้ก่อนที่กฎหมายจะบังคับใช้อย่างเต็มที่

ผลที่เกิดขึ้น คือ ความสำเร็จในระดับองค์กร การรับรู้และการต้อนรับของหน่วยงานในละแวกบ้านและเครือข่าย ซึ่งในที่สุด เราก็ได้รับรางวัลการบริหารทรัพยากรบุคคลเมื่อส่งผลงานเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกโดยมีผลงานโดดเด่นอีกมากมายที่หน่วยราชการทั้งหลายส่งเข้าประกวดประชันกัน ซ้ำยังมีขั้นตอนการคัดเลือกผลงานที่เข้มข้น ครอบคลุมหลากมิติในการประเมิน และผลของความอุตสาหะและความทุ่มเทนั้น นอกจากจะเป็นผลดีของการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้เข้าร่วมแล้ว ยังเป็นรางวัลที่กระทรวงการต่างประเทศได้รับจากประธานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คือ นายกรัฐมนตรี

จุดเริ่มต้นที่กระทรวงการต่างประเทศได้รับรางวัลการบริหารทรัพยากรบุคคล เริ่มจากแนวนโยบายของเอกอัครราชทูตประจำกระทรวงฯ (นายธนาธิป อุปัติศฤงค์) ที่ทำหน้าที่ CEO ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งได้เริ่มใช้แนวคิดการบริหารทรัพยากรบุคคลแบบทุนมนุษย์ที่เห็นคุณค่าของมนุษย์งาน และเข้าใจว่า **องค์กรที่มีสมรรถนะสูงหากให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของมนุษย์งานในองค์กร เขา**

เทศนาธรรมในหัวข้อ "จริงตามความเป็นจริง" โดยพระอาจารย์ชาญชัย อธิปญฺโญ วัดตาดน้ำพุ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

เหล่านั้นก็มีแนวโน้มที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งเรื่องเหล่านี้ ท่านทูตก็ได้รับการสนับสนุนในเชิงนโยบายจากระดับรองปลัดกระทรวงและปลัดกระทรวงตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นอีกด้วย

ความมุ่งหมายหนึ่งในการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของท่านทูตธนาธิป คือ การแสดงถึงความมุ่งมั่นที่กระทรวงการต่างประเทศประสงค์จะสร้างองค์กรให้เป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของบุคลากร จนเป็นตราสัญลักษณ์ของหน่วยงานแห่งนี้ในอนาคต ซึ่งช่วงหลังๆ นี้ การให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรกำลังเป็นเทรนด์ที่มาแรงในภาคเอกชน เมื่อมองไกลไปถึงไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่รุ่น Gen Y และ Gen M จึงสนับสนุนให้กำหนดวิธีการพัฒนางานบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการดำเนินภารกิจต่างประเทศให้เป็นข้อ

การสัมมนาเรื่อง“ออมอย่างไร...เหลือใช้หลังเกษียณ”

บังคับกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยจรรยาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการทูต การกงสุลและการต่างประเทศ พ.ศ. 2552 โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อ 9 ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานในองค์กร บทบาทของผู้บังคับบัญชาที่พึงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการปฏิบัติราชการและความประพฤติส่วนตัว รวมทั้งสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

ท่านทูตเห็นว่า ถึงแม้กระทรวงการต่างประเทศจะเป็นองค์กรที่ยังมีคนเรียนเก่งและศักยภาพสูงสมัครสอบแข่งขันเข้าทำงานทุกปี แต่ก็ใช่ว่าเราจะสามารถชะล่าใจ ไม่หาจุดโน้มน้าวเลือดใหม่คุณภาพสูงเข้ามาเติมเต็มในอนาคตได้ เพราะทุกวันนี้คนเก่งมีทางเลือกในการสมัครงาน

มากมายโดยเฉพาะในภาคเอกชน ภาครัฐเงินเดือนน้อย ยิ่งถ้ามีการเปิดเสรีด้านแรงงานแล้ว บริษัททั้งใหญ่กลางเล็กจำนวนไม่น้อยที่สร้างตราสัญลักษณ์ขององค์กร โดยมีนโยบายและมาตรการดูแลคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างเด่นชัดและมีภาพลักษณ์องค์กรดี เช่น ปูนซีเมนต์ไทย หรือแม้แต่บริษัท SMEs ขนาดเล็กที่ทำแบบเดียวกัน เขาก็จะมีพลังในการดึงดูดคนคุณภาพได้มากขึ้น และปัญหาสมองไหลลดลง

สมัยก่อน คนมักคิดว่างานกระทรวงการต่างประเทศ เป็นงานที่ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับชาวบ้านประมาณว่าไฮโซ หรูๆ แต่งตัวหล่อๆ สวยๆ คุยกันทีไรก็เห็นแก้วก้านยาวอยู่ในมือ เมื่องานเริ่ดหรู นักการทูตก็คงมีโรงแรมหรือใครต่อใครทำงานให้ งานหลักก็คงแค่เดินไปเดินมาคุยกันสบายๆ เท่านั้น แต่ใครข้างนอกจะรู้บ้างว่า ความเริ่ดหรูดูดีทุกอย่างที่เห็นนั้น เบื้องหลังมาจากหยาดเหงื่อแรงสมองของพวกเราตั้งแต่ขั้นวางแผนงานครอบคลุมทุกฝีก้าว แค่ไม่ได้เสิร์ฟข้าวเสิร์ฟน้ำล้างถ้วยชามเท่านั้นแหละ

สมัยนี้ ภาพที่ชวนให้คิดว่า นักการทูตทำงานแค่เดินไปเดินมาคุยกันคงลดลง เพราะข่าวสารบ้านเมืองที่ออกมาคงทำให้เห็นชัดขึ้นว่างานกระทรวงการต่างประเทศเป็นงานประมาณไม้จิ้มฟันยันเรือรบ มีงานที่ทั้งโหด ทั้งหิน ทั้งเสี่ยง เป็นประเด็นที่กว้างขวางสลับซับซ้อน และต้องเกี่ยวโยงกับแทบทุกหน่วยราชการ เอกชน และภาคสังคม **เสน่ห์ของกระทรวงการต่างประเทศจึงอยู่ที่การมีงานท้าทายให้ทำอยู่ไม่ว่างเว้น มีโอกาสเปิดกว้างให้คนเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้วยตัวเองและโดยองค์กรอยู่ตลอดเวลา**

มีคนบอกว่า ตัวชี้วัดความเป็นเจ้าบุญทุ่มเทให้กับงานของหลายคนในกระทรวงการต่างประเทศดูได้จากอาหารยอดนิยมของเขา ซึ่งไม่ค่อยจะพ้นข้าวกะเพราไก่ไข่ดาว อาหารที่ติดปากไม่ใช่เพราะความอร่อย

แต่เพราะไม่ต้องเสียเวลาและพลังในการคิด ซึ่งมักจะสงวนไว้คิดเรื่องงานอีกมากมายต่างหาก

ในเมื่อท่านทูตได้รับไฟเขียวจากผู้บริหารระดับบิ๊กสุด เราก็พร้อมลุย คุณดนัย เมนะโพธิ หรือพี่อ้วน อัครราชทูตที่ปรึกษาฝ่ายบริหารข้อมูลของสำนักบริหารบุคคลในขณะนั้นก็เป็นแกนกลางเดินหน้าจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต ส่วนผู้เขียนก็ขอยกมือเป็นแรงสนับสนุนในอีกหลายด้าน และตามที่เล่ามาข้างต้นแม้กำลังคนของเราไม่ค่อยมี แต่จากการจัดทำเครือข่ายความร่วมมือ กำลังใจซึ่งนำพากำลังกายมาให้กลับเพียบพร้อม เราจึงมีพี่ๆ น้องๆ ในกระทรวงการต่างประเทศมาร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยกันทำในสิ่งที่แต่ละคนอยากทำได้ไม่น้อยและทำกันทั้งปี และเพราะปีงบประมาณ 2552 เป็นปีแรกของการดำเนินการอย่างจริงจัง เราจึงกำหนดแผนดำเนินการโดยใช้กิจกรรมเสริมความสุขพื้นฐานเพื่อสร้างกระทรวงการต่างประเทศให้เป็นองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) ตามแนวคิดเรื่องความสุข 8 ประการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ได้แก่

1. Happy Body (สุขภาพดี)
2. Happy Heart (มีน้ำใจงาม)
3. Happy Soul (จิตวิญญาณสงบสุข)
4. Happy Brain (ปลุกสมองรอบรู้ผ่องใส)
5. Happy Relax (ผ่อนคลายสบายใจ)
6. Happy Money (เงินทองบริหารได้)
7. Happy Family (ครอบครัวสดใสสุขสันต์)
8. Happy Society (ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมดี)

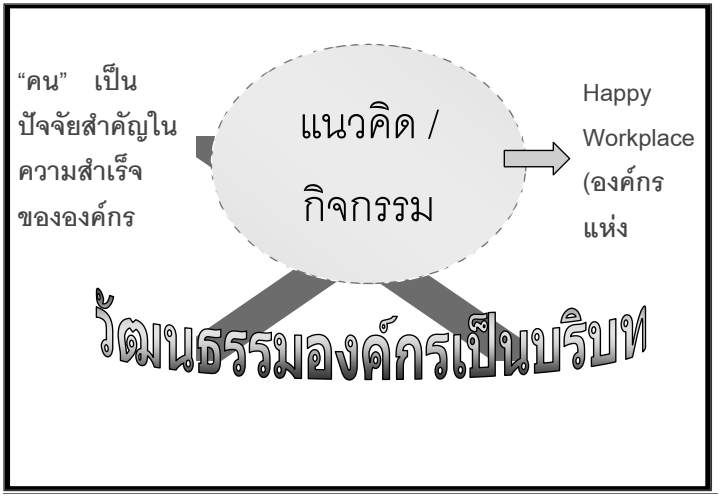

รูปสัญลักษณ์ของเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่การเป็น

"องค์กรแห่งความสุข" (Happy Workplace)

การพัฒนาใน 8 ด้านดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นสร้างการรับรู้และการตระหนักถึงความสำคัญในองค์กร ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตมนุษย์งานที่มาร่วมกิจกรรมดีขึ้น

นอกจากการใช้ทีมจิตอาสาแล้ว เรายังทำงานในลักษณะเครือข่ายกับหน่วยงานเพื่อนบ้านในละแวกถนนพระรามหกและถนนศรีอยุธยา รวมถึงเครือข่ายในสำนักงาน ก.พ. สำนักนายกรัฐมนตรี จนเราก็แทบไม่อยากเชื่อว่า แต่ละหน่วยอ้าแขนรับใบปิดประกาศโฆษณาการจัดงานของเราอย่างอบอุ่นและกระตือรือร้นราวกับบอกข่าวการเชิญฟังคอนเสิร์ตนักร้องดังฟรีทีเดียว แถมยังมีคนจากหน่วยงานเครือข่ายเข้ามาร่วมกิจกรรมของเราแบบพี่ๆ น้องๆ และเมื่อมีอะไรที่เราพอจะช่วยเหลือกันได้กระทรวงการต่างประเทศก็จะระดมความช่วยเหลือ บอกเล่าเก้าสิบให้คนของเราทราบ ทำตนและองค์กรของเราให้เป็นประโยชน์ มีจิตสำนึกในการสร้างสรรค์และช่วยเหลือในฐานะส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดแบบ CSR (Corporate and Social Responsibility) ของภาคเอกชน แต่สำหรับกระทรวงการต่างประเทศเราเรียกว่า **"การทูตสาธารณะ หรือ Public Diplomacy" คือ การดำเนินการทูตเพื่อประโยชน์สุขของสาธารณชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชนหรือเกี่ยวข้องกับเขา เขาสัมผัสได้ง่ายและโดยตรง**

ทั้งหมดนี้ เราได้มองหาความสัมพันธ์ที่สอดรับกันอย่างลงตัวของกิจกรรมคุณภาพชีวิตแล้วนำไปบูรณาการเข้ากับกิจกรรมงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือการประพฤติปฏิบัติตนตามคำถวายสัตย์ปฏิญาณ ฯลฯ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการมองแบบเชื่อมโยงเป็นระบบและมองในองค์รวมมากขึ้น เพื่อปลูกฝัง

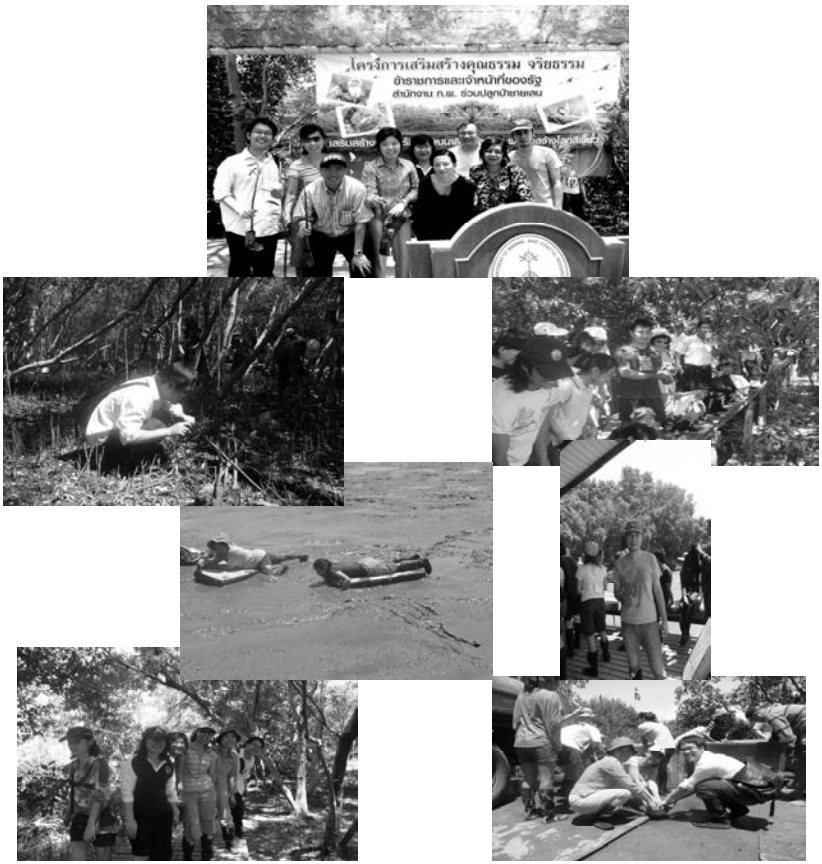

ร่วมกับสำนักงาน ก.พ. และเครือข่ายปลูกป่าชายเลนที่สมุทรสาคร

จริยธรรมให้บุคลากรของกระทรวงการต่างประเทศมีจิตสำนึกต่อตนเอง ต่อหน้าที่ ต่อองค์กร และต่อสังคม พัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการคิดรูปแบบที่เชื่อมโยงกันได้ มีคุณธรรมจริยธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้ให้ ผู้เสียสละ สร้างสามัคคี ดูแลตนเอง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการมีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นต้น

ผลที่เกิดขึ้น คือ กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยราชการไม่กี่แห่งที่ริเริ่มจัดทำนโยบายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร และดำเนินการจริงจังแม้จะยังไม่มีข้อบังคับทางกฎหมายที่เคร่งครัดจากหน่วยงานกลางในขณะนี้ โดยเรามีสโลแกนของเราว่า "คุณภาพชีวิตที่ดีไม่มีขาย อยากได้ต้องช่วยกันและลงมือทำ" เพื่อสร้างจิตอาสาในการทำเพื่อส่วนรวมและแสดงให้เห็นว่า โดยเนื้อแท้แล้ว ชาวบัวแก้วสนใจงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน การพัฒนาจริยธรรม คุณธรรม สิ่งแวดล้อม การดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาท และการช่วยเหลือสังคม ไม่ใช่คนที่อยู่บนหอคอยงาช้าง แต่เป็นคนเดินดินเหมือนคนทั่วไป

เพราะบัวเป็นดอกไม้ที่มีรากหยั่งลึกไม่ว่าสายน้ำจะดำดิ่งลงเพียงใด ซ้ำเมื่อต้องแดดที่ยิ่งแผดเผา บัวกลับจะยิ่งงาม เพราะบัวเป็นดอกไม้ที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เราจึงมีกำลังใจสู้กับทุกสถานการณ์ ดังที่สะท้อนออกมาในเนื้อเพลงประจำกระทรวงการต่างประเทศของเรา เมื่อผสานกับการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมใหม่ด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิต บัวแก้วของเราจะยิ่งงามพร้อมเพื่อสาธารณชนต่อไป

คุณมรกต เจนมธุกร
สังกัดฝ่ายโครงสร้างข้าราชการ
ในประเทศ/ต่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

รู้จักนักการทูตลูกชาวบ้าน
คุณสุนทร ชัยยินดีภูมิ

● โดย อุไรวรรณ คูหะเปรมะ และนิตยา พักดี

สวัสดีคุณผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ 45 และ 46 ทุกท่านค่ะ ก่อนอื่นต้องขออภัยที่ฉบับที่แล้ว (ฉบับที่ 44) คอลัมน์รู้จักนักการทูตของเราหายไป เนื่องจากมีเหตุขัดข้องบางประการ แต่ฉบับนี้เรากลับมาพบกันอีกครั้ง พร้อมกับบทสัมภาษณ์นักการทูตไทยที่เรานำมาฝากคุณผู้อ่านกันอีกเช่นเคย สำหรับฉบับนี้เราทั้งสองได้ร่วมสัมภาษณ์นักการทูตที่ผ่านประสบการณ์การทำงานด้านการทูตและงานประชุมสำคัญระดับประเทศอย่างการประชุม APEC[1] และการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN SUMMIT)[2] กับประเทศคู่เจรจาที่เพิ่งผ่านพ้นไปเมื่อเร็วนี้ๆ เอาเป็นว่าเราไม่ต้องพูดพร่ำทำเพลงอะไรกันมาก เพราะเดี๋ยวคุณผู้อ่านจะเบื่อซะก่อน เรามาทำความรู้จักกับ คุณสุนทร ชัยยินดีภูมิ หรือผู้อำนวยการกองอาเซียน 2 กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศกันเลยดีกว่าค่ะ

ก่อนอื่นเลยเราขอให้คุณสุนทรฯ เล่าประวัติการศึกษาให้เราได้รู้ก่อนค่ะ

ผมเป็นลูกชาวบ้านธรรมดา เกิดที่ฝั่งธนบุรี เป็นคนที่เรียนหนังสือระดับธรรมดาคนหนึ่ง จบการศึกษาระดับมัธยมจากโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลังจากนั้นได้รับทุนไปเรียนต่อระดับปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์ (ภาคภาษาอังกฤษ) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

---

[1] APEC : หรือเอเปค มาจาก Asia-Pacific Economic Cooperation คือ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก กรอบความร่วมมือนี้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2532 ประกอบด้วยสมาชิก 19 ประเทศและ 2 เขตเศรษฐกิจ (ไต้หวันและฮ่องกง)

[2] ASEAN SUMMIT : หรือการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ

เมื่อเรียนจบก็สมัครสอบเข้ามาทำงานในกระทรวงการต่างประเทศโดยยังไม่เคยทำงานอย่างอื่นเลย หลังจาก 3 ปีจึงสอบชิงทุนโคลัมโบไปเรียนต่อด้านเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย (Australian National University) ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกรวม 6 ปี และกลับมาทำงานใช้ทุนซึ่งตอนนี้ใช้ทุนหมดแล้ว

รู้จักประวัติการศึกษา กันแล้ว จากนี้ไปผู้เขียนจะพาคุณผู้อ่านมาเจาะลึกถึงด้านการงานตั้งแต่จุดเริ่มต้นที่สอบเข้ากระทรวงการต่างประเทศ ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาถึงปัจจุบันและแผนงานของนักการทูตท่านนี้ที่อยากจะทำในอนาคตกันค่ะ

จุดเริ่มต้นหลังจากเรียนจบมาเข้ากระทรวงบัวแก้ว

ผมไม่มีแรงบันดาลใจ ไม่เคยรู้จักกระทรวงฯ มาก่อน ไม่รู้ว่าคนในกระทรวงฯ ทำงานอะไร ไม่รู้แม้กระทั่งว่าตั้งอยู่ที่ไหน ในความคิดเมื่อเรียนจบตอนแรก อย่างมากก็คงไปเป็นผู้จัดการธนาคาร แต่มีเพื่อนที่เรียนรัฐศาสตร์ชวนให้มาสอบ ตอนสมัครสอบ เจ้าหน้าที่จะไม่รับ เพราะสาขาวิชาที่เรียนมาเป็นเศรษฐศาสตร์เกษตร ซึ่งส่วนใหญ่กระทรวงฯ รับแต่สายสังคมศาสตร์ จึงบอกกับเจ้าหน้าที่ว่าจะห่วงอะไร หากเราไม่มีความรู้จริงยังไงก็สู้คนอื่นเค้าไม่ได้อยู่ดี สอบเข้ามาเป็นรุ่นสวนสน ในปี 2526 และรับการบรรจุ 1 ก.พ. 2527 หลายคนอาจสงสัยว่า รุ่นสวนสนคืออะไร คือรุ่นที่กระทรวงการต่างประเทศจัดสอบเอง แทนที่จะรับผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ารับราชการโดยสำนักงาน ก.พ. ผมเสียเงินค่าสมัครสอบ 40 บาท ก็คิดว่าคงสนุกดี เพราะได้สอบข้อเขียน หากผ่านก็ได้สอบสัมภาษณ์ และหากผ่านอีกก็ได้ไปสอบสัมภาษณ์นอกสถานที่ ที่สวนสน อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งถือว่าคุ้มสำหรับเงิน 40 บาทที่จะได้รู้ว่าเขาทำอะไรกัน **การที่เราผ่านกระบวนการคัดเลือกแบบนี้ทำให้รู้สึกชื่นชมกับระบบ**

การสอบเข้าของกระทรวงฯ ที่วัดกันที่ความสามารถ มีความโปร่งใส ได้เห็นว่าทุกคนที่มาสอบเขามีความสามารถจริงๆ กรรมการสอบเองก็เป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับ เราเองก็เป็นหนึ่งในกระบวนการสอบคัดเลือก มีการประเมินให้คะแนนคนอื่นในกลุ่มด้วย กระบวนการนี้กระทรวงฯ ยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

เข้ามาทำงานแรกๆ ยังรู้สึกว่าเป็นคนนอกวงการของสายการทูตอยู่ คิดอยู่ตลอดว่าจะไม่อยู่นาน อยากเข้ามาดูว่าในกระทรวงฯ เขาทำอะไรกัน และไม่คิดว่านี่จะเป็นอาชีพของเรา แต่พอทำงานได้ 3 ปี มีโอกาสได้รับทุนไปเรียนต่อจึงกลายเป็นพันธะต้องทำงานใช้ทุน เมื่อจบกลับมาทำงานในกระทรวงฯ ก็ได้เรียนรู้ว่า งานของกระทรวงฯ เปรียบเสมือนเหรียญที่มีสองด้าน คือ ในขณะที่เราทำงานอยู่ในกระทรวงฯ จะรู้ว่างานตรงนี้เป็นอย่างไร จะสั่งการสถานเอกอัครราชทูตให้ดำเนินการอย่างไร แต่พอออกไปประจำการที่สถานเอกอัครราชทูตในต่างประเทศ ก็จะเป็นเหมือนเหรียญอีกด้านหนึ่ง จะเริ่มเข้าใจว่าทำไมเมื่อก่อนที่คิดว่ากระทรวงฯ บอกให้สถานเอกอัครราชทูตทำแล้ว ทำไมทำไม่ได้ เป็นเพราะอะไร ติดขัดปัญหาอย่างไร เมื่อได้ทำงานทั้งในกระทรวงและสถานเอกอัครราชทูตแล้วก็จะเข้าใจทั้งสองด้านของงานการทูต

เมื่อบรรจุเข้ารับราชการในกระทรวงฯ ได้รับมอบหมายงานด้านไหนบ้าง

สังกัดแรกที่เข้ามา คือ กองสนเทศเศรษฐกิจ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หลังจากนั้นหมุนเวียนไปปฏิบัติงานที่กองนโยบายและวางแผน เมื่อไปเรียนจบกลับมาก็มาอยู่กรมเอเชียตะวันออกรับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอินโดจีน (ลาว, เวียดนาม, กัมพูชา) งานด้านเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ในสมัยที่ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็น

นายกรัฐมนตรี และมีแนวคิดจะเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า วิชาเศรษฐศาสตร์ที่เรียนมาจึงได้ใช้ประโยชน์ ทำอยู่ประมาณ 1 ปี ก็ออกประจำการที่กรุงบอนน์ ประเทศเยอรมนี เป็นประสบการณ์แรกที่ได้ทำงานการทูตแบบทวิภาคี มีความชัดเจนว่า ผู้ที่เราจะต้องติดต่อทำงานด้วยอย่างใกล้ชิดคือเจ้าหน้าที่โต๊ะไทยของกระทรวงการต่างประเทศเยอรมัน และหน่วยงานต่างๆ ที่จะอำนวยประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย งานมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ เมื่อทำสำเร็จก็มีการทำความตกลงในด้านต่างๆ สถิติการค้าตัวเลขเพิ่มพูน มีคณะนักธุรกิจเดินทางมาติดต่อและความสัมพันธ์ต่างๆ ดีขึ้นต่อเนื่อง และเมื่อสิ้นปีหรือครบวาระประจำการเราสามารถมองย้อนหลังไปหรือประเมินได้ว่างานของเราที่ได้ติดต่อประสบความสำเร็จแค่ไหน

กลับจากกรุงบอนน์ มาอยู่ที่กรมเศรษฐกิจต่ออีกเป็นเวลา 7 ปี รับผิดชอบเรื่องเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ตอนนั้นเป็นช่วงที่ประเทศไทยเจอกับวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 พอดี ต้องทำรายงานด้านเศรษฐกิจ ต้องทำให้คนในกระทรวงฯ เข้าใจเรื่องปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ การชี้แจงต่างประเทศเรื่องนโยบายเศรษฐกิจการเงิน การคลัง ของรัฐบาล ตรงนี้ก็เป็นช่วงเวลาหนึ่งที่ทำให้มองเห็นว่ากระทรวงฯ เริ่มให้การยอมรับคนที่เรียนมาทางด้านเศรษฐศาสตร์มากขึ้น ระหว่างนี้เคยถูกส่งไปร่วมประชุมสมัชชาสหประชาชาติที่นครนิวยอร์กเป็นเวลา 3 เดือน รับผิดชอบงานด้านเศรษฐกิจในกรอบขององค์การสหประชาชาติ(UN) ต้องประสานงานกับ 170-180 ประเทศ เป็นงานการทูตแบบพหุภาคีที่ไม่มีมิตรแท้และศัตรูที่ถาวร มีการประสานงานภายในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน (กลุ่ม G77) มีการเจรจาร่างข้อมติต่างๆ ถกเถียงโต้แย้งกันโดยแต่ละประเทศก็จะพยายามผลักดันท่าทีของตนเอง พอจบสมัยประชุมก็ได้ข้อมติออกมา พอปีถัดมาก็เอาข้อมติอันเดิมมาถกเถียงกันใหม่อีกโดยไม่เห็นมีผลสำเร็จ

เช่น แก้ไขปัญหาความยากจนของโลกได้ ทำให้ได้เรียนรู้ว่างานการทูตแบบพหุภาคีไม่ได้เป็นงานการทูตที่จับต้องได้แบบงานการทูตแบบทวิภาคี แต่เราได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ท่าทีและวิธีคิดของประเทศอื่นๆ ที่ไม่เคยเจอ เช่น จากแอฟริกาและลาตินอเมริกา ทำให้ได้รู้จักว่าคนประเทศนั้นคิดอย่างไร

ประสบการณ์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคปี 2546 และการประชุมอาเซียนซัมมิทปี 2552

ได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายเอเปคในปี 2544 ตั้งแต่ประเทศไทยรับเป็นเจ้าภาพเอเปค จนถึงปี 2546 (ค.ศ. 2003) สมัยนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร มีโอกาสทำงานตั้งแต่เริ่มคิดวางรูปแบบของงานว่าจะทำ

อะไร เป้าหมายที่ต้องการคืออะไร ประเทศไทยจะต้องเอาอะไรไปต่อรองและนำเสนอ คุยกับกลุ่มสมาชิกเอเปคและเรียนรู้จากเพื่อนที่ทำงานในกรอบเอเปคด้วยกันจากประเทศสมาชิกต่างๆ ตอนนั้นเปรียบตัวเองทำงานเหมือนนักมายากลที่โยนลูกบอล (Juggler) ต้องคิดสองอย่างในเวลาเดียวกัน คือต้องเริ่มตั้งแต่ศึกษาเก็บข้อมูลของจีนที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในปี 2544 ว่า จีนทำอะไร ประเด็นคืออะไร และเราต้องการผลักดันประเด็นอะไรในช่วงที่จีนเป็นเจ้าภาพ ขณะเดียวกันก็เตรียมตัวว่าในอีก 3 ปี (ปี 2546) ที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพต้องเตรียมตัวอย่างไรทั้งในเรื่องการจัดการ รูปแบบโครงสร้างองค์กร การจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติ การจัดเตรียมคนให้มีความพร้อมเหมือนที่จีนเป็นเจ้าภาพได้อย่างไร นำเสนอประเด็นด้านเนื้อหาสาระให้กระทรวงฯ พิจารณา และการเตรียมจัดตั้งทีมงานที่จะมาสนับสนุนประธานการประชุม เราต้องคิดล่วงหน้า ต้องมีการเตรียมการ โดยอาศัยประสบการณ์ที่เรียนรู้จากการไปเข้าร่วมประชุมเอเปคที่จีน และในปีถัดมาที่เม็กซิโก

การจัดการประชุมเอเปคเป็นช่วงเวลาที่ให้ประสบการณ์มากที่สุด ต้องบอกว่าคนที่ทำงานด้วยกันมาตั้งแต่ตอนเตรียมการจนกระทั่งจัดประชุมเสร็จสิ้นในปี 2546 มีไม่กี่คน บางคนเข้ามาเห็นแล้วก็ถอนตัวออกไป บางคนส่งไปดูงานด้านต่างๆ ที่เม็กซิโก ว่ามีการบริหารจัดการกันอย่างไร พอกลับมาก็บอกว่าไม่ทำแล้วเพราะงานเยอะมาก เป็นช่วงที่ทำงานหนักมากจนล้มป่วย

เมื่อจบงานเอเปค 2546 กระทรวงฯ ส่งไปรับหน้าที่ Program Director ที่สำนักงานเลขาธิการเอเปค (APEC Secretariats) ประเทศสิงคโปร์ 3 ปี เป็นช่วงที่เอาประสบการณ์ความสำเร็จในปีที่ไทยเป็นเจ้าภาพไปช่วยสนับสนุนประเทศเจ้าภาพรายถัดมา คือ ชิลี สาธารณรัฐเกาหลี เวียดนาม และออสเตรเลีย

กลับจากสิงคโปร์ กระทรวงฯ กำลังเตรียมจัดการประชุมอาเซียนซัมมิทปี 2551-52 จึงถูกส่งมาอยู่ที่กรมอาเซียนเพื่อช่วยเตรียมการจัดประชุมในด้านสารัตถะอีก รับผิดชอบเรื่องความสัมพันธ์อาเซียนกับกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออก คือ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ทำให้ได้รู้ความแตกต่างของวิธีคิดระหว่างอาเซียนกับเอเปค การเตรียมการจัดการประชุมอาเซียนเป็นไปแบบที่เคยทำอย่างไรก็ทำอย่างนั้น แต่ครั้งนี้มีปัญหาทางการเมืองเข้ามาแทรก ที่เป็นไฮไลต์ คือ การประชุมที่พัทยาที่ล้มเหลวไป ทำให้เห็นว่าเราไม่ได้เตรียมการรับกับสถานการณ์อื่นไว้เลย **ทำให้ได้เห็นว่าพวกเราคนไทยมีศักยภาพที่จะทำให้ประเทศชาติประสบความสำเร็จได้รับคำชมเชยดังเช่นในการจัดประชุมเอเปคก็ได้ หรือจะทำให้ประเทศอื่นๆ หมดศรัทธาจากการจัดประชุมที่พัทยาที่ล้มเหลวก็ได้** เรามีประสบการณ์แล้วทั้งสองด้าน

อะไรคือความแตกต่างระหว่างเอเปคกับอาเซียน

ประการแรก

คือกรอบแนวคิดของเอเปคกับอาเซียน เอเปคมีประเทศที่พัฒนากว่า เจริญกว่า เช่นญี่ปุ่น อเมริกา ได้เรียนรู้ถึงแนวความคิดของประเทศเหล่านั้นว่าทำไมถึงก้าวหน้า และทำไมเราทำไม่ได้ มีปัญหาเพราะอะไร แต่ในอาเซียน ความแตกต่างของการพัฒนาระหว่างประเทศในกลุ่มจะมีไม่มาก ทำให้ไม่ได้เรียนรู้วิธีการใหม่ หากมีเรื่องติดขัดหรือปัญหาเกิดขึ้นบางประเทศก็จะยังไม่พร้อมหรือไม่สะดวกที่จะคุยต่อทำให้ต้องพักเอาไว้ก่อน คำว่าฉันทามติทำให้บางครั้งก็ไม่สามารถผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าได้

ประการที่สอง

สภาพสิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาที่มีความแตกต่างกัน ปี 2544 เป็น

ช่วงที่รัฐบาลไทยมีความพร้อมมากที่สุด อยู่ในภาวะที่ดีมีรัฐบาลโดยพรรคการเมืองเดียว ทำให้มีเสถียรภาพ พ.ต.ท. ทักษิณฯ เพิ่งขึ้นมาเป็นนายกฯ 1 ปี ทุกอย่างพร้อมไม่มีปัญหาติดขัด ระบบต่างๆ ขับเคลื่อนได้หมด การประสานนโยบายระหว่างกระทรวงต่างๆ อาทิ คลัง พาณิชย์ ต่างประเทศ นายกฯ ทักษิณ สั่งการทุกอย่างเป็นไปตามนั้นทั้งหมด แต่ปี 2551-52 ด้วยสภาพการเมืองมีแต่ความแตกแยก มีแต่ปัญหา เพราะฉะนั้นระหว่างหน่วยงานจึงไม่สามารถประสานไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่างานเอเปคกับอาเซียนแตกต่างกันอย่างไร เอเปคประสบความสำเร็จได้อย่างไร จนทำให้ต่างประเทศยอมรับ แต่การจัดประชุมอาเซียนที่พัทยาซึ่งล้มเหลวทำให้ต่างประเทศผิดหวัง

บทเรียนที่สำคัญตอนเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปค คือ ต้องยอมรับว่างานจะประสบความสำเร็จได้ก็เมื่อผู้ใหญ่ลงมาเอาใจใส่ อย่างเช่นนายกฯ ทักษิณ มีข้อดีที่ไปเข้าร่วมประชุมครั้งแรกที่เมืองจีนแล้วพอกลับมาไทยก็คิดไว้แล้วว่าต้องทำอะไร นายกฯ ทักษิณ จะเข้ามาดู เข้ามาตัดสินใจว่าตรงไหนที่ต้องทำหรือไม่ต้องทำ เจ้าหน้าที่ทำงานได้ง่ายขึ้นและรวดเร็ว เพราะเสนออะไรแล้วได้คำตอบชัดเจน ท่านกล้าที่จะรับความคิดใหม่ๆ

ทำให้เรารู้สึกสนุกจนกระทั่งจบการประชุม และงานก็ประสบความสำเร็จด้วยดีเพราะผู้นำลงมาใส่ใจและผู้บังคับบัญชาทุกระดับก็ต้องใส่ใจ ส่วนปัญหาที่ท่านมีในภายหลังก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เราต้องรู้ว่า คนเราไม่มีอะไรดีหรือสมบูรณ์ และตัวเราก็เช่นกัน การเป็นคนธรรมดาจึงน่าจะเป็นทางที่นำพามาซึ่งความสงบในชีวิต

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน

กระทรวงฯ ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการน้อยเกินไป เรามีปริมาณงานมากและเรื่องที่จะต้องทำหรือประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ มากเกินกว่ากำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่แค่หยิบมือจะปฏิบัติได้ งานบางอย่างเจ้าหน้าที่ถูกทิ้งให้ทำคนเดียวเพราะไม่มีคนช่วยและถูกกดดันหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาสาระที่เจ้าหน้าที่จะต้องจัดเตรียมให้รอบคอบเพื่อมิให้ผิดพลาด งานด้านอำนวยการ (logistics) และพิธีการที่จะต้องมีการบริหารจัดการไม่ให้บกพร่องเช่นกัน เรื่องของกรอบเวลาที่เป็นเส้นตาย (deadline) ที่จะต้องทำให้ทันการและอื่นๆ ที่เราต้องทำเพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพมีมาตรฐานที่เทียบได้อย่างไม่อายในระดับสากล ผมคิดว่าพวกเราในหลายๆ กรม/กองมีความรู้สึกว่าเราอยู่ในภาวะที่ถูกใช้งานโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับสุขภาพของเราในระยะยาว ทั้งสุขภาวะทางกายและใจของตัวข้าราชการและคนในครอบครัวจากการที่เรามีเวลาให้กับตัวเองและครอบครัวไม่เพียงพอ ทำให้ขาดความสมดุลของชีวิต อย่างเช่นช่วงที่ทำเอเปค ชีวิตของผมเหมือนตอนเรียนปริญญาเอก ทำงานทั้ง 7 วัน ไม่ได้หยุดเลย

ผมคิดว่าภาวะนี้ น่าจะเกิดกับข้าราชการในหลายๆ กระทรวงด้วยเช่นกัน ชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์นี้ทำให้เรื่องต่างๆ สามารถเข้าถึงและกระทบกับตัวเราได้อย่างรวดเร็ว เราต้องมีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกมากขึ้น มี

ประเด็นใหม่ๆ ของโลกที่ถาโถมเข้ามาเรื่องแล้วเรื่องเล่า ในขณะเดียวกันก็มีการถูกตรวจสอบจากองค์กรระหว่างประเทศและพันธะกรณีที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานสากลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายในประเทศเองก็มีเรื่องของกระแสประชาธิปไตย สิทธิการรับรู้ข่าวสาร สิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิอื่นๆ ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญกอปรกับ ความคาดหวังในเรื่องความเป็นมืออาชีพของข้าราชการ ทำให้เรามีงานใหม่ๆ เรื่องใหม่ๆ เข้ามามากมายซึ่งเราต้องปรับตัวทั้งในด้านความคิด วัฒนธรรมการทำงาน การจัดกำลังคน ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับปริมาณงานที่จะต้องมีเรื่องคุณภาพและความสากลเป็นตัวกำกับ รวมทั้งการเตรียมการรองรับความซับซ้อนของงานที่เพิ่มมากขึ้น **ซึ่งการปรับตัวทั้งหมดนี้ ไม่ได้อยู่ที่ข้าราชการหรือองค์กรหนึ่งใดเท่านั้น หลายเรื่องอยู่ที่คนทั้ง 63 ล้านคนจะต้องร่วมกันคิดและตัดสินใจว่าเราจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดและอย่างไร**

ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยที่ผมคิดว่า ต่อไปการทำงานราชการจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก สังคมมีความคาดหวังสูงแต่ให้จำนวนบุคลากรน้อย ผลตอบแทนไม่สะท้อนกับความสามารถ ข้าราชการมีความเครียดมากและได้รับผลกระทบจากสุขภาวะที่แย่ลง เราจึงเห็นข้าราชการบางกลุ่ม บางวิชาชีพถูกบีบให้ต้องเลือกเดินจากไป ผมคิดว่าการสร้างสมดุลของชีวิตเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเอาใจใส่และทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้จริงๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรที่อยู่ในภาครัฐหรือเอกชน **คุณภาพชีวิตของคนครอบครัวที่อบอุ่นน่าจะเป็นพลังที่สำคัญของชาติไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความสำเร็จที่ประเมินจากตัวเลขทางเศรษฐกิจ**

ปัจจุบันงานที่รับผิดชอบมีอะไรบ้าง

ดูแลเรื่องความสัมพันธ์อาเซียนกับประเทศคู่เจรจา จีน ญี่ปุ่น เกาหลี กรอบความร่วมมืออาเซียน+3 และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก

(East Asia Summit) ทำมา 3 ปีกว่าแล้ว คิดว่าอาจจะถึงเวลาที่จะต้องถอยออกมา เพราะจบการประชุมที่ไทยเป็นเจ้าภาพแล้ว แม้จะบอกว่าเรากำลังจะเป็นประชาคมอีก 5 ปี แต่ความรู้สึกคืออาเซียนยังไม่มีความร่วมมือของทุกคนที่อยากจะให้ไปเป็นประชาคม มีปัญหาเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ และบางประเทศไม่ได้มีความรู้สึกผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนด้วยกันมากกว่าเรื่องผลประโยชน์ของรัฐบาลเท่านั้น

สำหรับคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาทำงานในกระทรวงฯ อะไรคือสิ่งสำคัญ ควรเตรียมตัวและปฏิบัติตัวอย่างไร

สิ่งหนึ่งที่คิด คือว่า เมื่อเข้ามาอยู่ในวิชาชีพนี้แล้ว ต้องสนใจในการเปลี่ยนแปลงรอบตัว สนใจข่าวสารว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างในรอบภูมิภาค และไม่ใช่เพียงแค่สนใจ รับฟัง และดูข่าวสาร แต่ต้องพยายามคิดด้วยว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมีผลสะท้อนกลับมาสู่สังคมไทยอย่างไร เราจะปรับตัวอย่างไร คนกระทรวงการต่างประเทศเป็นฐานันดรที่โชคดีได้มีโอกาสพบเจอกับคนต่างประเทศค่อนข้างเยอะ ส่วนใหญ่จบจากต่างประเทศ ทั้งด้วยทุนส่วนตัว และทุนของกระทรวงฯ และหลายๆ คนเป็นลูกหลานของข้าราชการกระทรวงฯ มาก่อน ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ระบบต่างๆ จากต่างประเทศ ได้ประสบการณ์จากการใช้ชีวิตบางช่วงในต่างประเทศ จึงมีโอกาสดีกว่าลูกชาวบ้าน

ปัญหาอีกอย่างที่เกิดขึ้นในขณะนี้ก็คือ ระยะหลังเรามีนักเรียนทุนกระทรวงฯ ที่เรียนจบกลับมาทำงานมากขึ้น แต่มีข้อสังเกตจากหลายฝ่ายที่เห็นว่า นักเรียนทุนส่วนหนึ่งมีแนวโน้มที่จะเลือกทำแต่งานที่อยากทำ โดยไม่คิดที่จะใช้ศักยภาพที่มีอย่างเต็มที่ คงเห็นว่าเอาเท่านี้ก็พอ หรือคิดว่ายึดตามมาตรฐานเดิมๆ ของสังคมไทยคือชอบความสบายไม่ต้องดิ้นรน เพราะในยุคสมัยตัวเองไม่ได้ลำบากตั้งแต่เล็ก ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายมาก ผม

คิดว่าคนไทยทั่วไปอยากเห็น ผู้ที่เป็นนักเรียนทุนรัฐบาลไทยไม่ว่าจะเป็นของกระทรวงไหน มองในแง่บวกที่ว่า นักเรียนทุนรัฐบาลไทยได้โอกาสจากสังคมมาก จึงอยากให้เตือนตัวเองว่า **เมื่อกลับมาทำงานแล้วควรต้องคิดและพยายามทำงานเพื่อตอบแทนกลับคืนสู่หน่วยงาน สู่ประเทศ ให้สมกับที่ได้รับโอกาส ต้องพิสูจน์ว่าสามารถทำงานได้ตามความคาดหวัง** เพราะได้ไปเรียนด้วยเงินภาษีของประชาชนด้วยค่าใช้จ่ายที่สูง เมื่อเรียนจบกลับมา ก็ไม่ต้องผ่านการสอบแข่งขันเข้าทำงานอีก เป็นทางลัดเมื่อเทียบกับผู้สมัครทั่วไปและเป็นอภิสิทธิ์ชนมากยิ่งขึ้นหากนำไปเทียบกับนักเรียนทุนของรัฐบาลต่างประเทศที่ไม่มีข้อผูกมัดกับผู้รับทุน แต่หากผู้รับทุนนั้นต้องการเข้ารับราชการก็ต้องผ่านการสอบคัดเลือกทั้งๆ ที่การสอบชิงทุนของรัฐบาลต่างประเทศ หลายๆ ทุนมีการแข่งขันสูงกว่า

ทำนองเดียวกันข้าราชการกลุ่มที่เป็นลูกหลานของข้าราชการกระทรวงฯ แม้จะไม่มีพันธะเหมือนนักเรียนทุนและผ่านการสอบคัดเลือกเข้ากระทรวงฯ ได้เอง แต่ก็ถือว่า**เป็นกลุ่มที่ได้รับโอกาสที่ดีกว่าคนอื่นจากที่ติดตามพ่อแม่ไปประจำการในต่างประเทศ จึงสมควรที่จะทำงานอย่างทุ่มเทเต็มความสามารถ เพราะได้เปรียบในฐานะมีพื้นฐาน ประสบการณ์และได้รับการศึกษาที่ดีกว่า ดังที่ท่านรัฐมนตรีกษิต ภิรมย์ เคยให้โอวาทกับข้าราชการไปเมื่อไม่นานมานี้ว่า นักเรียนทุนและข้าราชการกลุ่มนี้จะต้องสำนึกและทำงานให้หนักกว่ากลุ่มอื่นๆ**

ได้รับรางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น

ได้รับรางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น 2 ครั้ง ในปี 2545 และปี 2550 เป็นสิ่งที่ภูมิใจว่า ผมไม่เคยขอหรือเรียกร้องอะไร แต่ได้รับรางวัลนี้จากความเมตตาของเพื่อนข้าราชการและผู้บังคับบัญชา ที่ยังมองเห็นว่าผมเป็นคนทำงานและก็ให้กำลังใจ นอกจากนี้ก็ได้รับเลือกจากบรรดาเพื่อน

ข้าราชการในระดับผู้อำนวยการกองและระดับชำนาญการพิเศษ ในกระทรวงฯ ให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการจริยธรรมของกระทรวงเมื่อเดือน พฤษภาคม 2553 ซึ่งก็ตั้งใจว่าจะพยายามทำงานในส่วนนี้ให้เต็มที่ตามที่ได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนข้าราชการ แต่ก็ไม่มีความมั่นใจว่าจะประสบความสำเร็จเพราะรู้ว่า ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะผลักดันเรื่องจริยธรรมในระบบราชการ

แผนงานที่อยากจะดำเนินการในอนาคต

สิ่งที่คิดอยากจะทำคือ

1. **กระทรวงฯ มีบุคลากรที่มีประสบการณ์ในด้านต่างๆ มากถือว่าเป็นทรัพย์สิน (Wealth)** ส่วนหนึ่งของกระทรวงฯ ที่มีมูลค่าและควรนำมาใช้ประโยชน์ได้ ประสบการณ์การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านพิธีการทูต การจัดการประชุม การสนับสนุนในด้านสารัตถะ ซึ่งหากถามว่าในเมืองไทยจะมีหน่วยงานไหนสอนหรือรู้ดีกว่ากระทรวงการต่างประเทศคงไม่มี จึงมีความคิดอยากจะหาทางถ่ายทอดความรู้นี้ให้คนรุ่นใหม่หรือนักศึกษาในมหาวิทยาลัยว่า ที่คุณเรียนทฤษฎีก็สำคัญ เพราะนั่นเป็นสิ่งที่คุณเรียน แต่ในทางปฏิบัติแล้วเมื่อไปอยู่ในเวทีนั้นคุณต้องเตรียมตัวอย่างไร คุณต้องเตรียมท่าทีเพื่อเจรจาหรือใช้เทคนิคอย่างไรที่จะช่วยให้การเข้าประชุมนั้นประสบความสำเร็จ ไม่ใช่ต้อนรับแขกได้ดีแต่ไม่มีความสามารถในการคิดเรื่องประเด็นสาระที่ต้องการผลักดันและวิธีการล็อบบี้ในที่ประชุม ทำให้อยากทำหลักสูตรการอบรมเรื่องการจัดการประชุมระหว่างประเทศ อยากจะทำเป็นหลักสูตรจำลองการประชุมเสมือนจริง ทุกวันนี้ก็คุยกับเพื่อนข้าราชการบางคนเกี่ยวกับความคิดนี้ แต่ก็ยังไม่มีเวลาได้ทำ เป็นแค่สิ่งที่คิดอยากทำ

2. คิดไว้ตั้งแต่ตอนเข้ากระทรวงฯ และคิดว่าคงไม่มีโอกาสได้ทำจนกว่าจะเกษียณ ถ้ายังไม่หมดแรงเสียก่อน คือ **อยากมีส่วนร่วมเขียน**

เรื่องประวัติการทูตไทย หรือเขียนเรื่องเกี่ยวกับกระทรวงการต่างประเทศอย่างน้อยในส่วนที่ตนเองได้เคยสัมผัสมา หากเกษียณแล้วอาจจะขอมานั่งทำงานที่ห้องสมุดกระทรวงฯ เพื่อค้นคว้าเรื่องที่ตนเองสนใจและอยากเขียนต่อไป

อีกสิ่งหนึ่งที่เคยคิดเอาไว้ คือ กระทรวงฯ น่าจะมีการให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท ที่สนใจจะทำงานวิจัยเกี่ยวกับนโยบายการต่างประเทศของไทย กระทรวงฯ มีเอกสารข้อมูลประวัติศาตร์ให้ค้นคว้าเยอะ แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่วิจัยทำเรื่องนี้หรืออย่างน้อยเพื่อรวบรวมชำระประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศไทย แต่หากปล่อยให้เวลาผ่านไปเอกสารเหล่านั้นอาจสูญหายหรือมีคุณค่าแต่ไม่มีใครรู้ กระทรวงฯ จึงน่าที่จะพิจารณาจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ในองค์กร และช่วยให้เด็กที่สนใจจะมาทำการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การทูตไทยได้มีกำลังใจมาทำงานค้นคว้าจากเอกสารประวัติศาสตร์จริงในกระทรวงฯ ผลการวิจัยก็จะมีคุณค่าสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ กระทรวงฯ เองก็จะได้รับประโยชน์จากงานวิจัยที่มีผู้ยอมเสียสละไปดมฝุ่นในลังเอกสาร ค้นคว้าเอกสารประวัติศาสตร์มาให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสอ่าน อย่าลืมว่าต้นไม้ที่จะเจริญเติบโตต่อไปในอนาคตต้องมีรากที่แข็งแรง การที่กระทรวงฯ จะตัดสินใจเดินไปทางไหนในอนาคต จำเป็นที่จะต้องรู้ว่ารากของเราอยู่ที่ไหน เรามาจากไหน เคยคิดและทำอย่างไรมาก่อน และต่อไปควรจะทำอย่างไรบนพื้นฐานองค์ความรู้ขององค์กรที่สะสมมา **ถ้ากระทรวงฯ ไม่มีองค์ความรู้เลยว่าเมื่อก่อนเกิดเหตุการณ์สำคัญกับประเทศไทยและคนในกระทรวงฯ คิดอย่างไร เราก็อาจจะคิดและตัดสินใจเชิงนโยบายผิดพลาด โดยขาดความรู้หรือประสบการณ์ในอดีต โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดซ้ำร้อยเดิม และไม่มีการพัฒนาในกระบวนการคิดก็เกิดขึ้นตลอดเวลา**

ฝากข้อคิดเพื่อเพื่อนข้าราชการทั้งในกระทรวงฯ และอื่นๆ

คงไม่มีอะไรเพราะความคิดของผมก็เป็นเพียงความคิดธรรมดาอีกหนึ่งรูปแบบ คนรุ่นใหม่อาจจะคิดอีกแบบหนึ่ง แต่สิ่งที่คุยกันมากก็คือเรื่องของทัศนคติของคนรุ่นใหม่ เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงและก็จะสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของข้าราชการหรือจะพูดให้ชัดเจนขึ้นก็คือ คุณภาพของสังคมไทย

ในอดีต เราเคยเชื่อว่า ใครที่ทำงานหนัก ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือภาคเอกชน หรือคนเดินดินทั่วไป ย่อมได้รับการเคารพนับถือ เขาจะมีความก้าวหน้าและได้รับผลตอบแทนจากนายหรือองค์กรอย่างสมน้ำสมเนื้อ จึงทำให้ทุกคนสู้งานและใช้ความรู้ กำลังความสามารถอุทิศให้กับงานอย่าง

เต็มที่ เป็นค่านิยมหรือแรงผลักดันที่เป็นปัจจัยบวก แต่ปัจจุบัน ดูเหมือนว่า การสอนเด็กให้ขยันโดยยึดเอาผลงานเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ การยกตัวอย่างของคนจนที่เลื่อนฐานะทางสังคมมาเป็นผู้พอมีอันจะกิน มีชื่อเสียงด้วยความอดทนและขยันจะกลายเป็นเรื่องที่ล้าสมัยแล้ว วัฒนธรรมให้คนวิ่งเต้นเข้าหาผู้ใหญ่แล้วจะได้ดี มีให้เห็นมากขึ้น โดยเฉพาะในวงราชการ สิ่งที่เคยคิดกันว่าหากเป็นเจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในหน้าที่และทำงานให้ดีที่สุด และผู้ใหญ่จะลงมาสอดส่องดูแลผลงานเพื่อชี้แนะและส่งเสริมให้เหมาะสมดูจะน้อยลงเรื่อยๆ เรามักจะได้ยินข้าราชการวิจารณ์เรื่อง เด็กฝาก เด็กวิ่ง เส้นทับเส้น พรรคพวกไปเฝ้าผู้ใหญ่ และอะไรอีกมากมายที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของระบบราชการของไทย เป็นที่น่าเสียใจที่ระยะหลังมานี้กระทรวงฯ เองก็ถูกตั้งข้อสังเกตทำนองเดียวกันนี้ ทั้งๆ ที่กระทรวงการต่างประเทศมีคนที่ได้รับการศึกษาอบรมจากต่างประเทศมาก **เราได้สัมผัสได้เห็นตัวอย่างของระบบราชการที่ดีที่น่าจะนำมาใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วได้ก่อนใครเพื่อนในอาเซียน**

ผมจึงฝันอยากเห็นข้าราชการทุกกระทรวง โดยเฉพาะ**ผู้บริหารระดับสูงที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อชะตากรรม ต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการจะต้องหนักแน่นและลงมาคลุกคลีสัมผัสกับลูกน้องด้วยตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร** หาไม่จะส่งผลกระทบทำให้องค์กรอ่อนแอและเปิดช่องให้บุคคลภายนอกเข้ามาชี้นำได้ เรื่องนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกองค์กรจะต้องผูกขาดการเติบโตตามสายงานโดยคนขององค์กรนั้น แต่**การที่องค์กรมีผลงานเป็นที่ยอมรับ มีความเข้มแข็ง ยั่งยืนมาได้ ก็มาจากการสั่งสมผลงานและประสบการณ์อันยาวนานของคนในองค์กรจนเป็นมืออาชีพที่ไม่สามารถจะทดแทนโดยคนภายนอกได้ง่ายๆ** จึงเป็นเรื่องปกติที่คนภายในองค์กรย่อมมีความได้เปรียบและเหมาะสมที่จะพัฒนา

องค์กรของตนได้ดีที่สุด ระยะหลังกระทรวงฯ เองก็ถูกท้าทายในเรื่องข้อเสนอให้มีการแต่งตั้งเอกอัครราชทูตจากบุคคลภายนอกได้ ซึ่งหากเราไม่รีบปฏิรูปตัวเอง ไม่รีบแก้ไขให้ถูกต้อง ในอนาคต พวกเราอาจสูญเสียสถานะนี้ไปก็ได้

ฝากถึงผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์

ตอนนี้โลกหมุนเร็ว เราต้องรู้สิ่งที่เกิดรอบตัวเราและรู้ว่าสิ่งไหนที่จะเกิดผลกระทบต่อตัวเราและสังคม ต่อไปนี้เราต้องเลิกมองทุกอย่างแค่กรอบของประเทศไทย เพราะหากอีก 5 ปีอาเซียนจะเป็นประชาคม ตอนนี้เริ่มมีการเปิดเสรีทางด้านแรงงาน ในอนาคตเราอาจเจอเพื่อนชาวมาเลเซีย สิงคโปร์เข้ามาทำงานอย่างเดียวกันแล้ว ทุกวันนี้เวลาเราติดต่อจองโรงแรมในกรุงเทพฯ ยังต้องทำสัญญาเป็นภาษาอังกฤษ ไม่ใช่ภาษาไทย เพราะผู้บริหารชาวต่างชาติไม่รู้เรื่อง เพราะฉะนั้น**เราต้องพัฒนาตัวเองในเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างชาติอื่นๆ เรื่องของการคิดอะไรที่มันต้องมากกว่าประเทศไทย** คือ ต่อไปนี้กำแพงจะไม่มีอีกแล้ว จะกลายเป็นการเลื่อนไหล ในขณะนี้อาเซียนมีความตกลงยอมรับมาตรฐานวิชาชีพร่วมกันแล้ว ในอนาคตอันใกล้เราจะเห็นเพื่อนในกลุ่มประเทศอาเซียน สาขาวิชาชีพแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ สถาปนิก วิศวกร เข้ามาทำงานในบ้านเรามากขึ้น แต่หากมองในอีกแง่มุมหนึ่งก็เป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้เกิดการแข่งขัน มีการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งคนไทยเองก็ต้องสร้างความพร้อมด้วย เพื่อที่เราจะสามารถเข้าไปแข่งขันทำงานในประเทศเขาได้ **อยากให้ประชาชนคนไทยคิดว่าต้องเริ่มที่พัฒนาตัวเองก่อน อย่าคิดว่าต้องรอให้คนอื่นทำ**

สุดท้ายนี้ก็อยากจะสนับสนุนให้ลูกชาวบ้านเข้ามาทำงานในกระทรวงการต่างประเทศมากขึ้น จะได้ช่วยกันปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

ทัศนคติการทำงานของคนในกระทรวงฯ ให้ติดดินมากขึ้น ให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น เพื่อจะได้เกิดการพัฒนา

ผู้เขียนต้องขอขอบคุณ ผอ.สุนทร ชัยยินดีภูมิ เป็นอย่างยิ่งที่สละเวลามาพูดคุยกับเรา แล้วมาติดตามกันต่อไปนะคะว่าฉบับหน้าเราจะพาคุณผู้อ่านไปรู้จักกับนักการทูตท่านใด

คุณอุไรวรรณ คูหะเปรมะ
บรรณาธิการหนังสือวิทยุสราญรมย์
และนักการทูตชำนาญการพิเศษ
สังกัดกองวิทยุกระจายเสียง
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

คุณนิตยา พักดี
ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่เว็บไซต์
สังกัดกองวิทยุกระจายเสียง
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

การสัมมนาสัญจรเชิงวิชาการ : สุโขทัยอารยธรรมลุ่มน้ำปิง-ยม

● โดย อุไรวรรณ คูหะเปรมะ

คณะถ่ายภาพหมู่ที่หน้าวัดศรีชุม

หลายคนคงเคยเขินอายเมื่อถูกชาวต่างชาติถามถึงเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยแล้วไม่สามารถตอบได้ชัดเจน เป็นคนไทยแท้ๆ เหตุใดถึงไม่รู้เรื่อง ไม่สนใจที่จะรู้จักรากเหง้าของตัวเอง และหากเคยไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ ความรู้สึกนี้จะมากขึ้น เพราะถูกคาดหวังว่าเป็นคนไทยต้องตอบได้ นั่นเพราะเมื่อคนไทยต้องไปอยู่ต่างประเทศ ทุกคนจะเปรียบเสมือนทูตหรือตัวแทนของประเทศไทยที่จะต้องอธิบายความและแสดงออกถึงความเป็นไทยได้ และหากเป็นนักการทูตที่มีหน้าที่โดยตรงในการเป็นตัวแทนด้วยแล้ว ยิ่งจำเป็นต้องมีความรู้เพื่อทำหน้าที่นี้ให้ดีกว่าคนทั่วไป

ด้วยเห็นความสำคัญของการต้องสร้างนักการทูตไทยให้ทัดเทียมระดับสากลไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านการต่างประเทศ ภาษา และทักษะต่างๆ แล้ว การมีความรู้ที่แท้จริงและลึกซึ้งเกี่ยวกับประเทศของตนเอง ก็เป็นหนึ่งในคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักการทูตที่ดีด้วย เพราะเขาเหล่านั้น มีหน้าที่โดยตรงที่จะให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับประเทศของตนเองได้เมื่อออกไปประจำการในต่างประเทศนั่นเอง สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ หน่วยงานหลักในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมบุคคลากรของกระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดหลักสูตรอบรมความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้านต่างๆ ให้กับนักการทูตมาอย่างต่อเนื่อง และเมื่อวันที่ 21-24 พฤศจิกายนที่ผ่านมา ได้จัด**สัมมนาสัญจรทางวิชาการ โครงการไทยปริทรรศน์: สุโขทัย อารยธรรมลุ่มน้ำปิง-ยม** โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักการทูตตั้งแต่ระดับ 8 ขึ้นไปได้เรียนรู้คุณค่าความสำคัญของความเป็นไทย และความภาคภูมิใจในชาติผ่านมิติด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม วัฒนธรรม นาฏดุริยางคศิลป์และวรรณกรรม ไปสัมผัสและศึกษาความรุ่งเรืองและความไพบูลย์ของแคว้นสุโขทัย ราชอาณาจักรไทยในพุทธศตวรรษที่ 18 โดย**เดินทางตามเส้นทางของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงสู่สามเมืองมรดกโลก คือ กำแพงเพชร สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และเมืองพิษณุโลกสองแคว**

การเยือนดินแดนมรดกโลกครั้งนี้ เป็นครั้งแรกของหลายคนรวมทั้งผู้เขียน เพราะพวกเราใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่และอาจเป็นครั้งแรกของผู้ที่เคยไปมาแล้วที่มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวอย่างละเอียด ได้สัมผัสและซึบซับไปกับสิ่งที่ได้พบเห็นอย่างละเมียดละไมและสนุกสนานในบรรยากาศฤดูต้นหนาว เพราะนอกจากความเหนือชั้นในการจัดโปรแกรมที่สอดแทรกรายละเอียดเกือบทุกย่างก้าวของคุณจันทร์ทิพา ภู่ตระกูล ผู้อำนวยการสถาบันเทวะวงศ์วโรปการ ผู้มีรสนิยมสุนทรีย์แล้ว เรายังได้รับเกียรติ์จาก**ท่านอาจารย์สด แดงเอียด อธิบดีกรมศาสนา ผู้เป็นพหูสูต**

มาเป็นวิทยากรหลักตลอดการเดินทาง ความประทับใจจากการเข้าร่วมในครั้งนี้ ทำให้อยากแบ่งปันให้คนไทยได้ภาคภูมิใจร่วมกัน ผู้เขียนจึงเชิญ ผอ.จันทร์ทิพา และคุณมนชัย พัชนี ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ ผู้รอบรู้เรื่องโบราณคดี ซึ่งร่วมเดินทางไปด้วยไปพูดคุยในรายการรู้รอบโลกวิทยุ และได้เล่าประวัติและเกร็ดความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ แต่โดยที่ตลอดการสัญจรทั้ง 4 วัน เราใช้เวลากันอย่างคุ้มค่า เพราะนอกจากได้เยี่ยมชมโบราณสถาน ฟังคำบรรยายที่สนุกสนานเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ต่างๆ ในประวัติศาสตร์ไทยแล้ว เรายังได้ร่วมกิจกรรมที่มีคุณค่าที่ทำให้เราได้ดื่มด่ำไปกับอารยธรรมของที่นั่น สร้างความประทับใจและความทรงจำดีๆ ที่ทำให้หลายคนยังพูดถึงมาจนทุกวันนี้ ผู้เขียนจึงอยากนำเรื่องราวทั้งส่วนที่มิได้พูดออกอากาศโดยเฉพาะส่วนของกิจกรรมมาถ่ายทอดในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ บทความค่อนข้างยาว หลายเรื่องผู้อ่านอาจเคยทราบมาบ้าง แต่เนื่องจากหนังสือของเรามีผู้อ่านที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติโดยเฉพาะที่อาศัยอยู่ต่างประเทศและอาจยังไม่เคยอ่านหรือไปท่องเที่ยวที่นี่มาก่อน จึงขอนำมาเล่าสู่กันฟังเท่าที่พื้นที่กระดาษจะอำนวยค่ะ

เล่าเรื่องเมืองกำแพง เอกลักษณ์อารยธรรมลุ่มน้ำปิง

พวกเรากว่า 20 คนออกเดินทางโดยรถบัสแต่เช้าตรู่ผ่านถนนสายเอเชียไปยัง จ.กำแพงเพชร ระยะทางกว่า 350 กม. ถึง**เมืองไตรตรึงษ์** บริเวณ**วัดวังพระธาตุ**พบซากโบราณ วัตถุปรักหักพังกระจัดกระจายโดยรอบ ท่านอาจารย์สดอยู่ยืนรอรับคณะด้วยรอย ยิ้มที่จริงใจแฝงความทรงภูมิ ท่านเริ่มต้นการบรรยายด้วยภาษาไทยที่สะกดอักขระชัดคำและน้ำเสียงที่ก้องกังวานน่าฟังว่า เมืองไตรตรึงษ์ เป็นเมืองโบราณอยู่บนฝั่งขวา (ตะวันตก) ของแม่น้ำปิง ตามตำนานสิงหนวัติระบุว่าพระเจ้าไชยสิริเชียงแสน

วัดวังพระธาตุ

หนีพม่ามาจากเชียงรายเป็นผู้สร้างประมาณ พ.ศ. 1547 แต่จากหลักฐานทางโบราณคดี เมืองไตรตรึงษ์มีความเก่าแก่มากกว่านั้น เพราะมีการขุดพบเครื่องปั้นดินเผา เครื่องใช้ และลักษณะกำแพงเมืองที่มีคูน้ำล้อมรอบ เป็นแบบในสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 12 หรือ 16) แสดงให้เห็นว่าบรรพชนคนไทยมีการตั้งรกรากกันมานับพันปีบ่งบอกถึงความเก่าแก่ของที่นี่ได้เป็นอย่างดี ส่วนพระมหาเจดีย์เบื้องหน้าเป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ซึ่งเป็นศิลปะแบบสมัยสุโขทัย ส่วนเมืองนครชุม ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียง เคยมีบทบาทในฐานะเมืองศูนย์กลางบริเวณลุ่มแม่น้ำปิง แต่ดำรงอยู่ในระยะเวลาที่สั้นกว่า หลังรัชสมัยของพระมหาธรรมราชาลิไท เศรษฐกิจศูนย์กลางความรุ่งเรืองทางศาสนาและศิลปกรรม ได้ย้ายไปอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำปิงคือที่เมืองกำแพงเพชร

เราแวะทานอาหารกลางวันที่ ร้านวิวสวยน้ำใส ที่มีวิวสวยสมชื่อ เพราะตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิง รายล้อมไปด้วยต้นไม้สูงเขียวทึบทิ้งโค้งไปตามลำน้ำเต็มตลิ่ง อากาศต้นหนาวที่เย็นสบายเพิ่มเสน่ห์ให้กับที่นี่ไม่น้อย อาหารพื้นเมืองพวกปลาน้ำจืด น้ำพริกเครื่องจิ้ม เฉาก๊วยชากังราว และกล้วยไข่ที่ลือชื่อ ทำให้หลายคนลืมอิ่มไปเหมือนกัน

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ช่วงบ่าย เมื่อรถแล่นเข้าไปใน**อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร** เราก็ทึ่งกับภูมิทัศน์ภายในที่ออกแบบได้ร่มรื่น มีต้นไม้สูงใหญ่ปลูกอย่างเป็นระเบียบสวยงามกลมกลืนกับคันดิน คูน้ำ ซากกำแพง ป้อมประตู วัด

วัดพระแก้ว

และโบราณสถาน หญ้าเขียวที่ตัดสั้นเป็นระเบียบ อุทยานนี้มีพื้นที่ที่เป็นเขตคามวาสี (เขตเมือง) และเขตอรัญญิก (เขตป่า) รวมกว่า 2,000 ไร่ ได้รับการบูรณะและเปิดเมื่อปี 2524 วัดที่เป็นจุดเด่น เช่น **วัดพระแก้ว** ซึ่งตามตำนานน่าจะเคยเป็นที่ประดิษฐานองค์ **พระแก้วมรกต**[1] และพระพุทธสิหิงค์ พบโกลน[2] ศิลาแลง[3] ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นพระพุทธรูปยืนขนาดใหญ่ หรือที่เรียกว่า **พระอัฏฐารศ**[4]

วัดพระธาตุ

พระอัฏฐารศ

ส่วนที่**วัดพระธาตุ** มีเจดีย์ประธานเป็นทรงกลม ตั้งอยู่บนฐานแปดเหลี่ยม เป็นเจดีย์ที่มีรูปทรงสัณฐานงดงามที่สุดตามที่พระบาทสมเด็จ

---

[1] เคยถูกนำไปประดิษฐานตามราชอาณาจักรใหญ่ๆ เช่นนครวัด นครเชียงใหม่ หลวงพระบาง เวียงจันทน์และท้ายสุดที่กรุงเทพฯ

[2] เมื่อเป็นกิริยาแปลว่า เกลาไว้ ทำเป็นรูปเลาๆ ไว้ เช่นโกลนไม้ โกลนเรือในที่นี้ หมายถึงโครงข้างในเพื่อขึ้นรูปปั้นพระพุทธรูป

[3] เป็นหินชนิดหนึ่ง เมื่ออยู่ใต้ดินมีลักษณะอ่อนแต่ถูกลมแล้วแข็ง มีสีแดงอย่างอิฐเผาและเป็นรูพรุนเหมือน ไม้เพรียงกิน

[4] พระอัฏฐารศ" (ภาษาบาลีแปลว่าสิบแปด) เป็นพระพุทธรูปปางประทับยืนและปางประธานอภัยเชื่อกันว่า เป็นคติแต่โบราณในการสร้างให้มีความสูงถึง 18 ศอก เท่าพระองค์จริงของพระพุทธเจ้า

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงวิจารณ์

ทั้งสองวัดนี้เป็นศูนย์กลางของเมืองกำแพงเพชร ส่วนเขตอรัญญิก มีกลุ่มวัดประมาณ 40 แห่ง ตั้งอยู่บนเนินลูกรัง ส่วนใหญ่สร้างด้วยศิลาแลง มีความแข็งแรง เราแวะเยี่ยมชม**พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร** ภายในจัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุสมัยต่างๆ เช่น โบราณวัตถุลวดลายปูนปั้นและดินเผา เศียรพระพุทธรูป เทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์ เป็นต้น เราได้เรียนรู้ว่าประติมากรรมของกำแพงเพชรแม้จะจัดเป็นแบบศิลปะสุโขทัย แต่ช่างท้องถิ่นได้พัฒนาจน เกิดเป็น**สกุลช่างเมืองกำแพงเพชร เห็นได้ชัดในงานเกี่ยวกับพระพุทธรูปที่เป็นปูนปั้นและสำริด มีรูปแบบแตกต่างจากสุโขทัยคือ พระนลาฏ (หน้าผาก) กว้าง พระหนุ(คาง)เสี้ยม คิ้วจะต่อกันเป็นรอยปีกกา** พระพุทธรูปปูนปั้นใช้ศิลาแลงเป็นแกนหรือเป็นโกลนด้านในมีทั้งศิลาแลงแท่งเดียวและแท่งเล็กๆ มาก่อเป็นองค์พระพุทธรูป

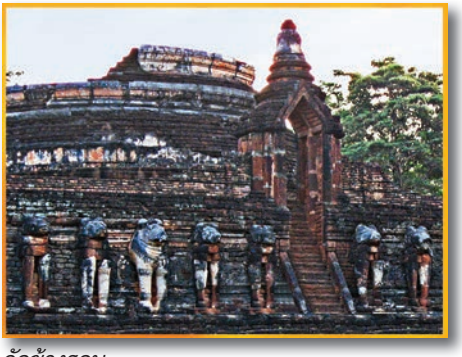
วัดช้างรอบ

เราเดินทางต่อไปยัง**วัดช้างรอบ** วัดนี้มีพระเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่อยู่กลางฐาน ที่ฐานมีรูปช้างครึ่งตัวหันศีรษะและสองเท้าหน้าออกจากฐานรายรอบพระเจดีย์จำนวน 68 เชือก ลักษณะแปลกตาและเป็นเอกลักษณ์มาก เชื่อกันว่าช่างสมัยโบราณต้องการสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องจักรวาลวิทยาของชาวพุทธว่าโลกของเรามีช้างเป็นสัตว์ใหญ่ที่มีความมั่นคงแข็งแรงหนุนอยู่ ที่**วัดพระนอน** หน้าวัดมีบ่อน้ำ ห้องน้ำและศาลาพัก มีเสาวิหารที่ใช้ศิลาแลงแท่งเดียวตลอดมีขนาดสูงใหญ่ที่สุดในโลกเหลืออยู่ 2 ต้น น้ำหนักกว่า 30 ตัน **ที่มาของชื่อเมืองกำแพงเพชร**

ศิลาแลงที่วัดพระนอน

คือกำแพงที่แข็งแกร่งดุจเพชร เพราะป้อมปราการสร้างด้วยศิลาแลง ทำให้สมัยก่อนแม้ถูกหลายเมืองยกทัพมาตีก็ไม่แตกนั่นเอง เราต่อไปยัง **วัดพระสี่อิริยาบถ** หน้าวัดมีบ่อน้ำ ฯลฯ มีวิหารที่สร้างบนฐานทักษิณขนาดใหญ่อยู่ตอนหน้าวัด ด้านหลังสร้างเป็นมณฑปทำหน้าที่เป็นเจดีย์ประธาน ลักษณะมณฑปแบบจัตุรมุข กึ่งกลางทำเป็นแท่งสี่เหลี่ยมรับส่วนยอดหลังคา และทำเป็นมุมยื่นออกมาทั้ง 4 ด้าน ผนังแต่ละด้านของแท่งสี่เหลี่ยมก่อเว้าเข้าไปและประดิษฐานพระพุทธรูปแตกต่างออกไปเป็น 4 อิริยาบถคือ เดิน นั่ง ยืน นอน ในยุคสมัยสุโขทัยการสร้างบ้านแปลงเมืองนอกจากจะมีเขตคามวาสี ก็ยังมีเขตอรัญวาสีเพื่อให้ผู้คนไปปฏิบัติธรรมและนิยมสร้างวัดพระสี่อิริยาบถในเขตนี้ การสร้าง 4 อิริยาบถ เพื่อกำหนดลมหายใจ ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นการหมายถึง **มหาสติปัฏฐาน 4**[5] การทำวิปัสสนากรรมฐานเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพาน แสดงให้เห็นว่าบรรพชนสมัยสุโขทัยนอกจากมีความเจริญด้านการปกครองด้านวัตถุแล้ว ยังมุ่งเน้นเรื่องจิต การปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้นด้วย

วัดพระสี่อิริยาบถ

---

[5] สติปัฏฐาน 4 คือภิกษุในพระธรรมวินัยนี้เป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกาย พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย พิจารณาเห็นจิตในจิต พิจารณาเห็นธรรมในธรรม ภิกษุในธรรมวินัยนี้ต้องเป็นผู้มีความเพียร เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ จึงจะกำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้

หลังแวะชมวัดอีกหลายแห่ง ช่วงหัวค่ำเราได้รับความเอื้อเฟื้อจากอุทยานฯ จัดพิธี**เวียนเทียนร่วมกันรอบโบราณสถานบริเวณวัดพระสี่อิริยาบถ** ให้เป็นการเฉพาะ เสียงบทสวดถวายพระพรของพระเถระผู้ใหญ่คลอด้วยเสียงนุ่มนวลของพวกเราดังเป็นระยะๆ ในบรรยากาศที่เย็นสบายและสงบ แสงอาทิตย์ที่กำลังจะลับขอบฟ้าตัดกับพุ่มไม้ โบราณสถานรอบๆ กับแสงเปลวเทียนที่กระทบดอกบัวสีขาวและชมพูที่งดงามในมือ สะกดให้หลายคนก้าวเดินตามกันอย่างช้าๆ ด้วยท่าทีที่สำรวมคล้ายบอกว่าเรากำลังกล่าวสรรเสริญพระพุทธเจ้าด้วยใจจริง จนทำให้หลายคนลืมถ่ายภาพนี้ไว้ ผู้เขียนเชื่อว่าเสน่ห์และความประทับใจในครั้งนี้ ได้ถูกเก็บไว้ในความทรงจำของทุกคนแล้ว

นาฏดุริยางคศิลป์แห่งแคว้นสุโขทัย

การเล่นมังคละ

ช่วงอาหารค่ำ เรานั่งล้อมวงเป็นกลุ่มๆ บนเนินหญ้ารอบสระว่ายน้ำขนาดใหญ่ของโรงแรมสุโขทัย เฮอริเทจ รีสอร์ท ที่พักที่จำลองแบบตามศิลปะสมัยสุโขทัย ตกแต่งในสไตล์ไทยประยุกต์ ในบรรยากาศแสงสีที่อบอุ่น ระหว่างทานอาหารเราได้ฟังคำบรรยายจากอาจารย์สุรพล ยงค์เจาะ ผอ.วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยเกี่ยวกับศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของสุโขทัย ชมการแสดงฟ้อนรำและดนตรีพื้นบ้าน **การเล่นมังคละ**/การตีกลองมังคละ หรือ **กลองจ๊กโกร๊ด**[6] ที่เล่นเป็นวงประกอบกับปี่ กลองฆ้อง เสียงที่ออกมาค่อนข้างแหลมและโหยหวน การละเล่นนี้ เชื่อกันว่า

[6] ลักษณะเหมือนกลองยาวแต่เล็กและสั้นกว่า

ข้าวหอมนิล

ไทยเราได้มาจากศรีลังกาซึ่งใช้ประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา

ตักบาตรทำบุญตามวิถีพุทธและเยี่ยมชมสวนเกษตรอินทรีย์

ผอ.จันทิพา คงตั้งใจที่จะทำให้การเยือนสุโขทัย ศูนย์กลางความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนาในอดีตมีความหมายมากขึ้น จึงจัดโปรแกรมให้เราเริ่มต้นเช้าวันใหม่ด้วยการใส่บาตรที่หน้าโรงแรม เรารับศีลรับพรพร้อมๆ กับรับแสงอาทิตย์อ่อนๆ ในยามเช้าอย่างอิ่มเอิบใจจากที่ได้ทำบุญในครั้งนี้ ช่างเป็น **"รุ่งอรุณแห่งความสุข"** สมตามความหมายของชื่อเมือง **"สุโขทัย"**[7] เสียเหลือเกิน

แปลงนาสาธิตการปลูกข้าว

จากนั้นเราเดินทางไปยัง **สวนเกษตรอินทรีย์** ที่อยู่ถัดจากโรงแรมที่พักและสนามบินของสายการบินบางกอกแอร์เวย์ สวนมีพื้นที่ 500 ไร่ จัดแต่งให้อวลกลิ่นอายแบบบรรยากาศเมืองเก่าสมัยสุโขทัย ข้างในมียุ้งข้าว แปลงนาข้าว พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่จัดแสดงอุปกรณ์เครื่องใช้การเกษตรในสมัยโบราณที่หาดูได้ยาก สวนเกษตรอินทรีย์จัดเป็นพื้นที่สำหรับปลูกข้าวปลอดสารพิษ มีทั้งข้าวหอมนิล ข้าวหอมพันธุ์พิเศษที่หุงแล้วจะมีสีม่วงอ่อนกลิ่นหอม และมีโปรตีนสูงกว่าข้าวชนิดอื่นๆ ส่วน**แปลงผักอินทรีย์** ปลูกถั่วฝักยาว หน่อไม้ฝรั่ง ผักสดใบเขียวนานาชนิดและมี

---

[7] สุโขทัยมาจากคำ 2 คำ คือ สุข+อุทัย

น้ำข้าวปั่น

คุกกี้รำข้าว

สวนกล้วยไม้ ที่**แปลงนาสาธิตการปลูกข้าว** ผู้เขียนและเพื่อนๆ นึกสนุก อยากลองปลูกข้าวดูบ้าง พอเปลี่ยนรองเท้าแล้ว ก็ลงไปเดินลุยในท้องนาที่มีน้ำท่วมขังประมาณครึ่งเข่า พวกเราเริ่มต้นปักกล้าไปตามที่พี่คนงานทำให้ดูเป็นตัวอย่าง พอปักไปได้ 2-3 ต้น ก็ทำท่าว่าทั้งคนกับต้นกล้าที่กำลังปักอยู่จะล้ม เพราะรองเท้าติดโคลน เดินลำบาก ตัวเอนไปมาเหมือนตุ๊กตาล้มลุก ส่วนกล้าที่ปักไว้ก็ไม่แน่นพอที่จะเกาะดิน เสียงเตือนจากเพื่อนๆ ที่อยู่บน**ชานเรือนรับรอง** ให้เราระวังเสื้อผ้าจะเลอะโคลนและหกล้มกลางคันนา ดูจะศักดิ์สิทธิ์กว่าเสียงเชียร์ให้กำลังใจสู้ต่อไป สักครู่ใหญ่ เราทั้ง 3 คนก็ถอดใจ เพราะแดดเริ่มแรง ลองนับดู เราเพิ่งจะปักกล้ากันได้คนละ 3-4 แถวเท่านั้น แต่ก็รู้สึกดีที่ได้ลองทำ เรารีบขึ้นไปคลายร้อนด้วย**น้ำใบข้าวปั่น** กับขนมอร่อยๆ ทั้ง **คุกกี้รำข้าว เค้กกล้วยตาก** และ**กล้วยมะลิอ่องตาก** ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากสวนเกษตรนี้อยู่นาน เราได้รับรู้งาน **"หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน"** ในช่วงแดดกล้า ได้สัมผัสกับเสี้ยวหนึ่งของวิถีชีวิตชาวนาผู้เป็น**กระดูกสันหลังของชาติ** เป็นประสบการณ์ครั้งแรกในชีวิตที่ดูขำๆ ดีของเราทั้ง 3 คนค่ะ

ผู้จัดการสวนฯ เล่าว่าคุณหมอปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ ต้องการขยายและต่อยอดธุรกิจสนามบิน โรงแรมไปทำการเกษตรอินทรีย์ ทั้งเลี้ยงเป็ดตามธรรมชาติ ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบปรุงอาหารให้บริการกับผู้โดยสารของสายการบินและโรงแรม แม้ต้นทุนการ

ทำเกษตรแบบธรรมชาตินี้สูงกว่าการเกษตรแบบใช้สารเคมีอยู่มากเพราะต้องใช้แรงงานดูแลเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็เป็นความตั้งใจของท่านเจ้าของ และจากที่ผู้เขียนได้พูดคุยกับชาวญี่ปุ่นที่โรงแรมที่พัก ทำให้ทราบว่านักธุรกิจกลุ่มนี้ เดินทางมาสำรวจความเป็นไปได้ที่จะทำให้สุโขทัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจชาวญี่ปุ่นหลากกลุ่มในรูปแบบที่แตกต่างกัน ที่นี่จะเป็นอีกแห่งหนึ่งที่น่าจะได้รับการตอบรับที่ดีเพราะมีความหลากหลายและสามารถให้บริการอย่างครบวงจร

อนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราชและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง

เราเดินทางต่อไปยัง **พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช** สร้างเมื่อปี 2518 ขนาดสองเท่าขององค์จริง ประทับนั่งบนแท่นมนังคศิลาบาตร พระหัตถ์ขวาถือคัมภีร์ พระหัตถ์ซ้ายอยู่ในท่าทรงสั่งสอนประชาชน แท่นด้านซ้ายมีพานวางพระขรรค์ไว้ข้างๆ พระพักตร์เหมือนอย่างพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยตอนต้น **ถ่ายทอดความรู้สึกว่า พระองค์ทรงมีน้ำพระทัยเมตตากรุณา ยุติธรรม มีความเด็ดขาดในการปกครองแบบพ่อปกครองลูก** ด้านข้างมีภาพแผ่นจำหลักจารึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ สะท้อนให้เห็นถึงยุคแห่งความรุ่งเรืองของประวัติศาสตร์ศาสตร์ไทย

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

จากนั้นเข้าเยี่ยมชม**พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง** ภายในจัดแสดงโบราณวัตถุจำพวกพระพุทธรูป เครื่องใช้ถ้วยชาม ศิลาจารึกและ

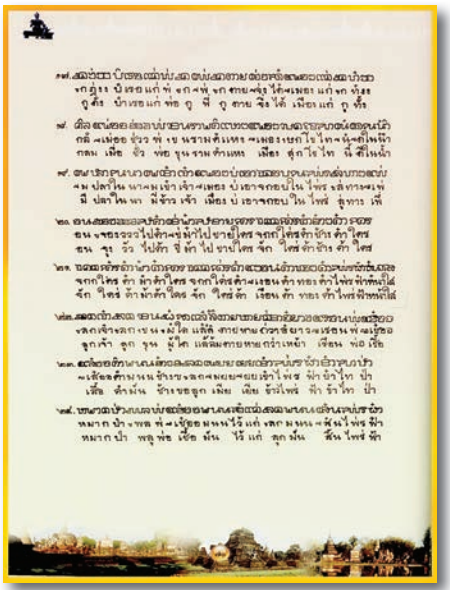

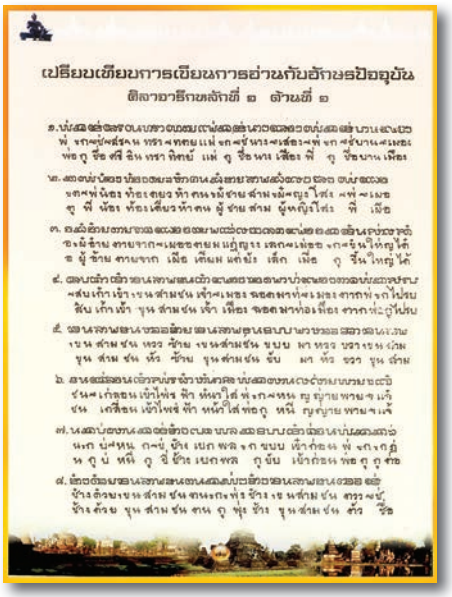

คำแปลในข้อความศิลาจารึก

อื่นๆ มากมาย บน **ศิลาจารึกหลักที่หนึ่งของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช**[8] **มีลายสือไทย** (อักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงฯ ที่จารึกไว้ในหลักศิลา) ปรากฏเป็นข้อความที่แสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงเป็นผู้ประดิษฐลายสือไทย

[8] ของจริงเก็บอยู่ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

เมื่อปี พ.ศ. 1826 โดยปรับปรุงดัดแปลงมาจาก **"อักษรไทยเดิม"**[9] เนื้อความในศิลาจารึกนับว่ามีคุณูปการต่อชาติไทยอย่างใหญ่หลวงทั้งในด้านประวัติศาสตร์ การปกครอง ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความสงบสุข ร่มเย็นภายใต้หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเช่น ในด้านที่ 1 ตอนที่ 2 กล่าวถึงความเจริญรุ่งเรืองและความสมบูรณ์พูนสุขของกรุงสุโขทัยว่า "เมืองสุกโขไทนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ..... **" ศิลาจารึกพ่อขุนรามฯ เป็นหลักฐานที่มั่นคง ยืนยันได้ว่าประเทศไทย ชาติไทย เป็นปึกแผ่นมั่นคงตั้งแต่สมัยสุโขทัยราชวงศ์พระร่วงเป็นต้นมา เป็นอาณาจักรแห่งแรกของประเทศไทย** เป็นหลักฐานชิ้นเอกที่บ่งบอกถึงความเป็นอารยชนของชาติไทย และเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สุโขทัยได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเพราะชาติที่มีภาษาพูด ภาษาเขียนของตนเองอย่างชาติไทยเรามีไม่มากในโลกนี้[10]

และความสำคัญของศิลาจารึกฯ ทำให้ **ศิลาจารึกฯ ได้รับยกย่องให้เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ด้วย**

ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ ยังมีการจำลองช่องบันไดทางเดินและภาพชาดกที่กรุบนเพดานรอบองค์พระในวิหารวัดศรีชุมมาจัดแสดง ภาพชาดก

---

[9] ก่อนปี พ.ศ. 1826 ไทยมีอักษรใช้อยู่บ้างแล้วเรียกว่า "อักษรไทยเดิม" บางครั้งใช้อักษรขอม บางครั้งใช้อักษรมอญ เมื่อไทยเป็นอิสระจากขอม พ่อขุนรามฯ จึงได้นำอักษรไทยเดิมมาปรับปรุงโดยทรงคำนึงถึงความสะดวก ง่ายในการเขียน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความชัดเจนและสมบูรณ์ การออกเสียง ดังจะเห็นได้ว่าทรงตัดเชิงหนามเตยออก ตัวอักษรจึงเขียนง่าย ไม่รุงรัง ทั้งยังประสงค์ให้เป็นอักษรกลางที่ทุกชาติไม่ว่า มอญ พม่าและชาติอื่นนำไปใช้ได้ รูปอักษรไทยสมัยสุโขทัยได้เป็นแม่แบบของรูปอักษรไทยทั่วไปในสมัยปัจจุบัน อักษรลายสือไทยของพระองค์จึงทรงกำเนิดขึ้น

[10] จากหนังสือศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มรดกความทรงจำแห่งโลก คือของจริง โดยเทศบาลเมืองสุโขทัยธานีและสมาคมลายสือไทย จ.สุโขทัย

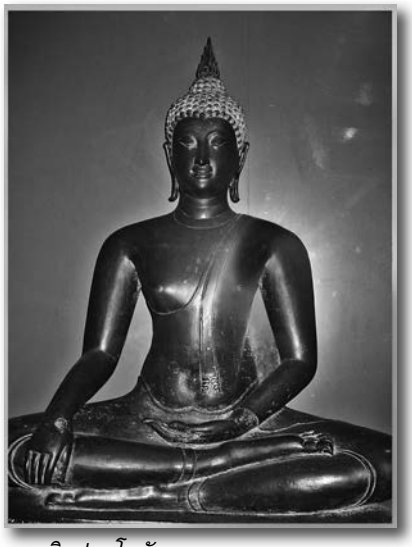

พระศิลปะสุโขทัย

การนุ่งผ้าของเทวะสตรี

ปรากฏอักษรสมัยสุโขทัยสลักลงไปบนหิน ชนวน มีพระพุทธรูป เทวะรูปที่สำคัญคือเทวะรูปสมัยของพระมหาธรรมราชาลิไท[11] กล่าวคือ แต่เดิมเทวะรูปของไทยได้รับอิทธิพลจากเขมร การนุ่งผ้าจะเป็นการนุ่งแบบเขมร แต่พอมาถึงสมัยของมหาธรรมราชาลิไท พระองค์คงอยากแสดงออกถึงความเป็นไทย เราจึงเห็นการนุ่งผ้าของเทวะรูปมีความเป็นไทยอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนของนาฏศิลป์ชุดระบำสุโขทัย การนุ่งผ้าของผู้รำจะเหมือนกับผ้านุ่งของเทวะสตรี **สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดในศิลปะของสุโขทัยคือความสวยงามของพระพุทธ รูปปางศิลปะสุโขทัย** ซึ่งมีลักษณะพระพักตร์เป็นรูปไข่ พระขนง (คิ้ว) โก่ง ดูสงบและคล้ายสตรีที่งดงามไม่มีที่ติ พระอุระผายสง่า พระอังสาใหญ่กว้าง หากเป็นยุคคลาสสิก ปลายนิ้วพระหัตถ์จะยาวไม่เท่ากันมีลักษณะคล้ายของมนุษย์ ส่วนยุคหลังคลาสสิก ปลายนิ้วพระหัตถ์ทั้ง 4 จะเสมอกัน (เรียกว่า ทีฆงฺคุลี) ทำตามพุทธลักษณะ พระเกตุมาลาทำเป็นเรือนแก้ว

---

[11] คือพระมหาธรรมราชาที่ 1 หรือพระยาลิไท

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

จากนั้น เราเดินทางไป **อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย** ดินแดนแห่งยุคทองที่ยิ่ง ใหญ่ของประวัติศาสตร์ไทยในอดีตที่ยังคงเห็นร่องรอยแห่งอารยธรรมอันรุ่งเรืองและสถาปัตยกรรมที่วิจิตรบรรจง เป็นร่องรอยอดีตแห่งความภาคภูมิในของคนไทยและของคนทั้งโลก เมื่อปี 2519 กรมศิลปากรได้คัดเลือกเมืองสุโขทัยเก่าเพื่อดำเนินการตาม**โครงการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย**เป็นแห่งแรก และติดตามไปถึง**ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร** ซึ่งเป็นเมืองลูกหลวงในยุคเดียวกัน ความสำเร็จของการดำเนินการ ทำให้**ทั้ง 3 แห่งนี้ได้รับยกย่องให้เป็นมรดกโลก เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2534**

ภายในอุทยานฯ มีสถานที่สำคัญที่เป็นพระราชวัง ศาสนสถาน โบราณสถาน คูเมือง กำแพงเมืองและประตูเมืองล้อมรอบอยู่ในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีโบราณสถานทั้งภายในและภายนอกกำแพงเมืองมากมาย เช่น

วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุ เป็นวัดสำคัญ มีพระเจดีย์มหาธาตุทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัวตูม ซึ่งเป็นศิลปะแบบสุโขทัยแท้เป็นเจดีย์ประธาน บริเวณวัดมีเจดีย์แบบต่างๆ กว่า 200 องค์ เป็นวัดที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา และพระมหากษัตริย์ใช้ประกอบพิธี วัดเคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คือ พระศรีศากยมุนี (ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่วัดสุทัศน์) โดยรัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้ชะลอลงมาจากสุโขทัย มีเกร็ดเล่าว่า เมื่อชักลากองค์พระพุทธรูปขึ้นจากแพเข้าทางประตูท่าช้าง ปรากฏว่าองค์พระใหญ่ว่า

ประตู ไม่สามารถชักลากผ่านประตูเมืองได้ จึงต้องรื้อประตูออก ประตูนี้จึงเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า ประตูท่าพระ สิ่งสำคัญของวัดนี้คือ ที่เป็นที่ตั้งของประธานที่อยู่กลางวัดมีร่องรอยของสถาปัตยกรรมของขอมนอกเหนือไปจากเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ จึงสันนิษฐานว่าวัดนี้คงมีมาก่อนการสถาปนาเป็นกรุงสุโขทัย

วัดชนะสงคราม เดิมเรียก วัดราชบูรณะ ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ เป็นเจดีย์ประธาน มีวิหารโบสถ์และเจดีย์ลายต่างๆ **สมัยสุโขทัยสิ่งก่อสร้างหรือผังวัดที่สำคัญที่สุดจะเป็นเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุเป็นหลักและมีวิหารอยู่ข้างหน้า ส่วนอุโบสถจะเล็กมาก**ใช้ประกอบสังฆกรรมสำหรับพระสงฆ์เท่านั้น จนถึงสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์จึงให้ความสำคัญที่สุดกับพระอุโบสถ

รถนำพวกเรา**แวะผ่านและชมวัดตระพังเงิน วัดสระศรี วัดศรีสวาย และศาลตาผาแดง** ก่อนเคลื่อนสู่เขตนอกกำแพงเมืองด้านเหนือถึงวัดศรีชุม

วัดศรีชุม

วัดศรีชุม เป็นที่ประดิษฐาน พระอัจนะ (แปลว่า พระผู้ไม่หวั่นไหว) เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยขนาดใหญ่ หน้าตักกว้างถึง 11.3 เมตร ลักษณะของวิหารเป็นสี่เหลี่ยมคล้ายมณฑป แต่หลังคาได้พังทลายหมด

แล้ว เหลือแต่ผนังทั้ง 4 ด้านก่ออิฐถือปูนอย่างแน่นหนา ผนังทางด้านใต้มีช่องให้คนเข้าไปภายในและเดินขึ้นไปตามทางบันไดแคบๆ ถึงผนังด้านข้างขององค์พระ ภายในช่องกำแพงตามฝาผนังมีภาพเขียนเก่าแก่ บนเพดานมีแผ่นหินชนวนแกะสลักลวดลายเรื่องชาดก หากเดินขึ้นไป จะโผล่บนหลังคาวิหารมองเห็นทิวทัศน์ของเมืองได้ น่าเสียดายที่ไม่ได้เปิดให้ประชาชนขึ้นไปชมถึงข้างบนได้ แต่เราก็พอจะจินตนาการได้เพราะได้เห็นการจำลองภาพและบรรยากาศภายในจากที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในช่วงเช้าแล้ว การที่วิหารวัดมีความเร้นลับ เข้าใจว่าเพื่อใช้เป็นสถานที่ปลุกปลอบใจเหล่าทหารหาญ เพราะถ้าใครแอบเข้าไปทางอุโมงค์แล้วโผล่ที่ช่องข้างๆ นี้ และพูดออกมาดังๆ คนที่อยู่ภายในวิหารจะต้องนึกว่าพระอัจนะพูดได้ และเสียงพูดนั้น จะกังวานน่าเกรงขามเพราะวิหารไม่มีหน้าต่าง

พวกเราหลายคนรู้สึกประทับใจกับวัดนี้มาก ทั้งขนาดขององค์พระพุทธรูปที่ใหญ่โต ความสามารถของบรรพชนไทยที่สร้างศิลปวัตถุทางศาสนาได้ใหญ่โตขนาดนี้ทั้งที่สมัยก่อนไม่มีเครื่องไม้เครื่องมือช่วย องค์พระที่ถูกล้อมรอบด้วยผนังที่เกือบชิดกับองค์พระ ทำให้มักจะมีคำถามอยู่เสมอว่า สร้างผนังวิหารก่อนสร้างองค์พระหรือสร้างองค์พระก่อน แต่ไม่ว่าจะสร้างสิ่งใดขึ้นก่อน ก็เป็นการทำงานที่ยากอยู่ดี เพราะเหลือพื้นที่ทางเดินและช่องว่างไม่มากนัก เมื่อผู้เขียนแหงนขึ้นมองพระพักตร์ก็รู้สึกถึงความสงบร่มเย็นอย่างประหลาด คงเป็นเพราะสิ่งนี้นี่เองที่ทำให้เรามักจะเห็นภาพของพระพุทธรูปนี้ได้รับการเผยแพร่ในนิตยสารต่างๆ อยู่เสมอๆ

จากนั้น รถแล่นไปตามกำแพงเมืองด้านตะวันตก ซึ่งได้เห็นโบราณสถานอีกหลายแห่ง และเมื่อรถบัสถึงหน้าวัดแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่บนเนินสูงราว 200 เมตรก็เป็นเวลาเย็นแล้ว มองเห็นความเหนื่อยล้าปรากฏบน

ทางขึ้นวัดสะพานหิน

พระอัฏฐารศที่วัดสะพานหิน

ใบหน้าของพวกเราจากที่ได้เดินขึ้นเดินลง ไปเยี่ยมชมโบราณสถานตรงนั้นบ้างตรงนี้บ้างมาตลอดทั้งวัน ดูเหมือนว่าทุกคนยังอยากนั่งอยู่บนรถ เพราะถ้าต้องขึ้นไปข้างบน ก็ต้องออกแรงเดินขึ้นไปตามทางเดินขึ้นวัดที่ปูลาดด้วยหินชนวนซ้อนๆ กันจากตีนเขาขึ้นไปประมาณ 300 เมตรรวมกับระยะทางจากรถไปถึงตีนเขาอีกราว 100 เมตร จึงไม่เห็นใครมีทีท่าจะลุกขึ้นกัน ความที่ท่านอาจารย์สดเป็นผู้มากประสบการณ์และมีจิตวิทยาสูง ท่านจึงชี้ขึ้นไปบนวัดและเปรยขึ้นด้วยน้ำเสียงปกติแต่ทรงพลังของท่านว่า “ถึง **วัดสะพานหิน** กันแล้ว พวกเราอยากจะขึ้นไปกันไหม ตอนที่สมเด็จพระพี่นางฯ เสด็จฯ มาที่นี่ ผมกราบบังคมทูลถามว่า **พระองค์จะเสด็จฯ ขึ้นไปหรือไม่** ท่านก็ทรงตรัสว่า **<ถ้าไม่ไปคราวนี้ ก็คงจะไม่ได้ไปอีก>**” พอท่านอาจารย์สดพูดจบ พวกเราทั้งหมดก็หัวเราะกันครื้นเครง เพราะขำที่ท่านเหมือนครูที่อ่านใจนักเรียนออก ทุกคนจึงรีบลุกขึ้นเดินลงจากรถตรงไปขึ้นเขาทันที ระหว่างเดินขึ้น เราคุยกันว่า ต้องนำพระองค์ท่านมาเป็นแบบอย่าง เพราะตอนที่ท่านเสด็จมา ทรงมีพระชนมายุมากกว่าพวกเราในตอนนี้อยู่มาก ไฉนเลยเราจะอ่อนแอไม่ยอมสู้ ด้วยกำลังใจของกันและกัน ทำให้ในที่สุดพวกเราก็พิชิตยอดเขาไปถึงวัดโดยไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย และยิ่งเมื่อได้เห็นองค์พระ ผู้เขียนก็ยิ่งรู้สึกคล้ายได้รับพร

แห่งชัยชนะ (ใจตนเอง) ที่พระองค์ท่านได้พระราชทานให้

บนวัด เราเห็นพระอัฏฐารศ เป็นพระปางประทานอภัยขนาดใหญ่ สูง 12.5 เมตร หลังคาและวิหารได้พังทลายไป คงเห็นแต่องค์พระประทับอยู่กลางแจ้งมีซากเสาและผนังบางส่วน เมื่อมองไปบรรยากาศรอบๆ ที่มีองค์พระอยู่เบื้องหน้า ขณะที่แสงตะวันที่กำลังจะลับขอบฟ้าทาบไปยังทิวทัศน์รอบเมืองสุโขทัยกับอารมณ์ของอากาศต้นหนาว ช่วยเพิ่มเสน่ห์ให้กับที่นี่ไม่แพ้ที่อื่นๆ ค่ะ ตามศิลาจารึกบอกว่าพระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงมีศรัทธาแก่กล้า ทุกวันพระ จะทรงช้างมายังสะพานหินและขึ้นไปนมัสการพระอัฏฐารศบนเนินเขาสูงนี้ ยังนึกขอบพระคุณท่านอาจารย์สดที่พูดจูงใจแฝงด้วยคำสอนกลายๆ ที่ทำให้พวกเราละทิ้งความสบายและได้มาพบสิ่งที่มีค่ากว่าคือการได้มาเยือนสถานที่ที่บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ได้เคยเสด็จมาแล้วนั่นเอง

วัดชมชื่น

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

เช้าวันรุ่งขึ้น เราเริ่มต้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ตั้งอยู่บริเวณ “แก่งหลวง” ห่างจาก อ.ศรีสัชนาลัยลงมาทาง อ.สวรรคโลก 11 กม. เมืองโบราณศรีสัชนาลัยเดิมชื่อว่า **“เมืองเชลียง”** คำว่าเชลียง ปรากฏตามจดหมายเหตุของจีน เรียกว่า **เฉินเหลียง** เชื่อว่าก่อตั้งชุมชนมาก่อนสุโขทัย ซึ่งหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงความเก่าแก่ของเชลียงคือที่**วัดชมชื่น** ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำยม มีร่องรอยการขุดค้นทางโบราณคดี

โครงกระดูกมนุษย์

พบโครงกระดูกมนุษย์ 15 โครง ในระดับลึก 7-8 เมตร อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 9 เชื่อว่าชุมชนนั้นได้พัฒนาร่วมสมัยมาจนถึงสมัยทวารวดีเพราะพบหลักฐานเครื่องปั้นดินเผาของสมัยนั้น แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของศิลปกรรมสมัยทวารวดีแผ่ขึ้นไปจนถึงเมืองเชลียงและขึ้นไปเหนือสุดจนถึงหริภุญชัยด้วย อาจกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์สุโขทัยไม่สามารถแยกออกจากเมืองศรีสัชนาลัย เพราะเมืองทั้งสองตั้งอยู่ในลุ่มแม่น้ำยมเดียวกัน รูปแบบโครงสร้างทางการเมืองเป็นความสัมพันธ์ระบบเมืองคู่เพื่อการรวมทรัพยากรต่างๆ ไว้ด้วยกัน ภายในอุทยานศรีสัชนาลัยร่มรื่นมาก มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำรวจแล้วถึง 204 แห่ง แต่ละแห่งที่ได้ไปสัมผัสล้วนเป็นสถานที่ที่น่าประทับใจ เช่น

วัดเจดีย์เจ็ดแถว

วัดเจดีย์เจ็ดแถว มีความสวยงามมากกว่าวัดอื่นๆ ในสุโขทัย ชื่อเจดีย์เจ็ดแถวตั้งขึ้นภายหลังจากผู้คนที่อยู่ในท้องถิ่นพบเห็นเจดีย์แบบต่างๆ จำนวนมากภายในวัด ทั้งศิลปะแบบสุโขทัยแท้และแบบศรีวิชัยผสมสุโขทัย มีเจดีย์ประธานรูปดอกบัวตูมอยู่ด้านหลังพระวิหารและเจดีย์รายรวมทั้งอาคารขนาดเล็กแบบต่างๆ จำนวน 33 องค์ ที่ซุ้มจระนำ[12] ด้านหลังของเรือนธาตุในเจดีย์องค์หนึ่งทำเป็นพระพุทธรูปนาคปรก สมเด็จกรมพระยาดำรราชานุภาพทรงสันนิษฐานว่าวัดนี้เป็นที่ประดิษฐานพระอัฐิของพระราชวงศ์สุโขทัย

วัดช้างล้อม อยู่หลังวัดเจดีย์เจ็ดแถว ลักษณะเจดีย์ประธานทรงกลมแบบลังกา ตั้งบนฐานประทักษิณรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ฐานเจดีย์มีช้าง

---

[12] อ่านว่า จะ-ระ-นำ คือ ซุ้มท้ายวิหารหรือท้ายโบสถ์ มักเป็นช่องตัน เรียกว่า ซุ้มจระนำ (ทมิฬ จาฬรัม ว่า หน้าต่าง)

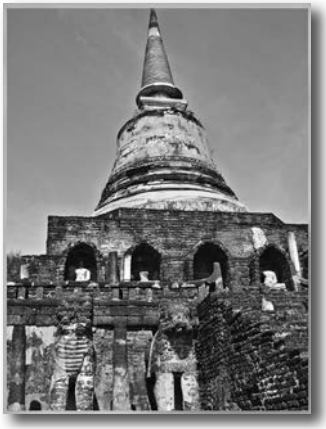

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุเชลียง

ปูนปั้นเต็มตัวยืนหันหลังชนผนังเจดีย์ (ยืนแยกออกจากผนัง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นกว่าช้างปูนปั้นที่วัดอื่นๆ) โดยรอบรวม 39 เชือก ช้างอยู่ตามมุมเจดีย์ทั้ง 4 ทิศ มีฐานกำแพงแก้วก่อด้วยอิฐล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง เป็นสถาปัตยกรรมที่นิยมทำสมัยสุโขทัยแพร่หลายไปจนถึงเชียงใหม่ เป็นจักรวาลวิทยาตามคติทางพระพุทธศาสนาที่ว่า ช้างจะค้ำจุนโลก ค้ำจุนพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร คือ ยืนเต็มตัวแยก

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุเชลียง เป็นกลุ่มพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรวิหาร สันนิษฐานว่าน่าจะมีมาตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ เพราะฐานยอดซุ้มปูนปั้นประตูทางเข้าวัดจะเห็นการปั้นหน้าเหมือนกับพรหมพักตร์รูปแบบศิลปะร่วมสมัยบายนของนครธม และมีการพบกระเบื้องเชิงชายรูปนางอัปสรถือดอกบัว รูปเทวดา เทพธิดา รวมทั้งหลักฐานในศิลาจารึกหลักที่ 1 ซึ่งระบุว่าเป็นวัดสำคัญของเมืองเชลียง ภายในวัดประกอบด้วย**ปรางค์ประธาน**ก่อด้วยศิลาแลง รูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาตอนต้น ถ้าปีนขึ้นไปดู จะเห็นภายในองค์พระปรางค์มีสถูปรูปดอกบัวตูมขนาดเล็กโผล่ขึ้นมาคล้ายถูกสร้างครอบทับไว้ เชื่อกันว่าน่าจะบรรจุสิ่งสำคัญที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “หัวใจพระพุทธเจ้า” สร้างในสมัยอยุธยาสมัยที่พระบรมไตรโลกนาถขึ้นครองราชย์ แล้ว มีเสนาสนะ[13] ต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น **มณฑปพระอัฏฐารศ พระธาตุมุเตา วิหารพระสองพี่น้อง** เป็นต้น

[13] เส-นาสะ- แปลว่า ที่นอนและที่นั่ง ที่อยู่

วัดเจ้าจันทร์ เป็นวัดที่มีศิลปกรรมแบบเขมร เชื่อว่าเป็นศาสนสถานของพุทธมหายาน เป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของขอมหรือเขมรที่แผ่ไปเหนือสุดอยู่ที่นี่ เหนือขึ้นไปไม่มีอีกแล้ว

วัดป่ามะม่วง เป็นวัดที่พระมหาธรรมราชาลิไทมาทรงผนวชหลังจากที่ขึ้นครองราชย์

ศูนย์ศึกษาและอนุรักษ์เตาสังคโลก (เตาทุเรียง) อยู่ที่บ้านเกาะน้อยห่างจากตัวเมืองเก่าศรีสัชนาลัยเลียบแม่น้ำยมไปทางเหนือ ขุดพบเตาเผาเครื่องถ้วยสังคโลกแล้วกว่า 500 เตาในระยะทางยาวประมาณ 1 กม. ถือได้ว่าเป็นนิคมอุตสาหกรรมของเมืองศรีสัชนาลัย มีการขุดพบเครื่องสังคโลกทั้งในสภาพสมบูรณ์และแตกหักจำนวนมาก เตาเผาเป็นรูปยาวรีคล้ายประทุนเรือจ้าง ศูนย์ศึกษาฯ ประกอบด้วยอาคาร 2 หลัง ตัวอาคารสร้างครอบเตา อาคารแรกคือเตาที่ 42 เป็นเตาบนดิน อาคารที่สอง คือเตาที่ 61 เป็นเตาใต้ดิน ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ เอกสารวิชาการแสดงวิวัฒนาการเครื่องถ้วยชามสมัยโบราณ แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองว่านอก จากจะทำเพื่อเป็นเครื่องใช้แล้ว ทางด้านเศรษฐกิจยังมีการส่งออกไปขายยังต่างประเทศด้วย เพราะพบหลักฐานที่ส่งออกไปไกลถึงหมู่เกาะอินโดนีเซีย ฟิลิปินส์ ส่วนทิศตะวันตกก็ไปไกลจนถึงแอฟริกา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสวรรควรนายก เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์และเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่พระสวรรควรนายก อดีตเจ้าอาวาสวัดสวรรคาราม ซึ่งอุทิศโบราณศิลปวัตถุให้เป็นสมบัติของชาติ ภายในจัดแสดง**พัฒนาการของเมืองสวรรคโลก**ที่แสดงให้เห็นว่ามีผู้คนอาศัยดินแดนแถบนี้ตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ (เช่น ขวานหิน

พระพุทธรูปสมัยอู่ทอง

ขัด กระเบื้องเชิงชาย) จัดแสดง**เครื่องถ้วยสังคโลก** (เช่น เครื่องเคลือบสีเขียวไข่กา หรือเซราดอน เครื่องเคลือบเขียนลายสีดำ) **พระพุทธรูป** แบ่งกลุ่มตามกำหนดอายุและรูปแบบศิลปะ ที่สำคัญ คือ พระพุทธรูปศิลปะอู่ทอง ที่มีหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสุโขทัยกับสุพรรณภูมิ และจัดแสดงประวัติและผลงานพระสวรรควรนายก

ประวัติศาสตร์เมืองสองแคว/พิษณุโลก

เช้าวันรุ่งขึ้น เราออกเดินทางไปยังจังหวัดพิษณุโลก หรือ **เมืองสองแคว** ในอดีต เพราะตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำน่านและแม่น้ำแควน้อย เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1900 สมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไทแห่งกรุงสุโขทัย โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายมาตั้งอยู่ที่ตัวเมืองปัจจุบัน มีฐานะเป็นเมืองลูกหลวง ในสมัยอยุธยาเมืองพิษณุโลกทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงศรีอยุธยาและอาณาจักรฝ่ายเหนือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงปฏิรูปการปกครองและเสด็จประทับที่เมืองนี้ราว 25 ปี ถือได้ว่าเคย

พระราชวังจันทน์

เป็นราชธานีแทนกรุงศรีอยุธยา เมื่อครั้งพระนเรศวรมหาราชดำรงฐานะพระมหาอุปราชาครองเมืองพิษณุโลก พระองค์ได้ทรงรวบรวมชายฉกรรจ์ชาวพิษณุโลกกอบกู้อิสรภาพชาติไทยได้

พระราชวังจันทน์ เป็น**สถานที่พระราชสมภพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช** และสมเด็จพระเอกาทศรถ เมื่อปี 2535 กรมศิลปากรได้ขุดพบแนวเขตพระราชฐานพระราชวังจันทน์ในบริเวณโรงเรียนประจำจังหวัด เป็นการขุดค้นทางโบราณคดีและทางประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญควรค่าแก่การอนุรักษ์ ในการขุดแต่ง เห็นร่องรอยของพระราชฐานแบ่งเป็นพระราชฐานชั้นใน ชั้นกลาง ชั้นนอก พระราชวังจันทร์ยังเป็นที่ประทับของพระบรมไตรโลกนาถ ด้านทิศตะวันตกของพระราชวังนอกกำแพงมีสถานที่ที่เรียกว่า **สระสองห้อง** เดิมชาวบ้านเรียกว่า **หนองสองห้อง** เป็นที่ประทับสำราญพระราชหฤทัยของพระมหากษัตริย์ที่เสด็จประทับ

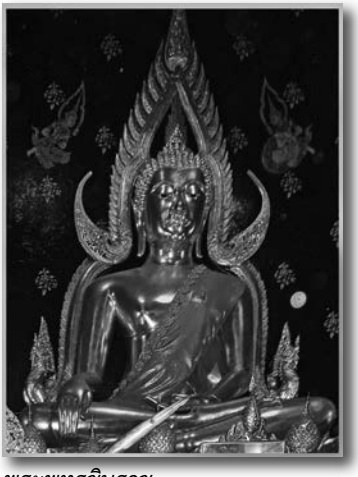
พระพุทธชินราช

วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหารหรือวัดใหญ่ เป็นวัดสำคัญที่สุดของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก เป็นวัดหลวงชั้นเอก เป็นที่ประดิษฐาน **"พระพุทธชินราช"** หรือ **"หลวงพ่อใหญ่"** เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 โปรดฯ ให้สร้างขึ้นพร้อมกับพระพุทธชินสีห์และพระศรีศาสดา พุทธลักษณะของพระพุทธชินราชเป็นแบบฉบับของสุโขทัยและได้รับการกล่าวขานว่า**เป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามที่สุดในโลก** ชาวไทยส่วนใหญ่น่าจะเคยเห็นพระพุทธรูปนี้ นักประวัติศาสตร์แนะนำว่า หากอยากดูสิ่งก่อสร้างสมัยสุโขทัยที่หลงเหลือมาถึงปัจจุบัน ให้ไปดูวิหารที่ประดิษฐาน

พระพุทธชินราชเพราะสันนิษฐานว่าเป็นวิหารที่สร้างในสมัยพระมหาธรรมราชาฯ ที่ไม่ได้ถูกเผาหรือทำลายและได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์กันมาโดยตลอดเพราะแรงศรัทธาจากประชาชนที่ไปเคารพสักการะมาตลอดจนถึงทุกวันนี้ ทางเข้าพระวิหารด้านหน้ามีบานประตูขนาดใหญ่ประดับมุกสวยงาม มีคำจารึกไว้ว่า "ประตูประดับมุขนี้สร้างไว้ในสมัย พ.ศ. 2299" เป็นฝีมือช่างหลวงสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เป็นพระวิหารที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์

บริเวณหลังพระวิหารพระพุทธชินราช มี**พระอัฏฐารศ (แบบปางห้ามญาติ) สูง 18 ศอก** เดิมประดิษฐานอยู่ในวิหารใหญ่ แต่วิหารได้พังไปจนหมด เหลือเพียงเสาที่ก่อด้วยศิลาแลงขนาดใหญ่ 3-4 ต้นเรียกว่า "เนินวิหารเก้าห้อง" ด้านหลังพระอัฏฐารศ เป็นพระปรางค์ประธานสร้างแบบสมัยอยุธยาตอนต้น ฐานย่อเหลี่ยมไม้ยี่สิบ สันนิษฐานว่าเดิมเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ต่อมาถูกดัดแปลงให้เป็นพระปรางค์ในสมัยอยุธยา แผนผังของวัดสะท้อนให้เห็นสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยคือองค์พระปรางค์ตั้งอยู่ศูนย์กลางเป็นประธานของวัดและประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ มีวิหารประดิษฐานรายรอบ 4 ทิศ มีกำแพงแก้วเชื่อมวิหารทั้งหมด ส่วนอุโบสถจะเป็นอาคารเล็กๆ เป็นที่ทำสังฆกรรมเฉพาะของพระภิกษุสงฆ์ วิหารทิศที่เหลือเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธชินสีห์ (ปัจจุบันองค์จริงประดิษฐานอยู่ที่วัดสุทัศน์เทพวราราม) และพระศรีศาสดา (องค์จริงประดิษฐานอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร)

พระอัฏฐารศภายในวัด

สถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัย

วิหารพระเหลือ

"พระเหลือ" เป็นพระที่พระยาลิไทรับสั่งให้ช่างนำเศษทองสัมฤทธิ์ที่เหลือจากการสร้างพระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดา มารวมกันหล่อพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดเล็ก พร้อมสาวกยืนอีก 2 องค์ ประดิษฐานในวิหารน้อย เรียกว่า **"วิหารพระเหลือ"**

ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวของโบราณสถานที่เราได้ไปศึกษามา แต่ยังมีสิ่งที่สร้างความประทับใจและทำให้การเรียนรู้ของเราในครั้งนี้ครบถ้วน มีคุณค่าไม่แพ้กันคือการได้รับฟังเรื่องราวเกี่ยวกับ **"วรรณกรรมแห่งแคว้นสุโขทัย"** จากปราชญ์ที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่น 2 ท่านคือ อาจารย์ทองเจือ สืบชมภู กวีของจังหวัด และอาจารย์สุมาลิน วงศ์มณี อาจารย์โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม จึงอยากเล่าสู่กันฟังสักเล็กน้อย

วรรณกรรมลายลักษณ์สุโขทัยที่เป็นที่รู้จักกว้างขวางของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณ คดี มีอยู่ 4 เรื่อง คือ ศิลาจารึกหลักที่ 1 (หรือจารึกพ่อขุนรามคำแหง) ไตรภูมิพระร่วง (หรือเตภูมิกถา) นางนพมาศ (หรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์) และสุภาษิตพระร่วง (หรือบัญญัติพระร่วง) วรรณกรรมทั้ง 4 เรื่องนี้ มีความสำคัญต่อสุโขทัยในปัจจุบันมาก เพราะทำให้นักประวัติศาสตร์และชาวสุโขทัยได้นำมาวิเคราะห์และศึกษาสภาพสุโขทัยในอดีตได้แจ่มชัดมากขึ้นนั่นเอง **ไตรภูมิพระร่วง** ซึ่งเชื่อว่าพระยา

ลิไทเป็นผู้แต่งเพื่อเจริญพระอภิธรรมเทศนาโปรดพระราชมารดาและสั่งสอนประชาชนให้รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ เนื้อเรื่องอธิบายภูมิทั้ง 3 คือ กามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ นางนพมาศ พระสนมเอกพระร่วง เป็นผู้คิดประดิษฐ์กระทงรูปดอกบัวและรูปต่างๆ ถวายพระร่วง และทรงให้ลอยกระทงตามสายน้ำ ซึ่งเป็นที่มาของประเพณีลอยกระทงและ **สุภาษิตพระร่วง** ที่สันนิษฐานว่าเป็นคำสอนของพ่อขุนรามคำแหงฯ มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

ขนมต่างๆ

วิถีวัฒนธรรมและภูมิชีวิต

ตลอดระยะเวลา 4 วัน เราได้ลิ้มลองอาหารคาวหวานรสชาติในแบบฉบับของท้องถิ่นในแต่ละแห่ง จำพวกปลา กุ้ง หอย ผักพื้นบ้านกับเครื่องจิ้มเครื่องเคียงนานาชนิด อาหารหวานพวกกะทิน้ำตาล ข้าวต้มมัด ขนมเทียน ขนมตาล ขนมกล้วย ขนมเกลียว ทองม้วน กล้วยตาก ถั่วทอด เครื่องดื่มสมุนไพรจำพวกน้ำใบเตย น้ำมะตูม และอื่นๆ อีกมากมายนำเสนอในรูปแบบที่ทำให้ผู้เขียนอดคิดถึงชีวิตในสมัยเป็นเด็กไม่ได้ การห่อและการจัดวางในภาชนะที่เน้นใช้ใบตองเป็นหลัก ดอกไม้ประดับโต๊ะที่ใช้ดอกไม้แบบไทยๆ ทั้งดอกบานไม่รู้โรย ดอกบัวสีชมพูและขาวจัดวางอย่างสวยงาม บอกให้รู้ว่าเราได้มาถึงถิ่นกำเนิดกระทงของนางนพมาศกันแล้ว สถานที่แต่ละแห่งที่เราไปนั่งพักล้อมรอบด้วยบรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ลำธาร วัสดุที่ใช้ตกแต่งทั้งที่บริเวณเรือนรับรองพิพิธภัณฑ์ฯ รามคำแหง เรือนรับรองอุทยานฯ ศรีสัชนาลัย และเครื่องทองโบราณที่ร้านทองใน

อ.ศรีสัชนาลัย ที่ทำเลียนแบบเครื่องประดับสุโขทัยโบราณที่มีความละเอียดประณีตและมีเอกลักษณ์ ร้านสาธรที่จัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ ผ้าเก่าบ้านหาดเสี้ยวและจำหน่ายผ้าตีนจก

สิ่งที่เราได้เรียนรู้

ผอ.จันทิพาฯ เล่าถึงผลการประเมินโครงการนี้ว่า พวกเราได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ และทำความเข้าใจกับความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมที่มีความงดงามในแต่ละช่วงแต่ละสมัยได้ ได้ชื่นชมผลงานชิ้นเอกที่ได้รับการสร้างสรรค์จากอัจฉริยภาพของบรรพบุรุษของเรา รวมทั้งสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีอารยธรรมที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีปัจจัยสำคัญคือการมีวิทยากรที่มีกลวิธีใน**การถ่ายทอดที่ทำได้อย่างน่า สนใจและเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นในเขตแคว้นโดยรอบเข้ามาอยู่ในภาพภูมิของอาณาจักรสุโขทัยได้อย่างละเอียดครบถ้วน**

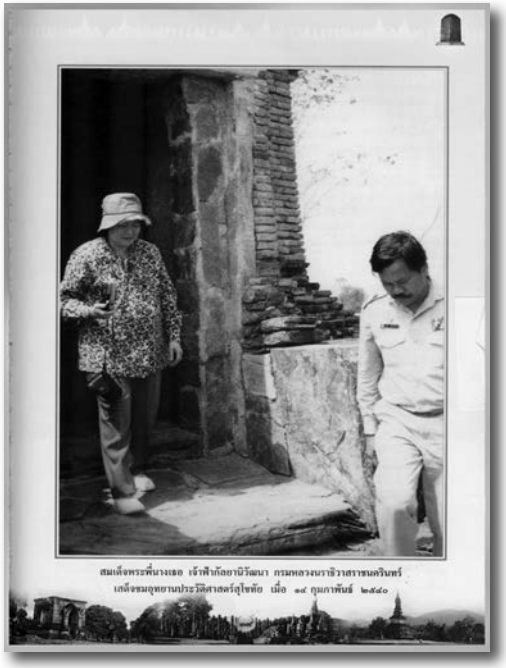

ในมุมมองของ **ผอ.มนชัย**เห็นว่า โครงการนี้มีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของการเป็นนักการทูต เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับข้าราชการไทยได้ตระหนักถึงความเป็นจริงที่มีอยู่ในภูมิภาคนี้ว่า แต่เดิมมีกลุ่ม

ชนที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยมากมายหลายกลุ่ม กว่าจะพัฒนาขึ้นมาเป็นชาติไทยได้จนถึงทุกวันนี้ วิทยากรชี้ให้เห็นว่า แผ่นดินสุวรรณภูมิมีร่องรอยการอาศัยอยู่ของคนหลายกลุ่มหลายเชื้อชาติมาหลายพันปีตั้งแต่เมื่อแรกเริ่มสร้างอาณาจักรทวารวดีและแผ่อิทธิพลไปทั่วประเทศไทย เมื่ออิทธิพลของอาณาจักรทวารวดีเสื่อมลง ก็มีอิทธิพลของอาณาจักรอื่นเข้ามาแทนที่ เช่น อาณาจักรขอม **แสดงให้เห็นว่าไทยกับเขมร เคยอยู่ร่วมกันมาช้านานเหมือนกับบ้านพี่เมืองน้อง บางครั้งความสัมพันธ์แนบแน่น แต่บางครั้งก็ไม่สู้ดี เหมือนลิ้นกับฟัน เราไม่มีทางจะหนีพ้นกันได้** ฉะนั้น **การเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์โบราณคดีทำให้เราเข้าใจว่า แต่เดิมเราก็อยู่ร่วมกันมา ในอนาคตเราก็ควรต้องหาทางที่จะร่วมพัฒนาเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาคนี้**

ส่วน**ผู้เขียน**เห็นว่า การได้เรียนรู้จากร่องรอยที่บรรพชนหลงเหลือมาถึงวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีวัฒนธรรมและภูมิชีวิต สะท้อนให้**เห็นถึงความรุ่งเรืองและยิ่งใหญ่ในด้านการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและศาสนาของดินแดนแห่งนี้ซึ่งเกิดจากพระปรีชาสามารถของกษัตริย์ อีกทั้งการที่ศาสนาเป็นส่วนสำคัญในการหลอมรวมความแตกต่างของผู้คนให้เป็นหนึ่งเดียว เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและนำพาผู้คนให้ปฏิบัติในสิ่งดีงาม มีศีลธรรม ก่อให้เกิดความรักใคร่สามัคคีของคนในชาติ จึงส่งผลให้ผู้คนมีวิถีชีวิตที่ร่มเย็นและสงบสุข ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้มากมายและยิ่งใหญ่เช่นนี้** เป็นสิ่งที่เราคนไทยต้องภาคภูมิใจและนำมาคิดใคร่ควรเพื่อดำเนินตามแบบอย่างและขอแสดงความเคารพกับบรรพชนที่มีส่วนร่วมจนทำให้ดินแดนทั้ง 3 แห่งนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกที่เราสามารถบอกเล่าให้ชาวต่างชาติได้รับรู้รากเหง้าของเราได้อย่างเต็มภาคภูมิ ที่มิใช่แต่เพียงวัตถุทางกายภาพเท่านั้น แต่รวมถึงจิตวิญญาณ

และความรักใคร่สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของท่านเหล่านั้นด้วย และอยากขอเชิญชวนผู้อ่านทุกๆ ท่านหาโอกาสไปเยี่ยมชมที่นี่กันให้ได้นะคะ

หมายเหตุ

1. ส่วนหนึ่งของบทความเรียบเรียงจากรายการรู้รอบโลกออกอากาศเมื่อศุกร์ที่ 27 พฤศจิกายน และ 4 ธันวาคม 2552 ดำเนินรายการโดยอุไรวรรณ คูหะเปรมะ
2. ข้อมูลบางส่วนอ้างอิงจาก
   - เอกสารนำชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
   - สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสุโขทัย ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม
   - ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มรดกความทรงจำแห่งโลกฯ เรียบเรียงโดย ทองเจือ สืบชมพู
   - เอกสารของ ท.ท.ท. สำนักงานสุโขทัย และ สำนักงานภาคเหนือเขต 4
3. ภาพประกอบบางส่วนได้รับความเอื้อเฟื้อจากคุณเกศณีย์ ผลานุวงษ์ ผอ.กองแปซิฟิกใต้ ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณมา ณ ที่นี้

คุณอุไรวรรณ คูหะเปรมะ
บรรณาธิการหนังสือวิทยุสราญรมย์
และนักการทูตชำนาญการพิเศษ
สังกัดกองวิทยุกระจายเสียง
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

สานความสัมพันธ์สองประเทศ
บ้านพี่เมืองน้อง

● โดย ศุภสิริ ธนะภูมิ

หากจะกล่าวถึงบ้านพี่เมืองน้องคงเลี่ยงไม่ได้ที่หลายท่านจะนึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศลาวเป็นอันดับแรก แต่คงมีคนจำนวนไม่มากนักที่จะนึกถึงประเทศฟิลิปปินส์ อันที่จริงไทยมีความสัมพันธ์กับฟิลิปปินส์ในหลายกรอบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกรอบอนุภูมิภาค (อาเซียน) และกรอบทวิภาคี ฟิลิปปินส์เป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 และปีที่แล้ว (2552) ได้ครบรอบ 60 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ไทยและฟิลิปปินส์ได้สถาปนาเป็นบ้านพี่เมืองน้องกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 นับจากนั้นเป็นต้นมาไทย-ฟิลิปปินส์ก็ได้มีปฏิสัมพันธ์ติดต่อกันอย่างใกล้ชิดและผู้นำของทั้งสองฝ่ายได้ถ่ายทอดนโยบายออกมาให้เป็นรูปธรรมโดยการนำไปปฏิบัติ

เมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาสถานีวิทยุสราญรมย์มีโอกาสให้การต้อนรับนายกุลกุมุท สิงหรา ณ อยุธยา เอกอัครราชทูต ณ กรุงมะนิลา หลังเสร็จสิ้นภารกิจของนายอัลเฟรโด เอส ลิม นายกเทศมนตรีกรุงมะนิลา มาเยือนไทย ท่านทูตกุลกุมุทได้เล่าถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมระหว่างมาเยือนไทย ดังนี้

การศึกษาดูงานในโครงการพระราชดำริ

ท่านนายกเทศมนตรีผู้นี้มีความเคารพเลื่อมใสในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างมาก ในวันที่มาถึงวันแรกท่านได้ขอให้พาไปลงนามถวายพระพรที่โรงพยาบาลศิริราชและท่านก็ทำทุกอย่างได้เป็นอย่างดียิ่งสมพระเกียรติ ท่านนายกเทศมนตรีได้ขอไปดู**โครงการแก้มลิง**ที่คลองมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร ท่านชมว่าเป็นโครงการที่ปฏิบัติได้ มีประสิทธิภาพ ไม่มีค่าใช้จ่ายสิ้นเปลือง และรู้สึกประทับใจกับโครงการนี้เพราะเกิดจากความร่วมมือของประชาชนในบริเวณพื้นที่ที่จัดโครงการแก้มลิง ทุกคนร่วมมือกัน ทุกคนได้รับประโยชน์ร่วมกัน ท่านอยากจะไปเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบให้มองและมาศึกษาดูงานที่ไทยและลองนำไปปฏิบัติใช้แก้ปัญหาน้ำท่วมที่มะนิลา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญของเราก็ได้เสนอเผื่อว่าทางมะนิลาต้องการความช่วยเหลือหรือความร่วมมืออะไรก็มีความยินดีมาก

นอกจากนี้คณะยังได้ไปดู**โครงการปลูกหญ้าแฝก** ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ว่าหญ้าแฝกเป็นหญ้าที่มีลักษณะพิเศษ ออกรากลึก และเราจะพบว่าพื้นที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้เป็นพื้นที่ทดลองเดิมทีเป็นพื้นที่ที่ถูกทำลาย ลักษณะดินเป็นดินแข็ง แห้ง มีสภาพคล้ายกับหิน แต่หลังจากทำการปลูกหญ้าแฝกลงไปแล้ว ปรากฏว่าประสิทธิภาพหรือคุณสมบัติของหญ้าสามารถเปลี่ยนสภาพของดิน ฟื้นฟูสภาพดินให้ดีขึ้นได้ นอกจากนี้ หญ้าแฝกยังมีคุณสมบัติช่วยลดการทำลายของหน้าดิน

ปัญหาดินโคลนถล่ม ซึ่งในฟิลิปปินส์มีโอกาสเกิดขึ้นสูง เพราะเป็นประเทศที่มีพายุไต้ฝุ่นพัดผ่านเฉลี่ยปีละประมาณ 25 ลูก ท่านนายกเทศมนตรีให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องหญ้าแฝกเป็นอย่างมาก และได้บอกว่าอาจจะต้องส่งผู้เชี่ยวชาญของฟิลิปปินส์มาดูงานอย่างละเอียดลึกซึ้ง

ขากลับจากดูโครงการพระราชดำริ คณะได้ชมวิถีชีวิตแบบไทยที่อัมพวา ซึ่งสมเด็จพระเทพฯ ได้ทรงพยายามอนุรักษ์ไว้ ท่านผู้ว่าฯ ได้เห็นวิถีชีวิตแบบไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ ตลาดน้ำ อาหารและขนมไทย และรู้สึกประทับใจในสิ่งเหล่านี้ และสามารถนำไปปรับใช้ได้กับนครมะนิลาโดยตรง ซึ่งนครมะนิลายังมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยสเปนได้มามีอิทธิพลอยู่ ท่านตั้งใจว่าจะไปสร้างความสำคัญดึงดูดความสนใจของผู้คนที่มาเยือนมะนิลา ให้นครมะนิลาเป็นจุดหนึ่งที่คนมาเยือนแล้วได้เรียนรู้อะไรจากนครมะนิลาบ้าง

การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

ในช่วงที่ผ่านมาฟิลิปปินส์ได้ประสบปัญหาภัยพิบัติธรรมชาติ ทั้งพายุไต้ฝุ่นกิสนา และไต้ฝุ่นที่เราเรียกว่าป้าหม่า ได้รับความเสียหาย มีผู้คนเสียชีวิตจำนวนมาก สาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีน้ำท่วมขังมากในกรุงมะนิลาเกิดจากการที่มีขยะจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทิ้งถุงพลาสติกในแม่น้ำลำคลอง เวลาที่ฝนตก แม่น้ำลำคลองไม่สามารถระบายน้ำได้เลยทำให้เกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลัน รวดเร็วเพราะที่ตั้งของมะนิลาไม่แตกต่างจากกรุงเทพฯ คือ สูงจากระดับน้ำทะเลเพียง 1 เมตร และมีบางส่วนที่อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล ดังนั้น การมาเยือนครั้งนี้ท่านนายกเทศมนตรีได้ศึกษาเรื่องปัญหา**การบำบัดน้ำเสียและระบบน้ำประปา** ซึ่งกรุงเทพมหานครได้จัดให้ไปดูงานการบำบัดน้ำเสียที่ใกล้กับแยกดินแดง ที่เป็นศูนย์บำบัดน้ำเสียที่สำคัญของกรุงเทพฯ

หลังจากนั้นคณะได้ไปดูงานเกี่ยวกับการกำจัดขยะ ท่านนายกเทศมนตรีได้มาดูงาน**การบริหารจัดการแม่น้ำเจ้าพระยา** ปัจจุบันแม่น้ำเจ้าพระยาเราได้มีการพัฒนาที่ก้าวหน้าอย่างมาก บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาได้รับการแก้ไขไปแล้วค่อนข้างเยอะ ได้มีการเจรจาแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนที่รุกล้ำแม่น้ำเข้ามาในเขต คณะได้นั่งเรือชมริมน้ำเจ้าพระยาและเห็นว่าทุกอย่างได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น แม่น้ำที่ไหลผ่านนครมะนิลามีชื่อว่า แม่น้ำพาสิก ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำให้แม่น้ำเป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะมีภัตตาคารที่อยู่บนเรือแล่นชมแม่น้ำพาสิกทั้งสองฝั่ง

สถานที่หนึ่งในกรุงเทพฯ ที่เป็นที่นิยมชื่นชอบของบรรดาชาวฟิลิปปินส์ คือ สวนจตุจักร ในการเยือนครั้งนี้ท่านนายกเทศมนตรีได้ไปดูระบบ**การจัดการสวนจตุจักร** ท่านผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ (ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร) กรุณาจัดให้ข้าราชการระดับสูงมาดูแลอำนวยความสะดวก ทำให้การดูงานในสวนจตุจักรใช้เวลาอันสั้นและรวดเร็ว

ท่านนายกเทศมนตรีได้เข้าพบหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายกษิต ภิรมย์ เกี่ยวกับการร่วมมือกันและสร้างเครือข่ายระหว่างกัน หนึ่งในประเด็นที่มีการหารือ คือ การร่วมมือทางด้านวัฒนธรรม ทั้งสองฝ่ายเห็นควรให้มีการแลกเปลี่ยนคณะแสดงด้านวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนด้านกีฬา ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้ผลมาก เพราะคนฟิลิปปินส์ชอบเล่นกีฬามาก นอกจากนั้นจะมีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ซึ่งในขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงการเลือกมหาวิทยาลัยว่าเราจะมีการแลกเปลี่ยนกันได้อย่างไร

ความสัมพันธ์และโครงการสร้างความใกล้ชิดระหว่างสองเมือง

ท่านทูตเล่าให้ฟังว่าสถานเอกอัครราชทูตมีความร่วมมือและให้การสนับสุนร่วมกับมะนิลาอยู่หลายโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการแลกเปลี่ยนด้านศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา อาหารไทยและผลไม้ไทยเป็นที่ชื่นชอบของชาวฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก กิจกรรมหนึ่งที่ต้องการนำเสนอ คือ งานจตุจักรเดย์ ซึ่งจะจัดที่ใจกลางกรุงมะนิลาระหว่างวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ 2553 งานนี้เป็นการส่งเสริมสินค้าไทยให้คนฟิลิปปินส์รู้จักมากขึ้น โดยในงานมีร้านอาหารไทยในมะนิลาจำนวน 10 กว่าร้านและร้านค้าอื่นๆ รวมประมาณ 60 ร้านมาร่วม สินค้าไทยที่เป็นที่นิยมในหมู่ชาวฟิลิปปินส์ คือ เครื่องเทศปรุงอาหาร สินค้าจำพวกเครื่องประดับ เสื้อผ้าสินค้าเครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ภายในบ้าน ฟิลิปปินส์นำเข้าสินค้าเหล่านี้จากไทยจำนวนเยอะมาก สินค้าไทยทุกชนิดนับว่าเป็นสินค้าเกรดดี การจัดงานแบ่งออกเป็น 5 หมวดใหญ่ๆ คือ อาหาร เครื่องหัตถกรรม แฟชั่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม (ได้แก่ การสาธิตมวยไทย การแสดงการแกะสลักผลไม้ การร้อยพวงมาลัย) และการแสดงผลไม้ไทย (โดยความร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์)

นอกจากนี้ มีบริษัทของไทยเข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์ ได้แก่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทยซึ่งผลิตวัสดุกระเบื้องเซรามิก กระเบื้องโมเนีย และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยซึ่งผลิตน้ำมันเครื่อง ขณะนี้เรามีการตั้งสมาคมวัฒนธรรมฟิลิปปินส์-ไทย ซึ่งสมาคมนี้ประกอบด้วยชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยอยู่ในไทยเป็นเวลาหลายสิบปี

สิ่งที่สถานทูตพยายามทำ คือ การส่งเสริมสิ่งที่ดีงาม แลกเปลี่ยนสร้างให้ประชาชนทั้งสองประเทศได้รู้จักซึ่งกันและกัน มีการสร้างศาลาไทย เพื่อเป็น**สัญลักษณ์ของความเป็นไทย** ที่ มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ที่เมืองลอสบานยอส ถนนที่ผ่านหน้าสถานทูตไทย เดิมชื่อว่า ราดา เป็นภาษา

พื้นเมือง ปัจจุบันเราได้ทำการตกลงแลกเปลี่ยนกันขอให้ใช้ชื่อถนนนี้ว่า ไทยแลนด์ ที่กรุงมะนิลา ขณะเดียวกันซอยสุขุมวิท 31/1 ในไทยเราก็เรียกว่าซอยฟิลิปปินส์ อันนี้จะทำให้เรารู้สึกว่าใกล้ชิดกัน นอกจากนี้ ที่ฟิลิปปินส์ได้จัดทำวงเวียนมิตรภาพ หรือ Friendship Circle ที่มีสัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์ที่สำคัญของทั้งสองประเทศ มีการจำลองศาลพระภูมิ เจดีย์พุทธจำลองของไทย และสถานทูตได้เข้าไปช่วยเหลือให้การสนับสนุนให้วงเวียนนี้เป็นสถานที่เกิดประโยชน์ ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและจัดการแสดงต่างๆ

ใน**ทางการแพทย์** สถานทูตได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญในการรณรงค์เพื่อให้ไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมทางการแพทย์เกี่ยวกับเรื่องโรคภัยไข้เจ็บเขตร้อนในปี 2554 สถานทูตได้ช่วยสมทบทุนในการสร้างโรงพยาบาลสำหรับคนจน ซึ่งท่านนายกเทศมนตรีได้ให้ชื่อห้องในโรงพยาบาลว่า “ประเทศไทย”

ด้าน**การศึกษาและวิจัย** ฟิลิปปินส์ได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนไทยในการจัดตั้งสถาบัน AIT ในปัจจุบันนี้มีนักศึกษาเดินทางไปศึกษาที่ฟิลิปปินส์จำนวนมาก โดยเฉพาะทางภาคการเกษตร เนื่องจากฟิลิปปินส์เป็นที่ตั้งศูนย์วิจัยข้าวของโลกที่เราเรียกว่า IRRI นักศึกษาไทยที่เรียนจบจากฟิลิปปินส์จะมีความรู้เรื่องข้าวค่อนข้างมาก และสามารถคิด วิเคราะห์และวิจัยเพิ่มเติม

ในเรื่อง**การลงทุน**ของภาคเอกชนในฟิลิปปินส์ สถานทูตดำเนินตามนโยบายของรัฐบาลในการสร้างสัมพันธ์อย่างยั่งยืนและถาวรกับประเทศนั้นๆ กล่าวคือ ไม่ว่าเราจะลงทุนในประเทศไหน เมื่อไร เราจะต้อง**สร้างความรู้สึกที่ดี สร้างความมั่นคงถาวร**ในที่นั้นๆ เพราะฉะนั้นผลกำไรส่วนหนึ่งเราจะมีการตอบแทนกลับคืนสู่สังคมในรูปแบบต่างๆ ปัญหาของคนฟิลิปปินส์ที่สำคัญที่สุด คือ การมีลูกมาก ครอบครัวหนึ่งจะ

มีลูกโดยเฉลี่ย 5 คนเป็นอย่างต่ำ เพราะฉะนั้นพ่อแม่อาจจะต้องทำงานและไม่สามารถส่งเสียลูกเรียนจนจบมัธยมได้ ทำให้ลูกต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน หลังจากที่ได้ปรึกษาหารือกัน สถานทูตและบริษัทที่ไปลงทุน (เช่น บริษัทปูนซีเมนต์ไทย บริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บริษัทอีตัลไทย บริษัทซีพี โรงแรมดุสิตธานี เป็นต้น) ได้ร่วมทำงานอย่างใกล้ชิดในการให้การช่วยเหลือสนับสนุนในรูปแบบทุนการศึกษา การสนับสนุนการศึกษาทางไกล รวมถึงการติดตั้งดาวเทียมให้กับโรงเรียนที่ยากจน เพื่อให้เข้าถึงการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เพราะประเทศฟิลิปปินส์เป็นหมู่เกาะการเดินทางไม่ค่อยสะดวกนัก นอกจากการให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษา บริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง**การรักษาสภาพแวดล้อม** และน่าภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่บริษัทปูนซีเมนต์ไทยเป็นหนึ่งในสองบริษัทได้รับรางวัลเป็นบริษัทที่ดีที่สุดที่รักษาสภาพแวดล้อมในการบำบัดน้ำในฟิลิปปินส์ โดยก่อนที่น้ำจะระบายไปสู่แม่น้ำได้ผ่านกระบวนการรักษาความสะอาดอย่างดี อีกรางวัลหนึ่งที่บริษัทปูนซีเมนต์ไทยได้รับ คือ การได้รับคัดเลือกเป็น 1 ใน 10 บริษัทของโลก หรือ Blue Sky Award ซึ่งจัดโดยองค์การสหประชาชาติ มอบให้กับบริษัทที่มีการลงทุนเพื่อรักษาสภาวะแวดล้อม รวมถึงการใช้วัสดุเหลือใช้มาผลิตเป็นพลังงาน ใช้น้ำมันที่ไม่สามารถจะใช้ได้มาทำเป็นไบโอดีเซล เพราะฉะนั้น ***นักลงทุนไทยจะเป็นที่ชื่นชอบมากของคนฟิลิปปินส์มากเพราะว่าเราช่วยเหลือในด้านการสร้างอาชีพให้เขามาก***

สิ่งที่ท่านทูตอยากฝากถึงผู้อ่าน

ท่านทูตบอกว่า “นับตั้งแต่ไปประจำการที่ฟิลิปปินส์ ต้องยอมรับอะไรหลายอย่าง คือ ทูตต้องพยายามส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี ถือเป็นสัญลักษณ์ของคนฟิลิปปินส์ที่ชอบการวิพากษ์วิจารณ์ ผมได้มีโอกาสชี้แจง

แก้ไขเกี่ยวกับเรื่องปัญหาภาพลักษณ์ ปัญหาการเมืองของไทยที่เกิดขึ้น แม้ว่าเขาจะวิจารณ์ไม่ถูกต้องเนื่องจากไม่เข้าใจสภาพความเป็นจริง แต่ในฐานะที่เป็นเอกอัครราชทูต ผมจะพยายามสุดความสามารถที่จะแก้ไขสถานการณ์ทุกอย่างและทำให้ประเทศทั้งสองสนิทสนมรักใคร่กลมเกลียวกันมากยิ่งขึ้น หากผู้อ่าน/ผู้ฟังต้องการให้คำแนะนำแก่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมะนิลา ก็ยินดีรับคำแนะนำ”

การดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์กับทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านวิชาการ การหารือแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกันระหว่างผู้นำเมืองทั้งสอง จะเห็นได้ว่านอกเหนือจากการเยือนครั้งนี้แล้วสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงมะนิลา ได้ทำนโยบายต่างๆ โดยเฉพาะด้านการต่างประเทศให้เป็นรูปธรรมผ่านโครงการสานความสัมพันธ์ในหลายๆ ด้านมาโดยตลอดมา ทำให้รู้สึกถึงความใกล้ชิดกันคล้ายคลึงกันของทั้งสองประเทศมีทั้งในระดับผู้บริหารประเทศและระดับประชาชนสมกับเป็นประเทศบ้านพี่เมืองน้อง

คุณศุภสิริ ธนะภูมิ
ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่เว็บไซต์
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

เรียบเรียงจากบทสัมภาษณ์ในรายการ **“รู้รอบโลก”** ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553 ทางสถานีวิทยุสราญรมย์ คลื่น AM 1575 Khz เวลา 22.00-22.30 น. สัมภาษณ์โดยคุณอุไรวรรณ คูหะเปรมะ

บทบาทคู่สมรส
กับงานปิดทองหลังพระ

● โดย ปาริฉัตร พันธ์รักษ์เดชา

หนังสือวิทยุสราญรมย์หลายฉบับที่ผ่านมา รวมถึงฉบับนี้ กองบรรณาธิการได้นำเสนอคอลัมน์ "นักการทูตไทยเก่งดี" เพื่อเป็นการแนะนำนักการทูตที่ทำงานในกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งที่เป็นนักการทูตระดับแรกเข้าไปจนถึงระดับสูง สำหรับฉบับนี้ ผู้เขียนขอนำเสนออีกบทความพิเศษซึ่งเป็นการสะท้อนบทบาทหน้าที่ของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ถือได้ว่ามีส่วนผลักดันให้นักการทูตเหล่านั้นประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานจนถึงทุกวันนี้ เขาเหล่านั้นคือ คู่สมรสของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศทุกระดับที่ออกไปประจำการ ณ สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ และสำนักงานการค้าไทยทั่วโลกนั่นเอง

ข้าราชการเหล่านี้มีทั้งข้าราชการสายการทูตและสายสนับสนุน ซึ่งในส่วนที่เป็นสายการทูตประกอบด้วยระดับต่างๆ เช่น เอกอัครราชทูต อัครราชทูต อัครราชทูตที่ปรึกษา เลขานุการเอก ฯลฯ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศไทยในการส่งเสริมความสัมพันธ์และผลประโยชน์ระหว่างไทยกับประเทศที่ไปประจำการ รวมทั้งคุ้มครองดูแลคนไทยในต่างประเทศ คู่สมรสของนักการทูตที่ติดตามไปประจำการในต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายสตรี มิได้ทำหน้าที่ดูแลครอบครัวหรือไปร่วมงานเลี้ยงงานสังคมต่างๆ เท่านั้น แต่ยังมีภารกิจอีกมากมายที่ต้องปฏิบัติอย่างมิให้ขาดตกบกพร่อง ส่วนใหญ่เป็นภารกิจที่เสมือนการ**ปิดทองหลังพระ** เรามาลองฟังกันว่าคู่สมรส 3 ท่านคือ **คุณจินตนา ภิรมย์** ภริยารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศคนปัจจุบัน **คุณเมษา เกษมศานติ์** ภริยาท่านทูตชูชัย เกษมศานติ์ และ**คุณศรีหทัย บุนนาค** ภริยาท่านทูตโดมเดช บุนนาค ที่เคยติดตามสามีไปประจำการในต่างประเทศตั้งแต่ยังเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยจนเติบโตก้าวหน้าเป็นเป็นเอกอัครราชทูตในประเทศสำคัญๆ ได้เล่าถึงภารกิจและบทบาทโดยรวมของคู่สมรส รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้รับจากการติดตามไปประจำการ ณ ต่างประเทศเฉลี่ย

คนละ 4-5 ประเทศ ซึ่งรวมระยะเวลาการใช้ชีวิตในต่างแดนคนละไม่ต่ำกว่า 15 ปี ว่าเป็นอย่างไรกันบ้างค่ะ

คุณจินตนา ภิรมย์ ได้ติดตามสามี (ท่านกษิต ภิรมย์) ไปประจำการ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศตั้งแต่ท่านยังเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ประเทศแรกที่ไปประจำการคือประเทศเบลเยียม หลังจากนั้นก็ได้ออกไปประจำการอีกครั้งตอนที่ท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเอกอัครราชทูตเป็นครั้งแรกที่สหพันธรัฐรัสเซีย ประจำการอยู่ที่นั่นประมาณ 3 ปี หลังจากนั้นก็ไปประจำการที่ประเทศอินโดนีเซียอีก 3 ปี ประเทศเยอรมันอีก 5 ปีครึ่ง โดย 3 ปีแรกอยู่ที่กรุงบอนน์ (Bonn) ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่า ต่อมามีการย้ายเมืองหลวงไปเป็นเบอร์ลิน (Berlin) จึงอยู่ที่นั่นอีก 2 ปีครึ่ง จากนั้นไปเป็นเอกอัครราชทูตที่ญี่ปุ่นประมาณ 3 ปี และท่านทูตไปเกษียณอายุราชการที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแต่ละประเทศที่ได้ติดตามไปประจำการก็ล้วนแล้วแต่เป็นประเทศมหาอำนาจทั้งสิ้น

สำหรับ**คุณเมษา เกษมศานติ์** ได้ติดตามสามี (ท่านทูตชูชัย เกษมศานติ์) ไปประจำการที่ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศแรกในตำแหน่งเลขานุการโท จากนั้นก็ไปเป็นรองหัวหน้าคณะทูตถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์กเป็นเวลา 2 ปี จากนั้นก็ได้ติดตามสามีซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นเอกอัครราชทูตที่ประเทศเวียดนาม อียิปต์ เกาหลีใต้ ออสเตรีย และที่สุดท้ายคือที่คณะทูตถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก

ส่วน**คุณศรีหทัย บุนนาค**นั้น เริ่มแรกได้ติดตามสามี (ท่านทูตโดมเดช บุนนาค) ไปประจำการที่ประเทศมาเลเซียในตำแหน่งเลขานุการโท/เอก ต่อมาไปเป็นกงสุลใหญ่ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโอซากา ประเทศญี่ปุ่น ต่อจากญี่ปุ่น ไปเป็นเอกอัครราชทูตประจำที่ประเทศกัมพูชา

อิสราเอล นอร์เวย์ และประเทศแอฟริกาใต้ตามลำดับ รวม 6 ประเทศ โดยประจำอยู่ประเทศละ 3-4 ปี เรียกว่าชีวิตราชการส่วนใหญ่อยู่ในต่างประเทศ

บทบาทและภารกิจของภริยาทูต

หลายคนคิดว่าคู่สมรสที่ติดตามสามีไปประจำการในต่างประเทศนั้นจะได้ใช้ชีวิตที่สุขสบายไม่ต้องทำอะไรมากมายนอกจากไปดูแลสามีในเรื่องของอาหารการกินหรือการดูแลครอบครัวโดยรวม แต่ในความเป็นจริงนั้นต่างไปจากมโนภาพที่ท่านวาดไว้มาก เพราะมีบทบาทและภารกิจมากกว่าที่หลายคนคิด คุณจินตนาบอกกับเราว่า **"ดิฉันคิดว่าหน้าที่ที่สำคัญของคู่สมรสนี้ ที่สำคัญที่สุดนอกจากส่งเสริมหน้าที่ของสามีแล้ว ภริยาก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือดูแลคนไทยที่อยู่ต่างแดนและเผยแพร่ความเป็นไทยในทุกๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ฉะนั้นก่อนที่จะออกไปประจำการในแต่ละประเทศ เราก็ต้องทำการศึกษาให้ลึกซึ้งเกี่ยวกับประเทศไทยในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อจะได้เผยแพร่ได้ถูกต้อง ในการที่เราจะทำอะไรก็ต้องมีความเป็นไทยให้มากที่สุด ไม่ว่าจะจัดบ้าน แต่งบ้าน หรือแม้แต่การเตรียมอาหาร เพื่อทำให้คนในประเทศที่เราไปประจำการประทับใจที่สุดและเพื่อเป็นการสร้างหน้าสร้างตา ภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทยด้วย เมื่อไปอยู่ในประเทศต่างๆ เรายังต้องไปอยู่ใกล้ชิดกับคนไทยที่นั่นเพื่อให้ความอบอุ่นแก่คนไทยเหล่านั้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียนไทย หรือสมาคมแม่บ้านไทยในทุกชุมชนค่ะ**

ตัวอย่างเช่นตอนที่ไปประจำการที่สหพันธรัฐรัสเซีย ซึ่งตอนนั้นยังเป็นประเทศสังคมนิยมอยู่ ได้เจอกับนักเรียนที่ได้รับทุนไปเรียนที่นั่น เราก็พยายามที่จะดึงนักเรียนเข้ามาให้รู้จักกัน ก็จะได้ดูแลไปด้วยไม่ว่าจะ

เป็นเรื่องอาหารการกินไปจนถึงความเป็นอยู่เพื่อที่จะให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างกัน ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี **เรียกว่าประสบความสำเร็จในการดูแลคนไทยที่อาศัยอยู่ที่นั่นค่ะ"** อย่างที่เราทราบกันนะค่ะว่านักเรียนไทยส่วนใหญ่ที่ไปศึกษาอยู่ที่นั่นไม่มีพ่อแม่ติดตามไปด้วย ก็อาจจะใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยว เวลามีปัญหาอะไรก็ไม่มีใครให้ปรึกษา ดังนั้นสถานเอกอัครราชทูตก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่พวกเขาสามารถพึ่งพาได้ คุณจินตนากล่าวต่อว่า **"จริงๆ แล้วเราก็เหมือนกับพี่ ป้า น้า อา หรือแม้แต่พ่อแม่ในยามจำเป็น ซึ่งนอกจากเราจะได้ช่วยเหลือนักศึกษาเหล่านั้นแล้ว ในทางกลับกัน เราก็ได้รับประสบการณ์ที่ดีจากนักศึกษาเหล่านั้นไม่น้อยเช่นกัน นักศึกษาให้ความร่วมมือกับเราในเรื่องของภาษา การแนะนำคนท้องถิ่นให้รู้จัก หรือแม้กระทั่งเวลาที่เจ้านายเสด็จฯ เด็กๆ เหล่านั้นก็จะมาช่วยงานเราอีกแรงหนึ่ง"**

ข้าราชการสถานทูตฯ ตั้งแต่ระดับเอกอัครราชทูตลงมาต้องทำหน้าที่ที่จะต้องไปใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญอยู่แล้ว แต่ในขณะเดียวกัน กลุ่มภริยาก็ต้องทำหน้าที่คู่ขนานไปด้วยในทุกระดับ คุณศรีหทัยอธิบายว่า **"ตั้งแต่เป็นภริยาข้าราชการชั้นผู้น้อย ก็เข้าไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสตรีนานาชาติ กิจกรรมของสตรีท้องถิ่น ซึ่งเราก็จะได้รู้ข้อมูลที่กว้างขวางขึ้นเกี่ยวกับประเทศนั้นๆ นอกเหนือจากช่องทางของฝ่ายราชการที่มีอยู่ ซึ่งเป็นประโยชน์มากกับสถานทูตของเรา เป็นประโยชน์มากในการหาข้อมูล รู้จักเขามากขึ้น เมื่อดิฉันไปประจำในบางประเทศ ซึ่งจะมีข้อจำกัด เช่น ในการเดินทางหรือมีภาวะตึงเครียดทางด้านการเมืองอย่างตอนที่ไปอยู่ในประเทศอิสราเอล ในเวลานั้นเราก็ยังต้องไม่ถือเป็นข้อยกเว้นในการเข้าไปร่วมกิจกรรมของสตรีท้องถิ่นหรือสมาคมสตรีนานาชาติเพื่อเผยแพร่ความเป็นไทย จัดแสดงอาหารไทย ซึ่งก็ได้รับการตอบสนองอย่างดีจากคนท้องถิ่น ซึ่งทำให้เรารู้ว่าคนอิสราเอลชอบ**

อาหารไทยมาก มีการแสดงนวดแผนไทยโบราณ ก็ได้รับการตอบสนองอย่างดี คนท้องถิ่นก็มีโรงเรียนหรือสมาคมย่อยๆ ทำการนวดแผนไทย ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างคนท้องถิ่นกับเรา หรือตอนที่เราอยู่ที่ญี่ปุ่นก็เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่โกเบ เราโชคดีที่รอดชีวิตมาได้ แต่บ้านอยู่ในสภาพที่อยู่ไม่ได้ โชคดีคือที่ใกล้ๆ บ้านมีสวนสาธารณะอยู่ ซึ่งตอนนั้นลูกของดิฉันก็ยังเล็กอยู่ ไปวิ่งเล่นทุกวัน ในบริเวณนั้นมีก๊อกน้ำสำหรับล้างมือล้างเท้าหลังเด็กๆ เล่นเสร็จ ซึ่งในญี่ปุ่นเมื่อเกิดแผ่นดินไหวไฟกับน้ำก็จะถูกปิดโดยอัตโนมัติ คนญี่ปุ่นในละแวกนั้นไม่ทราบว่าจะไปหาน้ำที่ไหน เราก็พาไปแนะนำว่ามีก๊อกน้ำอยู่ที่นั่น นี่ก็เป็นตัวอย่างง่ายๆ ว่าการสร้างความคุ้นเคยกับคนท้องถิ่นก็สำคัญ และก็ต้องร่วมด้วยช่วยกันเมื่อคนท้องถิ่นประสบความยากลำบาก"

นอกจากการช่วยเหลือสามีในเรื่องต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากหน้าที่ทางด้านการทูตอย่างที่คุณจินตนากับคุณศรีหทัยได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ระยะหลังมานี้ สถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศต่างๆ ก็ได้มีการจัดงาน Thai Festival หรือเทศกาลไทยด้วย ซึ่งเป็นเทศกาลที่รวมทุกอย่างเกี่ยวกับประเทศไทย ตั้งแต่การเผยแพร่อาหารไทยไปจนถึงแฟชั่นการแต่งกายของไทย ซึ่งคู่สมรสหรือภริยาทูตก็มีบทบาทอย่างมากที่จะเป็นตัวแทนทำให้เทศกาลไทยเป็นหน้าเป็นตาของประเทศ

คุณจินตนากล่าวว่า **"ขอยกตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเขาจะประทับใจกับอาหารไทยของเรามาก ก็ด้วยอาหารไทยนี่แหละค่ะที่ทำให้เกิด Thai Food Festival ซึ่งก็ได้รับการบันทึกไว้ในปฏิทินของชาวญี่ปุ่นทุกปีค่ะว่าในช่วงเดือนพฤษภาคมจะมีเทศกาลนี้ ซึ่งทางสถานทูตไทยเองก็ได้มีการทำก๋วยเตี๋ยวผัดไทยซึ่งเป็นอาหารที่บุกเบิกไปสู่ต่างประเทศ เป็นอาหารที่ชาวต่างชาติต่างก็ถูกใจในรสชาติ เมื่อทำไปวางขายในงานเมื่อใด ก็ขายหมดทุกครั้ง นอกจากนี้เราก็ยังเคยจัด**

งานผ้าไหมศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในขณะเดียวกันเราได้เชิญอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางโภชนาการไปทำอาหารไทยให้คนญี่ปุ่นทาน และมีการสอนทำอาหารไทยด้วย บางครั้งเราทำเรื่องกราบบังคมทูลเข้าไปทางราชวงศ์ของญี่ปุ่น ซึ่งก็มีบางพระองค์ที่ทรงสนพระทัย จึงส่งพ่อครัวและแม่ครัวมาเรียนกับอาจารย์ทางโภชนาการของไทย ซึ่งก็ถือว่าเป็นความภูมิใจอย่างยิ่งที่ท่านได้ทรงพระกรุณาให้ความสนพระทัยเป็นอย่างยิ่งเพราะอาหารไทยจะได้เป็นหนึ่งในเมนูอาหารของทางวัง มีบางวังที่ขอให้พ่อครัวของเราสอนทำแกงจืด ซึ่งทำให้เราภูมิใจมากๆ เพราะว่าเป็นอาหารที่ทำง่ายมากสำหรับคนไทย แต่เพราะท่านเห็นความสำคัญของแกงจืดนี้ จึงได้มีรับสั่ง"

ในการจัดงานเทศกาลไทยในแต่ละครั้งนั้น เมนูอาหารและกิจกรรมที่จะนำไปนำเสนอในประเทศนั้นๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญระดับต้นๆ เลยทีเดียว คำถามคือ ใครที่จะเป็นคนพิจารณาคัดเลือกเมนูอาหารและกิจกรรมที่จะนำเสนอ ในส่วนนี้ คุณศรีหทัยได้บอกกับเราว่า **"อันนี้ต้องอาศัยข้อมูลจากทุกทางเลยนะค่ะ ตั้งแต่เอกอัครราชทูต และข้าราชการในสถานทูตที่ได้หาข้อมูลว่าประเทศนั้นสนใจไทยในด้านไหน ซึ่งจากประสบการณ์ของดิฉัน การแสดงความเป็นไทยในต่างประเทศประสบความสำเร็จมาก โดยเฉพาะด้านอาหาร นอกจากผัดไทยที่คุณจินตนาพูดแล้ว ก็ยังมีแกงเขียวหวานและส้มตำ นอกจากเรื่องอาหารแล้ว ก็ยังสนใจในเรื่องการแกะสลัก ต้องขอให้เรามาแสดงการแกะสลัก ศิลปะไทยด้านอื่นๆ เช่น การแสดงหุ่นกระบอก ซึ่งเป็นของใหม่สำหรับเขาได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี การนวดแผนไทยโบราณก็เป็นที่นิยมมาก มีหลายคนไปลงทุนทำธุรกิจนวดแผนไทยโบราณ ซึ่งก็น่าดีใจที่เราสามารถเผยแพร่ไปได้ทุกๆ จุด"**

16 11'98

คุณศรีหทัยเสริมว่า ความรู้เกี่ยวกับความเป็นไทยเหล่านี้ได้รับมาจากการผสมผสานระหว่างการได้รับการอบรมจากรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์และการศึกษาหาความรู้ก่อนออกประจำการตลอดจนจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งคุณเมษากล่าวว่า **"ตอนที่ติดตามไปประจำการที่สิงคโปร์ ตอนนั้นสามียังเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ดิฉันไม่มีประสบการณ์อะไร ทำให้ต้องเรียนรู้อะไรหลายๆ อย่างโดยอาศัยการสังเกตและจดจำจากผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อนและนำมาประยุกต์ใช้"**

นอกจากอาหารไทยและการแสดงออกทางวัฒนธรรมของไทยที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากชาวต่างชาติแล้ว วัฒนธรรมการแต่งกายของไทยก็ได้รับความนิยมไม่แพ้กัน ด้วยศักยภาพและภูมิปัญญาของชาวไทยในการคิดค้นประดิษฐ์ผ้าไหมไทยที่มีลวดลายสวยงามและมีคุณภาพ แต่หากขาดแรงสนับสนุนจากบุคคลระดับแนวหน้าอย่างเหล่าภริยาทูตในการนำเสนอไปยังชาวต่างชาติแล้ว ผ้าไหมไทยก็ยากที่จะเข้าไปโด่งดังในเวทีโลกได้ เพียงแค่การแต่งกายของเหล่าภริยาทูตและคู่สมรสของข้าราชการอื่นๆ ที่ไปร่วมงานสำคัญๆ ต่างๆ ในประเทศเหล่านั้น ชาวต่างชาติก็รู้สึกปลาบปลื้มและชื่นชอบกับผ้าไหมของเราแล้ว คุณจินตนาหนึ่งในผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันแฟชั่นไทยและผ้าไหมไทยได้แบ่งปันประสบการณ์กับเราในด้านนี้ว่า **"ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ตอนนั้นเราอยู่ที่บอนน์ มีห้องเสื้อห้องหนึ่งที่มีชื่อเสียงมากในประเทศไทยได้ติดต่อผ่านมาทางสถานทูตไทยว่าอยากจะนำเสื้อผ้ามาแสดงแฟชั่นโชว์ แต่เนื่องจากเศรษฐกิจตอนนั้นไม่ดี ก็อยากจะได้ความช่วยเหลือ ดิฉันก็คิดกัน แล้วจึงเชิญภริยาของข้าราชการทุกหน่วยงานมาปรึกษากัน จากนั้นก็เรียนให้ท่านทูตทราบ จึงได้รับการสนับสนุนว่าควรจะจัดในทำเนียบเอกอัครราชทูตในเมืองบอนน์ซึ่งมีเนื้อที่กว้างขวาง สุดท้ายเราก็ได้ทำกันในงบประมาณที่จำกัด ซึ่งก็ได้ช่วยเขามากเพราะว่าทำให้คนต่างชาติโดยเฉพาะคน**

เยอรมันได้เห็นความสวยงามของผ้าไหมไทย ทางห้องเสื้อเอาชุดมา เราก็จัดหาลูกหลานข้าราชการด้วยกันมาเดินแบบ ก็ประสบความสำเร็จมากค่ะ ในเวลาเดียวกันชาวเยอรมันก็ประทับใจอย่างยิ่ง เช่นเดียวกัน เมื่อตอนที่อยู่รัสเซียก็มีการจัดแฟชั่นโชว์แบบนี้ แต่อันนั้นเป็นของห้างร้านที่ต้องการไปกรุยทาง ซึ่งก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้คนต่างชาติได้รู้จักผ้าไหมไทยและคนไทยที่มีฝีมือ ตอนที่อยู่ญี่ปุ่นเราก็มีการจัดงานผ้าไหมศิลปาชีพ ดิฉันก็แต่งตัวด้วยผ้าไหมของศูนย์ศิลปาชีพ ทำให้เขาเห็นว่าผ้าเราสวยจริงๆ เราก็ถือโอกาสเป็นพรีเซ็นเตอร์ไปในตัว ซึ่งก็มีชาวญี่ปุ่นซื้อผ้าไหมของเราไปเยอะมากทั้งๆ ที่การตัดเสื้อผ้าที่ญี่ปุ่นนี้มีราคาสูงมาก ทำให้เราภูมิใจว่าเขาเห็นคุณค่าของผ้าไหมของเรา" นี่ก็เป็นอีกบทบาทหน้าที่หนึ่งของภริยาทูตที่อาจจะไม่ได้มีกำหนดกฎเกณฑ์ว่าจะต้องทำอะไรบ้างในฐานะของภริยาทูต แต่ด้วยสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของคนไทยที่สามีได้รับมอบหมายให้ไปทำภารกิจในฐานะตัวแทนของประเทศ เหล่าภริยาทูตเหล่านี้ก็ไม่ได้นิ่งดูดาย หากแต่เพียรหากิจกรรมหรือช่องทางที่นอกเหนือไปจากธรรมเนียมปฏิบัติทางการทูตที่เอกอัครราชทูตพึงกระทำมาช่วยเหลือคนไทย นอกจากเผยแพร่ความเป็นไทยในแง่ของภาพลักษณ์ได้แล้ว ยังมีส่วนในการส่งเสริมสินค้าไทยให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งเป็นการส่งเสริมการส่งออกสินค้าไปด้วย

ความประทับใจ

จากประสบการณ์อันยาวนานที่ได้ติดตามสามีไปประจำการในประเทศต่างๆ เชื่อว่าทั้ง 3 ท่านได้รับประสบการณ์อันคุ้มค่าและน่าจดจำมากมายมาจนถึงทุกวันนี้ โดยคุณเมษารับหน้าที่เป็นตัวแทนในการบอกเล่าความประทับใจว่า **"โดยส่วนตัวแล้วดิฉันมีความประทับใจทุกแห่งที่ได้ติดตามสามีไปประจำการ เพราะเมื่อไปอยู่ในประเทศทุรกันดารเราก็**

สามารถเรียนรู้ได้จากปัญหา อุปสรรค และความยากลำบาก และในประเทศที่พัฒนาแล้วก็สามารถจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์และเผยแพร่วัฒนธรรมไทยเหล่านี้ เป็นการสร้างสมประสบการณ์ ความอดทน ความคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ เช่นที่ประเทศสิงคโปร์และประเทศเวียดนามที่ได้ร่วมจัดเทศกาลเผยแพร่ผลไม้ไทยเพื่อส่งออก ในปี พ.ศ. 2539 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนาได้จัดงานคอนเสิร์ตถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ 50 ปี และในปีถัดมา ก็ได้มีโอกาสจัดงานเฉลิมฉลองครบ 100 ปี สมเด็จพระปิยมหาราชเสด็จพระราชดำเนินเยือนเมือง Bad Ischl ซึ่งทั้งสองเหตุการณ์เป็นการย้ำเตือนให้ระลึกถึงพระราชกรณียกิจในการเจริญพระราชไมตรีกับประเทศตะวันตกเป็นอย่างดี และตอนที่ไปประจำการที่นิวยอร์กซึ่งเป็นช่วงหลังจากเหตุการณ์ 9/11 แล้วก็ได้พบกับผู้คน ทั้งคนไทยและคนต่างชาติที่อยู่ในสภาพจิตที่สับสนและไม่มีที่พึ่ง จึงระลึกถึงพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ถล่มตึก World Trade และมีการแสดงพระธรรมเทศนาที่ให้ข้อคิดและคำแนะนำในการวางใจที่ถูกต้องเหมาะสมต่อสถานการณ์นี้ จึงได้เรียนขออนุญาตพระอาจารย์นำมาจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็กเพื่อแจกจ่ายสำหรับชี้แนะแนวทาง โดยได้ร่วมกันกับเพื่อนทางเมืองไทยที่มีจิตศรัทธาจัดทำและแจกจ่ายเป็นธรรมทาน และก็ได้มีโอกาสไปแจกที่งานสหประชาชาติในพิธีต่างๆ โดยเฉพาะวันวิสาขบูชา นอกจากนี้ก็ยังมีหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่ได้จัดทำ เมื่อเราติดตามไปประจำการเห็นนักศึกษาไทยและคนที่ไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ บางคนคบเพื่อนที่ไม่ดีก็นำไปสู่ความเสียหาย คนที่อ่านก็จะได้ข้อคิดและอุทาหรณ์ต่างๆ ดิฉันก็เลยคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์เช่นกัน เล่มนี้ชื่อ “The Last Breath” ซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ”

ประสบการณ์ของทั้ง 3 ท่านสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของเหล่าบรรดาภริยาทูตที่ไปประจำการได้เป็นอย่างดีว่า ถึงแม้ว่าไม่ได้มีกฎระเบียบระบุไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรว่าภริยาทูตนั้นมีหน้าที่อะไรบ้าง แต่ด้วยสำนึกของการเป็นภริยาทูตหรือแม้ภริยาข้าราชการชั้นผู้น้อยที่เสียสละจากบ้านเกิดเมืองนอนเพื่อไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนรัฐบาลในการดูแลประโยชน์สุขของคนไทยในต่างประเทศรวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างชาติ ก็ได้พยายามทำหน้าที่ในฐานะของคนเบื้องหลังเพื่อช่วยเหลือสามีแบ่งเบางานในด้านต่างๆ ที่บางครั้งทูตหรือข้าราชการอาจไม่สามารถเข้าถึงได้ เรียกว่าเป็นส่วนเติมเต็มที่ทำให้ทูตสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างสมบูรณ์แบบค่ะ

ท้ายนี้ ทั้ง 3 ท่านยังได้ให้คำแนะนำสำหรับผู้ที่จะติดตามคู่สมรสไปประจำการในต่างประเทศว่า ต้องเตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อม ต้องมีทัศนคติที่ดี มีจิตใจที่ดีที่มั่นคง แล้วยังต้องเตือนตัวเองอยู่ตลอดเวลาด้วยว่าเราไม่ได้เป็นแค่ภรรยาหรือแม่ที่จะดูแลแต่เรื่องในบ้าน แต่เรามีหน้าที่ที่ต้องดูแลคนไทยในประเทศเหล่านั้นด้วย ถึงแม้ว่าจะมีสถานทูตฯ ดูแลคนเหล่านั้นอยู่แล้ว แต่เราก็เหมือนเป็นพี่ เป็นแม่ โดยเฉพาะกับนักเรียน

ไทย และหากพบเจอประสบการณ์ที่ดีก็ควรจะจดจำ ส่วนที่ไม่ดีเราก็ถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ควรจะมาบอกเล่าต่อและร่วมกันแก้ไข การสร้างความสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นก็เป็นสิ่งสำคัญ และถ้าเป็นไปได้ก็ควรศึกษาภาษาของประเทศนั้นๆ เพื่อความคล่องตัวในการติดต่อประสานงานและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนในประเทศนั้นๆ ด้วย เพราะเพียงแค่คนต่างชาติเข้ามาบ้านเราและพูดภาษาไทยได้ ถึงแม้จะแค่คำเดียว เราก็รู้สึกปลื้มใจแล้ว เพราะฉะนั้นในมุมกลับกัน เราก็ควรคิดว่านั่นก็คือสิ่งที่เขาอยากจะฟังจากเราเช่นกัน นอกจากมีความตั้งใจหมั่นศึกษาหาความรู้และต้องมีทัศนะคติที่ดีแล้ว การยึดมั่นในคุณธรรมคำสอนของศาสนา จะเป็นศาสนาใดก็ตามก็เป็นสิ่งจำเป็นไม่แพ้กัน นี่คือการเจริญเติบโตภายใน สรุปคือ **รักษาใจ**ให้ดี มองไปข้างหน้าว่ามันจะมีแต่ดีขึ้น แล้วสิ่งดีๆ ก็จะตามมาเอง เป็นการ**ทำงานเพื่องาน**ที่เป็นธรรม งานปิดทองหลังพระที่แท้จริง

---

1. เรียบเรียงจากการสัมภาษณ์เหล่าภริยาทูต เรื่อง" บทบาทและประสบการณ์ของคู่สมรส" ออกอากาศในรายการ "รู้รอบโลก" สถานีวิทยุสราญรมย์ เมื่อวันที่ 22 และ 29 มกราคม 2553 ดำเนินรายการโดยคุณอุไรวรรณ คูหะเปรมะ
2. ขอขอบคุณ คุณเมษา เกษมศานติ์ คุณศรีหทัย บุนนาค และคุณอุไรวรรณ คูหะเปรมะ ที่ได้เอื้อเฟื้อตรวจทานเนื้อหาของบทความนี้

กระทรวงการต่างประเทศ กับ *ความในใจของผม*

● โดย ปิยพจน์ ฤดีวิภาดา

ผมว่า ... การสารภาพความในใจของตนเองที่มีต่อใครเป็นเรื่องที่พูดได้อย่างง่ายดาย แต่ทำได้ยากมากนะครับ ยิ่งถ้าเราผูกพันกับเขาหรือเธอทุกวันแล้วด้วยก็ยิ่งยากเข้าไปใหญ่ แน่นอนว่า ถ้าเป็นคนที่ขี้อายมากๆ คงจะต้องรอโอกาสต่อไปเรื่อยๆ หรือ อาจจะไม่มีโอกาสสารภาพความในใจของตนเองได้เลย

และแล้ว เช้าวันหนึ่ง กองบรรณาธิการของเรา(พี่จ๋า) ก็มอบหมายงานชิ้นหนึ่งให้ผม นั่นคือ ความรู้สึกประทับใจที่มีต่อกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงการฝึกงาน ด้วยความที่เป็นคนไม่เก่งในเรื่องการสารภาพความในใจกับใคร ผมจึงผลัดผ่อนเรื่อยมา และชักชวนแกมขอร้องเพื่อนนักศึกษาฝึกงานคนอื่นๆ ให้มาช่วยกันเล่าความประทับใจของตนเองเพื่อ

ที่ผมจะสามารถนำเสนอความประทับใจของพวกเขาเหล่านั้นมานำเสนอผู้อ่านได้อย่างชัดเจนมากกว่า ด้วยเหตุนี้บทความชิ้นนี้จึงประกอบไปด้วยบทสัมภาษณ์ของเพื่อนนักศึกษาฝึกงาน 2 คนจาก กรมสารนิเทศ และแน่นอนว่าบทความนี้เสร็จสิ้นภายหลังจากที่ผมเสร็จสิ้นจากการฝึกงานที่กระทรวงการต่างประเทศไปแล้วตามประสาคนที่ไม่กล้าสารภาพความในใจ (หัวเราะ)

ก่อนอื่นผมขอแนะนำเพื่อนนักศึกษาฝึกงานคนแรกครับ เธอเป็นนักศึกษาจากรั้วจามจุรีครับ น้อง นีท ทักษจัน ตั้งสุภูมิ นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝึกงานที่กองสื่อสารมวลชนครับ คนที่สองเป็นลูกแม่โดมเหมือนผมครับ ปาล์ม นายพชร แสงไชย นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฝึกงานที่กองประมวลและวิเคราะห์ข่าว กรมสารนิเทศครับ เอาล่ะครับมาเริ่มสัมภาษณ์เขาและเธอกันถึงความประทับใจที่มีต่อกระทรวงฯ กันดีกว่า

ทัศนคติก่อนและหลังการเข้ามาฝึกงานที่กระทรวงการต่างประเทศ

ทักษจัน : ก่อนที่จะได้เข้ามาฝึกงาน รู้สึกว่ากระทรวงการต่างประเทศเป็นกระทรวงฯ ที่ค่อนข้างหรูหรา ไฮโซ เพราะภาพที่คนทั่วไปจะนึกถึงเมื่อได้ยินคำว่ากระทรวงการต่างประเทศ ก็คือ ภาพงานเลี้ยงต้อนรับ นึกถึงนักการทูตที่ใส่สูท ถือแก้วไวน์หรือแชมเปญ เดินอยู่ในงานเลี้ยงสังสรรค์ และคิดว่าภาพงานพิธีการต่างๆ เหล่านี้ เป็นงานหลักของกระทรวงฯ

แต่เมื่อได้เข้ามาทำงานจริงๆ แล้วก็ได้รู้ว่า ภาพอันสวยงามที่เราเห็นนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการทำงานทั้งหมดของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้น เพราะกว่าจะมีภาพงานเลี้ยงที่สวยงามหรือการประชุมระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้นั้น เบื้องหลังภาพที่สวยงามเหล่านี้ มี

กระบวนการทำงานมากมาย มีเจ้าหน้าที่จำนวนมากที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการ เตรียมการ ติดต่อ ประสานงานต่างๆ เพื่อให้เกิดเป็นภาพงานพิธีการที่ราบรื่นดังที่ปรากฏให้เราเห็นตามสื่อ เพื่อเป็นเกียรติและเป็นหน้าเป็นตาของประเทศชาติ หลังจากที่ได้เข้ามาทำงานในกระทรวงฯ จริงๆ เลยได้รู้ว่างานกระทรวงฯ มีหลายด้านมากกว่าที่คิด และไม่ได้มีแต่ความสวยงามหรูหราอย่างที่คิดค่ะ

พชร : การที่ผมมีโอกาสได้เข้ามาฝึกงานที่กองประมวลและวิเคราะห์ข่าวในครั้งนี้ ถือเป็นประสบการณ์ที่สร้างความประทับใจให้กับตัวผมเป็นอย่างมากครับ เนื่องจากตัวผมมีความสนใจและฝันอยากที่จะเข้ามาทำงานในกระทรวงการต่างประเทศเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อมีโอกาสได้เข้ามาฝึกงานในกระทรวงฯ จึงถือเป็นการเติมเต็มความใฝ่ฝันของผมมากครับ

ก่อนที่จะเข้ามาฝึกงานในกระทรวงฯ นั้น ผมมีความรู้สึกว่ากระทรวงการต่างประเทศนั้นเป็นองค์กรรัฐที่มีเกียรติมาก เป็นผู้ทำหน้าที่เป็นเหมือนหน้าต่างของประเทศชาติที่ต้องดูแลจัดการในวาระต่างๆ ด้านการต่างประเทศ เป็นหน้าต่างของประเทศไทยสู่สังคมโลกนั่นเอง และเมื่อได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของที่นี่ผ่านการฝึกงานทำให้รับรู้ว่า สิ่งที่กระทรวงฯ ต้องรับผิดชอบนั้นไม่ใช่เพียงแค่การติดต่อกับชาวต่างชาติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่จะต้องรับผิดชอบต่อความคาดหวังของประชาชนไทย ความคาดหวังต่างๆ ของชาวต่างชาติ ด้วยสิ่งต่างๆ เหล่านี้นี่เอง ทำให้ผมได้เห็นว่า การแบกรับภาระความรับผิดชอบอันหนักอึ้งของประเทศชาตินั้นไม่ใช่เรื่องที่สามารถทำได้โดยง่ายเลย ต้องอาศัยความขยันขันแข็ง อดทนเป็นอย่างมาก จากที่ผมได้เห็นจากการทำงานของพี่ๆ ข้าราชการทั้งหลายทำให้ผมรู้สึกซาบซึ้งในความเสียสละของคนในกระทรวงฯ และรู้สึกว่าบุคลากรในกระทรวงฯ นั้นมีความสามารถในด้านต่างๆ สูงมาก

ความประทับใจที่มาฝึกงานที่กระทรวงการต่างประเทศ

ทักษจัน : ความประทับใจแรกตอนที่ได้เข้ามาในกระทรวงฯ ครั้งแรกก็คือ วันที่มาปฐมนิเทศก่อนเข้าฝึกงานค่ะ จัดที่ห้องวิเทศสโมสรซึ่งเป็นห้องขนาดใหญ่ที่กระทรวงฯ ใช้จัดกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่การประชุมเชิงวิชาการไปจนถึงการแสดงทางวัฒนธรรม รวมถึงพิธีทางการทูตต่างๆ มากมาย พอเดินเข้ามาก็รู้สึกว่าห้องประชุมที่นี่สวยมาก เป็นโถงใหญ่ๆ มีโคมไฟระย้า ก็ประทับใจมากและคิดว่าที่นี่แหละเหมาะสมมากที่จะเป็นสถานที่ไว้ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง เพราะการตกแต่งก็ผสมผสานศิลปะของไทยเข้าไปด้วย ส่วนตัวชอบมากค่ะ

ตอนที่ได้เข้ามาฝึกงานที่กองการสื่อมวลชน ผู้อำนวยการกองและพี่ๆ ที่กองน่ารักและเป็นกันเองมาก พี่เขาคอยดูแลเรา สอนงานให้เราตลอดค่ะ ตอนแรกได้ยินคนอื่นพูดกันว่ามาฝึกงานที่กระทรวงฯ จะไม่ค่อยได้ทำอะไร มีแต่งานเอกสาร ถ่ายเอกสาร จัดแฟ้มประชุม แต่พอเข้ามาฝึกจริงๆ ไม่ได้เป็นอย่างนั้นเลย พี่ๆ ทุกคนพยายามหางานให้เราทำ ให้เราลองทำงานหลายๆ อย่าง ให้ครบทุกด้านเท่าที่เราจะทำได้ เพื่อให้เราได้เห็นกระบวนการทำงานทั้งหมด ซึ่งมันก็ทำให้ช่วยพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของเราได้มาก เราได้ฝึกทักษะด้านต่างๆ ได้ฝึกคิดและทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น และก็ได้ใช้ความรู้จากที่ได้เรียนมาประยุกต์ใช้กับงานด้วยค่ะ พอได้เข้ามาฝึกงานแล้วก็เลยรู้สึกดีมาก ได้ทำงานหลายอย่างที่เป็นงานระดับประเทศ รู้สึกภูมิใจมากที่ได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งของการจัดงานใหญ่ๆ ไม่ผิดหวังเลยที่เลือกมาฝึกงานที่นี่ ประทับใจกับทุกอย่างมาก

พชร : จากการที่มาฝึกงานที่นี่ได้สร้างความประทับใจให้แก่ตัวผมเป็นอย่างมาก การทำงานกับพี่ๆ ในกองก็มีความสุข นอกจากนี้การฝึกงานยังส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพระหว่างเด็กฝึกงานด้วยกันด้วย พี่ๆ ข้าราชการก็ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแล และให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ภายใน

กระทรวงฯ ทำให้มุมมองของผมเปิดกว้างขึ้น นอกจากนี้ผมยังได้มีโอกาสปรับปรุงตัวเองให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น ทำงานแข่งกับเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่งานชิ้นนั้นเป็นงานที่ถือเป็นความรับผิดชอบของภาครัฐ ทำให้ต้องใส่ใจกับรายละเอียด ความถูกต้อง และความรวดเร็วตรงเวลาของงาน

หลังจากที่ผมได้ฝึกงานจนเสร็จสิ้นจากกำหนดการเรียบร้อยแล้ว ทำให้ผมได้มองเห็นมุมมองต่างๆ จากการฝึกงาน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะงาน การใช้ชีวิตของพี่ๆ แต่ละคนซึ่งก็มีความแตกต่างกันไป สิ่งเหล่านี้ทำให้ผมตั้งใจที่จะทำตามความฝันในวัยเด็กที่อยากจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงฯ อยากจะเป็นนักการทูต ด้วยความต้องการที่จะเดินตามฝันของตัวผมเองนั้น ทำให้ผมวางแผนที่จะเข้าสอบบรรจุเป็นข้าราชการกระทรวงฯ ให้ได้ในอนาคตครับ

อยากสอบเข้ามั้ย? มีข้อแนะนำใดต่อกระทรวงฯ หรือไม่?

ทักษจัน : ถ้ามีโอกาสก็อยากสอบ แล้วถ้าสอบติดและมีโอกาสเข้ามาทำงานก็จะดีมาก เพราะเป็นงานที่สนุกค่ะ มีงานหลากหลายรูปแบบ ไม่น่าเบื่อ แล้วก็ได้ไปทำงานในต่างประเทศด้วย ถ้าได้เข้ามาทำงานที่นี่ก็จะเป็นประสบการณ์ที่ดีมากค่ะ และการได้เป็นนักการทูตก็เป็นสิ่งที่ใฝ่ฝันเพราะเรียนจบมาทางด้านนี้โดยตรงอยู่แล้ว อีกอย่างคือ นักการทูตยังถือเป็นตัวแทนของประเทศที่จะออกไปติดต่อเจรจากับประเทศอื่นๆ ถือเป็นภาพลักษณ์ของประเทศเลยทีเดียว เพราะฉะนั้นถ้ามีโอกาสเข้ามาทำงานตรงนี้ ก็คงจะภูมิใจ และเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูลมาก

ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงฯ ก็คือ พี่ๆ ที่นี่ทำงานกันหนักมาก ใครที่บอกว่าข้าราชการทำงานเช้าชามเย็นชามนั้นไม่จริงเลยสำหรับที่นี่ เพราะคนที่นี่ตั้งใจทำงานมาก ทุกคนทำงานหนักเพื่อให้งานที่ออกมาดีที่สุด

เพราะทุกคนรู้ว่าทุกอย่างที่ทำนั้น เป็นหน้าเป็นตาของประเทศ และพวกเขาคือตัวแทนที่ทำงานเพื่อประเทศชาติ แต่ก็อย่างที่เรารู้กันว่าการเป็นข้าราชการนั้น ได้เงินเดือนค่อนข้างต่ำ ถ้าเป็นไปได้ก็ควรจะมีการขึ้นเงินเดือนให้ข้าราชการ หรือมีเงินพิเศษให้ หรือไม่ก็จัดสรรสวัสดิการให้แก่ข้าราชการอย่างเต็มที่ เพื่อให้ข้าราชการทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ต้องกังวลกับเรื่องปัญหาปากท้อง เพราะหนูเชื่อว่าถ้าทุกคนทำงานอย่างเต็มที่และได้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมแล้ว คนดีๆ เก่งๆ ก็จะเลือกเข้ามาทำงานที่นี่และอยู่ทำงานเพื่อประเทศชาติได้นานค่ะซึ่งสุดท้ายแล้วผลดีทั้งหมดก็จะตกอยู่ที่ประเทศไทยของเราเองค่ะ

พชร : แน่นอนครับ อยากสอบเข้าแน่นอน ผมมีความเชื่อว่า หากวันหนึ่งที่ผมจะมีโอกาสได้รับใช้ประเทศชาติและพระมหากษัตริย์ สิ่งแรกที่อยากจะทำก็คือการเข้ารับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อที่จะได้รับใช้แผ่นดินผ่านรูปแบบที่ผมคิดว่าจะมีความสุขที่สุด

และทั้งหมดนี้ก็คือ ความในใจของนักศึกษาฝึกงานทั้งสองคนครับ ได้เห็นสีหน้าที่เขินอายแต่ยิ้มแย้มและแต้มไปด้วยเสียงหัวเราะด้วยความจริงใจระหว่างการสัมภาษณ์แบบนี้แล้ว เห็นทีว่าผมคงต้องกลับบ้านไปฝึกการสารภาพความในใจบ้างแล้วละครับ เผื่อว่ากระทรวงการต่างประเทศจะได้เป็นคนแรกที่ผม “สารภาพรัก” สักที

คุณ ปิยพจน์ ฤดีวิภาดา
นักศึกษาคณะ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ฝึกงานที่ กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ

“การใช้ชีวิตในต่างแดน”

ตอน ประเทศเยอรมนี (ตอนที่ 2)

● โดย สถานเอกอัครราชทูต กรุงเบอร์ลิน

คอลัมน์ "การใช้ชีวิตในต่างแดน" ฉบับนี้ จะเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในประเทศเยอมนี (ตอนที่ 2) เนื่องจากเราได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของประเทศเยอรมนีและขั้นตอนการทำเรื่องเดินทางเข้าประเทศเยอรมนีไว้ในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ 44 แล้ว ฉบับนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ถือได้เป็นเป็นข้อมูลที่ผู้เดินทางไปพำนักในประเทศเยอรมนีควรจะรู้เป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะได้รู้ว่าจะสามารถปกป้องสิทธิของตัวเองระหว่างการอาศัยอยู่ที่นั่นได้อย่างไรบ้าง หรือจะสามารถจะไปขอความช่วยเหลือได้ที่ไหนเมื่อประสบกับปัญหา นั่นก็คือ เรื่องกฎหมายเยอรมัน และหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือคนไทยในประเทศเยอรมนี

กฎหมายเยอรมันที่พึงรู้

กฎหมายครอบครัว

- **การสมรส (Heirat)**

ผู้ที่มีสิทธิสมรสตามกฎหมายเยอรมันต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ต้องอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์
2. ต้องไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือไร้ความสามารถ
3. ต้องไม่เป็นญาติสืบสายโลหิตหรือเกี่ยวพันเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม
4. ต้องไม่เป็นผู้ที่สมรสอยู่แล้ว

- **สิทธิและหน้าที่ของคู่สมรส (Rechte und Pflichten der Ehe)**

คู่สมรสมีหน้าที่ต้องอุปการะ เอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและฐานะของตน รับผิดชอบงานบ้านร่วมกัน เคารพในสิทธิและเสรีภาพส่วนตัวของคู่สมรส รวมทั้งให้ความเข้าใจ ให้เกียรติและนับถือซึ่งกันและกัน

- **สัญญาคู่สมรส (Ehevertrag)**

หนังสือสัญญาคู่สมรสคือข้อตกลงระหว่างคู่สมรส โดยทั่วไปจะทำก่อนการสมรส มักเป็นข้อตกลงในกรณีการสมรสสิ้นสุดลงโดยการหย่า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับ

1. การปรับเทียบเงินค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา
2. ค่าเลี้ยงดูบุตรที่เกิดขึ้นในระหว่างที่สมรส
3. ค่าเลี้ยงดู (ค่าเลี้ยงชีพ) ของคู่สมรส
4. ข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส

ข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ระบุไว้ในสัญญาคู่สมรส มักจะเป็นการแบ่งแยกกันจัดการและครอบครองทรัพย์สิน ตามหลักนี้ เมื่อมีการหย่าเกิดขึ้น ทั้งสองฝ่ายต่างมีสิทธิครอบครองและจัดการทรัพย์สินของตนได้เพียงผู้เดียว ซึ่งจะไม่มีการปรับเปรียบเทียบให้ คือ แบ่ง **"ดอกผล"** ของทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างที่อยู่ร่วมกัน ฝ่ายใดหาและครอบครองทรัพย์สินมาได้เท่าไหร่ก็จะเป็นของฝ่ายนั้นแต่เพียงผู้เดียว การแยกกันจัดการและครอบครองทรัพย์สินนี้จะมีผลสืบเนื่องไปยัง **การสืบทอดมรดก** และ **"มรดกในส่วนที่พึงจะได้"** กล่าวคือ จะทำให้ได้รับมรดกในส่วนดังกล่าวน้อยลง

การทำหนังสือคู่สมรสต้องทำต่อหน้าทนายความที่มีสิทธิรับรองเอกสาร หรือที่เรียกกันว่า โนทาร์ (Notar) หากต้องการยกเลิกสัญญาระหว่างคู่สมรส ก็จะต้องไปทำต่อหน้าโนทาร์เช่นกัน

- **ทรัพย์สินของคู่สมรส (Güterstand)**

ทรัพย์สินของคู่สมรสจะแบ่งเป็น 2 ประเภท

- **สินส่วนตัว** คือ ทรัพย์สินที่มีมาก่อนการสมรส หรือที่ได้มาระหว่างการสมรสโดยได้รับมรดกของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

- **สินสมรส** คือ ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการสมรส รวมทั้งดอกผลที่งอกเงยขึ้นมาระหว่างการสมรส ที่เรียกว่า **ดอกผล (Zugewinn)**

เช่น สมศรีมีเงินฝากธนาคารอยู่ก่อนการสมรส 10,000 ยูโร ตอนที่ทำเรื่องหย่า เงินฝากเพิ่มขึ้นเนื่องจากได้ดอกเบี้ยเป็น 12,500 ยูโร เงิน 2,500 ยูโร ถือเป็นดอกผลที่งอกเงย

- **การใช้นามสกุลหลังการสมรส และการหย่า**

กฎหมายเยอรมันกำหนดทางเลือกในการเลือกใช้นามสกุลหลังแต่งงานไว้ ดังนี้

1. ต่างฝ่ายยังคงใช้นามสกุลของตัวเอง บุตรที่เกิดมาก็ต้องตกลงกันว่าจะให้ใช้นามสกุลใคร หรือ

2. คู่สมรสทั้งสองตัดสินใจเลือกนามสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นนามสกุลของคู่สมรสหลังแต่งงาน และบุตรที่เกิดมาก็จะใช้นามสกุลนี้ด้วย ในกรณีนี้ฝ่ายที่นามสกุลของตนเองไม่ใช่นามสกุลคู่สมรส ก็มีสิทธิที่จะพ่วงนามสกุลตนเองไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังก็ได้ เช่น ฝ่ายชายนามสกุล Müller ฝ่ายหญิงนามสกุล Suksai ทั้งคู่เลือกนามสกุล Suksai เป็นนามสกุลหลังแต่งงาน คุณ Müller ต้องเปลี่ยนนามสกุลไปเป็น Suksai แต่สามารถที่จะพ่วงนามสกุลตัวเองได้ เช่น เป็น Suksai-Müller หรือ Müller-Suksai เป็นต้น

การตกลงกันเรื่องนามสกุลนี้ จะทำเมื่อไปยื่นเรื่องขอจดทะเบียนสมรส และในวันที่จดทะเบียนก็จะมีการลงนามยืนยันอีกครั้ง และสิ่งที่พึงทราบในกรณีนี้คือ **เมื่อได้ลงนามเกี่ยวกับการใช้นามสกุลไปแล้ว ตราบที่ยังสมรสกันอยู่ ทั้งคู่ต้องใช้นามสกุลนั้น จะขอเปลี่ยนแปลงไม่ได้** นามสกุลสมรสจะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อได้หย่าขาดจากกัน

กรณีที่คนต่างชาติสมรสกับคนเยอรมันโดยทั่วไป การใช้นามสกุลของแต่ละคนเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่แต่ละคนมีสัญชาติอยู่ เช่น คนไทยแต่งงานกับคนเยอรมัน คนไทยก็จะใช้นามสกุลตามกฎหมายไทย คนเยอรมันก็จะใช้นามสกุลของเขาตามกฎหมายเยอรมัน แต่ในกรณี

ที่จดทะเบียนในเยอรมัน ทั้งสองคนสามารถเลือกใช้กฎหมายเรื่องการใช้นามสกุลหลังแต่งงานได้ และสามารถเลือกได้ตามทางเลือกข้างต้น แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้นามสกุลนั้นๆ จะต้องไม่ขัดกับกฎหมายของประเทศตนเองด้วย เช่น **ตามกฎหมายไทย คนไทยไม่สามารถเลือกใช้นามสกุลพ่วง เนื่องจากกฎหมายไทยไม่ยินยอม**

- **หลังหย่า**

กฎหมายเยอรมันกล่าวไว้ว่า ทั้งคู่อาจจะใช้นามสกุลคู่สมรสที่ใช้ในระหว่างที่ยังสมรสกันอยู่ต่อไปก็ได้ หรือฝ่ายที่เปลี่ยนนามสกุลไปใช้นามสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง อาจกลับไปใช้นามสกุลของตนเองก็ได้

แต่สำหรับกฎหมายไทยนั้น กำหนดให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเมื่อหย่าขาดจากกัน

- **การแยกกันอยู่อย่างเป็นทางการ**

คือวันที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดของคู่สมรสได้ออกจากบ้านที่เคยใช้ชีวิตคู่ร่วมกันไปอยู่ที่อื่นอย่างเป็นทางการ โดยการไปแจ้งย้ายเข้าในบ้านหลังใหม่ เป็นต้น **การที่ออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนชั่วคราวโดยสาเหตุใดก็ตาม ไม่ถือว่าเป็นการแยกกันแบบเป็นทางการ**

ในกรณีที่ไม่สามารถออกไปหาที่อยู่ใหม่ได้ ก็สามารถแยกกันอยู่โดยยังอยู่ภายในบ้านหลังเดียวกันได้ เพียงแต่ต้องแยกกันโดยเด็ดขาดทั้งเรื่องกิน เรื่องนอนต้องแบ่งห้องกันอยู่ อาหารการกินก็ต้องต่างคนต่างดูแลตัวเอง **การแยกกันอยู่ไม่ใช่การหย่า หากต้องการจะหย่าต้องยื่นเรื่องต่อศาล**

- **การหย่าและสิทธิหลังการหย่า (Scheidung und Rechte der geschiedenen Ehepartner nach der Scheidung)**

การหย่าตามกฎหมายเยอรมันต่างจากการหย่าตามกฎหมายไทย คือจะมีผลต่อเมื่อมีคำพิพากษาจากศาลให้หย่าจากกันเท่านั้น ศาลจะมีคำ

สั่งให้หย่าเมื่อได้พิจารณาเห็นว่าชีวิตสมรสล้มเหลว หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่ต้องการจะกลับมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอีกต่อไป แต่จะไม่พิจารณาว่าใครผิดใครถูก

- **เงื่อนไขการหย่า**

คู่สมรสต้องแยกกันอยู่อย่างเป็นทางการมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี แต่อาจยื่นเรื่องก่อนแยกกันอยู่ครบ 1 ปีก็ได้ แต่จะหย่าได้เมื่อแยกกันอยู่ครบ 1 ปีเท่านั้น ในการหย่า ศาลจะพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้

- การปรับเปรียบเทียบเงินค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา คือ การพิจารณาว่า ได้จ่ายเบี้ยประกันสะสมระหว่างที่อยู่ด้วยกันไว้เท่าไหร่ หาค่าแตกต่างของจำนวนเบี้ยประกันสะสมของแต่ละฝ่ายในระหว่างสมรส แล้วนำค่าแตกต่างมาแบ่งครึ่ง ผู้ที่มีเบี้ยประกันสะสมมากกว่าจะเป็นผู้ปรับให้
- การแบ่งสินสมรส
- การแบ่งเครื่องใช้ในครัวเรือน
- ที่อยู่อาศัย ถ้าตกลงกันไม่ได้ต้องให้ศาลสั่ง ฝ่ายที่ดูแลบุตรมักจะได้สิทธิให้ได้อยู่ในบ้านต่อไป
- ค่าเลี้ยงดู
- สิทธิดูแลบุตรและเยี่ยมบุตร
- อำนาจปกครองบุตร

- **ค่าเลี้ยงดู (Unterhalt)**

มี 2 กรณี คือ ขณะแยกกันอยู่ และหลังหย่า โดยหลักทั่วไปผู้ที่มีรายได้มากกว่าจะต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้อีกฝ่ายหนึ่ง (ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง) สิทธิที่พึงได้รับมีดังนี้

1. เงินค่าเลี้ยงดูในขณะที่แยกกันอยู่

หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทำงานเลี้ยงตนเองได้ หรือมีรายได้น้อย ฝ่ายที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีเลย ก็มีสิทธิได้รับเงินค่าเลี้ยงดูจาก

ฝ่ายที่มีรายได้มากกว่า จะได้รับค่าเลี้ยงดูเท่าไหร่นั้น ขึ้นอยู่กับรายได้ของทั้งสอง ซึ่งต้องนำมาคิดคำนวณ

ในกรณีที่มีบุตรด้วยกัน และบุตรยังอยู่ในความดูแลของฝ่ายหญิง ฝ่ายชายก็ต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรด้วย แต่หากบุตรอยู่กับฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีงานทำ และมีรายได้ ฝ่ายหญิงก็จะต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรแก่ฝ่ายชาย

2. เงินค่าเลี้ยงดูหรือเงินค่าเลี้ยงชีพหลังหย่า

ตามหลักการทั่วไปกล่าวไว้ว่าเมื่อหย่าขาดจากกัน ต่างฝ่ายควรที่จะทำงานหาเลี้ยงตัวเอง ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวใดๆ ด้านเศรษฐกิจกันอีกต่อไป แต่หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่อาจทำงานได้ เพราะต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังเล็กหรือว่าเจ็บป่วยหรือทำงานได้แต่รายได้น้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งมาก ก็มีสิทธิที่จะขอเงินค่าเลี้ยงดูจากอีกฝ่ายหนึ่ง

- **ค่าเลี้ยงดูสำหรับบุตร (Unterhalt für Kinder)**

กรณีที่มีบุตรร่วมกัน ไม่ว่าจะแยกกันอยู่ หรือหย่าขาดจากกัน ฝ่ายที่ดูแลเลี้ยงดูบุตรสามารถจะเรียกร้องค่าเลี้ยงดูสำหรับบุตรจากอีกฝ่ายหนึ่งได้ หากไม่ยอมจ่ายตามหน้าที่ ก็สามารถยื่นฟ้องให้ศาลสั่ง แต่ถ้าไม่สามารถจะจ่ายได้อาจด้วยสาเหตุ เช่น ไม่มีรายได้ หรือรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ เป็นต้น ก็มีสิทธิไปยื่นคำร้องขอรับเงินทดรองค่าเลี้ยงดูบุตรจากสำนักงานเยาวชน แผนกเงินทดรองจ่ายค่าเบี้ยงดูบุตรได้

- **การจดทะเบียบรับรองบุตร (Vaterschaft)**

บุตรที่เกิดจากบิดามารดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ฝ่ายชายสามารถจดทะเบียนรับรองว่าเป็นบุตรของตนจริง (ซึ่งจะเป็นผลดีในการเรียกร้องค่าเลี้ยงดูบุตรและสิทธิพำนักของมารดา) โดยยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานเยาวชน หรือองค์กรสวัสดิการคนงาน ที่เรียกว่า AWO

- **อำนาจปกครองบุตร (Sorgerecht)**

คือ สิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้ชีวิตความเป็นผาสุกของบุตร รวมทั้งเป็นตัวแทนทางกฎหมายของบุตรด้วย โดยทั่วไปบิดาและมารดาที่สมรสกันเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกัน หากว่าบิดาและมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน มารดาก็เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่เพียงผู้เดียว บิดาสามารถใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมได้ก็ต่อเมื่อมารดายอมเท่านั้น

ในกรณีที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หรือหย่าขาดจากกันตามกฎหมาย ถือว่าทั้งบิดาและมารดายังใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกัน หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอม ก็ต้องขอใช้อำนาจศาลให้พิจารณา

เมื่อบิดามารดาแยกทางกันอยู่ บุตรอาศัยอยู่กับมารดาหรือบิดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ฝ่ายที่บุตรอยู่ด้วยจะเป็นผู้ที่มีสิทธิตัดสินใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของบุตร

ในกรณีนี้อีกฝ่ายหนึ่งก็มีสิทธิเยี่ยมเยียนบุตร โดยสามารถตกลงกันให้บุตรไปค้างกับอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น อาจเป็นทุกๆ 14 วัน เป็นต้น หากบิดาและมารดาไม่สามารถตกลงกันได้ ก็ต้องพึ่งอำนาจศาลให้ช่วยไกล่เกลี่ยตัดสิน

กฎหมายแรงงาน (Arbeitsrecht)

ในเยอรมนีมีกฎระเบียบที่ชัดเจนกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ตลอดจนบทลงโทษ สิ่งที่ผู้ทำงานควรคำนึงถึงมีดังนี้

- **สัญญาจ้างแรงงาน (Arbeisvertrag)**

เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง สามารถเจรจาต่อรองกันได้ในสิ่งที่ไม่ขัดต่อกฎหมายแรงงาน

ข้อตกลงหลักในสัญญาจ้างงานประกอบด้วย

- เงื่อนไขการจ้าง หรือการทำงาน
- กำหนดวันและเวลาทำงาน ค่าจ้างและสวัสดิการ
- การเลิกจ้าง หรือ
- ประโยชน์อื่นๆ ของนายจ้างและลูกจ้างอันเกี่ยวกับการจ้างหรือการทำงาน

ข้อสังเกต: คนต่างด้าวในประเทศเยอรมนี ที่ได้รับสิทธิพำนักจะได้รับอนุญาตให้ทำงานด้วย โดยไม่จำเป็นต้องไปยื่นขอใบอนุญาตทำงานอีก เพราะการพิจารณาให้สิทธิพำนักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จะครอบคลุมไปถึงการพิจารณาให้สิทธิทำงานไปด้วย โดยมีสำนักงานแรงงานเข้ามาร่วมพิจารณาในส่วนนี้

ข้อแนะนำ: หนังสือสัญญาจ้าง เป็นหลักฐานตามกฎหมายที่ลูกจ้างสามารถนำไปฟ้องร้องต่อศาลได้ ในกรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนายจ้าง เช่น

- ไม่จ่ายค่าแรง
- ไม่ได้รับการคุ้มครองในเรื่องประกันสังคม
- ไม่มีสวัสดิการให้
- ไล่ออกจากงานโดยที่ลูกจ้างไม่มีความผิด แต่ไม่ได้รับค่าชดเชย

ฯลฯ

- **การเสียภาษีรายได้ (Einkommensteuer)**

ผู้ที่ทำงานมีรายได้ในประเทศเยอรมนี มีหน้าที่ต้องเสียภาษีรายได้ให้แก่รัฐไม่ว่าจะเป็นคนสัญชาติไหนก็ตาม ภาษีที่ต้องเสียจะเป็นจำนวนเท่าไหร่ขึ้นอยู่กับเบอร์ภาษีของบุคคลนั้นๆ ซึ่งจะระบุไว้ในใบกำกับเบอร์ภาษี (Lohnsteuerkarte) ผู้ใดจะถือภาษีเบอร์อะไรขึ้นอยู่กับสถานภาพครอบครัวของผู้นั้น เบอร์ภาษี (Steuerklasse) แบ่งออกเป็น 6 เบอร์ด้วยกัน คือ

เบอร์ 1 สำหรับคนโสด เป็นหม้าย หย่าหรือแต่งงาน แต่แยกกันอยู่อย่างถาวรและต้องไม่เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะถือเบอร์ 3 หรือ 4 และไม่ได้รับการลดหย่อนเงินใช้จ่ายในครัวเรือน

เบอร์ 2 สำหรับผู้ที่มีคุณสมบัติถือภาษีเบอร์ 1 ที่ได้รับการลดหย่อนเงินใช้จ่ายในครัวเรือน เนื่องจากอาศัยอยู่กับบุตรและได้รับเงินช่วยเหลือในการเลี้ยงดูบุตร หรือได้รับการลดหย่อนเงินสำหรับบุตร และไม่มีผู้ใหญ่อาศัยอยู่ในชายคาเดียวกัน

เบอร์ 3 สำหรับผู้ที่สมรสและเป็นผู้ที่ทำงานเพียงคนเดียวในครัวเรือน หรือคู่สมรสอีกฝ่ายถือเบอร์ 5 เงื่อนไขที่สำคัญคือ คู่สมรสจะต้องไม่แยกกันอยู่อย่างถาวร และต้องพำนักอาศัยอยู่ในเยอรมนีด้วย

สำหรับผู้ที่เป็นหม้าย จะถือภาษีเบอร์นี้ก็ต่อเมื่อคู่สมรสเสียชีวิตในปีก่อนการยื่นเสียภาษี และ ณ วันที่สิ้นชีวิตทั้งสองยังใช้ชีวิตคู่ด้วยกันในประเทศเยอรมนี

เบอร์ 4 สำหรับบุคคลที่สมรสและคู่สมรสที่ทำงานเสียภาษีทั้งคู่ทั้งสองมีภูมิลำเนาอยู่ในเยอรมนี และไม่ได้แยกกันอยู่อย่างถาวร (ส่วนใหญ่จะเป็นคู่สมรสที่มีรายได้เท่าเทียมกัน และทั้งสองเลือกเสียภาษีเบอร์ 4 เพื่อไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียเปรียบซึ่งกันและกัน)

เบอร์ 5 สำหรับผู้ที่สมรสที่มีคุณสมบัติสามารถถือเบอร์ 4 และคู่สมรสอีกฝ่ายถือเบอร์ 3 (ฝ่ายที่ได้เงินเดือนมากกว่าจะเสียภาษีเบอร์ 3 ส่วนฝ่ายที่มีเงินเดือนน้อยกว่ามาก ก็จะเสียภาษีเบอร์ 5)

เบอร์ 6 สำหรับผู้ที่ถือเบอร์อื่นๆ และต้องการทำงานเพิ่มอีกแห่งหนึ่ง ในการทำงานในที่ทำงานแห่งที่สองนี้ ก็ต้องใช้ภาษีเบอร์ 6 การถือภาษีเบอร์นี้ จะไม่ได้รับการลดหย่อนใดๆ เพราะถือว่าได้รับการลดหย่อนจากเบอร์ภาษีแรกแล้ว

- **การประกันสังคม (Sozialversicherung)**

เป็นข้อกำหนดสวัสดิการต่างๆ ที่ลูกจ้างจะได้รับการช่วยเหลือเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตที่มีคุณภาพต่อไปได้ ในกรณีที่ต้องหยุดทำงานเนื่องจากป่วยหนัก พิการ หรือตกงาน เป็นต้น

การช่วยเหลือมักจะเป็นในรูปเงินรายเดือน จำนวนและระยะเวลาที่จะได้รับเงินช่วยเหลือนี้ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบหลายๆ อย่างเช่น อายุ การทำงาน เงินเดือนที่ได้รับ 1 ปีสุดท้ายของการทำงาน เป็นต้น

- **บัตรประกันสังคม (Sozialversicherungsausweis)**

เป็นหลักฐานแสดงการเป็นผู้ที่มีประกันสังคม โดยจะระบุเลขหมายประจำตัว ชื่อตัว ชื่อสกุล และวันที่ออกบัตรฯ

บัตรประกันสังคมเป็นหลักฐานสำคัญที่ต้องเก็บรักษาไว้ให้ดี

ตัวอย่างบัตรประกันสังคม

- **การประกันสังคมมีอะไรบ้าง**

ผู้ที่ทำงานเป็นลูกจ้างที่ถูกต้องตามกฎหมาย (เสียภาษีรายได้) จะเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยอัตโนมัติ นั่นคือ มีหน้าที่จะต้องจ่ายเบี้ยประกันสังคมประเภทต่างๆ ซึ่งจะทำให้ได้สิทธิในสวัสดิการสังคมนั้นๆ

เบี้ยประกันสังคมเหล่านี้จะคิดเป็นอัตราเงินเดือนเต็ม (ซึ่งยังไม่ได้หักอะไรทั้งสิ้น) ที่ได้รับแต่ละเดือนจะถูกหักเงินเข้ากองทุนประกันสังคมประเภทใด จำนวนเท่าไร จะมีการชี้แจงไว้ในใบเงินเดือน จำนวนที่เหลือถือเป็นรายได้สุทธิ

ประเภทต่างๆ ของเบี้ยประกันสังคมที่ต้องจ่ายได้แก่

- **เบี้ยประกันค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา หรือเบี้ยประกันบำนาญ**

จ่ายเข้าภาษีสะสมของแต่ละคนที่มีบัญชีอยู่ที่กองทุนเงินประกันค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา เช่น กองทุนเงินประกันค่าเลี้ยงชีพในวัยชราสำหรับพนักงานแห่งสหพันธ์ (Bundesrentenversicherungsanstalt für

Angestellte (BfA))

เมื่อครบอายุเกษียณหรือพิการหรือไม่สามารถทำงานได้ ผู้ที่จ่ายเบี้ยสะสมจะได้รับเงินค่าเลี้ยงชีพคล้ายบำนาญ เมื่อผู้รับเสียชีวิต เงินนี้จะตกเป็นของคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่

เมื่อไรจะได้รับเงินค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา รัฐกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเงินบำนาญว่า ต้องมีอายุครบเกษียณ โดยทั่วไปคือ 65 หรือ 67 ปี ต้องจ่ายเบี้ยประกันฯ เข้ากองทุนฯ ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

เกษียณก่อนอายุ (Frührente/Teilrente) คือ ก่อนอายุครบ 65 หรือ 67 ปี จะด้วยเหตุใดก็ตาม ก็สามารถทำได้ หากมีเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดรายละเอียดต่างๆ สามารถสอบถามได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักประกันเงินค่าเลี้ยงชีพในวัยชรา (Deutsche Rentenversicherung)

- **เบี้ยประกันสุขภาพ**

จะจ่ายเข้าสำนักประกันสุขภาพที่แต่ละคนเป็นสมาชิกสวัสดิการที่ได้รับ คือ การคุ้มครองในกรณีเจ็บป่วย ต้องได้รับการรักษาหรือลาคลอดและลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร นั่นคือ ผู้ที่ประกันสุขภาพไม่ต้องออกค่ารักษาพยาบาลเอง

การประกันสุขภาพนี้ จะครอบคลุมถึงคู่สมรสและบุตรของผู้ประกันด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่คู่สมรสไม่ได้ทำงานหรือมีรายได้น้อย แต่ผู้ประกันต้องแจ้งขอให้สำนักประกันนำชื่อของคู่สมรสและบุตรของตนเข้าร่วมประกันประเภทครอบครัวด้วย

ผู้ที่มีประกันสุขภาพทุกคนจะมีบัตรประกันสุขภาพ ซึ่งสำนักประกันจะจัดส่งให้

รูปตัวอย่าง

สำนักประกันสุขภาพมีอยู่หลายแห่ง ทั้งที่เป็นของรัฐวิสาหกิจและเอกชน เช่น อาโอคา (AOK) เทคาคา (TKK) เบคาคา (BKK) เป็นต้น ผู้เอาประกันสามารถเลือกประกันสุขภาพกับสำนักงานฯ ใดก็ได้

- **เบี้ยประกันการว่างงาน**

จะจ่ายเข้ากองทุนประกันการว่างงาน ซึ่งจะให้ผลประโยชน์ในกรณีที่ว่างงาน เนื่องจากหมดสัญญาจ้างเพราะสภาพอากาศแปรปรวน เช่น ในการก่อสร้างและถูกเลิกจ้างเป็นบางเวลา เนื่องจากลดการผลิต

นอกจากนี้ ในระหว่างที่รับการฝึกอบรมสายอาชีพเพื่อการเปลี่ยนสายงานหรือเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม ก็มักจะมีการจ่ายเบี้ยประกันการว่างงานนี้ด้วย เพื่อช่วยการยังชีพของลูกจ้างในช่วงเวลาที่ยังไม่ได้ทำงานในสายที่เปลี่ยนไปจากเดิม

- **สิทธิการลาคลอด (Mutterschaft) และลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร (Erziehungsurlaub)**

ในช่วง 6 สัปดาห์สุดท้ายของการตั้งครรภ์และ 8 สัปดาห์หลังคลอดบุตร ลูกจ้างมีสิทธิที่จะหยุดงานได้ตามสิทธิการเป็นมารดา และสิทธิที่จะลาและขอพักงานได้อีก 3 ปี เพื่อดูแลบุตร หากฝ่ายบิดาต้องการที่จะเป็นผู้ดูแลบุตร ก็มีสิทธิที่จะลางานได้เช่นกัน

ในช่วงระยะเวลาที่ลางานเพื่อเลี้ยงดูบุตรนี้ จะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเยอรมันเป็นเวลา 24 เดือน เมื่อครบกำหนดการลานี้แล้ว สามารถใช้สิทธิขอกลับเข้าทำงานตามเดิมหรือในตำแหน่งที่คล้ายคลึงกันกับงานเดิมได้

- **การลาป่วย**

กรณีที่ลูกจ้างเจ็บป่วย นายจ้างก็จะต้องจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้าง 100% ของรายได้ปกติที่ลูกจ้างได้รับเป็นเวลา 6 สัปดาห์ หากป่วยเกิน 6 สัปดาห์ ลูกจ้างก็สามารถจะขอรับเงินช่วยเหลือจากสำนักประกันสุขภาพได้

การจ่ายเงินช่วยเหลือกรณีเจ็บป่วยโดยทั่วไปแล้ว ไม่มีระยะเวลาจำกัด ในกรณีที่ป่วยนานเกิน 78 สัปดาห์ หากเป็นการเจ็บป่วยครั้งเดียว ภายในเวลา 3 ปี ก็สามารถได้รับเงินช่วยเหลือนี้

หน่วยงานและองค์กรไทยในประเทศเยอรมนี

ที่อยู่ส่วนราชการไทยในประเทศเยอรมนี

- **BERLIN (เบอ์ลิน)**

  Königlich-Thailändische Botschaft
  (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเบอร์ลิน)
  Lepsiusstr. 64-66, 12163 Berlin
  Tel: (030) 794810 Fax: (030) 79481511
  E-mail: general@thaiembassy.de www.thaiembassy.de

- **FRANKFURT (แฟรงก์เฟิร์ต)**

  Königlch-Thailändisches Generalkonsulat
  (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต)
  Kennedyallee 109, 60596 Frankfurt/M
  Tel: (069) 698680 Fax: (069) 69868228
  E-mail: thaifra@mfa.go.th
  www.thai-generalkonsulat-frankfurt.de

- **DSSELDORF (ดึสเซลดอร์ฟ)**

  Thailändische General Honorarkonsulat
  (สถานกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์)
  Christophstr. 18-20, 45130 Essen
  Tel: (0201) 7994401 Fax: (0201) 799444

- **HAMBURG (ฮัมบวร์ก)**

  Thailändische General Honorarkonsulat
  (สถานกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์)
  An der Alster 85, 20099 Hmburg
  Tel: (040) 24839118, 24839119 Fax: (040) 24839206

- **MNCHEN (มิวนิค)**

  Thailändische General Honorarkonsulat
  (สถานกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์)
  Prinzenstr. 13, 80639 München
  Tel: (089) 1689788, 130714 Fax: (089) 13071381

- **STUTTGART (ชตุทท์การ์ท)**

  Thailändische General Honorarkonsulat
  (สถานกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์)
  Pforzheimerstr. 381, 70499 Stuttgart
  Tel: (0711) 2264844 Fax: (0711) 2264856

- **Tourism Authority of Thailand (TAT) ท.ท.ท.**

  Bethmann Str. 58, 60311 Frankfurt/M
  Tel: (069) 1381390 Fax: (069) 13813950
  E-mail: info@thailandtourisms.de www.thailandtourismus.de

- **Thai Trade Promotion Office**

  (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ)

  Bethmann Str. 58, 60311 Frankfurt/M

  Tel: (069) 25494640 Fax: (069) 254946420

  E-mail: thaitrade@depfrankfurt.de

- **Thailand Boad of Investment (BOI)**

  Bethmann Str. 58, 5. OG, 60311 Frankfurt/M

  Tel: (069) 9291230 Fax: (069) 92912320

  E-mail: fra@boi.go.th / boifrankfurt@arcor.de

สำนักงานให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ

รายชื่อองค์กรที่ทำงานให้ความช่วยเหลือหญิงไทย มีเจ้าหน้าที่คนไทย

- AMNESTY FOR WOMEN Städtegruppe Hamburg e.V.

  Große Bergstrasse 231, 22767 Hamburg

  Tel: 040-38 47 53 E-mail: info@amnestyforwomen.de

- **Ban Ying e.V. (สมาคมบ้านหญิง)**

  Anklamerstrasse 38, 10115 Berlin

  Tel: 030-440 63 73/74 E-mail: info@ban-ying.de

  Tel: 030-85 37 692 (บ้านพักฉุกเฉิน)

- **FIM e.V.**

  Varrentrappstr. 55, 60486 Frankfurt am Main

  Tel: 069-97 0 97 97-0 E-mail: fiminfo@web.de

- **FIZ (Frauen Informationszentrum)**

  Monserstr. 10, 70182 Stuttgart

  Tel: 0711-23941-24 E-mail: fiz@vij-stuttgart.de

- **IN VIA KOFIZA Landesstelle Bayern**

  Lessingstrasse 3, 80336 München

  Tel: 089-54 49 72 40 E-mail: kofiza@invia-bayern.de

- **THARA e.V.**

  c/o Dr.Pataya Ruenkaew, Carl-von-Ossietzky-Str. 21

  33615 Bielefeld E-mail: pataya@thara-verein.de

- **Thai Asa e.V.**

  c/o Frau Srinapa Dhapjan-Langbein

  Marbachstr. 16, 81369 München, Telefon: 089/44 23 99 88

  Telefax: 089/18 92 38 35, Mobil: 0152/06 70 40 04

  http://www.thaiasa.org

องค์กรต่อไปนี้ไม่มีเจ้าหน้าที่คนไทย แต่ให้ความช่วยเหลือคนไทย

- **NADESCHDA**

  Bielefelder Str. 25, 32051 Herford

  Tel: 0221-84 02 00 E-mail: nadeschda-owl@t-online.de

- **agisra Köln e.V.**
  Steinberger Strasse 40, 50733 Köln
  Tel: 0221-12 40 19 E-mail: agisra@e-migrantinnen.de

- **Beratungsstelle für Mifrantinnen/ Info-Zentrum Dritte Welt**
  Overwegstr. 31, 44625 Herne
  Tel: 02323-99497-19 E-mail: iz3w-migrantinnen@kk-ekvw.de

- **Solwodi Deutschland e.V.**
  Propsteistr. 2, 56154 Boppard
  Tel: 06741-22 32 E-mail: info@solwodi.de

คอลัมน์ "การใช้ชีวิตในต่างแดน" ทั้ง 2 ฉบับ รวมฉบับที่ 45-46 นี้ ทางทีมบรรณาธิการได้นำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการใช้ชีวิตในประเทศเยอรมนีไว้อย่างละเอียด ฉบับหน้าจะเป็นการแนะนำการใช้ชีวิตในประเทศใดนั้น ติดตามได้จากหนังสือวิทยุสราญรมย์ ฉบับที่ 47 ประจำเดือนเมษายน – มิถุนายน 2553

ขอขอบคุณข้อมูลจาก
หนังสือ "อยู่เยอรมนี คู่มือสำหรับคนไทยฉบับกระเป๋า"
จัดทำโดย
เครือข่ายชุมชนไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
สนับสนุนโดย
สถานเอกอัครราชทูต กรุงเบอร์ลิน

การพัฒนาความเชื่อมโยงในภูมิภาค (Connectivity)

กับผลประโยชน์ของไทย

● โดย กองส่งเสริมเศรษฐสัมพันธ์และความร่วมมือ

ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง ซึ่งตั้งอยู่ในใจกลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเศรษฐกิจใหญ่สองประเทศ คือ จีน และอินเดีย ทำให้ไทยมีศักยภาพสูงในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำนึงถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทำให้เศรษฐกิจไทยมีโอกาสที่จะเพิ่มพูนการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ กับประเทศในภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาการค้าขายระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาคยังทำได้ไม่เต็มศักยภาพ เนื่องจากยังติดปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม และระบบโลจิสติกส์ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่ยังไม่ดีพอ และอุปสรรคทางการค้าอื่นๆ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจไทย และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ต้องพึ่งพาการค้ากับสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป มากกว่าการค้าระหว่างประเทศภายในภูมิภาคด้วยกันเอง (intra-regional trade) ซึ่งเมื่อเศรษฐกิจของประเทศตะวันตกต้องเผชิญกับภาวะถดถอย ก็ทำให้เศรษฐกิจไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคได้รับผลกระทบอย่างมาก

ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่ต้องส่งเสริมการค้าภายในภูมิภาค (intra-regional trade) ให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น เพื่อให้เศรษฐกิจของภูมิภาคมีการเติบโตที่สมดุลขึ้น และสามารถรับมือกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่อาจเกิดขึ้นในภูมิภาคอื่นๆ ของโลกได้ดียิ่งขึ้น (more resilient to external shocks) ซึ่ง**ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคก็คือการพัฒนาความเชื่อมโยงในภูมิภาค (regional connectivity) อันประกอบด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม ทั้งที่เป็นฮาร์ดแวร์ (ถนน สะพาน ทางรถไฟ ท่าเรือ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฯลฯ) และซอฟท์แวร์ (กฎระเบียบการผ่านแดน การอำนวยความสะดวกทางการค้า การดำเนินการทางศุลกากร ฯลฯ) โดยความเชื่อมโยงที่ดีขึ้นจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การไปมาหาสู่ของประชาชน ที่เพิ่มมากขึ้นในภูมิภาค** นักธุรกิจไทยจะส่งออกสินค้าไปประเทศเพื่อนบ้าน หรือไปจีน ก็จะสะดวกมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันแก่ทั้งไทย

---

[1] Intra-regional trade ของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก คิดเป็นเพียง 37% ของการส่งออกทั้งหมดของภูมิภาค (ข้อมูลจาก UNESCAP)

และประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาความยากจน แรงงานผิดกฎหมาย และกระจายความเจริญให้ทั่วถึงมากขึ้น

นอกจากการพัฒนาความเชื่อมโยงจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว ยังจะช่วยอำนวยความสะดวก และสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์ด้านอื่นๆ ระหว่างประชาชนในภูมิภาคมากขึ้น ซึ่งจะ**ทำให้ประชาชนของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น กล่าวคือทำให้เกิด Connectivity of the Minds ขึ้นระหว่างผู้คนในภูมิภาค ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)**

นอกจากนี้ การที่องค์กรระหว่างประเทศอย่าง ESCAP และ Asian Development Bank (ADB) ได้ให้การสนับสนุนการพัฒนาความเชื่อมโยงในภูมิภาคมาโดยตลอด เช่น ESCAP มีโครงการทางหลวงสายเอเชีย (Asian Highway Network) และทางรถไฟสายเอเชีย (Trans-Asian Railway Network) ขณะที่ ADB ก็ให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการภายใต้กรอบ GMS และ BIMSTEC ต่างก็แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาความเชื่อมโยงทางคมนาคม ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ

จากเหตุผลเหล่านี้ รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และโลจิสติกส์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและอาเซียน เพื่อสนับสนุนการค้า การท่องเที่ยว การทำธุรกิจ การลงทุนและการเดินทางของประชาชน โดยที่ผ่านมาไทยได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ผ่านกรอบความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคี และภูมิภาค เช่น กรอบอาเซียน กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion –

GMS) กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (Ayeyawaddy – Chao Phraya – Mekong Economic Cooperation Strategy – ACMECS) กรอบความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือในหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation – BIMSTEC) และความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong-Japan) เป็นต้น

ตัวอย่างโครงการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ไทยมีบทบาทสำคัญในการผลักดัน ได้แก่ การก่อสร้างเส้นทางถนนสาย R3A ช่วงห้วยทราย – หลวงน้ำทา ในประเทศลาว และการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 ที่ อ.เชียงของ จ.เชียงราย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) ภายใต้กรอบ GMS ซึ่งเมื่อการก่อสร้างสะพานดังกล่าวแล้วเสร็จ จะทำให้การเชื่อมโยงภาคเหนือของไทย กับ สปป.ลาว และมณฑลยูนนานในประเทศจีนเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าระหว่างไทย - จีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกผลไม้ไทยเข้าไปขายในตลาดจีนตอนใต้

อีกหนึ่งโครงการพัฒนาความเชื่อมโยงที่ไทยมีบทบาทสำคัญ คือ การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 นครพนม – คำม่วน (ขณะนี้อยู่ระหว่างก่อสร้าง) โดยเมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จ สะพานดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวกการขนส่งผ่านเส้นทางหมายเลข R12 ใน สปป.ลาว ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยังกรุงฮานอยของเวียดนาม และมณฑลกว่างสีของจีน ซึ่งปัจจุบันมีรถขนส่งสินค้าของไทยใช้เส้นทางดังกล่าวอยู่แล้ว

ขณะที่ในกรอบความร่วมมือ ACMECS ไทยได้ช่วยพัฒนาเส้นทางที่เป็นจุดเชื่อมโยงที่ขาดหายไป (missing links) เพื่อให้การเชื่อมโยงไทยกับประเทศเพื่อนบ้านสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเหือง

จ.เลย – แขวงไชยบุรี การก่อสร้างถนนสายห้วยโก๋น (จ.น่าน) – เมืองเงิน – ปากแบ่ง ใน สปป.ลาว ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างไทย – ลาว และโครงการทางรถไฟหนองคาย – ท่านาแล้ง ซึ่งถือเป็นเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงไทย – สปป.ลาว สายแรกที่เปิดให้บริการ ทำให้การไปมาหาสู่ และการเดินทางท่องเที่ยว ระหว่างไทย – สปป.ลาว สะดวกยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีประชาชนและนักท่องเที่ยวใช้บริการเดือนละประมาณ 3,000 กว่าคน และขณะนี้ไทยกำลังศึกษาออกแบบส่วนต่อขยายทางรถไฟ ท่านาแล้ง – เวียงจันทน์ เพื่อให้การเชื่อมโยงสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ในส่วนของกรอบความร่วมมือ BIMSTEC ไทยได้สนับสนุนการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับอินเดีย และเอเชียใต้ ซึ่งเป็นตลาดที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

ส่วนในกรอบอาเซียน ไทยก็ได้ผลักดันเรื่อง Connectivity อย่างจริงจัง โดยในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งล่าสุดที่หัวหิน ผู้นำอาเซียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของ Connectivity ในการสร้างประชาคมอาเซียน และเห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะทำงานระดับสูง (High Level Task Force) เพื่อดำเนินการศึกษา และจัดทำแผนแม่บท ASEAN Connectivity Master Plan เสนอต่อที่ประชุม ASEAN Summit ครั้งที่ 17 ในช่วงปลายปีนี้ ที่เวียดนาม

ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาความเชื่อมโยงในภูมิภาค (Connectivity) ของกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐบาลไทย เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันของไทย และประเทศเพื่อนบ้าน

โดย กองส่งเสริมเศรษฐสัมพันธ์และความร่วมมือ
กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รู้จัก “กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ”

● โดย กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

งาน Creative rice, Creative life, Creative Thailand

ทุกวันนี้ชีวิตประจำวันของเราทุกคนย่อมต้องเกี่ยวพันกับสภาวการณ์และความเป็นไปของเศรษฐกิจโลกบ้างไม่มากก็น้อย หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้จึงขอพาท่านผู้อ่านมารู้จักกับกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยประสานหลักของกระทรวงการต่างประเทศและรัฐบาลในการดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับรัฐบาลต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีภารกิจหลักในการประสานข้อมูล ติดตามพัฒนาการ และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนไทย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น กรมศรษฐกิจระหว่างประเทศจึงมีภารกิจในการติดตาม ศึกษา ประมวล วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและแนวโน้มทางเศรษฐกิจ การค้า การเงิน/การคลัง ของโลก ตลอดจนรวบรวม เผยแพร่ข้อมูลทางเศรษฐกิจและโอกาสทางการค้า การลงทุน ในต่างประเทศให้แก่ภาคเอกชนไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ภาคธุรกิจเอกชนไทยได้รับทราบข้อมูลที่ทันสมัยและสามารถปรับตัวให้เท่าทันพัฒนาการทางเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยต่างๆ

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 หน่วยงาน คือ

1. สำนักงานเลขานุการกรม มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของกองต่างๆ ภายในกรมเศรษฐกิจฯ และทำหน้าที่ช่วยอำนวยการหรือประสานราชการทั่วไปซึ่งมิได้แยกหรือกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกองใดกองหนึ่งของกรมเศรษฐกิจฯ โดยเฉพาะ อาทิ งานสารบรรณ งานเลขานุการ งานงบประมาณ งานบุคลากร งานพัสดุ การรวบรวมและรายงานผลการปฏิบัติราชการ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบราชการ นอกจากนี้ ยังเป็นหน่วยงานหลักของกรมในการจัดทำภารกิจและยุทธศาสตร์ของกรมฯ เพื่อให้สามารถตอบสนองและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงฯ ในภาพรวม

2. กองสนเทศเศรษฐกิจ มีหน้าที่ในการติดตาม ศึกษา ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ ตลอด

จนสภาวะ แนวโน้ม นโยบาย และพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจของไทย นอกจากนี้ ยังมีภารกิจหลัก ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนให้แก่ภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยที่ผ่านมา กองสนเทศเศรษฐกิจได้พัฒนาและปรับปรุงช่องทางในการให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจแก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองนโยบายการทูตสาธารณะที่มุ่งเน้นการเข้าถึงประชาชนและกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กองสนเทศเศรษฐกิจยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลักดันนโยบายเชิงรุกทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและภาคเอกชนไทย อาทิ

- นโยบายครัวไทยสู่โลก ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมความนิยมในอาหารไทยและให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก (Kitchen of the World) ซึ่งจะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวและการส่งออกสินค้าอาหาร วัตถุดิบ และ

เครื่องปรุงต่างๆ ของไทยด้วย

- นโยบายศูนย์กลางสุขภาพ (Medical Hub) มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจบริการด้านสุขภาพของไทย อาทิ สถานพยาบาล การแพทย์แผนไทย สมุนไพรไทย ผลิตภัณฑ์สุขภาพและธุรกิจสปาไทย ให้แพร่หลายและได้รับการยอมรับในหมู่ชาวต่างชาติซึ่งจะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวและสร้างรายได้เข้าประเทศ

- การพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อสินค้าฮาลาลของประเทศไทยอันจะทำให้ไทยเป็นแหล่งผลิตและส่งออกอาหารฮาลาลที่สำคัญของโลกต่อไป

- การดำเนินงานภายใต้กรอบองค์การมหกรรมโลก ซึ่งประกอบด้วย (1) การจัดงาน Shanghai World Expo 2010 (2) การจัดงาน Yeosu International Exposition 2012 ณ เมืองยอซู สาธารณรัฐเกาหลี (3) การจัดงาน World Expo 2015 ณ เมืองมิลาน สาธารณรัฐอิตาลี และ (4) โครงการเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดงานมหกรรมโลก World Expo 2020 ของประเทศไทย โดยในชั้นนี้ คณะทำงานเตรียมการสำหรับโครงการฯ ได้คัดเลือกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชลบุรี และเชียงใหม่ให้เป็นสถานที่จัดงานในเบื้องต้น ซึ่งหากประเทศไทยได้รับการคัดเลือกให้

เป็นเจ้าภาพจัดงาน World Expo 2020 (พ.ศ. 2563) ก็จะส่งผลดีต่อสภาวะการท่องเที่ยวและการจ้างงานในประเทศเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้มอบหมายให้กองสนเทศเศรษฐกิจเป็นหน่วยประสานหลัก (focal point) ในด้านพลังงานและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือด้านพลังงานและพลังงานทดแทน การสนับสนุนประเด็นด้านพลังงานของไทยให้ได้รับการตอบสนองในเวทีระหว่างประเทศ การสนับสนุนภาคเอกชนของไทยในการขยายโอกาสและลู่ทางการค้าการลงทุน การวิจัยและพัฒนาด้านพลังงาน การส่งเสริมความร่วมมือและนวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับต่างประเทศ

3. กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ มีหน้าที่ในการติดตามศึกษา ประมวล วิเคราะห์สภาวะและแนวโน้มเศรษฐกิจโลก เป็นหน่วยงานกลางในการประสาน กำหนดท่าที และผลักดันการดำเนินงานร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแนะนโยบายและแนวทางความร่วมมือด้านการเงิน การค้า การลงทุน และการพัฒนาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นผู้แทนของรัฐบาลในการบริหารความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกับองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การเงิน และการ

พัฒนาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD)

กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังมีบทบาทในการผลักดันนโยบายในกลุ่มการเกษตรระหว่างประเทศภายใต้กรอบ Food and Agriculture Organization (FAO) กลุ่มการขนส่งระหว่างประเทศ ได้แก่ International Maritime Organization (IMO) และ International Civil Aviation Organization (ICAO) ตลอดจนประสาน ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศ เจรจาจัดทำ และปฏิบัติตามพันธกรณีในความตกลงทางเศรษฐกิจต่างๆ อาทิ ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ความ

ตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน ความตกลงบริการเดินอากาศ และความตกลงการค้าเสรี ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันความตกลงทางเศรษฐกิจเหล่านี้ยังอยู่ระหว่างการเจรจากับอีกหลายประเทศ โดยในส่วนของความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนนั้น ได้มีผลใช้บังคับไปแล้วกว่า 35 ฉบับ และอยู่ระหว่างการเจรจาและดำเนินการอีกกว่า 50 ฉบับ

นอกจากนี้ กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังเป็นหน่วยประสานงานในประเด็นด้านเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ อาทิ

- **ทรัพย์สินทางปัญญา** โดยมีบทบาทสำคัญร่วมกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาในการประสานความร่วมมือกับองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property : WIPO) ในเรื่องลิขสิทธิ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า การคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรพันธุกรรม ฯลฯ ตลอดจนผลักดันนโยบายและความร่วมมือทางด้านการพัฒนาและวิชาการภายใต้ WIPO Development Agenda โดยมุ่งผลักดันให้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

- **เศรษฐกิจสร้างสรรค์** คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 เห็นชอบการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์แห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1/2553 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2553 ได้เห็นชอบให้ประเทศไทยจัดมหกรรมระดับระหว่างประเทศเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในช่วงปลายปี 2553 ซึ่งในชั้นนี้ อยู่ระหว่างการเตรียมการจัดงานโดยคณะอนุกรรมการเตรียมการจัดมหกรรมระดับระหว่างประเทศเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งมีนายอลงกรณ์ พลบุตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธาน

คณะอนุกรรมการฯ โดยมีผู้แทนกรมเศรษฐกิจฯ ร่วมเป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าวด้วย

- **ความมั่นคงทางอาหาร** โดยที่ประเด็นด้าน**ความมั่นคงทางอาหาร**เป็นวาระแห่งชาติ กรมเศรษฐกิจฯ จึงได้สนับสนุนบทบาทของไทยในการกำหนดนโยบายความมั่นคงทางอาหารโลกผ่านองค์การอาหารและเกษตรของสหประชาติ (Food and Agriculture Organization : FAO) นอกจากนี้ ยังสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตให้กับประเทศที่ประสบภัยพิบัติโดยยึดหลักมนุษยธรรม ซึ่งที่ผ่านมา ไทยได้ให้ความช่วยเหลือโดยการบริจาคข้าวจำนวน 20,000 ตัน ผ่านโครงการอาหารโลก (World Food Program: WFP) เพื่อช่วยบรรเทาภาวะการขาดแคลนอาหารอันเนื่องมาจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเฮติ และยังให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมในลักษณะดังกล่าวร่วมกับ WFP เป็นระยะๆ เช่น การเป็น Staging Area ให้กับ WFP ในการขนถ่ายความช่วยเหลือเข้าไปยังพม่าในช่วงภัยพิบัติจากพายุไซโคลนนาร์กิส เป็นต้น

4. กองส่งเสริมเศรษฐสัมพันธ์และความร่วมมือ มีบทบาทสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านและดำเนินการตามนโยบายการต่างประเทศของรัฐบาลที่จะส่งเสริมความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านกรอบอนุภูมิภาค ได้แก่ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) แผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบันประเทศพัฒนาแล้วและหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาให้ความ

สนใจในการพัฒนากรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดกรอบความร่วมมือใหม่ๆ คือ แม่น้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong–Japan Cooperation) โดยวัตถุประสงค์ของกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค คือ การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการพัฒนาระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดภาระผลกระทบจากปัญหาสังคม เช่น การลักลอบเข้าเมือง อาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

ภารกิจหลักของกองส่งเสริมเศรษฐสัมพันธ์และความร่วมมือ คือ เป็นหน่วยประสานงานหลักของประเทศกรอบความร่วมมือ ACMECS BIMSTEC Mekong-Japan ในการกำหนดทิศทางกรอบความร่วมมือ ผลักดันและติดตามการดำเนินความร่วมมือ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการประชุมระดับผู้นำ ระดับรัฐมนตรี และระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส นอกจากนั้น ยังเป็นหน่วยงานที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการความร่วมมือในกรอบ GMS และ IMT-GT ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นหน่วยงานหลัก และการดำเนินการในกรอบทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน

นอกจากนั้น ในส่วนของกลไกในประเทศ ในด้านภาพรวมนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน กองส่งเสริมเศรษฐสัมพันธ์ฯ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการร่วมกับ สศช. ในคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ในการกำหนดทิศทางความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในกรอบอนุภูมิภาคทั้งหมด ทั้งในภาพรวม และในแต่ละสาขาความร่วมมือ ครอบคลุมด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมเชื่อมโยงไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้านการเกษตร เช่น การทำเกษตรแบบมีสัญญา หรือ Contract farming การค้า การลงทุน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยว เป็นต้น และในด้านกลไกการขับเคลื่อนนโยบายของความร่วมมือ กองส่งเสริมเศรษฐสัมพันธ์ฯ มีหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร) ซึ่งเป็นหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ) ซึ่งเป็นหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน โดยเฉพาะเงินกู้ผ่อนปรน เพื่อให้เป็นไปตามทิศทางนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาล

นอกเหนือจากภารกิจที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กรมเศรษฐกิจฯ ยังมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทเชิงรุกทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนและเพิ่มโอกาสทางด้านการค้า การลงทุน ให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนและสาธารณชนที่สนใจ และมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ โดยในปัจจุบันกรมเศรษฐกิจฯ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ อาทิ

1.) หนังสือพิมพ์ ได้แก่ กรุงเทพธุรกิจ และฐานเศรษฐกิจ

2.) เว็บไซต์ www.mfa/go.th/business (เน้นข้อมูลความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจในต่างประเทศ อาทิ การประมูลงานก่อสร้าง การจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ รายนามบริษัท/เอกชนที่ต้องการสั่งซื้อสินค้าของไทย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว ของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่/สำนักงานต่างๆ)

3.) เว็บไซต์ของศูนย์บริการข้อมูลธุรกิจไทย (Business Information Centre : BIC) http://www.mfa.go.th/bizthai เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านการค้าและการลงทุนแก่นักธุรกิจไทยในต่างประเทศ ที่ดำเนินการโดยสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ของไทย รวม 28 แห่งทั่วโลก

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ดำเนิน

ภารกิจสำคัญๆ ที่สอดคล้องกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนากับนานาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศหรือองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและประชาคมโลก มีศักยภาพในฐานะหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจหรือหุ้นส่วนในการพัฒนา เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น จีน อินเดีย อาเซียน สหภาพยุโรป APEC ฯลฯ ตลอดจนรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในบริบทของความสัมพันธ์กับประเทศหรือเขตเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อไทยรองลงมา อาทิ ไต้หวัน เกาหลีเหนือ แคนาดา นิวซีแลนด์ แอฟริกากลาง และละตินอเมริกาด้วย

เรียบเรียงโดย
กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

รู้ทันโรคมะเร็งเต้านม

เกร็ดความรู้

โรคมะเร็งเป็นโรคที่มีมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ โดยพบหลักฐานครั้งแรกตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณประมาณก่อนปีคริสต์กาล 3,000 -1,500 โดยชาวอียิปต์ชื่อ Edwin Smith Papyrus เป็นผู้บันทึกเกี่ยวกับผู้ป่วยที่เป็นเนื้องอกหรือแผลเรื้อรังของเต้านมจำนวน 8 ราย ซึ่งถือเป็นหลักฐานของชิ้นเนื้อมะเร็งที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ ต่อมา แพทย์ชาวกรีกที่ยิ่งใหญ่ชื่อ Hippocrates (ก่อนคริสต์กาล 460-370) ได้บัญญัติศัพท์ของมะเร็งว่า Karkinos ซึ่งแปลว่า "ปู" ในภาษากรีก เนื่องจากสังเกตเห็นรูปร่างของมะเร็งว่ามีลักษณะเป็นก้อนคล้ายปูโดยมีมะเร็งกระจายไปตามท่อน้ำเหลืองคล้ายกับก้ามหรือขาปูที่ยื่นออกไป

ปัจจุบัน ภาษาอังกฤษจึงเรียกมะเร็งในทางวิชาการว่า Carcinoma หรือโดยทั่วไปเรียกว่า Cancer ซึ่งมาจากรากศัพท์ Karkinos นี่เอง และเมื่อกาลเวลาผ่านไป ก็เพี้ยนมาเป็น Carcinos ส่วนคำว่า Cancer นั้นก็มีความหมายว่า ปู เช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้จากการเรียก ราศีปู ในภาษา อังกฤษว่า Cancer นอกจากนี้ จะสังเกตเห็นสัญญลักษณ์ของโรคมะเร็งหรือเครื่องหมายขององค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งซึ่งมักจะใช้รูป "ปู" เป็นเครื่องหมายรวมทั้งสถาบันมะเร็งแห่งชาติซึ่งใช้สัญลักษณ์ก้ามปูสีชมพูด้วย

จากเอกสารประกอบการบรรยายโดย *น.พ.ธีรวุฒิ คูหะเปรมะ*

โรคมะเร็งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของคนไทยและประชากรทั่วโลก มีผู้เสียชีวิตจากโรคมะเร็งถึง 7.6 ล้านคนต่อปี และมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา

จากข้อมูลการเก็บสถิติของสถาบันมะเร็งแห่งชาติของไทยคาดการณ์ว่า ในอนาคตผู้ป่วยมะเร็งในประเทศไทยจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2549 พบว่าอัตราผู้ป่วยมะเร็งเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ภายใน 10 ปี และ **ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย** และจากข้อมูลสถิติล่าสุดในปี พ.ศ. 2551 พบว่ามีผู้ป่วยมะเร็งทั้งหมด 120,000 คน เป็นชาย 43,594 คน และหญิง 59,171 คน

จากข้อมูลล่าสุดในปี พ.ศ. 2544-2546 ซึ่งเก็บโดยสถาบันมะเร็งแห่งชาติ ทำการสำรวจจากประชากร 9 จังหวัดทั่วประเทศ ทำการจัดเป็นอันดับมะเร็งที่พบมากที่สุด 10 อันดับไว้ดังนี้

เพศชาย มะเร็งที่พบมากที่สุดเป็นไปตามคาด นั่นคือ **มะเร็งตับ** อัตราสูงถึง 38.6 ต่อแสนประชากร รองลงมาได้แก่ **มะเร็งหลอดลมและมะเร็งปอด** 24.9 **มะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก** 11.3 **มะเร็งต่อมลูกหมาก** 5.5 **มะเร็งต่อมน้ำเหลือง ชนิด Non-Hodgkin lymphoma** 5.0 และมะเร็งเม็ดเลือดขาว มะเร็งกระเพาะปัสสาวะ มะเร็งในช่องปาก มะเร็งกระเพาะอาหาร และมะเร็งหลอดอาหารตามลำดับ

ส่วนใน***เพศหญิง*** นั้นถือว่าสลับกันขึ้นเป็นอันดับหนึ่งมาตลอดระหว่างมะเร็งปากมดลูกและมะเร็งเต้านม ซึ่งจากข้อมูลล่าสุดพบว่า **มะเร็งเต้านมกลับมาครองอันดับ 1** มะเร็งที่พบมากที่สุดในผู้หญิงอีกครั้ง โดยพบ 27.7 ต่อแสนประชากร รองลงมา ได้แก่ **มะเร็งปากมดลูก** 22.5 **มะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี** 15.9 **มะเร็งหลอดลมและปอด** 11.5 **มะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก** 9.9 และมะเร็งรังไข่ มะเร็งต่อมไทรอยด์

มะเร็งเม็ดเลือดขาว มะเร็งช่องปากและ**มะเร็งต่อมน้ำเหลือง ชนิด Non-Hodgkin lymphoma** ตามลำดับ

ส่วนสาเหตุของโรคมะเร็งปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอน แต่เชื่อว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคมะเร็งอยู่หลายประการ ดังนี้

1. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมภายนอกร่างกาย

- สารเคมีบางชนิด เช่น สารเคมีในควันบุหรี่และเขม่ารถยนต์ สารพิษจากเชื้อรา สารพิษที่เกิดจากเนื้อสัตว์รมควัน ปิ้ง ย่าง ทอด จนไหม้เกรียม สีย้อมผ้า สารเคมีบางชนิดที่เกิดจากขบวนการทางอุตสาหกรรม
- รังสีต่างๆ รวมทั้งรังสีอุลตราไวโอเลตในแสงแดด
- การติดเชื้อเรื้อรัง เช่น ไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี มีความสัมพันธ์กับมะเร็งตับ ฮิวแมน แพพพิลโลมา ไวรัส (Human Papilloma Virus) หรือ HPV อาจมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคมะเร็งของเซลล์เยื่อบุต่างๆ เช่น มะเร็งปากมดลูก เอบสไตน์ บาร์ ไวรัส (Ebstein Barr Virus) มีความสัมพันธ์กับมะเร็งต่อมน้ำเหลืองและมะเร็งโพรงหลังจมูก เฮลิโคแบคเตอร์ ไพโลรัย (Helicobacter Pylori) มีความสัมพันธ์กับมะเร็งกระเพาะอาหาร
- พยาธิ เช่น พยาธิใบไม้ตับ มีความสัมพันธ์กับมะเร็งท่อน้ำดีในตับ

2. สาเหตุภายในร่างกาย เช่น กรรมพันธุ์ที่ผิดปกติ ความไม่สมดุลทางฮอร์โมน ภูมิคุ้มกันที่บกพร่อง การระคายเคืองที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เป็นเวลานาน ภาวะทุพโภชนาการ เป็นต้น

โดยที่มะเร็งเต้านมกลับมาเป็นสาเหตุการตายอันดับ 1 ของผู้หญิง หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ จึงอยากแนะนำความรู้เกี่ยวกับมะเร็งเต้านมและวิธีตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง เพื่อจะได้ป้องกันแต่เบื้องต้น เรามาดูกันว่าผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเต้านมเป็นใครกันบ้าง

ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเต้านม

1. สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

2. มีประวัติครอบครัว ได้แก่ แม่ พี่สาว น้องสาว หรือลูกสาว เป็นมะเร็งเต้านม หรือ มะเร็งรังไข่ (โดยเฉพาะถ้าพบเป็นมะเร็งดังกล่าวก่อนวัยหมดประจำเดือน ท่านจะเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น)

3. ตรวจพบการเปลี่ยนแปลงของยีนมะเร็งเต้านม BRCA1, BRCA2

- (BRCA : BREAST CANCER คือ ยีนที่มีส่วนในการป้องกันการเกิดมะเร็งของเต้านม ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดการก่อกลายพันธุ์ (mutation) ก็จะทำให้ร่างกายเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งได้)

4. ปัจจัยเกี่ยวกับ ประวัติส่วนตัว ได้แก่

- มีประจำเดือนครั้งแรกก่อนอายุ 12 ปี
- ประจำเดือนหมดช้าหลังอายุ 50 ปี
- เป็นโสด ไม่มีบุตร หรือมีบุตรน้อย
- มีบุตรคนแรกเมื่ออายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป
- ได้รับฮอร์โมนทดแทนหลังหมดประจำเดือนนานกว่า 5 ปี รับประทานยาคุมกำเนิดเกินกว่า 10 ปี (จากการศึกษายังไม่มีการสรุปอย่างชัดเจน)

หากท่านมีปัจจัยเสี่ยงข้างต้นจะมีผลต่อระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนในร่างกาย และมีการศึกษาพบว่าระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนสูง มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดมะเร็งเต้านม

- เป็นโรคเกี่ยวกับเต้านม ได้แก่ เป็นมะเร็งเต้านมข้างหนึ่งแล้ว เคยเป็นโรคที่เต้านม เช่น ซีส (cyst) ที่มีการแบ่งตัวของเยื่อบุมากขึ้น

5. ปัจจัยเกี่ยวกับการได้รับรังสี ได้รับการฉายรังสีบริเวณหน้าอก

ก่อนอายุ 30 ปี โดยมีการศึกษาพบผู้ที่ได้รับการฉายรังสีรักษามะเร็งต่อมน้ำเหลือง ซึ่งทั้งนี้การศึกษาไม่ได้หมายถึงการได้รับรังสีรักษาของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

6. ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม ได้แก่ รับประทานอาหารประเภทไขมันสัตว์สูง ดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ (จาการศึกษาพบว่าแอลกอฮอล์ทำให้ระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนในเลือดสูง) หญิงที่มีน้ำหนักมวลกายมาก (Obesity) มีความเสี่ยงมากกว่าผู้ที่ออกกำลังอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยวันละ 15-20 นาที

อาการแสดงของโรคมะเร็งเต้านม

- พบก้อน หรือการหนาตัว บริเวณเต้านม บริเวณใกล้ๆ เต้านม บริเวณใต้แขน หรือรักแร้
- มีการเปลี่ยนแปลงขนาดและรูปร่างของเต้านม
- มีของเหลวไหลซึมออกจากหัวนม เช่น เลือด หรือน้ำเหลือง ร่วมกับอาการเจ็บปวด หรือหัวนมยุบบุ๋มลงไป
- มีการเปลี่ยนแปลงของผิวหนังบริเวณเต้านม หรือหัวนม (รอยบุ๋ม หรืออาการ อุ่น บวม แดง หรือเป็นสะเก็ด)

หากมีอาการดังกล่าวควรพบแพทย์ เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยและรักษาในระยะเริ่มแรก ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะไม่ใช่โรคมะเร็งก็ตาม

สถาบันมะเร็งแห่งชาติได้ให้คำแนะนำในการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

หญิงอายุ 20 ปี ขึ้นไปทุกคน ควรมีความรู้เรื่องการดูแลเต้านม สามารถทราบอาการและความผิดปกติของเต้านมที่จะต้องไปพบแพทย์

ดังนั้นควรตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างถูกวิธี สม่ำเสมอทุก 1

เดือน (Breast Self Examination : BSE)

หญิงอายุ 20-69 ปี และไม่มีอาการผิดปกติของเต้านม ควรตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างถูกวิธีทุก 1 เดือน และตรวจเต้านมโดยแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับการฝึกอบรมทุก 1 ปี หากพบอาการที่สงสัยแพทย์จะพิจารณาร่วมกับการทำ Mammogram ทุก 1-2 ปี

หญิงอายุ 70 ปี ขึ้นไป ควรตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างถูกวิธีทุก 1 เดือน การตรวจคัดกรองในผู้หญิงกลุ่มนี้ แพทย์จะพิจารณาเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาความเป็นไปได้ของประโยชน์และอัตราการเสี่ยงของการตรวจด้วยเครื่องถ่ายภาพรังสีเต้านม

สำหรับผู้หญิงที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

- **ปฏิบัติเหมือนผู้หญิงทั่วไป คืออายุ 20 ปีขึ้นไปทุกคน** และแนะนำให้ได้รับการตรวจค้นหามะเร็งเต้านมที่เร็วขึ้น (Earlier Detection)
- **หญิงอายุ 40 ปีและไม่มีอาการ** ควรตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างถูกวิธีทุก 1 เดือน ให้เริ่มตรวจ Mammogram ร่วมกับการตรวจเต้านม โดยแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับการฝึกอบรมทุก 1-2 ปี นอกจากนี้อาจจะต้องเพิ่มการตรวจด้วยตนเครื่อง Ultrasound

การตรวจเต้านมด้วยตนเอง (สำหรับประชาชน)

สิ่งที่ควรรู้เพื่อให้การตรวจเต้านมด้วยตนเองได้ผลดี

- เริ่มตรวจเต้านมด้วยตนเองเมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไป
- ควรทำเป็นประจำ สม่ำเสมอ ทุก 1 เดือน
- ระยะเวลาที่เหมาะสม คือ นับจากวันมีประจำเดือนวันแรกไป 10 วัน

การตรวจเต้านมด้วยตนเอง ต้องทำอย่างถูกวิธี

- ตำแหน่งนิ้วที่ใช้
- การกดมี 3 ระดับ
- บริเวณที่ต้องตรวจ

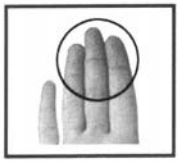

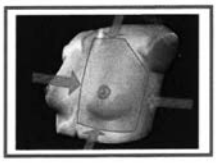

การคลำ มี 3 วิธี สามารถเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งใช้ในการตรวจ วิธีการคลำที่แนะนำ คือ วิธีที่ ❶

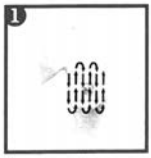

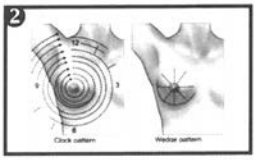

ขั้นตอน / วิธีการตรวจเต้านมด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 1 ดูความผิดปกติภายนอกของเต้านม **โดยการตรวจหน้ากระจกเงา** ให้ปฏิบัติดังนี้

❶ ปล่อยแขนแนบลำตัว ❷ หันดูด้านข้างทั้งสองข้าง
❸ ยกแขนทั้งสองข้างขึ้นเหนือศีรษะหรือยกแขนสูงใช้ฝ่ามือจับที่ด้านหลังศีรษะดังภาพ

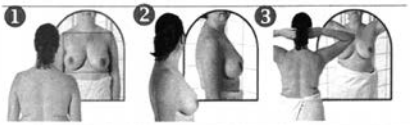

❹ เอามือกดที่สะโพก ดูด้านข้าง ดูด้านหน้า ❺ โน้มตัวไปข้างหน้าและเกร็งหน้าอก

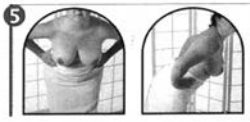

สิ่งที่ต้องสังเกต

1. รูปร่างและขนาดของเต้านมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่
2. ขนาด ของเต้านมทั้งสองข้างใกล้เคียงกันหรือไม่
3. เปรียบเทียบระดับความสูงต่ำของหัวนมทั้งสองข้าง
4. สีผิวของเต้านม และลักษณะความผิดปกติ เช่น ผิวลักษณะเหมือนเปลือกส้ม และ รอยบุ๋ม เป็นต้น
5. สังเกตลักษณะเต้านมดูการบิดเบี้ยว หรือรอยแผล ของหัวนม
6. ดูว่ามีของเหลวไหลออกจากหัวนมหรือไม่

■ **ขั้นตอนที่ 2** คลำดูความผิดปกติภายในเต้านม **โดยการตรวจท่านอนราบ** ให้ปฏิบัติดังนี้

❶ นอนในท่าที่สบายแล้วสอดหมอน หรือม้วนผ้าสอดใต้ไหล่ข้างที่จะตรวจเต้านม
❷ ยกแขนด้านเดียวกับเต้านมที่จะตรวจเหนือศีรษะ เพื่อ ให้เต้านมด้านนั้นแผ่ราบซึ่งจะทำให้คลำพบก้อนได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะส่วนบนด้านนอก ซึ่งมีเนื้อเต้านมหนามากที่สุด และเกิดมะเร็งบ่อยกว่าส่วนอื่น ทำเช่นนี้ทั้งสองข้าง ❸ คลำทั่วทั้งเต้านมและรักแร้ ตามวิธีที่แนะนำ

■ **ขั้นตอนที่ 3** สัมผัสดูความผิดปกติภายในเต้านม **โดยการตรวจขณะอาบน้ำ**

การตรวจขณะอาบน้ำ ผิวหนังจะเปียกและลื่นด้วยสบู่ทำให้ตรวจได้ง่าย การตรวจให้ทำเช่นเดียวกับท่านอนราบ

■ **หลังจากนั้นท่านต้อง**ตรวจดูความผิดปกติของตำแหน่งที่ใกล้เคียง และดูความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นภายในท่อน้ำนม โดย

1. บีบหัวนม เพื่อดูว่ามีสิ่งผิดปกติไหลออกจากหัวนมหรือไม่ และ
2. ต้องคลำที่รักแร้ ดูว่ามีก้อนหรือไม่

ที่มา

1. สรรพสารวงการแพทย์ฉบับพิเศษ 2010 ฉบับที่ 2
2. คู่มือ การสอนตรวจเต้านมด้วยตนเอง โดย สถาบันมะเร็งแห่งชาติ

ด้วยความห่วงใย จาก สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์

มนต์เสน่ห์ *เชียงคาน* เมืองริมน้ำโขง

● ข้อมูลจาก http://travel.kapook.com/view15031.html, ภาพประกอบจาก คู่หูเดินทาง

... เหมือนเวลาจะหมุนช้าลง เมื่อมาเยือน เชียงคาน ...

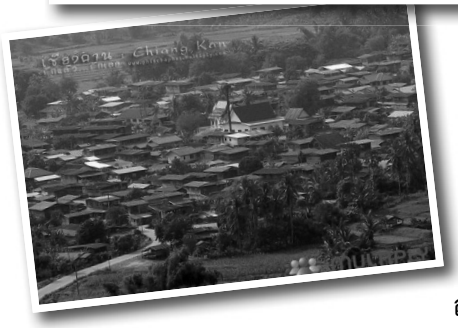

คงไม่ใช่คำกล่าวอ้างที่ผิดนัก เพราะเชียงคาน อำเภอเล็กๆ ในจังหวัดเลย ยังคงอารยธรรมแห่งลุ่มน้ำโขง ที่ผสมผสานกับความทันสมัยของโลกปัจจุบันได้อย่างลงตัว ความเงียบสงบของเมือง ความน่ารักของผู้คน ที่ยังดำรงวิถีชีวิตแบบราบเรียบ และกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างแนบแน่นดีเยี่ยม รวมไปถึงทัศนียภาพริมฝั่งโขงที่สวยงาม คงเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่ทำให้นักเดินทางมักแวะเวียนไปต้องมนต์เสน่ห์ ณ เชียงคาน

แต่จริง ๆ แล้ว เชียงคาน ยังมีอะไรดีๆ เด็ดๆ รอให้คนที่ชื่นชอบวิถีชีวิตท้องถิ่น รักความงามของอดีตกาล ไปสัมผัสถึงความเป็นเชียงคานให้เห็นด้วยตา ซึ่งหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ก็พร้อมจะพาท่านผู้อ่านไปทำความรู้จักกับ “เชียงคาน” ให้มากขึ้นอีก ถ้าใครพร้อมแล้วก็ตามเราเข้าไปเที่ยวเชียงคาน กันเลย...

เชียงคาน เป็นอำเภอหนึ่งของ **จังหวัดเลย** ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 940.45 ตารางกิโลเมตร แต่เดิมเชียงคาน ตั้งอยู่ที่เมืองชะนะคาม ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก่อตั้งขึ้นประมาณ พ.ศ. 1400 โดยขุนคามแห่งอาณาจักรล้านช้าง ต่อมา

พ.ศ.2250 อาณาจักรล้านช้างแยกออกเป็นสองอาณาจักร คือ อาณาจักรหลวงพระบาง และอาณาจักรเวียงจันทน์ โดยกำหนดอาณาเขตให้ดินแดนเหนือแม่น้ำเหืองขึ้นไปเป็นอาณาเขตหลวงพระบาง และใต้แม่น้ำเหืองลงมาเป็นอาณาเขตเวียงจันทน์

ใน พ.ศ.2320 พระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้ เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก กับ พระสุรสีห์ ยกทัพไปตีกรุงเวียงจันทน์ เมื่อรบชนะจึงได้อัญเชิญพระแก้วมรกต กลับมายังกรุงธนบุรี และทำการรวมอาณาจักรล้านช้างเข้ามาเป็นประเทศราชของไทย พร้อมกับกวาดต้อนพลเมืองมาอยู่เมืองปากเหือง จากนั้นสมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์ คิดกอบกู้เอกราชเพื่อแยกเป็นอิสระจากไทย แต่ในที่สุด เจ้าอนุวงศ์ ถูกจับขังจนสิ้นชีวิต กองทัพไทยที่ยกมาปราบ เจ้าอนุวงศ์ ได้ยกทัพไปกวาดต้อนผู้คนจากฝั่งซ้ายของลำน้ำโขงมายังเมืองปากเหืองมากขึ้น พระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดเกล้าฯ ให้ พระอนุพินาศ (กิ่งต้นสกุลเครือทองศรี) เป็นเจ้าเมืองปากเหืองคนแรก พระราชทานชื่อเมืองใหม่ว่า **เมืองเชียงคาน**

ครั้นถึงสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกจีนฮ่อได้ยกทัพมาตีเมืองเวียงจันทน์ และได้เข้าปล้นสดมภ์เมืองเชียงคานเดิมที่อยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ชาวเชียงคานเดิมจึงอพยพผู้คนไปอยู่เมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) ครั้นต่อมาเห็นว่าชัยภูมิเมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) ไม่เหมาะสม ผู้คนจึงอพยพไปอยู่ที่ บ้านท่านาจันทร์ (ใกล้กับที่ตั้งของอำเภอเชียงคานปัจจุบัน) แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า เมืองใหม่เชียงคาน ต่อมาไทยได้เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ทำให้เมืองปากเหืองตกเป็นของฝรั่งเศส คนไทยที่อยู่เมืองปากเหืองจึงอพยพมาอยู่ เมืองใหม่

เชียงคาน หรือ อำเภอเชียงคาน ในปัจจุบันตราบเท่าทุกวันนี้

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเที่ยวแจ่มๆ ของ เชียงคาน ได้แก่ ...

วัดศรีคุณเมือง ตั้งอยู่ที่ซอย 7 ถนนชายโขง ทางด้านเหนือของตลาดเชียงคาน มีกำแพงแก้วล้อมรอบตัวพระอุโบสถ วัดนี้เป็นแหล่งรวมงานศิลปะทั้งแบบล้านนาและล้านช้างดังจะเห็นได้จากโบสถ์ ซึ่งหลังคาลดหลั่นอย่างศิลปะล้านนา ศิลปวัตถุที่สำคัญมีหลายชิ้น เช่น พระพุทธรูปไม้จำหลักมีพระเกศาเป็นปุ่มแหลมเล็ก พระกรรณค่อนข้างแหลมและยาว ลงรักปิดทองปางประทานอภัยแบบล้านช้าง สันนิษฐานว่ามีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 24-25 นอกจากนี้ ในวัดยังมีธรรมาสน์ไม้แกะสลักลงรักปิดทองทุกด้านที่พนักหลังมียอดคล้ายปราสาท ด้านหน้าโบสถ์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังอยู่เต็มหน้าบัน ภาพทั้งหมดเป็นภาพนิทานชาดกชุดพระเจ้าสิบชาติซึ่งวาดขึ้นใหม่แทนของเดิม

วัดท่าแขก เป็นวัดเก่าแก่โบราณ อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ห่างจากอำเภอเชียงคาน 2 กิโลเมตร ก่อนถึงหมู่บ้านน้อย และแก่งคุดคู้ ปัจจุบันเป็น วัดธรรมยุติ ภายในโบสถ์มีพระพุทธรูป 3 องค์ สกัดจากหินแกรนิต

ทั้งก้อน หน้าตักกว้าง 2 ศอก เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่และศักดิ์สิทธิ์มาก

พระพุทธบาทภูควายเงิน ตั้งอยู่ที่บ้านอุมุง ตำบลบุฮม ตามเส้นทางสายเชียงคาน-ปากชม ระยะทาง 6 กิโลเมตร ถึงหมู่บ้านผาแบ่นมีทางแยกเข้าบ้านอุมุง 3 กิโลเมตร จะถึงทางขึ้นเขาเป็นทางลูกรังระยะทาง 1 กิโลเมตร เป็นรอยพระพุทธบาทที่ตั้งอยู่บนหินลับพร้า (หินลับมีด) ประชาชนเคารพนับถือมาก จะมีงานเทศกาลประจำปีในวันเพ็ญเดือน 3 หรือเดือน 4 ของทุกปี

พระใหญ่ภูคกงิ้ว เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า พระพุทธนวมินทรมงคลลีลา ทวินคราภิรักษ์ ตั้งอยู่ที่ภูคกงิ้ว บ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม ประดิษฐานอยู่บนเนินเขาบริเวณปากลำน้ำเหืองจรดกับแม่น้ำโขง เป็นพระพุทธรูปปางลีลาประทานพร หล่อด้วยไฟเบอร์ผสมเรซิ่นสีทองทั้งองค์ สูง 19 เมตรตัวฐานกว้าง 7.2 เมตร สร้างขึ้นโดยกองทัพภาคที่ 2 และประชาชน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครบ 6 รอบ เมื่อ พ.ศ. 2542 และในมหามงคลแห่งราชพิธิราชาภิเษก ครบ 50 ปี พ.ศ. 2543 สร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 บริเวณโดยรอบสามารถชมทัศนียภาพที่

สวยงามของแม่น้ำโขง และประเทศลาวได้ การเดินทาง จากตัวเมืองเลย ทางหลวงหมายเลข 201 (เลย-เชียงคาน) ไป 47 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายบริเวณสามแยกตรงไปจนถึงบ้านท่าดีหมี่ แล้วเลี้ยวขวาที่โรงเรียนบ้านท่าดีหมี่ ไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร

แก่งคุดคู้ เป็นแก่งหินใหญ่ขวางอยู่กลางลำน้ำโขง ห่างจากตัวอำเภอเชียงคานประมาณ 3 กิโลเมตร ประกอบด้วย หินก้อนใหญ่ๆ เป็นจำนวนมาก จากการที่หินเหล่านี้อยู่ใต้น้ำเป็นเวลานาน ทำให้หินเหล่านี้มีสีสันไปต่างๆ ตัวแก่งกว้างใหญ่เกือบจรดสองฝั่งแม่น้ำโขง มีกระแสน้ำไหลผ่านไปเพียงช่องแคบๆ ใกล้ฝั่งไทยเท่านั้นเอง ซึ่งกระแสน้ำเชี่ยวกราก เวลาที่เหมาะจะชมแก่งคุดคู้ที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นเวลาที่น้ำแห้ง มองเห็นเกาะแก่งชัดเจน บริเวณแก่งมีร้านอาหารจำหน่ายมากมาย

จุดชมวิวภูทอก ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเมืองเชียงคาน เป็นเพียงภูเขาลูกเล็กๆ แต่ภูทอก แห่งนี้ก็มีเสน่ห์ที่เป็นจุดชมวิว ชมความงามของแม่น้ำโขง เมืองสานะคาม และแก่งคุดคู้ได้อย่างชัดเจน และเสน่ห์ยิ่งกว่านั้นของ ภูทอก ในฤดูฝนและฤดูหนาวจะถูกปกคลุมไปด้วยผ้าห่มหมอก หากได้มองจากยอดภูทอกจะเห็นเป็นทะเลหมอกได้แบบรอบทิศเลยทีเดียว การเดินทางสามารถขับรถขึ้นไปได้ เริ่มจากซอยข้างโรงพยาบาลเชียงคาน ตรงไปเรื่อยๆ จนถึงทางสามแยกตีนภูทอก แล้วเลี้ยวซ้ายตามถนนตัดใหม่ จะ

เป็นทางเข้าสู่เส้นทางขึ้นยอดภูทอก หากไม่ทราบเส้นทางที่แน่ชัดก็สามารถสอบถามคนเชียงคานได้เลย

ปัจจุบัน...แม้ว่าบ้านเรือนอาคารต่างๆ ภายใน เชียงคาน จะแปลเปลี่ยนดัดแปลงมาทำ โรงแรม เกสต์เฮ้าส์ ร้านอาหาร ร้านกาแฟ แกลอรี่ ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายโปสต์การ์ด ฯลฯ แต่ความเป็นเชียงคาน ก็ยังคงอยู่เฉกเช่นวันวาน วัฒธรรมการตักบาตรข้าวเหนียวยามเช้าแบบเมืองหลวงพระบาง ที่เชียงคานก็มีให้เห็นเหมือนเคย ในช่วงเวลาประมาณ 06.00 – 06.30 น. จะมีผู้คนมารอใส่บาตรข้าวเหนียวยามเช้าเป็นประจำทุกวัน

ในส่วนของที่พัก ในเมืองเชียงคาน มีให้เลือกมากมาย หลายแบบหลายสไตล์ ราคาคละเคล้ากันไป เริ่มตั้งแต่ประมาณ 300 บาทต่อคืน ไปจนถึงประมาณ 3,000 บาท

การเดินทาง

- **รถยนต์**

เส้นทางที่ 1 : จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1

(พหลโยธิน) ผ่านตัวเมืองสระบุรี ตรงเข้าทางหลวงหมายเลข 21 ผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 203 ผ่านอำเภอหล่มสัก หล่มเก่า เข้าเขตจังหวัดเลยที่อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ ถึงตัวเมืองเลยใช้เวลาเดินทางประมาณ 7-8 ชั่วโมง

เส้นทางที่ 2 : จากสระบุรี ใช้ทางหลวงหมายเลข 2 มิตรภาพ ผ่านจังหวัดนครราชสีมา ถึงจังหวัดขอนแก่น แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 12 ผ่านอำเภอชุมแพ แล้วใช้เส้นทางหมายเลข 201 เข้าเขตจังหวัดเลยที่อำเภอภูกระดึง อำเภอวังสะพุง ถึงตัวเมืองเลยได้เช่นเดียวกัน

- **รถไฟ**

จังหวัดเลยไม่มีสถานีรถไฟ นักท่องเที่ยวต้องเดินทางไปลงที่สถานีอุดรธานี และต่อรถโดยสารประจำทางไป จังหวัดเลยได้ สอบถามตารางรถไฟได้ที่ หน่วยบริการเดินทาง การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 1690, 0 2233 7010, 0 2223 7020 หรือสถานีอุดรธานี โทร. 0 4222 2061 www.railway.co.th

- **รถโดยสารประจำทาง**

บริษัท ขนส่ง จำกัด มีรถโดยสารประจำทางวิ่งระหว่างกรุงเทพฯ-เลย ทุกวัน ทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ ใช้เวลาประมาณ 10 ชั่วโมง รายละเอียดสอบถามที่สถานีขนส่ง หมอชิต 2 โทร. 0 2936 2852-66 www.transport.co.th

และนี่คือ...“เชียงคาน” เมืองเล็กๆ ที่ยังมีอะไรดีๆ อีกมากมาย รอให้ท่านผู้อ่านที่ชื่นชอบวิถีชีวิตท้องถิ่น รักความงามของอดีตกาล ไป

สัมผัสถึงความเป็นเชียงคานให้เห็นด้วยตา พร้อมกับชมทัศนียภาพริมฝั่งโขงที่สวยงาม ซึ่งคงความเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่ทำให้นักเดินทางมักแวะเวียนไปต้องมนต์เสน่ห์...สมแล้วกับคำขวัญที่ว่า... ***"เชียงคาน เมืองคนงาม ข้าวหลามยาว มะพร้าวแก้ว เพริศแพร้วเกาะแกง แหล่งวัฒนธรรม น้อมนำศูนย์ศิลปาชีพ"*** ☘

ขอขอบคุณ...

- **ข้อมูลจาก** http://travel.kapook.com/view15031.html
- **ภาพประกอบจาก** คู่หูเดินทาง

ข้าวซอยไก่

ข้าวซอย คือ อาหารพื้นเมืองทางภาคเหนือของประเทศไทย เดิมเรียกว่า ก๋วยเตี๋ยวฮ่อ เป็นอาหารที่คล้ายเส้นบะหมี่ ในน้ำซุปที่ใส่เครื่องแกง รสจัดจ้าน ในตำรับดั้งเดิม ข้าวซอยจะมีส่วนประกอบของเนื้อหมูหรือเนื้อไก่ มีเครื่องเคียง ได้แก่ ผักกาดดอง หอมหัวแดง และมีเครื่องปรุงรส เช่น พริกผัดน้ำมัน น้ำมะนาว น้ำปลา น้ำตาล ปัจจุบันอาจเพิ่มอาหารทะเลหรือเต้าหู้เป็นส่วนประกอบ อาหารจานนี้มักไม่ค่อยมีจำหน่ายในร้านอาหารไทยในต่างประเทศ จะพบบ่อยก็แต่ทางภาคเหนือของไทย หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ จึงขอแนะนำเมนู...ข้าวซอย พร้อมด้วยวิธีการทำอย่างง่ายๆ ด้วยเครื่องปรุงที่หาซื้อได้ทั่วไป งั้นเราไปลองทำกันเลยดีกว่า....

ส่วนผสม

1. น่องไก่ 1 กิโลกรัม
2. เส้นข้าวซอย 1/2 กิโลกรัม
3. น้ำมันพืช 1 ถ้วย
4. กะทิ 3 ถ้วย

เครื่องแกง

1. พริกแห้ง 10 เม็ด
2. กระเทียม 10 กลีบ
3. หอมแดง 10 หัว
4. ผิวมะกรูด 1 ลูก

5. กระชาย 5 หัว
6. ขมิ้น 2 ชิ้น
7. ตะไคร้ซอย 2 ช้อนโต๊ะ
8. น้ำตาลปี๊บ 2 ช้อนโต๊ะ
9. กะปิ 3 ช้อนโต๊ะ
10. ผงกะหรี่ 1 ช้อนโต๊ะ

เครื่องเคียง

1. พริกป่นผัดน้ำมัน
2. หอมแดง
3. ผักกาดดอง
4. มะนาว
5. ผักชี
6. ต้นหอม

วิธีทำ

1. โขลกเครื่องแกงรวมกันให้ละเอียด
2. ตั้งน้ำกะทิประมาณ 1 ถ้วย พอเดือด
3. ใส่เครื่องแกงผัดจนหอม
4. ใส่ผงกะหรี่ละลายน้ำเล็กน้อย
5. ใส่ไก่ ผัดให้เข้ากัน เติมน้ำเล็กน้อย ใส่น้ำตาลปี๊บ แล้วเติมกะทิ เคี่ยวต่อจนไก่นุ่ม
6. ตั้งกระทะใส่น้ำมันพืช พอร้อนใส่เส้นข้าวซอยที่คลี่ออกจากกันแล้ว ทอดพอเหลืองกรอบ เพื่อทำเส้นกรอบสำหรับโรยหน้า
7. ลวกเส้นข้าวซอยกับน้ำเดือดประมาณ 1 นาที แล้วนำมาลวกในน้ำเย็น

เคล็ดลับในการปรุง

ข้าวซอยปรุงได้ทั้งเนื้อไก่ เนื้อวัว สำหรับการทำข้าวซอยเนื้อควรหั่นเป็นชิ้นพอคำ ต้มให้เปื่อยก่อน แล้วนำไปเคี่ยวกับเครื่องแกง

เคล็ดลับในการเลือกส่วนผสม

การเลือกเนื้อไก่ ควรเลือกน่องและสะโพก สำหรับข้าวซอยเนื้อควรใช้เนื้อสันคอ

ขอบคุณข้อมูล http://library.cmu.ac.th/ntic/lannafood/index.php

ปฏิญญาข้อ 4

ไม่มีใครมีสิทธิที่จะพาเอาเราไปเป็นทาส หรือปฏิบัติต่อเราเยี่ยงทาส

16

หลากหลายคือหนึ่งเดียว

.indd 377 12/13/10 1:43 PM

.indd 378 12/13/10 1:43 PM

.indd 379 12/13/10 1:43 PM

ปฏิญญาข้อ 5

ไม่มีใครมีสิทธิที่จะทรมานเรา หรือลงโทษเราอย่างโหดร้ายไร้มนุษยธรรม

19

หลากหลายคือหนึ่งเดียว

.indd 380 12/13/10 1:43 PM

.indd 381 12/13/10 1:43 PM

ปฏิญญาข้อ 6

เราทุกคนเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ที่มีความเท่าเทียมกับคนอื่น จึงควรเคารพความเป็นบุคคล ของกันและกันตามกฎหมาย

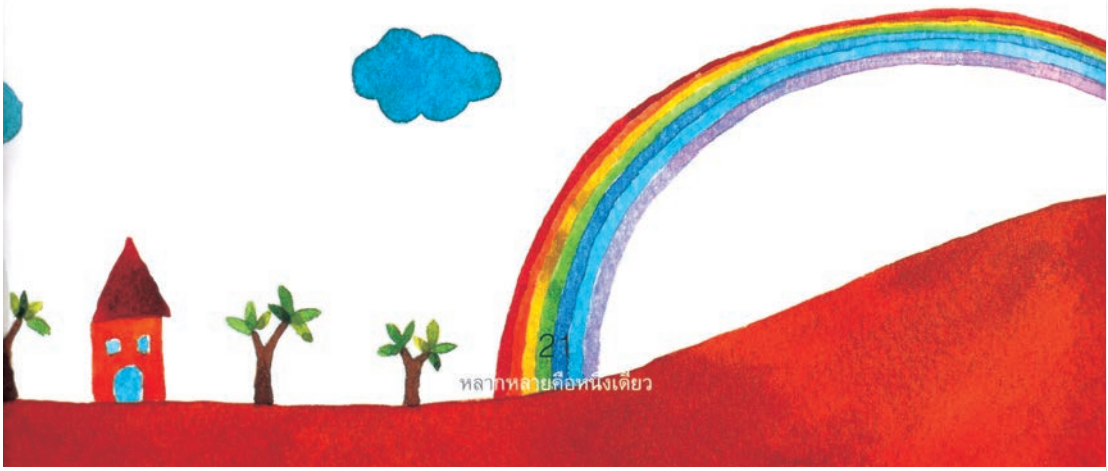

.indd 382 12/13/10 1:43 PM

22

หลากหลายคือหนึ่งเดียว

.indd 383 12/13/10 1:43 PM

"โซ่ตรวนที่พันธนาการทาสไว้จะร่วงลงทันทีที่ทาสผู้นั้นตกลงใจว่าเขาจะไม่ยอมตกเป็นทาสอีกต่อไป อิสรภาพและความเป็นทาสคือสภาพของจิตใจ..."

มหาตมะ คานธี

"มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีภูมิหลังหรือประวัติศาสตร์อย่างไร จะรู้สึกเป็นทุกข์เมื่อได้รับการข่มขู่ คุมขัง หรือถูกทรมานเหมือนกัน... ดังนั้น เราต้องยืนหยัดในฉันทามติของโลกที่จะต้องมีการเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงความหมายของสิทธิเหล่านี้ด้วย เพราะสิทธิเหล่านี้คือธรรมชาติโดยกำเนิดของมนุษย์ และทุกคนมีสิทธิที่เท่าเทียมกันที่จะบรรลุถึงสิทธิดังกล่าว..."

ดาไล ลามะ

23

หลากหลายคือหนึ่งเดียว

.indd 384 12/13/10 1:43 PM

● ตอบจดหมายผู้ฟัง

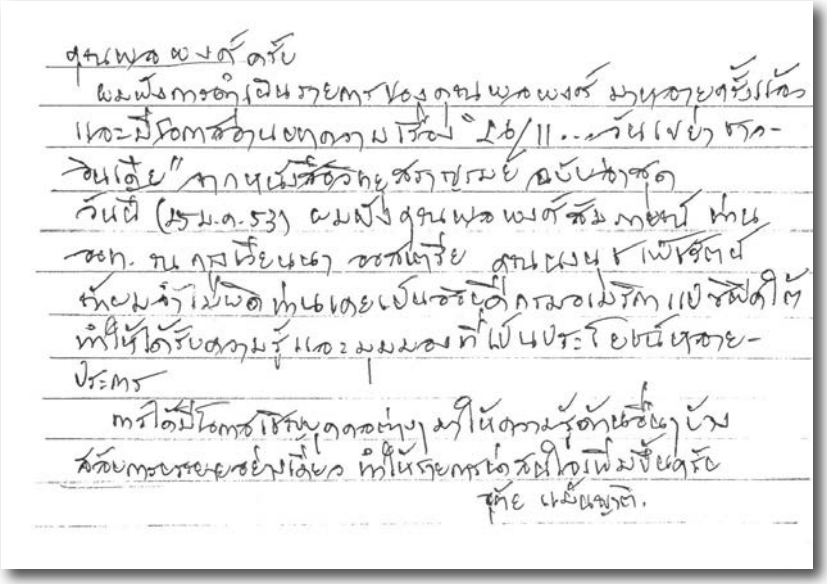

คุณพลพงศ์ ครับ

ผมฟังการดำเนินรายการของคุณพลพงศ์ มานานหลายครั้งแล้ว และมีโอกาสอ่านบทความเรื่อง "26/11 ... วันเขย่าขวัญอินเดีย" ทางหนังสือวิทยุสังคมศึกษา ฉบับล่าสุด วันนี้ (25 ม.ค. 53) ผมฟังคุณพลพงศ์สนทนา กับ ดร. ณ กลเวียนชา ของเกาหลี คุณพลพงศ์เป็นคนที่ทันสมัยมาก เป็นผู้ที่ทันเหตุการณ์ และเป็นผู้ที่ทำให้ได้รับความรู้และมุมมองที่เป็นประโยชน์หลายประการ

การได้มีโอกาสได้รับฟังคุณต่างๆ ทำให้ความรู้ด้านต่างๆ ของผมขยายอย่างเยี่ยม ทำให้ผมกล่าวขอบคุณไว้ล่วงหน้าด้วยครับ

ด้วยความเคารพ

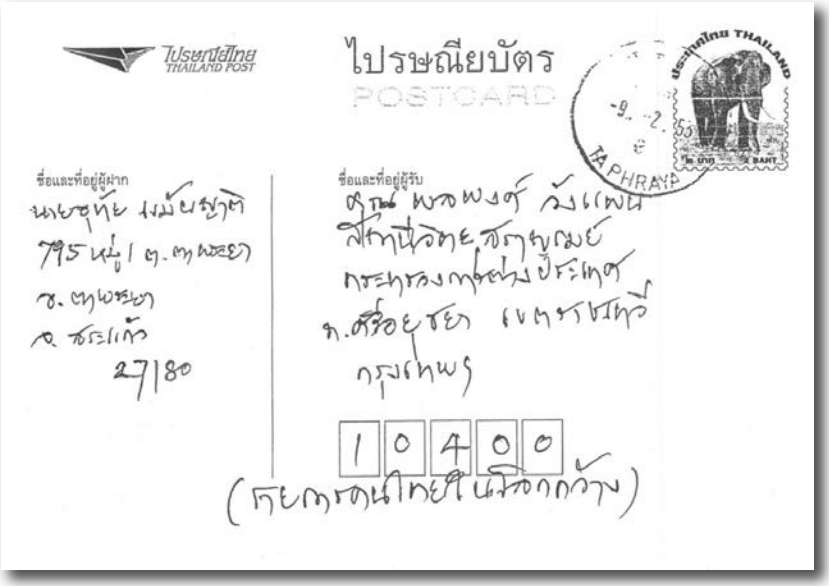

ไปรษณีย์ไทย THAILAND POST

ไปรษณียบัตร

POSTCARD

ประเทศไทย THAILAND

TA PHRAYA

ชื่อและที่อยู่ผู้ฝาก

นายชุติ งามเจริญ

795 หมู่ 1 ต. ตาพระยา

อ. ตาพระยา

จ. สระแก้ว

27180

ชื่อและที่อยู่ผู้รับ

คุณพลพงศ์ วังแพน

สถานีวิทยุสังคมศึกษา

กระทรวงการต่างประเทศ

ถ. ศรีอยุธยา เขตราชเทวี

กรุงเทพฯ

10400

(กระทรวงไทยที่นี่ใหญ่กว้าง)

เรียนคุณอุทัย

ก่อนอื่น ผมขอขอบคุณที่คุณอุทัยได้เชิญไปพูดคุยอย่างสม่ำเสมอกับพวกเราที่วิทยุสราญรมย์ ไม่ว่าจะเป็น AM 1575 หรือหนังสือ ซึ่งพวกเราก็ได้รับประโยชน์อย่างมากจากข่าวสารต่างๆ และคำแนะนำต่างๆ

ในส่วนของรายการรมน้ำต่างโลกกว้างประจำวันจันทร์ ผมได้พยายามเชิญบุคคลต่างๆ มาออกรายการ เพื่อให้ท่านผู้ฟังได้รับมุมมอง และความรู้แปลกใหม่ที่น่าสนใจ และคุณอุทัยจะได้แปลนแสวงหรับว่า คุณหงนุช เพชรรัตน์ ออท. ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เคยเป็นอดีตกรมอนามัยการและแปซิฟิกใต้ก่อน ที่จะไปรับตำแหน่ง เอกอัครราชทูตเป็นครั้งแรก

ท้ายนี้ ขอให้คุณอุทัยมีสุขภาพที่ดี และอย่าเพิ่งหมดแรงเชียนมาพูดคุยกับพวกเราที่วิทยุสราญรมย์นะครับ

วิทยุสราญรมย์
AM 1575 KHZ
www.mfa.go.th/multimedia

ขอบคุณ

สวัสดี พี่อ้อ พี่ตุ๊ก พี่กนต์

ผมฟังรายการดาวดวงน้อยเป็นประจำชอบตรงเนื้อหาสาระของรายการ มีประโยชน์ คุณค่าแก่การรับฟัง ฟังได้ชัดเจนดี ที่วัดนนทรีย์ ต. พุทเลา ตอนนี้อากาศร้อนถึงร้อนมาก ฟังไง ก็ขอให้พี่ดูแลสุขภาพด้วย

ขอให้จัดรายการดาวดวงน้อยตลอดไป

นาวิน แหวน

(ขอรับหนังสือด้วย)

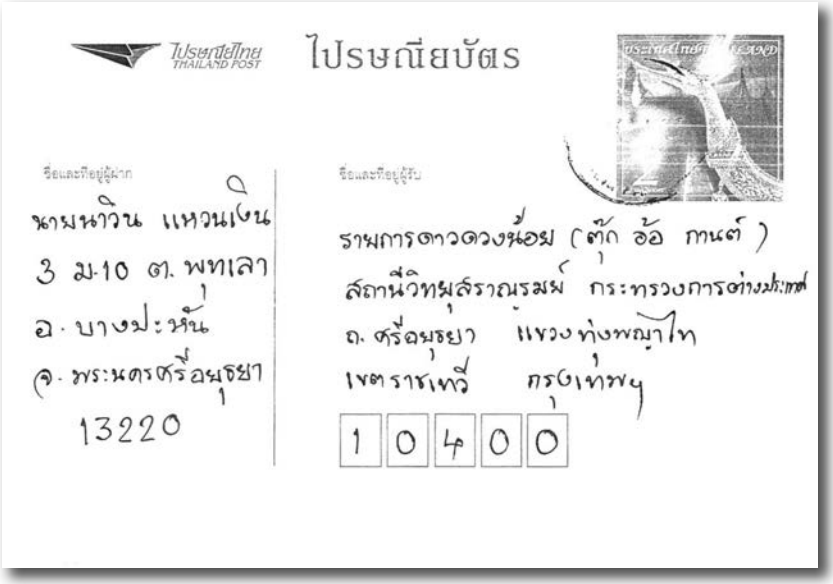

Date: / /
Subject:

ถึง น้องหาวิน

ขอบคุณนะคะที่ติดตามฟังรายการ ดาวดวงน้อย เป็นประจำ พี่ๆ ทั้ง 3 คน จะนำสาระและความรู้ดีๆ ที่มีประโยชน์ มาเล่าสู่น้องๆ ฟังเช่นกันค่ะ สำหรับหนังสือวิทยุสราญรมย์ ทางดวงน้อยจะจัดส่งไปให้นะคะ และถ้าน้องหาวิน มีปัญหาในการรับฟังสามารถเขียนจดหมายมาบอกพี่ๆ ได้นะ หรืออยากจะคุยและชม ก็เขียนจดหมายบอกได้อีกเช่นกันค่ะ ถ้าอยากให้นวกพี่ๆ นำเรื่องอะไรมาเล่าในรายการ หรืออยากฟังนิทานเรื่องอะไร ก็จดหมายมาบอกกล่าวได้นะคะ

สุดท้ายนี้ พี่ตุ๊ก พี่อ้อ และพี่กานต์ ขอให้น้องหาวินรักษาสุขภาพด้วย เพราะอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย แล้วพบกันใหม่กับจดหมายฉบับหน้านะจ๊ะ

พี่ตุ๊ก พี่อ้อ พี่กานต์
ดาวดวงน้อย

คอร์สลดน้ำหนักใจ

น้ำหนักกายเป็นเรื่องกวนใจ (คนอ้วน)

น้ำหนักใจเป็นเรื่องกวนความรู้สึก (ทุกๆ คน)

น้ำหนักกายเลยค่ามาตรฐานไปมาก รู้ได้เพราะมีตัวเลขบอกชัดเจน

น้ำหนักใจเลยความพอดีไหม ดูได้จากสภาวะอารมณ์

น้ำหนักกายเหมาะสมหรือไม่ เทียบเคียงหาได้จากส่วนสูง

น้ำหนักใจสมดุลหรือเปล่า เปรียบเทียบจากความสุขหรือความสงบเป็นหลัก

น้ำหนักกายไม่พอดีมีไขมันเป็นส่วนเกิน

น้ำหนักใจเลยเกณฑ์ปกติมีอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนาเป็นส่วนที่ไม่ต้องการ

น้ำหนักกายเกินไม่มากเรียกว่าพอท้วมๆ ถ้าเลยเส้นกำหนดไปไกลขนานนามว่าอ้วนได้

น้ำหนักใจถ้าพอท้วมๆ จะมีอารมณ์หงุดหงิด เครียด อึดอัด ไม่พอใจ เป็นสัญลักษณ์ แต่ถ้าใจอ้วนท้วนสมบูรณ์มากๆ ก็จะมีความทุกข์ใจเป็นเครื่องแสดงอาการเต็มที่

ร่างกายมีไขมันส่วนเกินมากลดได้ตามแต่วิธีสะดวกของแต่ละคน จะด้วยตนเองหรือพึ่งพาคอร์สลดน้ำหนักก็ย่อมได้ และสำหรับจิตใจ ถ้ามีส่วนเกินที่ไม่ต้องการก็กำจัดออกได้เช่นกัน

ณ ขณะนี้ หากชั่งน้ำหนักดูแล้ว ใจชักจะมีไขมันมาจับ ก็น่าจะเริ่มเข้าคอร์สได้แล้ว เริ่มต้นด้วยการเอาความเป็นตัวเรา ซึ่งก็คือความรู้สึกในใจที่มีอัตตาเป็นเงาซ้อนอยู่มาคลี่ดู ว่าเห็นความไม่พึงพอใจเกิดขึ้นกับเรื่องอะไร ในระดับไหนบ้าง

อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นตัวสะท้อนกำลังส่งของอัตตาว่าแรงเพียงใด แม้ไม่มีเรื่องร้ายแรงอะไรมาปะทะชีวิต แต่คลื่นที่ส่งออกมาจะแปรสภาพเป็นความรู้สึกให้เราสัมผัสได้

ถ้าร้อนผ่าวอยู่ในใจด้วยความอิจฉาใครบางคน ใช่เลยว่าอัตตากำลังทำงานเกินกว่าปกติ

ฟังจาก "พระไพศาล วิสาโล"

"ความอิจฉานั้นเกิดจากอัตตาหรือกิเลส ที่ต้องการแสดงความยิ่งใหญ่ ไม่อยากให้ใครเด่นเกินหน้าเกินตา ถ้ามีใครมาบดบังรัศมีจะไม่พอใจ

"เมื่อรู้เช่นนี้ก็ไม่ควรเป็นเครื่องมือให้กิเลสหรือยอมตามบัญชาของอัตตา เพราะจะทำให้มันได้ใจและครอบงำเราได้หนักขึ้น จนหาความสุขและอิสรภาพไม่ได้เลย"

พึงระลึกเสมอว่า ทุกครั้งที่มีความรู้สึกใดๆ เกิดขึ้นภายในใจ เป็นผลจากการขยับตัวของอัตตาและหรือกิเลสที่กำลังแสดงฤทธิ์เดช

ตามที่ "หลวงปู่ชา สุภัทโท" มีคำสอน

"ถ้าหากว่าอารมณ์มีตัวมีตนอยู่ โอ๊ย! มันจะยืนตบมือ พร้อมกับคิดว่า ได้ทาสดีเหลือเกิน บอกให้ให้มันก็ให้ บอกให้หัวมันก็หัว บอกให้โกรธก็โกรธ บอกให้ทุกข์ก็ทุกข์"

ต้องแถมให้อีกว่า บอกให้อิจฉาก็ไม่อิดเอื้อน

มีคำเตือนให้รู้ตัวแบบนี้แล้ว สมควรต้องรีบลดส่วนเกินที่สร้างความอึดอัด โดยไม่รั้งรอ

ถ้าความเป็นตัวเราที่แสดงออกภายนอกคือสิ่งสะท้อนของอัตตาที่อยู่ภายใน จะเห็นแรงดึงมหาศาลที่ดูดเอาสารพัดสิ่งเข้าหาตัว เมื่อมีความอยากได้ และแรงผลักที่ประเมินมิได้ในคราที่ไม่ต้องการอะไร

อันเป็นแรงที่จะนำมาซึ่งความขัดข้องทางความรู้สึกเมื่อไม่เป็นไปตามประสงค์

เมื่อจะขจัดส่วนเกินของอัตตาจึงต้องลดทั้งสองแรงให้น้อยลง

ชอบมาก-มองหาข้อเสีย

เกลียดมาก-มองเห็นข้อดี

อยากได้-ไม่มีก็ดี

หยิ่งผยอง-ต้องนอบน้อม

เสียใจมาก-ยอมรับความจริง

ลำพองใจ-ดูท่าทีคนรอบข้าง

อื่นๆ อีกมากมาย

วิชาบังคับสำหรับคอร์สลดน้ำหนักใจนี้คือการฝึกสติให้มี เพื่อให้มีเพื่อนคอยสะกิด ให้รู้จัก “สังเกต” ความรู้สึก แล้ว “ตรวจสอบ” อยู่เสมอ เพื่อที่จะ “รู้ทัน” และ “กำกับ” อารมณ์ได้ในที่สุด

น้ำหนักทางกายลดได้ด้วยการสลาย “ไขมัน” น้ำหนักทางใจลดได้ด้วยการสลาย “อัตตา”

การบำบัดส่วนเกินทางใจด้วยการสลายอัตตาให้เห็นผลรวดเร็วทันใจอาจไม่ง่ายนัก แต่ถ้าจะให้ได้ผลแบบค่อยเป็นค่อยไปจะเห็นได้ง่ายกว่า

อย่างน้อยการเรียนรู้ที่จะสร้างเกราะทางใจที่เรียกว่าสติ จะช่วยให้รู้จักสาวหาเหตุที่ทำให้รู้สึกเช่นนั้น รู้จักมีวิธีคิดที่จะเปลี่ยนทางไหลของ

อารมณ์

มองเห็นภาพหลายมิติตามความเป็นจริงมากขึ้น หรือมีวิธีรีดอัตตาจากเรื่องรอบๆ ตัวได้ดีขึ้น

ถ้าค่อยๆ สลายส่วนเกินทางใจได้ แรงปะทะจากเรื่องรอบๆ ตัวในชีวิตประจำวันจะน้อยลง

ไม่ใช่อะไร-ใครมากระทบก็ฟุ้งกระจายกลายร่างเป็นเจ้าแม่-เจ้าพ่อกันทุกครั้งไป

เข้าคอร์สในขั้นต้นเพื่อปรับระดับ แล้วจึงก้าวต่อไปในขั้นสูง เพื่อเพิ่มวิทยายุทธ์ในการสลายอัตตาได้โดยฉับพลัน

ปรับน้ำหนักใจให้พอดี เพื่อความคล่องตัวในชีวิต !

ขอบคุณข้อมูลจาก *หนังสือความสุขไม่ต้องรอ*

โดย ***คุณวีณา โดมพนานดร***